

2-1
2-2

BULLETIN OF
THE GOVERNMENT ORIENTAL
MANUSCRIPTS LIBRARY
MADRAS

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT
GOVERNMENT PRESS
MADRAS
1949

TABLE OF CONTENTS

	PAGE
<u>Sri Bhāṣyopanyāsa</u> (Sanskrit). Edited by Sri T. Chandrasekharan, M.A., L.T., Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras ...	1
<u>Gurunātha Parāmarśa</u> (Sanskrit). Edited by Dr. V. Raghavan, M.A., PH.D., Senior Lecturer in Sanskrit, University of Madras.	21
Atticudi Tiravukōl (Tamil). Edited by Sri T. Chandrasekharan, M.A., L.T., Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras ...	35
Nalvalippādalkal (Tamil). Edited by Sri T. N. Venkatachariar, Senior Pandit, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	41
Nitīśatkaam (Tamil Poetry). Edited by Sri V. R. Kalyanasundaram, Pandit, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	47
Simhala Vijayamu (Telugu). Edited by Sri T. L. Narasimha Rao, B.Sc. and Sri N. S. Sundareswara Rao, Pandits, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	69
Mallikārjuna Śatakam (Kannada). Edited by Sri P. Ramakrishna Bhat, Pandit, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	93
Śivatattvasāra (Kannada). Edited by Sri V. Hanumanthachar, M.A., L.T., Librarian, Government Oriental Manuscripts Library, Madras ...	101
Rāma Rāvana Yuddham (Malayalam). Edited by Sri C. P. Gopinathan Nair, M.A., Assistant Librarian, Government Oriental Manuscripts Library, Madras.	119
Prabhucaritam (Malayalam). Edited by Sri C. P. Gopinatha Nair, M.A., Assistant Librarian, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	121
Nāyāṭṭuvidhi (Malayalam). Edited by Sri M. P. Mukundan, Pandit, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	125
Vyavahāramāla (Malayalam). Edited by Sri C. Govinda Wariar, Pandit, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	135
Sōṇḍur Kaifiyat (Marati). Edited by Sri K. Thulujaram Rao, Pandit, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	147
Kharidat-al-Ajaib (Arabic). Edited by Janab Muhammad Yousuf Kokan, M.A., Assistant Librarian, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	151

JUST RELEASED.

**MADRAS GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS
SERIES—7**

MAHĀBHĀSYA OF PATAÑJALI

A commentary on the Vyākaraṇa Sūtras of Pāṇini

WITH

PRADĪPA OF KAIYATA

Published for the first time with

PRADĪPODDYOTANA OF ANNAMBHATTA

A rare and valuable commentary

PART I—ĀHNIKAS 1 TO 4

EDITED BY

LATE PROFESSOR P. P. S. SASTRI, B.A. (Oxon.), M.A. (Madras)

AND

PROFESSOR A. SANKARAN, M.A., PH.D., L.T.

Ex-Curator, Government Oriental Manuscripts Library

WITH AN INTRODUCTION BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

Price, Rs. 20-12-0

श्री :

॥ श्रीभाष्योपन्यासः ॥

SRI BHĀSYOPANYĀSA.

Edited by

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.,

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

(Continued from page 22. of Volume I No. 2.)

“ नाभाव उपलब्धेः ” इत्यत्र योगाचाराभिमतं ज्ञानानामर्थशून्यत्व-
माशंक्य ज्ञातुः अर्थविशेषसिद्धिरूपतयैव ज्ञानस्योपलब्धेः संप्रतिपन्न-
ज्ञानवत् बाधादर्शनाच्च तदयुक्तमित्युक्तम् ॥ ४ ॥

“ सर्वथा अनुपपत्तेः ” इत्यत्र सत्त्वासत्त्वयोः अवस्थाविशेषरूपत्वात्
असादितिप्रतिज्ञायामपि, सदितिप्रतिज्ञायामिव माध्यमिकाभिमततुच्छत्वानु-
पपत्तेः तन्मतमप्यनुपपन्नमित्युक्तम् । ५ ।

“ नैकस्मिन्नसंभवात् ” इत्यत्र कृत्स्नं जगत् सत्त्वासत्त्वादिभिः अनैका-
न्तिकमिति जैनमतमाशंक्य एकस्मिन् वस्तुनि सत्त्वासत्त्वादीनां विरुद्धधर्मा-
णामनुपपत्तेः तदप्यनादरणीयमित्युक्तम् । ६ ।

“ पत्युरसामञ्जस्यादिः ” इत्यत्र वेदविरुद्धत्वात् असामञ्जस्याच्च पशुपदेः
मतमनादरणीयमित्युक्तम् । ७ ।

“ उत्पत्त्यसंभवादिः ” इत्यत्र “ वासुदेवात् संकर्षणो नाम जीवो जायते ”
इत्यादिषु वेदविरुद्धस्य जीवोत्पत्त्यादेः प्रतिपादनात् पाञ्चरात्रतन्त्रमपि
अप्रामाणिकमित्याशंक्य जीवादिशब्दानां जीवाद्यभिमानिपरब्रह्मव्युहपरत्वेन
जीवोत्पत्तिप्रतिपादनाभावात् परमाप्तनारायणप्रणीतत्वाच्च पाञ्चरात्रशास्त्रं
प्रामाणिकमित्युक्तम् । ८ ।

॥ [इति] द्वितीयस्याध्यायस्य द्वितीयः पादः ।

एवं परपक्षाः प्रतिक्रिप्ताः । अथ स्वपक्षस्य निर्दोषत्वरूपापनाय
चिदचिदात्मकप्रपञ्चस्य कार्यताप्रकारो विशोध्यते ।

“ न वियदश्रुते ” इत्यत्र छान्दोग्ये तेजःप्रभृतीनामेवोत्पत्तिश्रवणात्
आकाशस्योत्पत्त्यश्रवणात् वियन्नोत्पद्यते इत्याशंक्य ‘ तस्माद्वा एतस्मादि’

त्यादिषु आकाशस्याप्युत्पत्तिप्रतिपादनात् छान्दोग्येऽपि एकविज्ञानेन सर्वविज्ञानप्रतिज्ञानात् वियदादेरपि कार्यत्वावगमाच्च वियदुत्पद्यत इत्युक्तम् । १ ।

“ तेजोऽत ” इत्यत्र ‘ वायोर’ग्निरित्यादिवाक्येषु ‘ वाय्वादिभ्य एव अग्न्यादीनामुत्पत्तिश्रवणात् केवलवाय्वादिभ्य एव अग्न्यादीनामुत्पत्तिरित्याशङ्क्य ‘ तत्तेज ऐक्षत ’ ‘ आप ऐक्षन्त ’ इत्यादिभिः ब्रह्मासाधारणेक्षणात्तच्छरीरकाद् ब्रह्मण एवाग्न्यादीनामुत्पत्तिरित्युक्तम् । २ ।

“ नात्माश्रुतेरित्यत्र “ तोयेन जीवान्वयससर्ज भूम्नां ” इत्यादिषु जीवानामप्युत्पत्त्यभिधानात् आत्माप्युत्पद्येत इत्याशङ्क्य ‘ न जायतेम्रियते वा विपश्चित् ” इत्यादिषु जीवस्य उत्पत्तिनिषेधात् उत्पत्तिवादिनीनां श्रुतीनां देहसंबन्धाभिप्रायकत्वाच्च आत्मा नोत्पद्यत इत्युक्तम् । ३ ।

“ ज्ञोऽत एवे ” इत्यत्र “ यो विज्ञाने तिष्ठन् ” इत्यादिषु ज्ञानमात्रत्वप्रतिपादनात् ज्ञानमात्रमेव आत्मनः स्वरूपमित्याशङ्क्य “ विज्ञातारमरे केन विज्ञानीयात् ” इत्यादिषु ज्ञातृत्वप्रतिपादनात् ज्ञानस्य अपृथक्सिद्धधर्मतया तद्वाचिना विज्ञानशब्देन ज्ञातुरेव व्यपदेशोपपत्तेश्च आत्मा ज्ञातैवेत्युक्तम् । ४ ।

“ कर्ता शास्त्रार्थवत्त्वात् ” इत्यत्र “ प्रकृतेः क्रियमाणानि ” इत्यादिषु गुणानामेव कर्तृत्वप्रतिपादनात् आत्मा न कर्तेत्याशङ्क्य “ स्वर्ग कामो यजेते ” त्यादीनां भोक्तारमेव कर्मसु नियुज्जानानां शास्त्राणामर्थवत्त्वात् “ प्रकृतेः क्रियमाणानी ” त्यादिर्जीवस्य सांसारिककर्तृत्वस्य गुणसंसर्गायत्तताप्रतिपादनपरत्वाच्च आत्मा कर्तेत्युक्तम् । ५ ।

“ परात्तु तच्छ्रुतेः ” इत्यत्र जीवस्य स्वतः प्रवृत्त्यभावे विधिनिषेधशास्त्रानर्थक्यप्रसंगात् जीवस्य कर्तृत्वं स्वातन्त्र्येणेत्याशङ्क्य “ अन्तः प्रविष्टः शास्ता जनानां ” इत्यादिभिः परमात्माधीनकर्तृत्वश्रवणात् तदधीनत्वेऽपि प्रथमप्रवृत्तौ चेतनस्य स्वतन्त्रतया विधिनिषेधशास्त्रानर्थक्यभावेन च पराधीनमेव कर्तृत्वमित्युक्तम् । ६ ।

“ अंशो नाने ” इत्यत्र ज्ञाज्ञौ द्वावपि “ अजावीशानांशावि ” (!) त्यादिवाक्ये जीवब्रह्मणोः भेदव्यपदेशात् परमपुरुषादत्यन्तभिन्नो जीवः ;

यद्वा तत्त्वमसीत्यादिषु जीवपरयोरैक्योपदेशात् अविद्याद्युपहितं ब्रह्मैव जीव इत्याशंक्य नानात्वोपदेशात् ऐक्योपदेशाच्च अत्यन्तभेदस्वरूपैक्ययो रनुपपन्नत्वात्, अविद्याद्युपहितस्य ब्रह्मण एव जीवत्वे • सुखदुःखोप- भोगव्यतिकरप्रसंगाच्च परमात्मनो विशेषणतयांशो जीव इत्युक्तम् । ७ ।

॥ [इति] द्वितीयस्याध्यायस्यः तृतीयः पादः ॥

एवं विग्रहादीनां उत्पत्तिः निरूपिता । आत्मनां तु वियदादिवत् उत्पत्तिः नास्तीत्युक्तम् । तत्प्रसंगेन तेषां ज्ञातृत्वं च निरूपितम् । अनन्तरपादेन जीवोपकरणानां उत्पत्तिः निरूप्यते ।

तत्र “ तथा प्राणा ” इत्यत्र “ असद्वा इदमग्र आसीत् ” इत्यादि- वाक्ये, प्राणशब्दनिर्दिष्टानां इन्द्रियाणां प्रलयकालेऽप्यवस्थानप्रतीतेः, इन्द्रियाणि नोत्पद्यन्त इत्याशंक्य “ एतस्मात् जायते प्राणः ” इत्यादि- वाक्ये इन्द्रियाणामुत्पत्तिश्रवणात्, “ असद्वा इदमग्र आसीत् ” इत्यादि- वाक्ये प्राणशब्दस्य परमात्मपरत्वाच्च इन्द्रियाणि उत्पद्यन्त इत्युक्तम् । १ ।

“ सप्त गतेरि ” इत्यत्र ‘ सप्त इमे लोका येषु ’ इत्यादिवाक्ये सप्तानामेव जीवेन सह गतिश्रवणात् सप्तैव इन्द्रियाणि इत्याशंक्य “ दशेमे पुरुषे प्राणा आत्मा एकादश, इत्यादिवाक्ये एकादशेन्द्रियश्रवणात् हस्तादी- नामपि देहस्थजीवोपकरणत्वाविशेषाच्च एकादशैवेन्द्रियाणीत्युक्तम् । २ ।

“ अणवश्च ” इत्यत्र “ सर्व एव समाः सर्व एव अनन्ताः ” इत्यादिना आनन्त्यश्रवणात् इन्द्रियाणि विभूनि इत्याशंक्य ‘ प्राणमुत्क्रामन्तं सर्वे प्राणा अनूत्क्रामन्ति ’ इति उत्क्रान्तिश्रवणात् उत्क्रान्तिकाले पार्श्वस्थैरनुपलभ्यमा- नत्वात्, आनन्त्यश्रुतेः उपासनार्थकार्यानन्त्यपरत्वाच्च अणूनि इत्युक्तम् । ३ ।

“ न वाय्वि ” इत्यत्र “ यः प्राणः सः वायुः ” इति व्यपदेशात् प्राणो वायुः, यद्वा उच्च वासनिश्वासादिषु प्राणप्रसिद्धेः वायुक्रियैव प्राण इत्या- शंक्य “ एतस्माज्जायते प्राणः ” इत्यादिवाक्ये पृथगुपदेशात् अवस्था- न्तरापन्नस्यैव वायोः प्राणत्वेन ‘ यः प्राणः स वायुः ’ इ(त्युक्त)ति व्यपदे- शोपपत्तेः “ प्राणः स्पन्दते ” इति क्रियावति प्राणप्रसिद्धेश्च न वायुक्रिये प्राण इत्युक्तम् । ४ ।

“अणुश्चे”त्यत्र “सर्वं हि इदं प्राणेनावृतं” इत्यादिश्रवणात् प्राणो विभुरित्याशंक्य ‘तमुत्क्रामन्तं प्राणोऽनूत्क्रामति’ इत्युत्क्रान्तिश्रवणात्, सर्वं हीदं प्राणेनावृतमित्यादिवाक्यस्य सर्वेषां प्राणाधीनजीवनत्व-प्रतिपादनपरत्वाच्च अणुः प्राणः इत्युक्तम् । ५ ।

‘ज्योतिराद्यधिष्ठानं,’ इत्यत्र जीवस्य अग्न्यादिदेवतानां च प्राणविषय-मधिष्ठानं स्वाधीनं नैरपेक्ष्यप्रतीतिः इत्याशंक्य “यस्याग्निः शरीरं” इत्यादौ अग्न्यादीनां परमात्माधीनस्वरूपत्वप्रतिपादनात् तेषामधिष्ठानं परमात्माधीन-मित्युक्तम् । ६ ।

“त इन्द्रियाणि तद्व्यपदेशात्” इत्यत्र सर्वेषां प्राणशब्दवाच्यत्वात् जीवोपकरणत्वाविशेषाच्च सर्वे प्राणा इन्द्रियाणीत्याशंक्य “इन्द्रियाणि दशैकं चे”त्यादिषु मुख्यप्राणव्यतिरिक्तानामेव इन्द्रियत्वव्यपदेशात् ; ‘एतस्मात् जायत’ इत्यादिवाक्ये पृथङ्निर्देशाच्च मुख्यप्राणव्यतिरिक्ता एव इन्द्रियाणीत्युक्तम् । ७ ।

“संज्ञा मूर्तिः कृतिः” इत्यत्र “अनेन जीवेनात्मनानुप्रविश्य” इति नामरूपव्याकरणस्य जीवकर्तृत्वश्रवणात् व्यष्टिसृष्टिर्हिरण्यगर्भकर्तृकेत्या-शंक्य ‘नामरूपे व्याकरवाणि’ ‘तासां त्रिवृतं त्रिवृतं एकैकां करवाणी-ति त्रिवृत्कुर्वत एव नामरूपव्याकरणोपदेशात् त्रिवृत्करणस्य हिरण्यगर्भ-कर्तृत्वानुपपत्तेः ‘अनेन जीवेने’ति जीवशब्दस्य जीवशरीरकपरमात्मपर-त्वाच्च हिरण्यगर्भशरीरकपरमात्मकर्तृकैव व्यष्टिसृष्टिरित्युक्तम् । ८ ।

॥ [इति] श्रीमहाचार्यस्य कृतिषु श्रीभाष्योपन्यासे द्वितीयस्याध्यास्य
चतुर्थः पादः ॥

॥ समाप्तश्चाध्यायः ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः

एवं अध्यायद्वयेन सकलजगदेककारणं ब्रह्मेति स्थापितम् । अनन्तर-द्विकेन ब्रह्मप्राप्त्युपायैस्तह तत्प्राप्तिप्रकाराश्चिन्त्यते । तत्र तृतीयेऽध्याये उपायभूतं उपासनं चिन्त्यते । तत्र प्रथमद्वितीयपादयोः उपासनारंभाय प्राप्यव्यतिरिक्तविषयवैतृष्यजननार्थं प्राप्यतृष्णाजननार्थं च जीवस्य

लोकान्तरेषु संचरतो जाग्रदाद्यवस्थस्य दोषाः, परमात्मनः तद्वाहित्येन कल्याणगुणाकरत्वं च प्रतिपाद्यते ।

तत्र “तदन्तरप्रतिपत्तौ” इत्यत्र देहात् देहान्तरं गच्छन् जीवः तत्र तत्र भूतसूक्ष्मणां सुलभत्वात् तैरसंपरिष्वक्त एव गच्छतीत्याशंक्य “वेत्थ यथा पंचम्यामाहुतावापः पुरुषवचसो भवन्ति” इत्यादिप्रश्न-प्रतिवचनाभ्यां भूतसूक्ष्मसंपरिष्वक्त एव गच्छतीत्युक्तम् । १ ।

“कृतात्ययेऽनुशयवान्” इत्यत्र “लोकान्तरात् प्रत्यवरोहन् जीवः प्राप्यान्तं कर्मणः” इत्यादिभिः लोकान्तरे कृत्स्नकर्मफलानुभवस्य उक्तत्वात् कर्मशेषरहित एव अवरोहति इत्याशंक्य “तद्य इह रमणीय-चरणा” इत्यादिभिः प्रत्यवरूढानां पुण्यपापरूपकर्म [फल] संबन्धश्रवणात् ‘प्राप्यान्तमि’त्यादेश्च फलप्रदानप्रवृत्तकर्मविषयत्वाच्च कर्मशेषसहित एव अवरोहतीत्युक्तम् । २ ।

“अनिष्टादिकारिणामि” इत्यत्र ये वै के च अस्मात् लोकात् प्रयन्ति चन्द्रमसमेव ते सर्वे गच्छन्ती’त्यविशेषेण सर्वेषां गतिश्रवणात् पापकारि-णोऽपि चन्द्रमसं गच्छन्तीत्याशंक्य “अथ य इमे ग्राम इष्टापूर्ते दत्तमित्युपासते ते धूममभिसम्भवन्ती” त्यादिना इष्टादिकारिणामेव पितृयाणवचनात् ‘चन्द्रमसमेव ते सर्वे गच्छन्ति’ इति वचनस्यापि इष्टापूर्ताधिकारिविषयतया नेयत्वाच्च पापकारिणः चन्द्रमसं न गच्छन्ती-त्युक्तम् । ३ ।

“तत्स्वाभाव्यापत्तिः” [साभाव्यापत्तिः] इत्यत्र ‘अथैतमेवाध्वानं पुनर्निवर्तन्ते यथेतमाकाशं आकाशाद्वायुं, वायुर्भूत्वा धूमो भवती’त्यादि-वाक्ये जीवस्य आकाशाद्यापत्तिः श्रद्धावस्थस्य सोमभाववदविशेषात् आकाशादिशरीरत्वापत्तिरित्यशंक्य श्रद्धावस्थस्य सोमभाव इव आकाशादौ सुखदुःखभोगाभावेन तच्छरीरकत्वानुपपत्तेः आकाशाद्यापत्तिर्नाम तत्संयोग-कृततत्सादृश्यापत्तिरित्युक्तम् । ४ ।

“नातिचिरेणे” इत्यत्र आकाशादिप्राप्तौ तत्र तत्र अवस्थाने काल-विशेषनियमो नास्ति नियमहेत्वभावात् इत्याशंक्य ब्रह्मादिप्राप्तौ ‘अतो वै

खलु दुर्निष्प्रपतरमिति विशिष्य कृच्छ्रनिष्क्रमणत्वाभिधानात् आकाशा-
दिप्राप्तौ अचिरेण निष्क्रामन्तीत्युक्तम् । ९ ।

“अन्याधिष्ठितेषु” इत्यत्र “मेघो भूत्वा प्रवर्षति, त इह ब्राहि,
यवा ओषधिवनस्पतयस्तिलमाषा इति जायन्त” इत्यत्र देवो जायत
इतिवत् जायन्ते इति वचनात् आत्मानो ब्रीह्यादिशरीरा जायन्त इत्याशंक्य
आकाशादिमेघपर्यन्तवत् केवलतद्वावापत्तिवचनात् अन्याधिष्ठितेषु ब्रीह्यादिषु
संश्लेषमात्रमित्युक्तम् । ६ ।

॥ [इति] तृतीयस्याध्यायस्य प्रथमः पादः ॥

“सन्ध्ये सृष्टिराह हि” इत्यत्र “न तत्र रथा न रथयोगा न
पन्थानो भवन्ति” इत्यादौ ‘स हि कर्ते’ति प्रकृतस्य जीवस्य स्रष्टृत्वस्मर-
[श्रव]णात् स्वामार्थसृष्टिस्तस्यैवेत्याशंक्य जीवस्य संसारदशायां सत्य-
संकल्पत्वाद्यनाविर्भावे विचित्रार्थसृष्ट्यशक्तत्वात् ‘य एष सुप्तेषु जागर्ति’
इत्यादि वाक्येषु स्वप्नसृष्टेः परमात्मकर्तृकत्वाव(गमा)धारणाच्च स्वप्न-
सृष्टिः परमात्मकर्तृकैवेत्युक्तम् । १ ।

“तदभावो नाडीषु तच्छ्रुतेः” इत्यत्र ‘अथ यत्रैतत्पुरुषस्तुत’
इत्येवमादिवाक्येषु ‘नाडीषु सुप्तः,’ ‘पुरीतति शेते,’ ‘सता संपन्न’ इति
नाडीपुरीतद्वद्भाषां सुषुप्तिस्थानत्वश्रवणात् युगपज्जीवस्य अनेकत्र वृत्त्य-
संभाच्च तेषां सुषुप्तिस्थानत्वं विकल्पेनेत्याशंक्य त्रयाणां सुषुप्तिस्थानत्व-
श्रवणात् प्राप्तादखट्वापर्यंकवत् नाड्यादीनां कार्यभेदेन समुच्चये संभवति
पाक्षिकबाधगर्भाविकल्पस्य अन्याय्यात्वाच्च समुच्चयेनैव स्थानत्वमित्युक्तम् । २ ।

“स एव तु कर्मे”त्यत्र सुषुप्तौ सर्वोपाधिविनिर्मुक्तस्य सता संपन्नस्य
मुक्तादविलक्षणत्वात् प्रबोधसमये सुप्तादन्य एवोत्तिष्ठतीत्याशंक्य पूर्व-
कृतपुण्यापुण्ययोस्तेनैवानुभाव्यत्वात् ‘य एवाहं सुप्तः स एव प्रबुद्धो
ऽस्मीति प्रत्यभिज्ञानात् स्वापमात्रेण मुक्तत्वे मोक्षशास्त्रानर्थक्यप्रसंगाच्च
सुप्त एवोत्तिष्ठतीत्युक्तम् । ३ ।

“मुग्धेऽर्धसंपत्तिः परिशेषात्” इत्यत्र स्वापादिष्वेव मूर्च्छाप्रासिद्धयु-
पपत्तेः, अवस्थान्तरकल्पने प्रमाणाभावात् सुषुप्त्यादिष्वन्यतमा अवस्थैव

मूर्च्छेत्याशंक्य ज्ञानप्रसराभावेन जागरणस्वप्नयोः अनन्तर्भावात् हेतुवैषम्या-
कारवैषम्याभ्यां सुषुप्तिमरणयोरनन्तर्भावाच्च पारिशेष्यात् मरणाद[र्ध]-
संपत्तिरूपावस्थान्तरं मूर्च्छेत्युक्तम् । ४ ।

“न स्थानतोऽपि” इत्यत्र जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यादिषु स्थानेषु तत्तत्स्थान-
प्रयुक्त्या जीवस्य ये दोषाः ते परमात्मनोऽपि प्राप्नुवन्ति तत्रावस्थाना-
विशेषात् इत्याशंक्य “अपहनपाप्मा” “निरवद्यं निरञ्जनं” इत्यादिभिः
परमात्मनः उभयलिङ्गत्वश्रवणात् तत्र तत्र स्थितस्यापि न दोषस्पर्श
इत्युक्तम् । ५ ।

“उभयव्यपदेशात्” इत्यत्र अचिद्वस्तुनो ब्रह्मस्वरूपत्वं अहिकुण्डल-
वदवस्थाभेदेन अथवा प्रभाप्रभावतोरिव एकजातीययोगनेत्याशंक्य
पक्षद्वयस्याप्यु[प्यनु]पपन्नत्वात् जीववदंशांशिभावेनेत्युक्तम् । ६ ।

“परमत” इत्यत्र “एष सेतुर्विधरण” इति परब्रह्मणः सेतुत्वव्य-
पदेशात् सेतुशब्दस्य च कूलान्तरप्राप्तिहेतौ सुप्रसिद्धेः अतोऽन्यत् प्राप्य-
मित्याशंक्य, बध्नाति स्वस्मिन्न-संकीर्णं चिदचिद्वस्तुजातं इति व्युत्पत्त्या
सेतुशब्दस्य असंकीर्णधारणपरत्वात् ‘यस्मात् परं नापरमस्ती’त्यादिभिः
परान्तरनिषेधाच्च ब्रह्मणोऽन्यत् परं नास्तीत्युक्तम् । ७ ।

“फलमत उपपत्तेः” इत्यत्र ‘यजेत स्वर्गकाम’ इत्यादि शास्त्रं
सकामस्य कर्तव्यतया यागाद्यभिदधत् अन्यथानुपपत्त्या अपूर्वद्वारेण फल-
साधनत्वमवगमयतीति धर्म एव फलप्रद इत्याशंक्य “अन्नादो वसुदान”
“एष ह्येवानन्दयाति” इत्यादिभिः तत्तत्कर्मभिः आराधितस्य परमात्मन
एव भोगापवर्गरूपसकलफलप्रदत्वश्रवणात् अश्रुतापूर्वादिकल्पनायोगाच्च
परमात्मैव फलप्रद इत्युक्तम् । ८ ।

॥ [इति] तृतीयस्य अध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥

ब्रह्मोपासिषोपजननार्थं जीवस्य सदोषत्वं परस्य कल्याणगुणाकरत्वं
चोक्तम् । इदानीं ब्रह्मोपासनार्थं गुणोपसंहारविकल्पनिर्णयाय विद्याभेदाभेद-
चिन्ता क्रियते ।

तत्र “सर्ववेदान्तेप्रत्यय”मित्यत्र अनेकशाखासु श्रूयमाणायाः वैश्वानरविद्यादिकायाः किमेकविद्यात्वमुत नेति संशये, अविशेषपुनः-श्रवणस्य प्रकरणान्तरस्य च विद्याभेदकत्वात् शाखान्तरे च तयोरवर्जनीयत्वात् विद्याभेद इत्याशंक्य “वैश्वानरमुपासीतेति” चोदनाया-अविशिष्टत्वाद् ध्येयैक्यादिना रूपादेः अविशिष्टत्वात् ; पुनःश्रवणादेस्तु प्रतिपत्तृभेदानिवन्धनत्वाच्च न विद्याभेद इत्युक्तम् । १ ।

एवं चोदनाद्यविशेषात् विद्यैक्यमुक्तम् । अतः परं काश्चन विद्याः अधिकृत्य चोदनाद्यविशेषः अस्ति नेति विचार्यते ।

तत्र ‘अन्यथात्वं इत्यत्र छान्दोग्यवाजसनेयकयोः ‘तद्ध देवा उद्गीथमाजहुरेनैनानभिभविष्याम इत्यादिना ‘ते ह’ दवा ऊचुः हन्तासुरान् यज्ञ उद्गीथेनात्ययाम’ इत्यादिना च आम्नातयोः उद्गीथविद्ययोः अध्यस्तप्राणभावोद्गीथविषयत्वादिना रूपाद्यविशेषादेकविद्यात्वमाशंक्य छान्दोग्ये “ओमित्येतदक्षरमुद्गीथमुपासीते”ति प्रस्तुतस्य प्राणवस्यैव प्राणदृष्टयो-पास्यत्वात् वाजसनेये च कृत्स्नोद्गीथोद्गानकर्तुरुपास्यत्वाच्च रूपभेदात् विद्याभेद इत्युक्तम् । २ ।

“सर्वाभेदादन्यत्रेभे” इत्यत्र छान्दोग्ये कौषीतकिशाखायां च ज्यैष्ठ्यश्रैष्ठ्यगुणोपासनं विधीयते । तत्र छान्दोग्ये वसिष्ठत्वादिगुणान्विततयाप्युपास्यत्वात् इतरत्र तद्विधुरतया उपास्यत्वाच्च रूपभेदात् विद्याभेद इत्याशंक्य कौषीतकिवाक्ये वसिष्ठत्वादिनां प्राणसंबन्धित्वा नुक्तावपि तत्संबन्धिनां वागादीनां प्राणायत्तस्थितित्वादिप्रतिपादनेन वसिष्ठत्वादीनां प्राणसंबन्धित्वस्य अर्थसिद्धत्वात् रूपभेदाभावात् विद्यैक्यमित्युक्तम् । ३ ।

“आनन्दादय” इत्यत्र अप्रकरणाधीतानां अन्यत्रोपसंहारे प्रमाणभावात् आनन्दादयो न सर्वविद्यानुयायिनः इत्याशंक्य सर्वविद्यासु गुणिनो ब्रह्मण एकत्वात् गुणानां च गुण्यपृथग्भावात् आनन्दादीनां स्वरूपानिरूपकत्वाच्च आनन्दादयः सर्वविद्यानुयायिन इत्युक्तम् । ४ ।

“कार्याख्याना”दित्यत्र छान्दोग्यवाजसनेयकयोः ‘स होवाच किं मे वास’ इत्यादौ “तस्मादेवंविदशिष्यन्नाचामेदशित्वा चाचामेत”

इत्याचमने विधिप्रत्ययश्रवणात् प्राणविद्याङ्गमाचमनान्तरं विधीयते इत्या-
शंक्य “किं मे वासः” “अद्भिः परिदधति” इत्यादिभिः उपक्रमोपसं-
हारयोः वाक्यस्य अपां प्राणवासोद्वाष्टिपरत्वप्रतीत्या आचारप्राप्तमाचमनं
अनूद्याचमनीयासु अप्सु प्राणवासस्त्वानुसन्धानं विधीयते इत्युक्तम् । ५ ।

“समानः” इत्यत्र वाजसनेयके अग्निरहस्ये बृहदारण्यके शाकल्य-
विद्याम्नाता । तत्राग्निरहस्ये च सत्यसंकल्पत्वादिविशिष्टः उपास्यः इतरत्र
वशित्वादिगुणक इति रूपभेदात् विद्याभेद इत्याशंक्य उभयत्रापि
मनोमयत्वादिके समाने सति वशित्वादेश्च सत्यसंकल्पत्वगुणात् अभिन्नत्वात्
रूपभेदाभावात् न विद्याभेद इत्युक्तम् । ६ ।

‘संबन्धादेवं’ इत्यत्र बृहदारण्यके “तद्यत्सत्यं” असौ स “आदित्यः”
इत्यादिना आदित्यमण्डले अक्षिणि च सत्यस्य ब्रह्मणो व्याहृतिशरीरकत्वेन
उपासनं उक्त्वा ‘तस्योपनिषदहरित्यधिदैवतं,’ तस्योपनिषदहमित्य-
ध्यात्ममिति द्वे रहस्यनामनी उपासनविषयतया आम्नायेते । तत्र व्याहृति-
शरीरकस्य ब्रह्मण एव उभयत्राप्युपास्यत्वेन रूपभेदाभावात् विधैक्यान्नाम-
द्वयमपि स्थानविशेषानियमेन उभयत्राप्यनुसंधेयमित्याशंक्य ब्रह्मणः एकत्वेऽपि
एकत्र आदित्यमण्डलस्थिततया अन्यत्र अक्ष्याधारतया उपास्यत्वेन
रूपभेदात् विद्याभेदः इति स्थानविशेषव्यवस्थयैव नामद्वयमनुसंधेय-
मित्युक्तम् ॥ ७ ॥

“संभृती” इत्यत्र ब्रह्मज्येष्ठा वीर्या संभृतानि, इत्यादिवाक्यावगते,
ब्रह्मणि ज्येष्ठानां वीर्याणां ? संभृतिः द्युव्याप्तिश्च विद्याविशेषमनास्म्याधी-
तत्वात् सर्वविद्यासु उपसंहार्येत्याशंक्य हृदयाद्यल्पस्थानविषयासु द्युव्या-
प्यादेरूपसंहर्तुमशक्यत्वात्, संभृतेश्च तत्साहचर्यात् तयोः न सर्वत्र
उपसंहार इत्युक्तम् ॥ ८ ॥

“पुरुषविद्यायां” इत्यत्र छान्दोग्ये तैत्तिरीयके च आम्नातयोः
पुरुषविद्ययोः ऐक्यमाशंक्य रूपभेदात् विद्याभेद इत्युक्तम् ॥ ९ ॥

“वेधात्” इत्यत्र “शुक्लं [सर्वं] प्रविध्य हृदयं” इत्यादिमन्त्राणां
विद्याङ्गत्वमाशंक्य अन्यत्र लिङ्गादिभिः मन्त्रविनियोगात् न विद्यांगत्व-
मित्युक्तम् ॥ १० ॥

“हानौ तूपायन” इत्यत्र ‘पुण्यभाषे विधूय’ ‘सुहृदः साधुकृत्यां’ इत्यादिष्वाम्नातानां हानादिचिन्तानां विकल्पेन अनुष्ठानमित्याशंक्य उपायनस्य हानशेषत्वात् समुच्चयेनैव सर्वत्रानुष्ठानमित्युक्तम् ॥ ११ ॥

“सांपराये” इत्यत्र उपासकस्य देहवियोगानन्तरं अर्चिरादिमार्गे कर्मनाशः इत्याशंक्य देहवियोगानन्तरं विद्याफलव्यतिरेकेण अनुभाव्य-भोगाभावात् कृत्स्नकर्मणामपि देहवियोगकाल एव नाश इत्युक्तम् ॥ १२ ॥

“अनियम” इत्यत्र उपकोसलविद्यादिषु आम्नातया अर्चिरादिगत्या तन्निष्ठानामेव ब्रह्मप्राप्तिरित्याशंक्य “ये चेमेऽरण्ये (श्रद्धां सत्यमु) श्रद्धा तप इत्युपासते” इत्यादिश्रुतिषु सर्वब्रह्मविद्यानिष्ठानां अर्चिरादिगति-प्रतिपादनात् सर्वेषां अर्चिरादिगत्यैव ब्रह्मप्राप्तिरित्युक्तम् ॥ १३ ॥

“अक्षराधियां” इत्यत्र अस्थूलत्वादीनां स्वप्रकरणश्रुतविद्यामात्रसंबन्ध इत्याशंक्य व्यावृत्तस्वरूपब्रह्मप्रतिपत्तेरस्थूलत्वादिभिः विना असंभवात् आनन्दादिवत् तेऽपि सर्वाविद्यानुयायिन इत्युक्तम् ॥ १४ ॥

“अन्तरा भूत” इत्यत्र बृहदारण्यके उपस्तिकहोळप्रश्नप्रतिवचन श्रुत्योः विद्याभेद इत्याशंक्य प्रश्नैकरूप्यात् विधिपदैक्याच्च विदैक्यमुक्तम् ॥ १५ ॥

“कामादी” इत्यत्र छन्दोग्यवाजसनेयकयोः आम्नाता दहरविद्या भिद्यते इत्याशंक्य रूपैक्यात् विद्या न भिद्यते इत्युक्तम् ॥ १६ ॥

“तन्निर्धारणे” इत्यत्र उद्गीथाद्याश्रयाण्युपासनानि कर्मसु नियमेन अनुष्ठेयानि इत्याशंक्य पृथक्फलत्वेन गोदोहनादिवत् अनियमेन अनुष्ठेयानीत्युक्तम् ॥ १७ ॥

“प्रदानवत्” इत्यत्र दहरविद्यायां गुणचिन्तने दहरचिन्तनं नावर्तनीयमित्याशंक्य दहरमात्रात् गुणविशिष्टदहरस्य भिन्नत्वेन विशिष्टानुसंधानसिद्ध्यर्थं गुणचिन्तने दहरचिन्तनमावर्तनीयमित्युक्तम् ॥ १८ ॥

“लिंगभूय” इत्यत्र तैत्तिरीयके दहरविद्यानन्तरं आम्नातस्य सहस्रशीर्षमित्याद्यनुवाकस्य प्रकृतविद्योपास्यविशेषनिधारणार्थत्वमाशंक्य

भूयसीषु श्रुतानक्षरादीननूद्य नारायणत्वविधानात् सर्वविद्योपास्यविशेषनिर्धारणार्थत्वं इत्युक्तम् ॥ १९ ॥

“ पूर्वविकल्पः ” इत्यत्र बृहदारण्यके “ मनश्चितो वाक्चितः ” इत्यादिना आभिहितमनश्चितादयः अग्रयः क्रियामयकत्वनुप्रवेशिनः इत्याशंक्य ते वैते विद्याचित एवेति विद्यार्थचितत्वंवचनात् विद्यामयकत्वनुप्रवेशिन इत्युक्तम् ॥ २० ॥

“ एक आत्मनः ” इत्यत्र उपासनदशायां जीवस्य कर्तृत्वाद्याकोरणानुसंधानमित्याशंक्य अपहतपाप्मत्वाद्याकारेणैव उपास्यत्वप्राप्तेः ? प्राप्तेश्च यथोपासनभावित्वात् अपहतपाप्मत्वाद्याकोरणानुसंधानमित्युक्तम् ॥ २१ ॥

“ अंगावबद्धा ” इत्यत्र उद्गीथोपासनानि यासु शाखासु तास्वेव तेषामुपासन ? मित्याशंक्य सामान्येन उद्गीथादिसंबन्धिनया विहितत्वात् सर्वशाखासु उद्गीथादेः सन्निहितत्वाच्च सर्वशाखासु उद्गीथाद्युपासनानि संबन्धेरन्नित्युक्तम् ॥ २२ ॥

“ भूम्नः क्रतुवत् ” इत्यत्र त्रैलोक्यशरीरवैश्वानरोपासने द्युमूर्द्ध(त्वा) दीनां व्यस्तोपासनं व्यस्तस्य च समस्तस्य च उपासनं वा विधीयते इत्याशंक्य मूर्धा ते व्यपतिष्यदिति व्यस्तोपासने प्रत्यवायकथनात्समस्तोपासनमेवेत्युक्तम् ॥ २३ ॥

“ नाना शब्दादी ” इत्यत्र सद्द्विद्यादहरविद्यादीनां ऐक्यमाशंक्य शब्दादिभेदात् विद्याभेद इत्युक्तम् ॥ २४ ॥

“ विकल्पोऽविशिष्टफलत्वादि ” इत्यत्र फलविशेषार्थं विद्यानां समुच्चय इत्याशंक्य ब्रह्मप्राप्तिफले विशेषाभावात् विद्यानां विकल्प एवेत्युक्तम् ॥ २५ ॥

“ अंगेष्वित्यत्र पूर्वप्रकृतानावेव उद्गीथादिविद्यानां अनुष्ठानानियमः कैश्चित् लिंगैः आक्षिप्य समाहितः ॥ २६ ॥

॥ [इति] तृतीयस्य अध्यायस्य तृतीयः पादः ॥

एवं विद्यैक्यनानात्वे चिन्तिते अथ विद्यांगचिन्तनं क्रियते तुरीयपादेन ।

“ पुरुषार्थोऽत ” इत्यत्र विद्याङ्गात्कर्मणः पुरुषार्थावाप्तिरित्याशङ्क्य
 “ तमेवं विद्वानमृत इह भवति ” इति श्रवणात् कर्मणात् वेदनात्
 पुरुषार्थावाप्तिरित्युक्तम् ॥ १ ॥

“ स्तुतिमात्रं ” इत्यत्र प्रसंगात् “ स एव रसानां रसतमः परमः
 परार्थोऽष्टमो यदुद्गीथः ” इत्यादिवाक्यानां उद्गीथादिस्तुतिपरत्वमाशङ्क्य
 रसतमत्वादीनां प्रमाणान्तराप्राप्तत्वात् उद्गीथादिषु रसतमत्वादिदृष्टिविधाना-
 (र्थानी)[र्थत्वमि]त्युक्तम् ॥ २ ॥

“ पारिप्लवार्था ” इत्यत्र “ प्रतर्दनो हवै दैवोदासिः ” इत्याद्याख्या-
 नानामाख्यानानि शंसन्ति इति शंसनार्थत्वं आशङ्क्य ‘ मनुर्वैवस्वत ’
 इत्यादिना शंसने विनियुक्तानामाख्यानानां विशेषितत्वात् आख्यानानि
 विद्याविधिशेषभूतानि इत्युक्तम् ॥ ३ ॥

“ अत एव च ” इत्यत्र ‘ ये चेमेऽरण्ये श्रद्धा तप इत्युपासत ’
 इत्यादिभिः ऊर्ध्वरेतसां ब्रह्मविद्याश्रवणात् तेषां विद्या अग्न्याधानाद्य-
 नपेक्षेत्युक्तम् ॥ ४ ॥

“ सर्वापेक्षा च ” इत्यत्र यदूर्ध्वरेतसां विद्या यज्ञाद्यनपेक्षा तर्हि
 गृहस्थेष्वपि अनपेक्षैवेत्याशङ्क्य “ यज्ञेन दानेन ” इति श्रुतेः यज्ञाद्यपेक्षैवे-
 त्युक्तम् ॥ ५ ॥

“ शमदमाद्युपेत ” इत्यत्र यज्ञदानादीनां प्रवृत्तिरूपत्वात् शमादीनां
 तु निवृत्तिरूपत्वेन तद्विरोधित्वाच्च शमादीनां विद्याङ्गत्वं न संभवति
 इत्याशङ्क्य विषयभेदेन विरोधाभावात् ‘ दान्त शान्तो ’ इत्यादिश्रवणाच्च
 शमादीनां अङ्गत्वं अस्तीत्युक्तम् ॥ ६ ॥

“ सर्वान्नानुमतिः ” इत्यत्र प्राणविद्याधिकारिणां सर्वान्नानुमतिः सर्वदैवेत्या-
 शङ्क्य ब्रह्मविद्यानिष्ठानामपि प्राणान्यय एव सर्वान्नानुमतिदर्शनात् अन्येषा-
 मपि सर्वान्नानुमतिः प्राणान्यय एवेत्युक्तम् ॥ ७ ॥

“ विहितत्वाच्च ” इत्यत्र विद्याङ्गकर्मणां आश्रमाङ्गत्वं नास्तीत्याशङ्क्य
 विद्याङ्गानामेव कर्मणां आश्रमोपयोगितया विहितत्वात् आश्रमाङ्गत्वमस्ती-
 त्युक्तम् ॥ ८ ॥

“अन्तरा चे”त्यत्र विधुरादीनां ब्रह्मविद्यायामधिकारो नास्तीत्याशंक्य
रक्वादीनां अनाश्रमिणामपि ब्रह्मविद्यानिष्ठत्वदर्शनात् विधुरादीनामप्यधिकारः
अस्तीत्युक्तम् ॥ ९ ॥

“तद्भूतस्य तु” इत्यत्र नैष्ठिकाद्याश्रमेभ्यः प्रच्युतानामपि विधुरा-
दिवत् ब्रह्मविद्यायां अधिकार इत्याशंक्य नैष्ठिकाद्याश्रमभ्रष्टानां पतितत्वा-
न्नाधिकार इत्युक्तम् ॥ १० ॥

“स्वामिन इत्यत्र उद्गीथादिविद्यानां यजमानकर्तृकत्वमाशंक्य
‘यदेव विधया करोती’ त्यादिना ऋत्विक्परिक्रयणादि श्रुतिभ्यः ऋत्वि-
कर्तृकत्वप्रतीतेः ऋत्विक्कर्तृकाणीत्युक्तम् ॥ ११ ॥

“सहकार्यन्तरविधिः” इत्यत्र “बाल्यं च पाण्डित्यं च निर्विद्याश्च
मुनिरि”त्यत्र मौनमनूद्यते इत्याशंक्य सहकार्यन्तरत्वेन विधीयत
इत्युक्तम् ॥ १२ ॥

“अनाविष्कुर्वन्” इत्यत्र तस्माद्ब्राह्मणः पाण्डित्यं निर्विद्य बाल्येन
तिष्ठासेत्’ इति बाल्यशब्देन कामचारादिकमपि उपायतया विधीयत
इत्याशङ्क्य—“नाविरतो दुश्चरितात्” इत्यादिना निषेधात् स्वमहिमा-
नाविष्करणमात्रमेव विधेयमित्युक्तम् ॥ १३ ॥

“ऐहिकम्” इत्यत्र आमुष्मिकफलविद्यायाः स्वसाधनभूतकर्मानुष्ठा-
नानन्तरं उत्पत्तिरित्याशंक्य प्रतिबन्धाभावे अनन्तरं उत्पत्तिः तत्सद्भावे
ताद्विगम इत्युक्तम् ॥ १४ ॥

“एवंमुक्ति” इत्यत्र मुक्तिफलविद्याङ्गकर्मणां प्रबलत्वात् न प्रतिबन्ध
इत्याशंक्य तेषामपि प्रबलैः ब्रह्मविदपचारैः प्रतिबन्धस्तंभवतीत्युक्तम् ।

[इति] श्रीमहाचार्यस्य कृतिषु श्रीभाष्योपन्यासे तृतीयस्य अध्यायस्य

चतुर्थः पादः ।

॥ समाप्तश्रायमध्यायः ॥

अथ चतुर्थोऽध्यायः

एवं अंगैः सह विद्या तृतीये चिन्तिता । अनन्तरं विद्याफलं चिन्त्यते । तत्र प्रथमे पादे विद्यास्वरूपविशोधनपूर्वकं देहावस्थितिसमये संभवद्विद्याफलं चिन्त्यते । यद्यपि चतुर्थः फलनिरूपणपर एव तथापि भक्तिरूपापन्नस्य ज्ञानस्य प्रीतिरूपतया फलकोटिनिवेशनज्ञापनार्थं अस्य इदं साधनमिति साध्यसाधनभावसंबन्धज्ञापनार्थं च विद्यास्वरूपमात्रं विशोध्यते ।

तत्र—“आवृत्तिः” इत्यत्र “ब्रह्मविदामोति” इति वेदनमात्रस्यैव विधानात् असकृदावृत्तौ प्रमाणाभावात् सकृत्कृतमेव वेदनं शास्त्रार्थ इत्याशंक्य “मनो ब्रह्मेत्युपासीत” त्यादिषु एकविषये वेदनोपासनशब्दयोः पर्यायत्वेन प्रयोगात् उपासनशब्दपर्यायत्वेन अवगतवेदनशब्देन [ब्दोप] उपदेशात् उपासनशब्दस्य च असकृदावृत्तिज्ञान[वेदन]वाचित्वात् असकृदावृत्तमेव वेदनं शास्त्रार्थ इत्युक्तम् ॥ १ ॥

“आत्मेती” इत्यत्र जीवब्रह्मणोः भिन्नत्वात् जीवात् अन्यत्वेन ब्रह्म उपास्यमिति आशंक्य “त्वं वा अहमस्मि भगवो देवते” त्यादिषु पूर्वोपासकैः ‘ब्रह्माहमि’त्यनुसंधानदर्शनात् अर्थान्तरभूतस्यापि तस्य स्वात्मनः अन्तर्यामित्वेन अहमित्यनुसंधानस्य अविरोद्धत्वात् आत्मत्वेन उपास्यमित्युक्तम् ॥ २ ॥

“न प्रतीकेने” इत्यत्र प्रतीकोपासनेऽपि ब्रह्मण एव उपास्यत्वात् आत्मत्वेन उपासनं कर्तव्यमित्याशंक्य उत्कृष्टे निकृष्टदृष्ट्ययोगेन ब्रह्मणो दृष्टिविशेषणत्वेन प्रतीकानामेव उपास्यत्वं न आत्मत्वेन उपासनमित्युक्तम् ॥ ३ ॥

“आदित्यादिमंतयः” इत्यत्र उद्गीथादीनां फलसाधनतया उत्कृष्टत्वात् आदित्यादिषु उद्गीथादिदृष्टिः कार्येत्याशङ्क्य आदित्यादिदेवताराधनद्वारेणैव कर्मणां फलसाधनत्वात् आदित्यादीनामेव उत्कृष्टत्वात् उद्गीथादौ आदित्यादिदृष्टिः कार्येत्युक्तम् ॥ ४ ॥

“आसीन” इत्यत्र “एवमनुतिष्ठेदि”ति विशेषाभिधानाभावात् “आसीनशयानस्तिष्ठन् गच्छन्वानुतिष्ठेत्” इत्याशंक्य आसीनस्यैव ध्यानापेक्षितचित्तैकाग्र्यसंभवात् आसीन एव अनुतिष्ठेत् इत्युक्तम् ॥ ५ ॥

“आप्रायणादि”त्यत्र एकस्मिन् एव अहनि शास्त्रार्थस्य कृतत्वेन तावतैव परिसमापनीयमित्याशंक्य “स खल्वेवं वर्तयन् यावदायुषं” इत्यादश्रवणात् आप्रायणात् अनुवर्तनीयमित्युक्तम् ॥ ६ ॥

“तदधिगम” इत्यत्र ‘एवंविदि पापं कर्म’ न शिल्प्यते सर्वे पाप्मानः प्रदूयन्ते’ इत्यादिवाक्योक्तौ कर्मणां अश्लेषविनाशौ, “नाभुक्तं क्षीयते कर्म” इत्यादिना विरोधात् नोपपद्येते इत्याशंक्य ‘नाभुक्तमिति वचनस्य कर्मणां फलजननशक्तिदार्ढ्यविषयत्वात्, अश्लेषविनाशश्रुत्योः विद्ययानुत्पन्नशक्तिप्रतिबन्धोत्पन्नशक्तिविनाशकरणाविषयत्वाच्च विरोधाभावात् उपपद्येते इत्युक्तम् ॥ ७ ॥

“इतरस्ये”त्यत्र सुकृतस्यापि विद्याविरोधित्वसाम्यात् सुकृतदुष्कृते धूनुत इत्यादिव्यपदेशाच्च अश्लेषविनाशावुक्तौ ॥ ८ ॥

“अनारब्धे”त्यत्र ‘सर्वे पाप्मानः प्रदूयन्ते’ इत्यविशेषेण श्रवणात् आरब्धकार्ययोरपि अश्लेषविनाशौ इत्याशंक्य “तस्य तावदेव चिरं यावत् न विमोक्ष्ये” इत्यादिश्रवणात् अनारब्धकार्ययोरेव इत्युक्तम् ॥ ९ ॥

“अग्निहोत्रादी”त्यत्र अश्लिष्टफलतया उक्तपुण्यवत् अग्निहोत्राद्याश्रम-धर्माणामपि पुण्यत्वाविशेषात् फलाश्लेषावश्यभावे, निष्फले च अनुष्ठाने इच्छासंभवात् अग्निहोत्रादीनां अननुष्ठानमित्याशंक्य ‘तमेतं वेदानु-वचनेन ब्राह्मणा विविदिषन्ति’ इत्यादौ अग्निहोत्रादीनां विविदिषो[विद्यो] त्पत्यर्थत्वस्य श्रुतत्वात् फलाश्लेषासंभवेन विद्याख्यकार्यनिष्पत्तये तानि अनुष्ठेयानीत्युक्तम् ॥ १० ॥

“भोगेन तु” इत्यत्र आरब्धकार्ययोः पुण्यपापयोः किं विद्यायो-निशरीरावसानत्वमेव तच्छरीरावसानत्वं शरीरान्तरावसानत्वं वेत्यानियम इति संशये ‘तस्य तावदेव चिरं यावान्न विमोक्ष्य’ इति तच्छरीराव-सानत्वश्रवणात् विद्यायोनिशरीरावसानत्वमेवेत्याशंक्य, आरब्धफलयोः पुण्यपापयोः भोगेन क्षपयितव्यत्वात् “यावन्न विमोक्ष्य” इत्यस्य शरीराव-ध्यश्रवणेन प्रारब्धकर्ममोक्षावधिपरत्वात्, तयोश्च कर्मणोः एकशरीरानु-

भाव्यफलत्वे तदवधित्वं, अनेकशरीरानुभाव्यफलत्वे शरीरान्तरावसानत्वं
इत्युक्तम् ॥ ११ ॥

॥ [इति] चतुर्थाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥

“द्वितीये पादे उत्क्रान्तिप्रकारं चिन्त्यते । “तत्र वाङ्मनसी”
त्यत्र “वाङ्मनसि संपद्यते !” इत्यादिवाक्ये वाग्वृत्तेः मनसि संपत्तिरित्या-
शङ्क्य वाक्शब्दस्य वाग्वृत्तिपरत्वाभावात् इन्द्रियस्यैव मनससंपत्तिरित्यु-
क्तम् ? ॥ १ ॥

“तन्मन” इत्यत्र “मनः प्राण” इति वाक्ये मनसः प्राणे
लय इत्याशङ्क्य प्राणस्य मनःप्रकृतित्वाभावात् प्राणेन संयोगमात्रमित्युक्तम्
॥ २ ॥

“सोऽध्यक्ष” इत्यत्र “प्राणस्तेजसी”ति श्रवणात् प्राणस्य
तेजसि संपत्तिरित्याशङ्क्य “आत्मानमन्तकाले सर्वे प्राणा अभिसमायान्ति”
इति जीवोपगमश्रवणात् जीवेन संयुज्य तेन सह तेजससंपत्तावपि,
प्राणस्तेजसीति युज्यत इत्युक्तम् ॥ ३ ॥

“भूनेषु” इत्यत्र प्राणस्तेजसीति श्रवणात् जीवेन संयुक्तस्य
प्राणस्य तेजोमात्रे संपत्तिरित्याशङ्क्य ‘पृथिवीमय आपोमय’ इत्यादिना
संचरतो जीवस्य सर्वभूतमयत्वश्रुतेः भूतान्तरसंसृष्टतेजससंपत्तिरित्युक्तम्
॥ ४ ॥

* * * *

“समानाचे”त्यत्र ‘अथ मर्त्योऽमृतौ भवति’ इति वाक्ये “अत्र
ब्रह्म समश्रुते” इति इदंैव अमृतत्ववचनात् विदुष उक्त्रान्तिः नास्ती-
त्याशङ्क्य “तयोर्ध्वमायन्नमृतत्वमेति” इति विदुषोऽप्युक्त्रान्तिश्रवणात्
‘अथ मर्त्योऽमृत’ इत्यादिवचनस्य अदग्धदेहसंबन्धस्यैव उत्तरपूर्वार्धयोः
अश्लेषविनाशरूपामृतत्वप्रातिपादनपरत्वाच्च विदुषोऽप्युक्त्रान्तिरस्ति । सा
चानाडीप्रवेशात् विद्वद्विदुषोस्तमानेत्युक्तम् ॥ ५ ॥

“तानि परे” इत्यत्र जीवसंयुक्तानि तेजःप्रभृतीनि यथाकर्म
यथाविद्यं च स्वकार्याय गच्छन्तीत्याशङ्क्य “परस्यां देवतायां” इति
श्रवणात् तानि परमात्मनि संपद्यन्त इत्युक्तम् ॥ ६ ॥

“अविभागो वचनात्” इत्यत्र तेजःप्रभृतीनां सर्वकारणभूते परमात्मनि लय इत्याशंक्य “वाङ्मनसि संपद्यते” इत्यस्य अनुषङ्गात् तस्य च संयोगवाचित्वात् “परमात्मानि तेषां संयोग” इत्युक्तम् ॥ ७ ॥

“तदोकोग्रज्वलनं” इत्यत्र नाडीनां दुर्विवेचनत्वात् “तयोर्ध्वमायन्नमृतत्वमेतीति मूर्ध्या[मूर्धन्यया]नाड्या उद्गमनं न नियमितमित्याशंक्य परमात्मप्रसादेन प्रकाशितद्वारत्वात् मूर्ध्या[मूर्धन्यया]नाड्या उद्गमनं नियमितमित्युक्तम् ॥ ८ ॥

“रश्म्यनुसारी” इत्यत्र अथैतैरेव रश्मिभिः ऊर्ध्वमाक्रमते’ इत्यादिवाक्येनोक्तं रश्म्यनुसारेण गमनमनियतं निशि मृतस्य रश्म्यनुसारासंभवादित्याशंक्य निश्यपि निदाघसमये औष्ण्योपलभात् रश्मिसद्भावावगमात् रश्म्यनुसारेण गमनमित्युक्तम् ॥ ९ ॥

“निशि नेति चेत्” इत्यत्र दिवाच शुक्लपक्षश्चेत्यादौ ‘विपरीतं तु गर्हितमिति’ निशि मरणस्य गर्हिततया अधोगतिहेतुत्वात् निशि मृतस्य ब्रह्मप्राप्तिः नास्तीत्याशंक्य विदुष उत्तरपूर्वाधयोः अश्लेषविनाशाभ्यां आरब्धकार्ययोरनुभवेन विनष्टत्वाच्च बन्धहेत्वभावात् विपरीतं तु गर्हितमित्यस्याविद्वद्विषयत्वाच्च निशि मृतस्यापि ब्रह्मप्राप्तिरस्तीत्युक्तम् ॥ १० ॥

“अतश्चे”त्यत्र “अथ यो दक्षिणे प्रमीयते” इत्यादिवाक्ये दक्षिणायनमृतस्य चन्द्रप्राप्तिश्रवणाच्चन्द्रं प्राप्तानां च ‘अथैतमेवाध्वानं पुनर्निवर्तन्त’ इति पुनरावृत्तिश्रवणात् दक्षिणायनमृतस्य ब्रह्मप्राप्तिः नास्तीत्याशंक्य आविदुषामेव चन्द्रं प्राप्तानां पुनरावृत्तिः विदुषां तु चन्द्रं प्राप्तानां ‘तस्मात् ब्रह्मणो महिमानमाप्नोति’ इति वाक्यशेषे ब्रह्मप्राप्तिश्रुतेः दक्षिणायनमृतानामपि ब्रह्मप्राप्तिरस्तीत्युक्तम् ॥ ११ ॥

॥ [इति] चतुर्थस्याध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥

उत्क्रान्तिश्चिन्तिता । अथ मार्गश्चिन्त्यते ।

“अर्चिरादिने”त्यत्र छान्दोग्यकौषीतकीप्रभृतिषु बहुविधमार्गाभ्यानात् ब्रह्मविदां अर्चिरादिमार्गेणैव गमनमिति नियमो नास्तीत्याशंक्य

सर्वत्रापि अर्चिरादिमार्गेकत्वप्रत्याभिज्ञानात् एक एव मार्ग इति तेनैव मार्गेण सर्वे गच्छन्तीत्युक्तम् ॥ १ ॥

“वायुमि” इत्यत्र छान्दोग्ये वाजसनेयके च आदित्यात् पूर्वमभिहि-
तयोः वायुदेवलोकयोः श्रौतक्रमविशेषात् अनियमेन प्राप्तिरित्याशङ्क्य वायु-
देवलोकशब्दाभ्यां सामान्यविशेषरूपाभ्यां एकस्यैव प्रतिपादनात् पर्वभे-
दाभावेन नियमेन प्राप्तिरित्युक्तम् ॥ २ ॥

“तडित” इत्यत्र कौषीतकिनां स वायुलोकं, स वरुणलोकं,
इत्यादिवाक्ये वायोरनन्तरनिर्दिष्टानां वरुणादीनां यथापाठं तत्रैव निवेश
इत्याशङ्क्य तटिद्वरुणयोः मेघोदरोपर्यधोभागे अवस्थानरूपसंबन्धात् तटितः
अनन्तरमेव वरुणादीनां निवेश इत्युक्तम् ॥ ३ ॥

“आतिवाहिका” इत्यत्र अर्चिरादिप्रतिपादकवाक्यनां लौकिकवा-
क्यो[मागौ]पदेशरूपत्वात् अर्चिरादयो मार्गाचिह्नभूताः अथवा अहरादीनां
मार्गाचिह्नत्वात्पक्षेः लोकशब्दश्रवणाच्च ते भोगभूमय इत्याशङ्क्य
“तत्पुरुषोऽमानवस्त एनान् ब्रह्म गमयती”त्युपसंहारे गमयितृविशेषश्रवणात्
पूर्वेषामप्यविशेषण श्रुतानां तदेव न्याय”यमित्यर्चिरादयः आतिवाहिका
इत्युक्तम् ॥ ४ ॥

“कार्यं बादरिः” इत्यत्र कार्यहिरण्यगर्भमुपासीनानातिवाहिको नयति ।
तस्यैव देश(काल) विशेषवर्तितया (तत्प्राप्य)गत्युपपत्तेरिति बादरिमत्-
मनूय ‘स एनान् ब्रह्म गमयती’ति ब्रह्मशब्दस्य परमात्मन्येव मुख्य-
वृत्तत्वात् परमात्मनः सर्वगतत्वेऽपि निरवशेषविद्यानिवृत्यर्थं देश
विशेषगत्युपपत्तेः परमेव ब्रह्मोपासीना नयतीति जैमिनिमतेनापोद्य, ‘तद्य
इत्थं विदुः ये चेमेऽरण्ये श्रद्धां सत्यमित्युपासते तेऽर्चिषमेवाभिसंभवन्ती’ति
पञ्चाभिविद्यानिष्ठानां परब्रह्मोपासकानां च अर्चिरादिगतिश्रवणात् प्रतीकालं
बनव्यतिरिक्तान् नयतीति स्वमतमुपन्यस्तम् ॥ ५ ॥

॥ [इति]चतुर्थस्याध्यायस्य तृतीयः पादः ॥

एवं अचिरादिगतिः निरूपिता । अथ मुक्तानां ऐश्वर्यप्रकार-
श्चिन्त्यते ।

तत्र “संपद्यावि” इत्यत्र ‘परं ज्योतिरुपसंपद्य स्वेन रूपेण अभि-
निष्पद्यते’ इति अभिनिष्पात्तिश्रवणात् साध्येन ‘रूपेण संबध्यते इत्या-
शंक्य ‘स्वेन रूपेणे’ति स्वाभाविकत्वश्रवणात् अभिनिष्पात्तिवचनस्य
अभिव्यक्तावपि प्रयोगात् स्वाभाविकेन रूपेण संबध्यते इत्युक्तम् ॥ १ ॥-

“अविभागेने” इत्यत्र “निरञ्जनः परमं साम्यमुपैतीति” मुक्तस्य साम्या-
पत्तिश्रवणात् पृथग्भूतस्यैव साम्यसंभवात् मुक्तः स्वस्मात् पृथग्भूतमेव
परमात्मानमनुभवतित्याशंक्य प्रत्यगात्मस्वरूपस्य ब्रह्मप्रकारतैकस्वभावत्वात्
तस्य च निरस्ताविद्यातिरोधानतया याथातथ्येन दृष्टत्वात् प्रकारभूतस्यापि
गुणाष्टकयोगेन परमात्मसाम्यस्य संभवाच्च अविभागेनानुभव इत्युक्तम्
॥ २ ॥.

“ब्राह्मण जैमिनिः” इत्यत्र “स्वेन रूपेण अभिनिष्पद्यते” इत्यत्र
अभिनिष्पाद्यतया उक्तं रूपं किं अपहतपाप्मत्वादिकमेव उत ज्ञानमात्रमेव
उत उभयमिति विशये मुक्तमधिकृत्य अपहतपाप्मत्वाद्युपन्यासात् तेनैव
रूपेणाविर्भवति मुक्त इति जैमिनिमतमनूद्य ‘विज्ञानघन एव’ इत्यादिषु
ज्ञानमात्रमेवास्य रूपमित्यवगमात् अपहतपाप्मत्वादि शब्दानां शोकाद्य-
भावपरत्वाच्च ज्ञानमात्रस्वरूपेण आविर्भवतीति औडुलोमिमतमुपन्यस्य
पक्षद्वयेऽपि अन्यतरश्रुतिबाधरूपदोषात् “विज्ञानघन एव” इत्यवधारणस्य
एकदेशे जडत्वशंकाव्युदासपरत्वेन गुणान्तरप्रतिक्षेपकत्वाभावात् उभयरूपेण
आविर्भवतीति स्वमतेन मतद्वये प्रतिक्षिप्तम् ॥ ३ ॥

“संकल्पादेव तु” इत्यत्र सत्यसंकल्पत्वेन वर्ण्यमानानां राज्ञां कार्य-
निष्पादने प्रयत्नसापेक्षत्वदर्शनात् मुक्तस्य सत्यसंकल्पस्यापि पितृलोकादिसृष्टिः
प्रयत्नसापेक्षेत्याशंक्य ‘संकल्पादेवास्य पितरः समुत्तिष्ठन्ती’ति अवधारणात्
प्रयत्नसापेक्षत्वे प्रमाणाभावाच्च संकल्पमात्रादेव सृष्टिरित्युक्तम् ॥ ४ ॥

“आभावं बादरिः” इत्यत्र शरीरस्य दुःखहेतुत्वात् मुक्त अशरीर
एवेति बादरिमतमनूद्य ‘एकधा भवति’ इत्यादिषु मुक्तस्य अनेकधाभावश्च

वणात् अच्छेद्यस्य निरवयवस्य शरीरेण विना अनेकवाभावानुपपत्तेः
कर्मकृतशरीरस्यैव दुःखहेतुत्वाच्च सशरीर एवायमिति जैमिनिमतेन तत्प्रति-
क्षिप्य सत्यसंकल्पोऽयं ” इच्छानुरोधेन कदाचित् सशरीरः कदाचित्
अशरीरः इति स्वमतमुपपत्त्यस्तम् ॥ ५ ॥

“ जगद्व्यापार ” इत्यत्र मुक्तस्य भगवतः परमसाम्यापत्तिश्रवणात्
जगन्नियमनादिकमपि मुक्तस्य ऐश्वर्यमित्याशङ्क्य जगन्नियमनप्रतिपादनेषु
परमात्मनः प्रकृतत्वात् मुक्तस्य असन्निहितत्वाच्च भोगमात्रं संभवतीत्युक्तम्
॥ ६ ॥

‘ अनावृत्तिः शब्दादि ’ इत्यत्र भगवत्स्वातन्त्र्यान्मुक्तस्य पुनरावृत्तिः सम्भव-
तीत्याशङ्क्य “ इमं मानवमावर्तं नावर्तन्त ” इत्यादिना अनावृत्तिश्रवणात्
आश्रितव्यामुग्धस्य भगवतः तन्निवर्तनसंकल्पाभावाच्च मुक्तस्य पुनरावृत्तिः न
संभवतीत्युपसंहृतम् ॥ ७ ॥

इति श्रीवाधूलकूलधुरन्धरस्याश्रुतमीमांसावल्लभस्य श्रीमहाचार्यस्य-
कृतिषु श्रीभाष्योपन्यासे चतुर्थस्य अध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥

॥ समाप्तश्च चतुर्थोऽध्यायः ॥

॥ ग्रन्थश्च समाप्तः ॥

॥ शुभमस्तु ॥

THE GURUNĀTHAPARĀMARŚA

Edited by

DR. V. RAGHAVAN, M.A., PH.D.,

Department of Sanskrit, University of Madras.

The Gurunāthaparāmarśa presented by me in the following pages is a short eulogy in 47 verses of various metres on Ācārya Abhinavagupta, the renowned writer on Kashmir Śaivism and Nāṭya-Alaṃkāra Śāstras. Its value lies in the fact that from it we know for the first time some important information on the works of this great author, as I have shown in my article 'The Works of Abhinavagupta' in the Journal of Oriental Research, Madras, XIV, iv, pages 323-4.

In his Īśvarapratyabhijñā Bṛhatī Vimarśinī, Abhinavagupta refers to a work of his called Kathāmukhatilaka, the subject-matter of which has not been known hitherto. Śloka 9 of this Gurunāthaparāmarśa enlightens us that it is a work relating to *Vāda* and expounding the sixteen Padārthas of Nyāya. It is now clear that it is this Nyāya work of his that Abhinavagupta is mentioning on page 138 of his Parātrimśikāvivarāṇa.

Śloka 8 informs us of an altogether new work of Abhinavagupta, the Paryanta pañcāśikā, which Maheśvarānanda quotes anonymously in his Mahārthamañjarīparimala, and of which I am preparing an edition from a single manuscript of it which I recently found out in the Travancore University Oriental Manuscripts Library.

Śloka 7 of this work records an interesting information about Abhinavagupta being a 'Yoginibhū' and a chosen repository of the entire lore of the school.

Though the teacher (*Guru*) occupies a fundamental place in all schools of philosophy and in all branches of knowledge in India, Kashmir Śaivism attaches some special importance to the *Guru* and in that light, some special significance is to be associated with this eulogy on the great Ācārya of this school.

The text edited by me here is based on a single manuscript of it in the Madras Government Oriental Manuscripts Library,

contained along with other related works, in a paper transcript in Telugu script, the original codex of which is in the Sanskrit College, Tripunittura, Cochin. The codex is particularly rich in Pratyabhijñā-literature, and its contents, described in the Library Catalogue under D. Nos. 15323-15342, and to the importance of some of which I have drawn attention in my abovementioned article in the Journal of Oriental Research, Madras, are being studied by me.

In the text of the Gurunāthaparāmarśa edited here from the manuscript described under D.No. 15323, the obvious scribal errors have been corrected, and certain difficult passages reconstructed; the manuscript readings are given below; explanatory notes, references, etc., are also added under some of the verses.

॥ गुरुनाथपरामर्शः ॥

स्वच्छन्दप्रसृमरगद्यपद्यविद्या-

वैशद्यप्रकटिततत्तदागमार्थाः ।

पाशाच्छित्परमाशिवाद्वयोपदेशैः

पान्तवस्मानभिनवगुप्तनाथपादाः ॥ १ ॥

यत्सारस्वतरससिद्ध एव शुद्धः

सर्वोऽद्धा विलपति वाच्यवाचकात्मा ।

(a) काश्मीरी¹ जयति जगद्धितावतारः

स श्रीमानभिनवगुप्तदेशिकेन्द्रः ॥ २ ॥

तर्षं यश्शमयति वाङ्मयौघवर्षैः

भक्तानां भवमरुमार्गचङ्क्रमोत्थम् ।

हर्षं वः प्रदिशतु साच्चिदम्बरस्थः

स श्रीमानभिनवगुप्तकालमेघः ॥ ३ ॥

संकोचं दलयति हृत्तरोरुहाणां

गोभिर्यस्सकण्ठदिगन्तसर्पिणीभिः ।

आलोकं दिशतु दशामलौकिकं नः

स श्रीमानभिनवगुप्तनाथसूर्यः

यस्तापं हरति तमांसि च स्वभासा

स्वच्छात्मा सकलकलाकला²पूर्णः ।

आनन्दं दिशतु दशामन्दमन्तः

स श्रीमानभिनवगुप्तनाथचन्द्रः ॥ ५ ॥*

1 Ms. काश्मीरान् ।

2 Ms. कलाव ।

(a) cf. Abhinavagupta himself in his Mālinīvijayavārttika 135,

काश्मीरकोऽभि-

नवगुप्तः ।

* The metre of verses 1-5 is Praharṣiṇī.

एकद्वयाद्ययुगपक्षपरप्रमाणैः

(b) संक्षेपविस्तरकृतैर्वचसां प्रबन्धैः ।

योऽन्वग्रहीत्स सुकुमारसुसूक्ष्मबुद्धिः

तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ ६ ॥

यो मेलने कचन देशिकयोगिनीनाम्

अद्यप्रभृत्यखिल एष गुरुक्रमौघः ।

त्वय्येव संक्रमित इत्युपलालितोऽभूत्

(c) तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ ७ ॥

(d) पर्यन्तसंपदुपपादनकरूपवल्ली-

पञ्चाशिकापरमकारुणिकेन येन

प्रोक्ता ³ निजाद्वयनये ⁴ जनतां नियोक्तुं

तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ ८ ॥

3 Ms. निवा ।

4 Ms. जनतां ।

(b) cf. Abhinavagupta's longer and shorter commentaries on the Īśvarapraty-abhijñā, and his extensive Tantrāloka and its abridgements Tantrasāra and Tantra-vaṭadhānikā.

(c) cf. Abhinavagupta, Tantrāloka, first verse and Jayaratha's comments thereon, pp. 14-15. See also on Abhinavagupta as a Yoginibhū, K. C. Pandey, Abhinavagupta, p. 6; my article, Journal of Oriental Research, Madras, XIV, p. 323. This detail that in a meeting of the teachers and Yoginīs, Abhinavagupta was made the sole repository of the entire teaching is not found mentioned in this form in Pandey's book. On the transmission of the teaching from the teacher, according to the Kashmirian school, referred to in the terms Gurumukha, Kramaugha, Kathana, Pūjana and Sankrama see Mahānayaparakāśa, Kas. Texts 21, pp. 109 ff and 138 ff; Mahānayaparakāśa TSS. 130, pp. 2-5, 23.

(d) This śloka refers to a little known work of Abhinavagupta called *Paryanta-pañcāśikā*. On this see my article, Journal of Oriental Research, Madras XIV, p. 324.

(e) ग्रन्थः कथामुखमहातिलकाभिधानः
न्यायोक्तषोडशपदार्थनिरूपणाभिः ।
यो वादिनां व्यरचयाद्विजयाय वादे
तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ ९ ॥

(f) षट्त्रिंशदाह्निकमितं⁵ भरतोक्तनाट्य-
वेदं रसैरुपचितं नवभिर्विष्टवन् ।
यो भारतीमभिनवां रचयाञ्चकार
तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ १० ॥*

अभिनवगुरुसारस्वतपरमरसास्वादमोदमानानाम् ।
अमृतमपि दत्तममरैरुचिकृदस्माकमारनालमिव † ॥ ११ ॥
अभिनवगुरुसारस्वतपरिमलबहुलाधिवासिते जगति ।
संकन्दनोऽपि निन्दति नन्दनहरिचन्दनामोदम् ॥ १२ ॥
अभिनवगुरुसारस्वतचन्द्रातपचर्चिते जगति ।
कथमिव तमः कथा वा तापकथा वा प्रगल्भते स्थातुम्
॥ १३ ॥

5 Ms. मिदं ।

(e) This refers to a work of Abhinavagupta, *Kathāmukhatilaka*, known already but only by name ; this verse for the first time enlightens us on its contents. There is an unmistakable reference to this *Kathāmukhatilaka* in Abhinavagupta's *Parātri-mśikāvivaraṇa*, Kas. Texts 18, p. 138 : ' नहि उपादानाभिमतकारणस्वरूपानन्वयः * * * एतच्च प्रकृतविघातकमन्यत्र तदभिधानप्रवणे शास्त्रे निष्कुल्य निष्कुषितमस्माभिरेवेति नेह बिततम् । '

(f) This refers to his *Abhinavabhārati* on Bharata's *Nāṭya Śāstra* ; it may be noted that significant mention is made in the second line of the verse of Abhinavagupta's exposition of the *nine* Rasas therein ; that the author has in mind particularly the brilliant exposition of the ninth Rasa, the *Śānta*, is clear.

* The metre of verses 6-10 is Vasantatilakā.

† Āranāla is gruel, ‡ Kañji-

अभिनवगुरुसारस्वतरसवेधितहृदयधात्रीणाम्⁶ ।

प्रसृमरषोडशवर्णकसौवर्णमयं प्रकाशते विश्वम् ॥ १४ ॥

अभिनवगुरुसारस्वतमार्ताण्डमरीचिपरिचयोज्ज्वले ।

हृत्पुण्डरीककुहरे निवसति नियमेन मोक्षलक्ष्मीनिः ॥ १५ ॥

अभिनवगुरुमुखपद्मप्रसृताशिवाद्वैतशीधुशीलनया ।

प्रशमित⁷ [g] पाशवशादाशङ्कतङ्काः सुरवेन विहरामः

॥ १६ ॥

निजहृदयकुहरनिहितस्फुरदाभिनवगुप्तवाङ्मयघनानाम् ।

अस्माकमात्मविदुषामव्याहतमेव सहजमैश्वर्यम्

॥ १७ * ॥

(h) अभिनवपरमेश्वरप्रसादात्

सहृदयसन्निहितात्मदेवतानाम् ।

जडघटपटताम्रकाञ्चनाश्म-

प्रभृतिषु न प्रतिमासु पूजनास्था ॥ १८ ॥

अभिनवपरमेश्वरप्रसादाद्

अपगतभौतिकविग्रहाग्रहाणाम् ।

परधनहरणादिपापचिन्ताः⁸

परपुरुषाणि वचांसि वा कथं स्युः ॥ १९ ॥†

6 Ms. हृदय - धातृणाम् Between Hṛdaya and Dhātṛṇām there is also an unnecessary space left in the manuscript for one letter. Hṛdayadhātrī or Hṛd-dhātrī, a medicinal preparation of which with mercury (Rasavedhita) is referred to here.

7 Ms. पाशवशासौ ।

8 Ms. चिन्ता ।

(g) शाद my tentative reconstruction here means पङ्क and may refer to Mala, Pāśava — belonging to Paśu, i e., Jīva. Āṇava, Kārma and Māyīya are the three Malas binding Paśus. आणव-मायीय-कार्म-मलावृतत्वात् त्रिमयः Pratyabhijñāhṛdaya.

(h) This refers to the doctrine of the several centres of the Sādhaka's body itself being of the form of all deities and also particularly to the hymn on this subject composed by Abhinavagupta, *Dehastha devatā cakra stotra*, for the text of which see Pandey's Abhinavagupta, Appendix pp. 413-4. cf. also 'हृदयगुहागेहगतं सर्वज्ञं सर्वगं परित्यज्य । प्रणमति मितमतिरशिवं शिवाशयाश्मादिमश्लाघ्यम् ॥' quoted by the editor in the Pārātrīṃśikā vivaraṇa, Kas. Texts 18, p. 47, f.n. See also Triśiromata 'सर्वदेवमयः कायः' quoted by Kṣemarāja in his Pratyabhijñāhṛdaya, p. 31, Adyar edn.

* The metre of verses 11-17 is Āryā.

† The metre of verses 18-19 is Puspitāgrī.

(i) सिद्धान्तवामभैरवयामलकौलात्रिकैकवीराणाम् ।

अभिनवगुप्तः श्रीमान् आचार्यपदे स्थितो जयाति ॥ २० ॥*

अभिनवगुप्तनाथलिखितं लिखितं हृदये

तदितरशास्त्रकारलिखितं लिखितं सुलले ।

सहृदयदेवतामुखहुतं हुतमाग्निमुखे

तदितरदेवतासु निहितं निहितं भसिते ॥ २१ ॥†

(j) श्रीमानभिनवगुप्ताचार्यः श्रीकण्ठनाथ एवेति ।

प्रतिपद्यतामितरथा व्याख्यातृत्वं कथं भवेदित्यम्

॥ २२ ॥*

अभिनवसहकारमञ्जरीयं

मधुमधुरं निजसौरभं वमन्ती ।

रसयति न हि केवलं वसन्तं

सकलमतीतमनागतं च कालम् ॥ २३ ॥‡

9 Ms. नसयति ।

(i) Siddhānta is the name of the Śaiva schools of the three varieties of Dvaita, Dvaitādvaita and Advaita, represented by the Āgamas; more particularly, the former two are referred to as Siddhānta; when Abhinavagupta is said to be an Ācārya of Siddhānta, the Advaita variety is meant. Of the Advaitic Tantrik Texts, some are grouped as Bhairava tantras and some Yāmala tantras; Bhairava is the Supreme Lord; Yāmala means the twin principles of Śiva-Śakti, Prakāśa-Vimarśa. Abhinavagupta imbibed Kula doctrines from Śambhunātha as he himself says in his Tantrāloka which treats of that school also. On the meaning of the expression Kula and Kaula, see Abhinavagupta, Parātrimśikāvivarana, Kas. Texts 18, pp. 33-4 Trika is the system par excellence followed by Abhinavagupta; Trika is so called because of its triad of texts as well as of principles; the name survives even now among some Kashmiri Pandit families called Tikkqos (see Introduction, p. iv. Svacc-handatantra, Kas. Texts 31). On Ekavira meaning Bhairava, which is also part of Kashmir Śaivism, see Abhinavagupta, Parātrimśikā Vyākhyā, pp. 222-3, Kas. Texts; on the relative importance of these schools, see ibid. pp. 92-163; also Pandey, Abhinavagupta, pp. 14-15, 69-112.

(j) On literary and expository gifts of such extraordinary magnitude and quality being one of the results of a person 'becoming Śiva,' see Abhinavagupta's Tantrāloka and Commentary, VIII, 136 and Pandey, Abhinavagupta, pp. 16. 341.

* The metre of verses 20, 22 is Āryā.

† The metre of verse 21 is Kokilaka.

‡ The metre of verse 23 is Puṣpitaṅgrā.

अभिनवगुप्तमुखेन्दोरमृतकलोह्रासिसुन्दरादुदिता ।
ज्ञानेन्दुकौमुदी नः पूर्णं पुष्पातु शिवभोगम् ॥ २४ ॥*

अञ्जनेन हृदये ममाञ्जिते भञ्जनेन भववासनारुजाम् ।
दृश्यतेऽभिनवगुप्तदेशिकैः सञ्चितः शिवानिधिः पदेपदे
॥ २५ ॥†

गुरवे नमो गुरुणामभिनवगुप्ताय वृद्धवैद्याय ।
विश्वशिवाद्वयशीलनविध्यपदेशोपशमितविश्वरुजे ॥ २६ ॥*

अभिनवगुप्तदेशिकमुखोद्गतसूक्तिसुधा-
सुरताटिनीप्रवाहलहरी लवमात्रमपि ।
श्रुतिसरणिं पवित्रयति यस्य स एव कृती
यदि हृदयं प्रविष्टमथ किं शिव एव हि सः
॥ २७ ॥‡

मधुर¹⁰ महेशताद्वयकथामकरन्दधुनी-
परिमलमज्जनध्वनिपवित्रितभक्तजना ।
अभिनवगुप्तनाथवदनाम्बुजवाग्भ्रमरी
शिव शिव ¹¹ गाढमूढमपि मां मुखरीकुरुते ॥ २८ ॥

अभिनवगुप्तयुक्तिपरिशीलनपाटवतः
त्रुटितसमस्तसंशयतमःपटले हृदये ।
(k) मुकुर¹² इवावभाति मुखमण्डमखण्डमिदं
पृथगपि भासमानमपृथक्स्वविमर्शमयम् ॥ २९ ॥

10. Ms महेश्वरकथाद्वय

11. Ms गाढमूढ ।

12. Ms मुकुरा ।

(k) On the mirror-simile, see note below on verse 44.

* The metre of verses 24, 26 is Āryā.

† The metre of verse 25 is Rathoddhatā.

‡ The metre of verses 27-29 is Kokilaka.

दिशि दिशि विहराम्यहं वीत¹³ शंकाकलंकस्सुरवं
भगवति परमेश्वरेऽनुत्तरे भक्तिमानात्मनि ।

स्फुरदभिनवगुप्तनाथाननाम्भोजवाग्वाहिनी
रसपरिमलमज्जनोन्मज्जनानन्दलीलापरः ॥ ३० ॥*

महामहेश्वरश्रीमदाचार्याभिनवाक्तयः ।
हृदये प्रतितिष्ठन्तु प्रतितिष्ठन्तां पशूक्तयः ॥ ३१ ॥†

(l) मनसैव गम्यते या परिपन्थिन एव पालका यस्याम् ।
प्रतिपदविश्रान्तिमयी पद्धतिरियमभिनवा जयति
॥ ३२ ॥‡

सदाभिनवगुप्तवागभृतपानगोष्ठरिसात्
पराकृतसमस्तपाशवविकल्पनाविप्लवम् ।
मम त्वयि निवेशितं मयि तवापि मग्नं मनः
परस्पररसास्पदं भुवि परेश संपद्यताम् ॥ ३३ ॥§

इष्टपोषणमनिष्ट¹⁴ संभृतछोषणं तदुभयात्मकं वरम्¹⁵ ।
वारि¹⁶ वह्निमयमार्थिने¹⁷ ददद् (m) देव एव वरदो
महान् भवान् ॥ ३४ ॥||

चमत्कुर्वन्तु मां सर्वे न्यकुर्वन्त्वथवा बुधाः ।
न मदुर्वधिकः कश्चिद्विपश्चिच्छिवनिश्चये ॥ ३५ ॥†

13 Ms. शाखाकलंकितः ।

16 Ms. बौद्धि ।

14 Ms. समृत ।

17 Ms. ददन् ।

15. Ms. चिरम्, बरम् or बिरम् ।

(l) Line 2 : cf. Utpaladeva, Śivastotrāvalī.

दुःखान्यपि सुखायन्ते विषमप्यमृतायते ।

मोक्षायते च संसारः यत्र मार्गस्त शाङ्करः ॥

(m) देव एव = इन्द्र एव ।

* The metre of verse 30 is Nārāca.

† The metre of verses 31 and 35, is Anuṣṭubh.

‡ The metre of verse 32 is Āryā.

§ The metre of verse 33 is Pṛthvī.

|| The metre of verse 34 is Rathoddhatā.

(n) वस्तुनि वस्तुनि योऽसौ निवसति कात्स्न्येन कात्स्न्येन ।
विस्मयनिधये तस्मै नमो नमः श्रीमते गुरवे
॥ ३६ ॥*

अस्य श्रीपद्यस्यायमर्थः—¹⁸ पृथिव्यन्तानि अनाश्रितशिवप्रभृतीनि पञ्चात्रिं-
शदपि तत्त्वानि कारणवासनानुवृत्तिद्वाराः परिस्फुरन्तीत्यनया भङ्ग्या
तत्र शिवतत्त्वेऽपि पृथिव्यादीनि सत्कार्यवादमर्यादया अवतिष्ठन्ते ।
एवं प्रकृतिपुरुषादिषु मध्यवर्तिष्वपि उक्तोभयप्रक्रियया सर्वा-
ण्युपरितानि अधस्तनानि च मिथस्संमिलितानीति सर्वं सर्वात्म-
कमित्यर्थनिष्कर्षः स्यात् ।

गुरुरेव शिवः शिवत्वदायी स ¹⁹ पुनः कर्मवशेन भोगदाता ।
शिव एव गुरु कृपात्तमूर्तिः पशुपाशच्छिदिहान्यथा
कथं स्यात् ॥ ३७ ॥†

(o) या चिदुल्लसति विश्व-सत्तया सा शिवोऽहमिति
विश्वसत्तया ।
आकलय्य सकृदेव मुच्यते देशिकैरसकृदेवमुच्यते
॥ ३८ ॥‡

¹⁸ Ms. पृथिव्यामनावृत्तशिवप्रभृतीति ।

¹⁹ Ms. न पुनः ।

(n) The Tattvas are 36 six from Śiva to Pṛithvī; of these the 35 besides Śiva are all derived from the first and only basic and real tattva of Śiva.

(o) विश्वसत्तया विश्वसतो भावः, तथा ; विश्वासेन, श्रद्धयेति यावत् ।

* The metre of verse 36 is Āryā.

† The metre of verse 37 is Mālabhāriṇī.

‡ The metre of verse 38 is Rathoddhatā.

(p) अन्तस्स्थोर्ध्वज्वलनकलयात्यूष्मलं शैवसिद्धं

यत्तज्ज्योतिःपदमुदयतो वाङ्मयं ग्रस्तुकामः ।

स्वोन्मेषोर्मिस्फुरितभरितानुत्तरानन्दसान्द्रं

पश्यन्त्यस्मिन् परमकवयः पाणिनेराद्यमूत्रे ॥ ३९ ॥*

(q) विश्वं तुरीये चित्सूत्रे वाक्छक्त्यात्मनि गुम्फितम् ।

इत्युपादिक्षदस्माकं पाणिनिः परमो गुरुः ॥ ४० ॥

(p) & (q) In these two verses, the Pāṇini Sūtras mentioned by the author refer only to the Māheśvara Sūtras. The first Sūtra of Pāṇini mentioned in verse 39 is अइउण् and the fourth Sūtra mentioned in verse 40 is ऐऔच् । It is well known in Śākta and other schools that the letters of the alphabet have, all of them, mystic significance, and this is all the more so in Kashmir Śaivism. The entire matrix of alphabet, Varṇa-mātrkā, A to H, is held to be of the form of Devī, generally speaking; each of the letters has its own further special meaning and Mantra-value, which however would be somewhat different according to the different schools and texts; see for instance, Tantrābhidhāna, etc., in Tantrik Texts Series, containing a collection of texts on this subject, and Varṇabījaparakāśa compiled by Sarayu Prasad Sarma.

The first and fourth Māheśvara Sūtras are here, in an imaginative manner, taken by the poetic author to signify the basic doctrines of his school; in the first, we have अ, इ and उ, which include the two vowel components of Praṇava or OM; 'A' is Śiva, इ is Vahni, and 'U' is Vāṇmaya according to this verse. On 'A' as signifying the highest state of Śiva, see Parātrimśikāvivarāṇa, p. 27. In the latter part of this work, Abhinavagupta explains the various mystic interpretations of the letters of the alphabet.

In verse 40, 'Turiya' by Śleṣa means the fourth Māheśvara Sūtra as well as the fourth transcendental state. 'Cit-sūtra' is again śliṣṭa :—चकारः इत् यस्मिन् सूत्रे तत् चित्सूत्रम्, i.e., the fourth Sūtra ऐऔच् in which 'C' is 'It.' It also means citsantāna or Cid-ādhāra, the continual substratum of consciousness. Of the vowels in this Sūtra, ऐ is well-known as signifying vāk (vāk-śaktyātmāni); औ is the universe; the grouping (gumphita) of ऐ-औ signifies therefore the doctrine of the world being a manifestation of the gross aspect of Vāk. See also Kṣemarāja, Parāpraveśikā, Kas. Texts 15, p. 11; ततः परं शुद्धविद्येश्वरसदाशिवतत्त्वानि ज्ञानक्रिया-साराणि शक्तिविशेषत्वात् औकारेऽभ्युपगमरूपेऽनुत्तरशक्तिमयेऽन्तर्भूतानि ।

* The metre of verse 39 is Mandākrāntā.

† The metre of verse 40 is Anuṣṭubh.

(r) अस्पृष्टपूर्वोत्तरकर्मयोगमिदं कृतं पश्चिममेव येन ।

तदक्षिणीकृत्य शिवाय तस्मै निवेदितं मे गुरवे शरीरम् ॥ ४१ ॥ *

(s) दत्तक्षणेन भविनां मलजालशुद्धौ

सिद्धौषधेन गुरुनाथनिरीक्षणेन ।

विद्धः क्षणेन यंदहं निजहृदुहायां

सौवर्णपूर्णसकलावयवोऽस्मि तस्मात् ॥ ४२ ॥ †

जीवन्नेव शिवोऽस्मि सदगुरुरा ज्ञानक्रियाशक्तिभिः

ज्ञानेन प्रतिपादितेन जनवत् सत्त्वेष्टमानोऽप्यहम् ।

प्रारब्धारिवलपूर्वकर्मसदसद्भोगोपभोगक्षयात्

देहेऽस्मिन् पतिते चराचरजगत्स्वात्मा स एवेश्वरः ॥ ४३ ॥ ‡

श्रीमद्देशिकदृक्कटाक्षलहरीसंघट्टमात्रवृत्-

(t) न्मायीयाणवकार्मपाशपटलस्पष्टीभवद्दृष्टयः ।

(u) स्वच्छस्वात्मविमर्शदर्पणतले विश्वं विमृश्य स्फुर-

त्स्वेच्छासंहतिसर्गकेलिरसिकाः स्वैरं चरामो वयम् ॥ ४४ ॥

(r) cf. below verse 43. Pascimam — last. On the offering of life itself as Dakṣiṇā and Naivedya, compare Cakrapāṇinātha, Bhāvopahāraṣṭotra, śloka 43, मोक्षलक्ष्मीकराभोजपात्रे विन्यस्य संस्कृताम् । निवेदयामि भगवन् प्राणसर्वस्वदक्षिणाम् ॥ and Bhaṭṭa Nārāyaṇa, Stavacintāmaṇi, śloka 11, बलिं यामो भवाय ते ॥

(s) cf. above verse 14.

(t) Āṇava, Kārma and Māyīya are three kinds of Mala or Pāśa.

(u) See also above verse 29 for this mirror-simile, which the Advaita Vedāntins also use (Dakṣiṇāmūrtistotra, विश्वं दर्पणदृश्यमाननगरीतुल्यं निजांतर्गतम्) See also Abhinavagupta, Bodhapañcadaśikā, Kas. Texts, śloka. 4 “स्वात्मादर्शं समग्रं हि यच्छक्त्या प्रतिबिम्बितम् ।” Ānanda’s Ṣaṭtrimśattattva sandoha, Kas. Texts 13, p. 2 : “विश्वं सिसृक्षोः दर्पणनगरवत् स्वेच्छयैव स्वात्मनि” Kṣemarāja’s Pratyabhijñāhṛdaya, Adyar edn., p. 26 : प्राक् निर्णीतं विश्वं दर्पणे नगरवत् अभिन्नमपि भिन्नमिव उन्मीलयति ।” See also Abhinavagupta’s Paramārthasāra, ślokas 9, 12 ; and Abhinavagupta’s Vivṛtivismarśinī quoted by Kṣemarāja in his gloss on Paramārthasāra :

अन्तर्विभाति सकलं जगदात्मनीह यद्वद्विचित्ररचनामुकुरान्तराले ।

बोधः पुनर्निजविमर्शनसारथ्यक्या विश्वं परामृशति नो मुकुरस्तथा तु ॥

See also Rāghavānanda, Laghustutivyaṅkhyā, TSS. 60, pp. 32-33. On Pratyabhijñā and Advaita, see Pandey’s Abhinavagupta, pp. 88-89, and my note in New Indian Antiquary, Vol. III. pp. 32-34.

* The metre of verse 41 is Upajāti.

† The metre of verse 42 is Vasantatilakā.

‡ The metre of verses 43, 44 is Śārdūlavikrīḍita.

देशिकवागुपदेशविनश्यद्देहमरुन्मतिशून्याविकल्पः ।

अद्वयबोधविमर्शमयस्सन्नद्य शिवोऽस्मि शिवोऽ-

स्मि शिवोऽस्मि ॥ ४५ ॥*

न वेदवेदाङ्गपरिश्रमो मे न तर्कशिक्षा न च कार्यशिक्षा ।

तथापि तावत् परिमार्ष्टि मौढ्यं गुरूपदेश²⁰ प्रतिपत्तिदा-

ढ्यम् ॥ ४६ ॥†

जाणं काणं²¹ कुणंतो णं जीवताणंशि(सि)वत्तणम् ।

²² वाचा हीणोविआजेणं(ण) नि(णि)च्चपुण्णो स

दशि(सि)ओ ॥ ४७ ॥‡

[येषां केषां कुर्वन्ननु जीवतां शिवत्वम् ।

वाचा हीनो व्याजेन (?) नित्यपूर्णस्त देशिकः ॥]§

²⁰ Ms. प्रतिवर्त्ति ।

* The metre of verse 45 is Dodhaka.

† The metre of 46 is Upendravajrā.

‡ The metre of 47 is Anuṣṭubh.

§ Śloka 47 is in Prākṛt. Alternate readings possible are ²¹ कुणि जाणं. ²² विचहिणा. येषकिपां in the chāyā means सर्वेषाम्. Dr. A. N. Upadhye and Dr. P. L. Vaidya to whom I referred this Prākṛt verse and to whose kind suggestions I am thankful, reconstruct the third pāda respectively as 'वाचाभिज्ञो विचारेण' and वाग् अस्पर्श-संसृष्टा येन' I have tentatively suggested वाचा हीनो व्याजेन from the point of view of the meaning. What is meant here is that even without teaching anything by word of mouth, the ever-full Teacher bestows, by some pretext, on any and every living being, the state of Śiva.

ஆத்திச்சூடித் திறவுகோல்.

இது ஔவையாரருளிச் செய்த நீதி நூல்கள் பலவற்று ளொன்றான 'ஆத்திச் சூடி'யென்னும் நூலினது அகரம் முதலாய் அஃக்கேனம் இறுதியான பதின்மூன்றெழுத்துக்களான் தொடங்கப்பெறும் பதிமூன்று நீதி வாக்கியங்களையும் தனித்தனியே ஒவ்வொரு செய்யுளினுள்ளு மமைத்துப் பாடப்பெற்றதொரு நூலாம். பதிமூன்று பாக்களான் முற்றுப்பெற்றிருக்கின்றது. மேற்கூறித்த நீதி வாக்கியங்களின் கருத்தை விளக்குமாற்றால் யோக விஷயங்களை விதந்து கூறுகின்றது. 'ஆத்திச்சூடி. குருமுனித் திறவுகோல்' என இந்நூலின் இறுதியிற் காணும் சொற்றொடரினால் குருமுனி என்னுமொருவர் இதை வியற்றியிருக்கலாமென ஊகிக்க இடமிருக்கின்றது. இப்பிரதி இந்நூல் நிலையத்து மூவருடக் காடலாக்கு 920 (a) ஆம் நம்பரில் வருணிக்கப்பெற்றுள்ளது. இதனிறுதியில் 'உயிரெழுத்து 12-க்கும் விபரம் முற்றும்' எனவும் தொடக்கத்தில் 'உயிரெழுத்து 12-க்கும் திறவுகோல்' எனவும் காணப்படுவது அஃக் என்னும் எழுத்தை விடுத்துக் கூறியிருக்க வேண்டும். இது "தனிநிலை"யாமதனைக் குறிக்கவேண்டி. போலும் என்க. இதில், பதிமூன்று பாடல்களே உள்ளன.

தி. சந்திரசேகரன்.

ஆத்திச்சூடித் திறவுகோல்.

(1) அறஞ்செய விரும்பு.

(இ - ள்).—

அரனென்ற பொருளல்லா லுலகிலண்
டருக்குத்தான் முனிவருமே காணர்க்குக்கமம்
சரமென்றும் பெயர்பெற்று லெகில்தானும்
தனக்குள்ளே தானாக யண்டமாகிப்
பரமென்ற கீர்த்தியுள்ள சித்தர்போகி
பரிவாக யஷ்ட(வுச்ச)ரித்தும் நமனைவெல்வார்
குருவென்றுஞ் சீஷரென்றுங் கற்பமென்றுங்
குவலயத்தி லறஞ்செய்ய விரும்புமாச்சே.

(2) ஆறுவது சினம்.

(இ - ள்).—

ஆறுவது ஆறு(று)தலம் நிலையைக்கண்டு
அனுதினமு மிருபத்தெட் டகூரத்தினாலே
பேருபெற வோம்நமசி வாயத்திற்குப்
பிறவிதனை மாற்றிவிடப் பெருமைபெற்றுக்
கார்சொரியுஞ் சரமாரி பழக்கஞ்செய்து
காலனைக்கா லாலுதைத்துக் கருணைகொண்டு
சீருடனே சின்மயத்தைத் தியானஞ்செய்து
தீருவதுதா னு[ரு](று)வதுசினம் நமக்குளாச்சே.

(3) இயல்வது கரவேல்.

(இ - ள்).—

தாராத வித்தையை யெடுத்துவிட்டாலிடி
தானே யுன்தலையில் விழுமேபாரு
புவிதனிலே யின்னதென் றறிந்தறஞ்செய்தால்
புண்ணியனே யுனக்குவசம் புனிதவாழ்வு
கயமான மிலகுங் கருத்துந்தோணுங்
காணாத சிலம்பொலியின் காக்கிகர்னுஞ்
சுயம்புலிங்க மாகவேநீ யாவாயல்லோ
சூதியாய்நீ யியல்வதை மறந்திடாதே.

(4) ஈவது விலக்கேல்.

(இ - ள்).—

ஈவதுநா னாதவிந்து பூதியத்தில்
 இனிதாக்குந் தினந்தினம் மருச்சித்தாக்கால்
 கெவனமதில் தூக்கிவிடும் கிருபையோடு
 கம்பீரம் பெற்றுச்சிவ யோகியாவாய்.
 மௌனமது கைகூடும் யுகாந்தகாலம்
 வச்சிரம்போல் தேகமது வாசிறிற்குங்
 கவனமா யீவதுதான் விலக்கிவிட்டால்
 சண்டாள நற்கதியைச் சாருவாயோ

(5) உடையது விளம்பேல்.

(இ - ள்).—

அண்டசத்துக்களின் சங்கதிகளை(யை)க் கல்லாதா
 னொருத்தனுக்கு நீயுரைத்தால் மூழ்கிப்போவா
 யுடையவன்தான் மூதண்டங் கண்டுகொள்வா
 னொருவனுமே தானருந்தித் தாயைக்கண்டு
 படைமுகத்தில் வில்லெடுப்பான் சுரம்(சுரந்)தொடுத்துப்
 பாழான வொன்பதுபத் தாறுபேரை
 விடவிடென நடுக்கமது செய்துவைந்து
 விருதாக வுடையவனே(ன) விளம்பா"னய்யா.

(6) ஊக்கமது கைவிடேல்.

(இ - ள்).—

ஊக்கமது அண்டவிந்தை யெனவாறுந்தா
 னுற்பனமா யிருதயத்தி லிருத்திக்கொண்டு
 ஆக்கையதை யழிக்காமல் நடேசர்பாத
 மனுதினம் மர்ச்சித்து அருளைப்பெற்று
 வாக்குமன மொன்றாகச் சமாதியூண்டு
 மயிற்பால் மீதினிலே மனக்கண்சாத்தித்
 தேக்கில்லா வழுகமதைக் கொண்டுநித்தம்
 சின்மயத்தி னூக்கமதைக் கைவிடாதே.

(7) எண்ணெழுத் திகழேல்.

(இ - ள்).—

எண்ணெழுத்தைக் கைப்பற்றிக் கொண்டுநீதா
 னிருந்தவினை யாடிடுவா யஷ்டசித்தும்
 கண்ணெழுத்தாற் கருவிகளைச் சுட்டறுத்துக்
 கருணையுள்ள தண்டியின்மே லேறியாடி
 வண்ணனைத்தான் மாடாக்கிச் சமைத்துவுண்டு
 மார்க்கமதைக் கருத்தாலே யறிந்துகொண்டு
 திண்ணமுள்ள எண்ணெழுத்தை மாய்ப்பாயானால்
 தெரித்துவிடு முன்சிரசு சித்தமாமே.

(8) ஏற்பதிகழ்ச்சி.

(இ - ள்).—

ஏர்ப்பதுதா னூரென்று லாணைக்கல்லை
மில்லறத்தை வைத்தவன் பூசியாத
கார்த்திகையா மருச்சுனன்றான் கண்டெடுத்த
கருத்தனை யறியாத கசட்டுமாக்கள் •
பார்த்திருந்தும் பெண்டுபிள்ளை பெண்ணைத்தேடிப்
பாழான நரகத்தி லழுந்திநிற்கும்)
போற்றியதோர் பொருளறிந்து தின்பானான
லெக்காலும் மாய்[மேர்]ப்பதில்லை யிகழ்ச்சியாமே.

(9) ஐய்யமிட்டுண்.

(இ - ள்).—

ஐய்யமிட்டான் சிறுத்தொண்டன் பிண்டத்தாலே
ஆத்தாளுங் கருணைவைத்துக் கடாகழித்தாள்தான்
பைய்யரவமே கொண்டான் காரமான
பாவையைத்தான் சிரசில்வைத்தான் பரிசில்தேகம்
மெய்யதனை நீக்கிவிட்டான் மகாரத்தாலே
மேதினியி லவனுமொரு சித்தனானான்
வைய்யகத்து மயக்கமதை நீக்கிவிட்டு
மருவிஐய மிட்டுண்ணை மகிழுந்தானே.

(10) ஒப்புர வொழுது.

(இ - ள்).—

ஒப்புரவாய்ப் பூதியத்தைச் சீர்படுத்தி
யுயர்ந்திருக்குந் தாம்பரத்தைத் தகடுதட்டிக்
கப்பில்லாப் பூபதியை மேலேயேற்றிக்
கருவான தேய்வினிலே கதிக்கவாட்டித்
தப்பில்லா யெருவாலே புடத்தைப்போட்டுத்
தருவான விருதுருத்தி கொண்டுஹதி
அப்பனே உருக்கியபின் ஆ, ஊநாடி
அழகாக வொப்புரவா யழகுசெய்யே.

(11) ஒதுவதொழியேல்.

(இ - ள்).—

ஒதுவ தண்டபிண்டம் நந்திபிண்ட
மொருக்காலும் மறந்துவிட்டா லாண்டுபாழாம்
சேதமது செய்யாமல் செய்தாயானால்
திருமகனே ஆண்கேகு முன்னூறாகும்
பாதமதை யின்னதென்று பூசைசெய்து
பண்பான வரியென்று பகர்வாயானால்
காதமது போய்விடு மோதுவதில்
கலங்காதே தோளிலேதான் கண்டுகொள்ளே.

(12) ஓளவியம் பேசேல்.

(இ - ள்).—

ஓளவியமது இருந்துநீ பேசுவாயாகி
 லேந்திருந்துங் காலாகி மடித்துப்போவாய்
 ஓளவியமதை விட்டுநீ யாதிதன்னை
 யஞ்சலித் தடிதொழுது அமர்ந்துநின்றால்
 ஓளவியத்தால் கூக்குரல்கள் ரொம்பவுண்டு
 ஆறிரண்டு பன்னிரெண்டி லடங்குஞ்சோதி
 ஓளவியத்தை யின்னதென் றறிந்தாயானு
 லண்டரண்ட முன்வசமே யாகுந்தானே.

(13) அஃகஞ் சுருக்கேல்.

(இ - ள்).—

சுருக்குவது மயிர்ப்பால மீதித்தானுந்
 தூண்டாத தீபம்போ லிருக்கவேணும்
 பழ(ரு)கச்சே தெரியுமல்லோ காயின்போகம்
 பலிதமா மில்லையென் றறிந்துகொள்ளு
 பெருக்கவே போசனமு நீருமுண்டால்
 பேதைகளே மனிதருக்குச் சாவுமுண்டோ
 உருக்கலந்த போதேதா னெல்லாமாச்சு
 ஊ அக்கஞ் சுருக்கமதை யுன்னிப்பாரே.
 ஆத்திச்சூடி குருமுனித் திறவுகோல்.

உயிரெழுத்து 12-க்கும்
 விபரமுற்றும்.

நல்வழிப் பாடல்கள்.

இவ்விடத்திற் பதிப்பிக்கப்பெற்றுள்ள பதினெட்டு பாடல்களும் அச்சப் பிரதிகளில் காணப்பெறவில்லை. ஆயினும் இப் புத்தகசாலையிலுள்ள எட்டுப் பிரதிகள் பலவற்றுள் இரண்டுக்கான டிஸ்கிரப்டிவ் காடலாக்கு 167, 168-ஆம் நம்பர்களில் வருணிக்கப்பட்டுள்ள பிரதிகளில் காணக்கிடக்கின்றன. அவற்றுள்ளும் ஒன்று முதல் பதினென்று வரையான பதினேரு செய்யுட்கள் 167-ஆம் நம்பர் பிரதியிலும், பனிரெண்டு முதல் பதினெட்டு வரையான ஏழு செய்யுட்கள் 168-ஆம் நம்பர் பிரதியிலும் உள்ளனவாம். மற்றும் 167-ஆம் நம்பரில் காணப்பெறும் பதினேரு செய்யுட்களுள் 1, 3, 5, 6, 7, 8, 10-ஆன ஏழு செய்யுட்கள் 168-ஆம் நம்பர் பிரதியிலுங் காணப்படுகின்றன. இரு பிரதிகளிலும் காணப்பெறும் இவ்வேழு செய்யுட்களும் சிற்சில விடத்துப் பாட பேதமுள்ளனவாயிருக்கின்றன. அப்பாட பேதங்களுங் கீழே கொடுக்கப்பட்டுள்ளன. கீழே கொடுக்கப் பெற்றவை 168-ஆம் நம்பர் பிரதியில் காணும் பாடங்களாம். அச்சப் பிரதிகளிலும் எட்டுப் பிரதிகளிலும் காணப்படும் செய்யுள்களின் எண்களைக் காட்டும் அட்டவணை யொன்றும் இத்துடன் சேர்க்கப்பட்டுளது.

திரு. ந. வேங்கடாசார்யன்.

ஓளவையார் அருளிச்செய்த நல்வழிப் பாடல்கள்.

[அச்சப் பிரதிகளில் காணப்பெற்றதன்]

1. ஆர்க்குந் தெரியாது அகிலாண்ட மீன்றெடுத்த
வீர்க்கிடை போகாதினை முலையாள்—நீர்க்கிடமாம்
வேணியான் வெண்ணீ[ரு]ற்றான் வே[ந்]தன் சிரமேந்தும்
பாணியான் செய்யும் பரிசு. (10க)
2. இந்தவுடம் பிற்கிதுவே நிலையானால்
வந்திட்டு வாங்கினால் வாழலாஞ்—சிந்திக்கில்
நுண்மணலைத் தூ[ற்றி]னால் தூற்றிலொரு கூறில்லை
நம்முடைய வாண[ல்] (ள்) நமக்கு. (10உ)
3. முன்னேயிதம் பேசி முன்னின் றெழுந்திருந்து
பின்னே யவலம் பிதற்றுவார்—கொன்னே
விழுவார் நரகத்தில் மேலேறமாட்டார்
அழுவார் கிடந்தலறியாங்கு. (10ஈ)
4. நாராயணவென்று நல்ல மருந்திருக்க
வே ரொரு மருந்துனக்கு வேண்டாங்காண்—சீராக
நாவிலேயம் மருந்தை நாடியுரைத் திட்டக்கால்
பாவங்கள் போமே பறந்து. (உ0)
5. வடுவாக வையகத்துள் வாழ்வாரை யெல்லாம்
படுவாகப்பாவிப்பர் பாணர்—இடுவாரைத்
தன்னாலும் பாவிக்க வொண்ணாமற்றாழ்ச் சடையோன்
பன்னொளிரந்தான் பலி. (உ0ஈ)
6. ஓடமிட்டவாறே யடிச்ச(வ)டும் வாரெக்கும்
நாடுவிட்டுக் காடுறைந்த நாரணனுந்—தே²டவிழுஞ்
செந்தாமரையோன் சிரமேந்துஞ்³ செஞ்சடையோன்
வந்தான் ப⁴கைக்கு மகிழ்ந்து. (உ0ரு)
7. முன்பு தான் செய்தவினை மூண்டு வருங்காலத்தில்
பின்புதா(ன்)⁵ நீடழித்தா[ல்ப்] (ற்) பேறேது—துன்பமாய்
மாய்கையாற் போமளவும் வந்தபடி கண்டிருந்து
போதவேருமே பொருள். (உ0சு)

¹ வெண்டலையோடேந்தும் ² தேடரிய ³ மேந்திச் ⁴ பலிக்கு.

⁵ நெண்ணினார்ப் பேராது—துன்பமாம்
யாக்கையாற் போம்பொழுது வந்தபடி கண்டிருந்தும்
போக்கைக்காண் போந்த பொருள்.

8. தண்ணீருஞ் சோறுமே தத்துவத்து மெய்த்தவமாய்⁶
மண்ணீரும் நமக்கு மருந்தாகும்—[பெ](எ)ண்ணிச்
செயலான காலஞ் செய[ல்](ற்) படுவதானால்
மயலாக வேண்டாமன்ம். (உயிஅ)
9. சேர்ந்தவுறவுஞ் கெழுங்கடலே யானாலுஞ்
சூழ்ந்த தனங்கொ[ன்று](ண்டு) துளிவழங்கா—வார்துணையும்
நல்லுறவேயானாலும் நல்கூர்ந்த ரானாலும்
இல்லையென்ன மாட்டாரிசைந்து. (நயஉ)
10. மாத்திரைப் போதல்லாது வாழ்[னா](நா)ளும் வீழ்⁹ நாளாய்
மாத்திரையே சூழ்ந்தவிக்கு[ம் வா]¹⁰ (மா)று போல்—மாத்திரையில்
அன்னத் தால் நீராடி¹¹ அலர்ந்தோர்க் கழுதவிக்கு
மன்னத் தாராசை யில்லாதார். (நயச)
11. [யி](இ)ட்டிப் பிறந்த[னா](நா)ளவ்வளவே (யானாக்கால்)
பட்டுப் பதைத்தால் பலனுண்டோ—விட்டகன்று
மானார் மனக்கவலை வல்லியார்மால் கொண்டு
போனார்கள் போதாதபோது. (நயரு)
12. கல்லாதொருவன்றோள் சேருதலிற் கற்றவரோ
டல்லற்படுவ தமையாதோ—நல்ல
கரும்பிரசங்கைக்குமோ காமருப்பூங் கோதாய் !
விரும்புவரோ வேம்பின் கனி. (நயக)
13. வாராது வாராது வந்தக் காலன்றியது
போகாது போகாது போனக்கால்—நேரே
கறுத்தபாலாகுமோ காமருப்பூங் கோதாய் !
வெறுத்தக்காற் போமே விதி. (நயஎ)
14. சிறிதாக [சு?ல்லி] (ச் சொல்லி)டு மின் சேவித்து வாழ்மின்
வறிஞோரைப் போலே திரிமின்—[ன](நெ)றியாயே
காலங்கள் பொல்லாது காவலனுங் கொ[டு](டி)யோன்
கோலங்கள் வேண்டாங்குடிக்கு. (நயஅ)
15. [வி](இ)டக்கை விடாக்கருதி வீண்பலவும் பேசி
யடக்கமறிவொன்று மின்றித்—தடக்கையாற்
சாதிப்பார் போலத் திரிவார்—தவநெறியைப்
போ திப்பாரில்லாதபோது. (நயக)

⁶ மெய்த்தவத்தி

⁷ நண்ணி நமக்கு மது வழியே—யெண்ணி

⁸ செயப்படுவதால்

⁹ வீணாய்

¹⁰ வாரேபோல்

¹¹ நீராலலந்தோர்

16. ஈவானே தெய்வம் [யி](இ)ரப் பேயினி வபவு
ஆய்வானே நூலின் பயனறிவான்—பேய்வாழுங்
காடேகரந்துண்பான் பண்டி (யாக்) கடும்புலயன்
வீடே விடக்குண்பான் வீடு? (சயி)
17. காலையெழுந்திருத்தல் காணுமற்றான் புணர்தல்
மாலே குளித்து மனை புகுதல்—சீலமுடன்
உற்றாரோண்டலுணர்வறியாக் காகம் போற்
கற்ற[யா(ரு)ர்க்குமீ [தி](த)ல் கடன். (சயிங்)
18. இளைத்தார்க் கொருபறவை பேர்ப்பவர்க்குத்தூறு
வளைத்தாரு மேற்றுகைக்கு வான்புல்—கிளைத்தடஞ்சூழ்
வேந்தர்க்கிறை மகன் கைவெம் பொய்க்கயத்துவரும்
மாந்தர் கட்டுள்ள வளம். (சயிச)

அச்சப் பிரதிகளிலும் எட்டுப் பிரதிகளிலும் காணப்பெறுஞ்
செய்யுட்களின் எண்களினது அட்டவீண.

அச்சப் பிரதி	எட்டுப் பிரதி		அச்சப் பிரதி	எட்டுப் பிரதி		அச்சப் பிரதி	எட்டுப் பிரதி		அச்சப் பிரதி	எட்டுப் பிரதி	
	D	D		D	D		D	D		D	D
	167	168		167	168		167	168		167	168
1	1	1	11	29	9	21	27	28	31	..	..
2	2	2	12	14	10	22	..	..	32	8	17
3	4	4	13	22	30	23	24	=	33	..	..
4	3	3	14	6	21	24	39	24	34	=	42
5	21	5	15	19	18	25	15	35	35	..	..
6	37	25	16	30	23	26	31	=	36	..	..
7	10	8	17	=	34	27	=	40	37	..	..
8	5	27	18	35	29	28	18	14	38	40	20
9	9	7	19	33	13	29	38	16	39	..	..
10	7	6	20	17	15	30	16	11	40	..	..

நீதி சதகம்.

‘நீதி சதகம்’ என்னும் இந்நூலானது ‘பர்த்ருஹரி’ என்னும் ஓர் சாத்திர கவியால் இயற்றப்பெற்ற ‘சதகதரயம்.’ என்னும் வடமொழி நூல் ஒன்றானது மூன்று பகுதிகளுள் முதற் பகுதியாம் ‘நீதிசதக’ த் திற்குத் தென் மொழியின் மொழி பெயர்ப்பாய்த் தென் மொழிப் பிரபந்த வகையாம் தொண்ணூற்றாறு ஒன்றும் புறப்பொருள் மேலாய் வரும் நூறு செய்யுட்கள் கொண்ட ‘சதகம்’ என்னும் வகையிற்பட்டதோர் நூலாகும். அகப்பொருளல்லது புறப் பொருளாமாதலின் நீதிகளும் புறப் பொருளாம். நூறு என்பது பெரும்பான்மை பற்றி, சிலவிடத்து இது சற்றேறவுங் குறையவுங் காணப்பெறும். நூல் நடை எளிதாயுளது. பாக்கள் பல திறப்பட்ட விருத்தங்களாலானவை.

இந் நூலினது ஆசிரியர், ‘யாவர்’, ‘எக்காலத்தவர்’ எனப்பெயர் போன்றவை இந் நூலிலிருந்து தெற்றென விளங்கவில்லை. ஆயினும் இந் நூற்பாயிரச் செய்யுட்களை நோக்க இவர் சைவர் என்பதும் தென் மொழியிற் போன்று வடமொழியிலும் வல்லுனர் என்பதும் புலனாகின்றது. அன்றியும் இந்நூலினது மாதருகையாம் எட்டுச் சுவடி இரண்டனுள் ஒன்றும். R. 1745 பிரதியின் தலையேட்டின் கண்ணே ‘227 நெ. பத்துருகரி திரிசதகம். களக் காடு சாமிநாத தேசிகர்’ எனக் குறிக்கப்பெற்றுள்ளது. ‘சுவாமி நாத தேசிகர்’ என்னுமொரு புலவர் ‘இலக்கணக் கொத்து’ போன்ற சில நூல்களையியற்றியுள்ளார். அவர் சைவர் என்பதும், தென்மொழி வடமொழியெனும் இவ்விரு மொழிகளிலும் வல்லுனர் என்பதும், ஓர் துறவியென்பதும், திருவாவடுதறை யாதீனத்தைச் சார்ந்தவர் என்பதும், இலக்கணக் கொத்து என்னும் நூலினது பாயிரத்தினின்றும் தெரியவருகின்றது. சற்றேறக்குறைய இருநூறு ஆண்டுகளுக்கு முன்னர் இவர் இருந்திருக்கலாமெனத் தெரிகின்றது. இக்குறிப்புகளால் இந்நூலையும் அவரே இயற்றியிருக்கலாமென ஊகிக்க இடனுண்டு. ஆயினும் இவையே போதிய சான்றுகளெனக்கூற இயலாமையின் அறிஞரும் ஆய்ந்து கொள்வது கொள்க.

‘பகுத்துருகரி’ யென்னும் பெயரான். தென் மொழியில் ‘கோபாலா சார்யர்’ என்னுமொருவரால் இயற்றப்பற்றதோர் நூல் உண்டு. அது, வசன நடையான் ஆயது. நீதியியல் மட்டுமே உளது. அந்நூல், இந்நூலின் பொருள்களைத் தெளிவதற்குத் திறவு கோலாகலாம்.

இதுபோது அச்சிலிடப்பெற்றுள்ள இந்நூலுக்கு மாதருகையாயுள்ள எட்டுப் பிரதிகள் இரண்டாம். முறையே இவற்றினது இந்நூல் நிலையக் காடலாக்கு எண்கள் R. 1745, R. 1748-ஆம். இரண்டாவது சீர்தாளப்பிரதி. இவ்விரண்டனுள் முதலாம் அதில் மூன்று சதகங்களும், இரண்டாம் அதில் ‘வைராகிய சதகம்’ நீங்கலாக எஞ்சியுள்ள ‘நீதி சதகம்’ ‘சிருங்கார சதகம்’

என்னும் இவ்விரு சதகங்களும் உள. இரண்டு மாதாருகைகளும் ஆங்காங்கு பலவிடத்துச் சிதலுற்றுள்ளன. உள்ள இரு சதகங்களுள்ளும் முதல் பிரதியில் காணப்பெறுஞ் சில செய்யுட்கள் இரண்டாம் பிரதியில் காணப்பெறவில்லை. ஆயினும் முதற் பிரதியினின்றும் இந்நூலைப் பெயர்த்தெழுதப் பலவிடங்களில் இரண்டாம் பிரதியினது உதவி இன்றியமையாததாகவே யிருந்தது. வேறு சில எட்டுப்பிரதிகளும் கிடைத்திருந்தால் இன்னும் செவ்விதர்ன முறையில் இந்நூலை வெளியிட்டிருக்கலாம். மற்றும் இத் தமிழ் நூலினது அமைப்பு அச்சிலிடப் பெற்றுள்ள வடமொழி நூல் பலவற்றுள்ளும் ஸ்ரீரங்கம் 'வாணீ விலாஸம்' அச்சகத்திற் பதிப்பிக்கப்பெற்ற 'சதகத்ரயத்' தினது அமைப்பையே பெரும்பாலும் தழுவி யிருப்பதால் அதுவும் உதவியாகக் கொள்ளப்பட்டது. குறிப்பில் அச்சப் பிரதியென்பது இதுவே யாகும். எனைய அச்சப்பிரதிகளில் இந்நூற் செய்யுட்கள் பகுதி மாறியும், பகுதியின் கண்ணே இடமாறியும் வைக்கப்பட்டுள்ளன.

இந்நூலை போன்று அடுத்தவரும் சுஞ்சிகைகளில் எஞ்சியுள்ள 'சிருங்கார சதக'மும் 'வைராக்கிய சதக'மும் வெளியிடப் பெறவிருக்கின்றன.

வ. ரா. கல்யாணஸுந்தரம்.

ஸ்ரீ :

பர்த்ருஹரி நீதி சதகம்

பாயிரம்.

கிள்ளையார் மொழிக் கிஞ்சக மெல்லிதழ்
வள்ளையார் குழை மங்கையோர் பங்கில் வாழ்
வெள்ளையார் பிறை வேணிப் பிரானருட்
பிள்ளையார் பதம் பேணிப் பரவுவாம்.

(க)

ஆதியின் வடசொல்லாலே யறம் பொருளின்பம் வீடென்
ரேதிய நான்கு மூன்றா யொவ்வொரு சதகமாக
மாதபோ தனம் வாய்த்துள்ள பருத்துருகரி மாயோகி
நீதி சிங்காரம் வைராக் கியமென நிகழ்த்தினானே.

(உ)

ஆங்க வனுரைத்த மூன்றி னாதியாம் நீதி தன்னைத்
தாங்கு மொவ்வொரு சுலோகந் தமிழ் விரித்தொவ்வோர் பாட்டாய்ப்
பாங்குறு பத்துக் கொவ்வோர் பத்ததியாகப் பேரிட்
டோங்கு பத்ததிபத்தாய்முன் னுரைத்த வாறுரைத் தாமன்றே.

(ஈ)

மருவ விவேகம் வித்தை மான சவுரியமருத்த
முரை செய்துச் சனர்சபாவ முயர்ந்த சஜ்ஜனர் நிதானம்
வி[ப]ரவுபகார மேன்மை மிகுதேரியத்தின் பான்மை
பரவு பூதைவங் கன்மம் பத்தும் பத்ததியதாமால்.

(ச)

ப[ரு](ர்)த்துருகரி மாயோகி பண்ணிய சதக நீதி
யுய்த்த செந்தமிழாற் செய்த தொக்குமே யெண்ணில்மிக்காம்
புத்தமு தனைய மேலோர் புன் கவியேனுங் கொள்வார்
முத்திரை[ற் று](த்து)ணியுங் கொள்வார் மொய்பொருட்டுணி யுமுன்
னோர்.

(ரு)

பாயிர முற்றும்.

நூல்

காப்பு

1. ஆய்ந்த காலந் திக்கா தியிற் பிறிபடாதனைத்து
மேய்ந்தனந்த சின்மாத்திர மூர்த்தியாயிதையம்
வாய்ந்திடுந்தன தனுபவத் தனிப்பிரமாணந்
தோய்ந்த சாந்தமாஞ் சோதியின் பொருட்டு யாந்தொழுவாம்

(க)

முதலாவது அவிவேகபத்தி.

2. கற்ற வேந்தர்கள் மாச்சரியம் பெறுகருத்தோர்
கொற்ற வேந்தர்கள் கருவத்தால் நிந்திக்குங் குணத்தோர்
மற்றமாந்தரு மறிவிலார் செய்யுளின் வகை போய்
முற்றுமாய்ந்தய்ருடற் கிடந்திறந்தன முழுதும்.

(உ)

வேறு

3. அறிவிலார் தமை நயப்படுத்தலு மதுவன்றி
யறிவுளோர் தமைமிதப்படுத்தலு மரிதன்றே
யறிவிலே சமுற்ற கனற்றுட்டரை வசமாக்க
வறியுமாமறைக் கிழவனாகிலு மஃதரிதே.

(ங)

4. வருஞ் சினப்பணி முடிமலர்ப்புனைவதும் பலத்தாற்
பெருஞ்சுரு முகப்பன் மணிபெறுவதும்
பெருநீரிருங் கடற்பரப்பனைத்தையுங் கடப்பது மெளிதா
மருஞ்சினத்தவர் கருத்தினைத் திருத்துதலரிதே.

(ச)

5. ¹ மறியுந் தந்திரத்தரிது நெய்வடிக்கலாமணிலை
யெறியுங் கானற்றகை யுறிற் சிறு புனலருந்திடலாம்
பெறலருந்திறற் முயற்கொம்பையும் பெறலா
மறிவில் மூர்க்கர்தங் கருத்தினைத் திருத்துதலரிதே

(ரு)

6. தருக்கியானையைத் தாமரை நூல் கொடுதகையக்
கருத்திலுற்றவர் வாகையால் வச்சிரங்கடைய
விருப்பமுற்ற வருப்பு வேலையில் நரை விரவ
வருத்தமுற்றவர் மூர்க்கரை யிணக்கு புன்மதியோர்.

(சு)

7. ஞானமின்மையை மறைப்பதற்காக நான்முகன் செய்மேன்மைத்
தான செயலின்பமே காந்தத்தில் விலகுமின்
மானத்தையிகழ்ந்த நல்லோரவையிடத்தி
லான மோனமேயறிவிலார்க் கணிகலம்மா

(எ)

8. பொல்லா வறிவானான் உதத்த போர் வாரணத்திற் புகுந்ததற்பி
னெல்லா மறிந்த தென்றெண்ணி யிறுமாந்திருந்ததென் னெஞ்சம்
வல்லோரவையிற் புகுந்ததற்பினப் போதெனது மனக்கெருவஞ்
செல்லாதெனத் தன் மறுமையெண்ணிச் சரம் போற்றிரும்பிப்
போயிற்றால்.

(அ)

9. கிருமி மொய்த்திழி நாற்றமுற்றுறு தசை கெட்டு
மருவிருப்புற்று நாயனாரென்பினை யடைந்து
பருகும் வேளையிற் புரந்தர ரெய்திலும் பாரா
திரு நிலத்தினுமிழிஞரு மிழிவினை யெண்ணார்.

(க)

வேறு

10. விண்ணினின்றுயர் கங்கை சங்கரன்
முடியின் வீழ்ந்த தவ்வேணியின்
கண்ணினின்று பொன் வரையில் வீழ்ந்தது
கனகமால் வரை நின்றுபின்
மண்ணில் வீழ்ந்தது மண்ணினின்றெறி
கடலில் வீழ்ந்த திம்மரபென
வெண்ணிலா [ம](வ)றிவீனர் வீழ்வது
மெண்ணில் பல்முக மெய்யரோ. (ம)

முதலாவது அவிவேகபத்ததி முற்றும்.

இரண்டாவது வித்தியாபத்ததி.

11. முந்து நூலுணர்ந் தழகுறத் தழைத்த
சொல் மொழியினர் பணிவோர் பாற்
றந்த கல்வி யோர்ப்புகழினற் கவி
வல்லோர் தனமிலரென வாழி
லந்த நாட்டிறைக்கக்குறை தலைமையோ
ரருந்தன மிலரேனும்
பந்த மாமணிப் பெருவிலை சிறுவிலை
பகர்பவர் சிறியோரே. (க)

வேறு

12. சொல்லுதற் கருஞ்சுகம் விளைத்தளிக்கினுஞ் சுரந்து
வல்லசோரியிற் க[ற்](ர்ப்)பத் திலழிவின்றி வளருங்
கல்வியாம் புதைப் பொருளுடையோர் தமைக்கண்டா
லொல்லே வேந்தரும் வணங்குவர் பிணங்குவாருண்டோ (உ)
13. அரிய சொற்பொருளறிவினர் தமையவமானம்
புரிவதன்றவர் செல்வத்தாற்றடைபடார் பொருளை
யுரிய நற்பொருளா யெண்ணார் கவுண்மதமுடைய
கரியை வாரிச நூல் கொடு தடுப்பது கடுப்பே. (ங)
14. இந்த நான்முகன் சினத்திடிலோ திமமிருந்த
வந்தவாவி விட்டகற்று தலியற்று வனன்றிப்
பந்தமாம்புனற் பாலினிற் புனலினைப் பகுத்து
வந்த சீர்த்தியை விலக்கு தற்கவனும் வல்லவனே. (ச)

¹ வடமொழி நூலுள் இதன் பின்னர் இப் பகுதியில் காணப்பெறும் 'शक्यो वारयितुं जलेन हुतमुक्' எனத்துடங்கும் செய்யுளுக்கு இங்குள்ள விருமாதருகைகளிலும் மொழி பெயர்ப்பு காணப்பெறவில்லை.

15. கொங்குயர்த்த பைந்தொடையலுங் குங்குமக் குழம்பு
மங்க தங்களுமணிகளு மணியல வறிவா
லிங்கெவர்க்கும் நன்மதுர மாங் கல்வியினியல்பே
மங்கலக் கலனழிகலன் மற்றது மன்னே. (சு)

16. கல்வியே குரவோர் குருவுறவு கட்டழகாங்
கல்வியே புதைபொருள் மன்னவர் வரிசை செய் கருமங்
கல்வியே புகழ் போக முண்டாக்குதல் கற்ற
கல்வியே தெய்வமற்றவர் பசுவென்ப[ர்]கடனே. (சு)

வேறு

17. மட்பொறுமையுண்டா கிற்கவசத்தாற் பயனென்
மான மொன்றுண்டாகிலணிமணியாற் பயனென்
நட்புடையோருண்டா கிலருமருந்தாற் பயனென்
ஞாதியருண்டாகிலெழுநா வெரியாற் பயனென்
ஹுட்பகைஞராற் பயனென் கோபமொன்றுண்டாகி
லுரகத்தாற் பயனென் துச்சனருண்டாகிற்
றிட்பமுறுங்கல்வி பெறிலருந்தனத்தாற் ப[ல](ய)னென்
செம்பாகக் கல்வி பெறிலென்றே சத்தாற்ப[ல](ய)னென். (எ)

18. தன்னவர் தம்மிடத்திரக்கய் பரிசனத்திறயவு
சஜ்ஜனத்திலுவகை துட்டர் தம்மிடத்திற் கபட
மன்னவர் தம்பா லியல்பா நீதி தவருமை
வாய்ந்த கல்வியறிவினர்பால் வழுவாத வொழுக்கந்
துன்னவர்பாற் குர நெறி குரவோர்பாற் பொறுமை
தோகையர் பாற் றிடமடைவிற்
சொன்ன விவையுடையோ ரன்னவர் தம்மிடத்தினிலே
யுலக மரியா தி[தை]ய வரெல்லா நூல்விதியுமறிந்தவறி
வினரே. (அ)

வேறு

19. துருமதிக் குறையைப்போக்குஞ் சொற்றவருமை நல்கும்
வருமபிமானங் காக்கும் பாவத்தை வலியத் தள்ளும்
பொருமனந் தெளியச் செய்யும் புகழெலாந்திசையிற் சேர்க்குந்
தருவ தில்லாததுண்டோ சஜ்ஜனருடைய சங்கம். (சு)

20. [து](தொ)டர்ந் தபிமானங்காக்குஞ் சொற்றவருமை கூர்க்கு
மிடர்(டை)ந்த புன்மதியைத் தீர்க்கும் வெய்யபாதகத்தைப்போக்கும்
உடைந்த நெஞ்சகத்தைத்தேற்று முறுபுகழ்த் திசையிற்சேர்க்கு
மடைந்தவர்க் கென்செய்யா தறிவுளோர்ச் சங்கமம்மா. (ய)

21. சொல்லு மெட்டுச் சுவையினுஞ் சிந்தைகூர்
நல்ல செய்கை நடாத்திய நாவலர்
வெல்லு மேலவர் மெய்ப்புகழ் மேனிக்கோ
ரல்லல் முப்பிறப்பச் சங்களில்லை யால்.

(மக)

இரண்டாவது வித்தியாபத்தி முற்றும்.

மூன்றாவது மானசௌரியபத்தி.

22. கடும்பசியினுல் மெலிந்தும் நரை திரையினுலினைத்துங்
கை கால் விட்டுங்
கெடுந்திசையை யடைந்து மொளிர்காந்தி யெல்லாமறைந்து
மறக்கிழமாயாவி
விடும் பொழுது மதகரியின் மத்தகத்தினறுந்
தசையே விரும்புமல்லா
லிடும் புல்லருந் தாதுசங்க மானபரர் முன்
னடக்குமியல் பிற்றன்றோ.

(க)

வேறு

23. மன்னு தசையுணினுல் நனைந்து புறமெல்லா
மலினமாய்த் தசையுமற்ற வழித்தலை வெள்ளெலும்பை
யுன்னி யிழுத்தகமகிழு ஞுமலி கடித்ததனா
லுறுபசி தானொழியு மோவொழியாது சிங்கந்
தன்னருகிலோடிவந்த சிறு நரியை விட்டுத்
தடக்கை மதயானையின் மத்தகத்தை முறித்தடிக்கு
மின்னிலத்தி லுலகமினைத் திருந்தாலும் வல்லமை
களைப்பொருளையே விரும்புமென்ப தியல்பா மால்.

(உ)

24. நிறுவி வாலசைக்குமுன் கால்மடித்து நீணிலத்திற்றமு
முறுபசி வயின்வாய்காட்டு நாயுணவு வுதவுவோர்பாற்
றறுகண்மால் யானைபாகன் சாடுவோர் கோடிசாற்று
மிறுதி கட்கடையானோக்கிக் கவளத்திற் றடக்கையேந்தும்.

(ங)

25. பிறந்திடா தவரெவர் சுழல்பவத் திடைப்பிறந்து
மிறந்திடா தவரெவ ரிருநிலத்தினி லிருப்பவரெலெண்ணில்
மறந்திடாத வில்வாழ்க்கை யினுயர்குல வளமைத்
திறந்தழைத் திடப்பிறந்தவன் சென்மமே சென்மம்.

(ச)

26. விரைநறும் பூக்கொத்துக் காமிரு விருத்திபோலு
முரைசெயற் கரிய சான்றோர்க் கோரிருவிருத்தியாகுந்
திரைநெடும் புவியிலுள்ளோர் சிரத்தினில் [தி](வ)கிப்பச்செல்வர்
வரைவுசெய் திருப்பிலென்றும் வனத்தினி லிருப்பர்மன்றோ.

(ரு)

27. அந்தணன் முதலாங் கோட்க னாவரைநீக்கி மேலாஞ்
சந்திரனிரவி யின்னோர் தமையுவாக் காலந்தன்னில்
முந்து நான்முகனைப்பெற்ற முகில்வண்ணன் றுணிந்தசெவ்வார்
பைந்தலைக் கரியபாந்தள் பற்றுதல் பான்மைத்தன்றோ. (சு)
28. படங்கலிற் பகுவாய்ச் சேடன் பரித்தனன் புவனமெல்லாந்
திடம்பெறத் தரித்தத்தந்தச் சேடனைக் கமடமொன்றே
தடம்பெறு கமடந்தனைத் தரித்ததோர் சலதியென்ற
லிடம்பெறு புவியின்மேலோர் மகிமைக்கோர் ரெ ல்லையுண்டோ. (எ)
29. தந்தையா மிமையக்குன்றந் தழைசிறை யரிபட்டேங்கிச்
சிந்தைநொந் தலறிவீழ்ந்த செயல்கண்டே சேய்மைநாக
மிந்திரன் குலிசத்தாலே யிறப்பதே யுசிதமன்றி
யுந்துநீர்க் கடலுள்வீழ்ந்த துசிதமோ உசிதமன்றே. (அ)
30. விரிகதி ரெறித்தவானில் வெய்யவன் சுடர்க்கால்மேவி
லரியவான் பொருளல்லாத வசேதனப் பொருளானாலு
மிரவியின் மணிபொருமற் புட்கிடந் தெரியுமென்றால்
பரர்பிழை திறலோரெந்தப் படிபொறுத்தாற்ற வல்லார். (க)
31. செங்கண் வாளரிகுருளை யாகினுமதந்தெறிப்பப்
பங்கமான கபோல வெம்பகட்டினப்பாயுந்
துங்கமாகிய திறலினர்க் காண்மையே சுபாவ
மங்கவர்க் கதுகாரணம் பருவத்தா லன்றோ. (ங)
- மூன்றாவது மானசௌரியபத்ததி முற்றும்.

நான்காவது அர்த்தபத்ததி.

32. குலந்தரை மீதுபோகக் குணமுமத் தரைக்கீழாக
வலன்பகைக் கடையசீலம் மலையினின் றலறிச்சாய
விலங்கழ கெரியின்மாள்க விடிவிழ வென்றாலும்பொன்
பொலிந்திட மேலாமெல்லாம் பொருளின்றேற்றிரணம் போலாம். (க)

வேறு

33. மின்னவர் துன்மந்திரியான் மானமது வுணர்வான்
மறையவரோ தாமையினால் மைந்தர் வினையாட்டால்
நன்னெறி செல்லாமையினால் நல்விரதங் குழாத்தால
நயகுணங்கள் கலர் துடர்பா னற் குலந்துன்மகவாற்
சென்னெல் வயலுழவு பாராமையினற் செல்வஞ்
சீலமின்மை யானட்புச் சேர்ந்த நட்பின்மையினால்
முன்னு சினேகிதம்பிறிவாற் கேடடைதன் முறையா
மூர்க்கத்தால் வீண்சிலவால் மொய்ப்பொருட்க்கு மதுவே. (உ)

¹ வடமொழி அச்சுப்பிரதியில் இது இப்பகுதியின் மூன்றாம் செய் யுளாகக் காணப் படுகின்றது.

வேறு

34. நல்லு தானமும் போகமு நாசமு
மல்கு மூ வழியாக வகுப்பரா
லொல்கியே(ற்) போகியா ருதவா ரென்ற
செல்கரும் தனம் பின்வழிச் செல்லுமால்.

(ஈ)

வேறு

35. எவன் பொருளுடையனா வோனிருநிலத் திருப்போர்க்கெல்லா
மவன் குலவான் வாசாலன்பண்டிதன் சுருதியாளன்
தவவிதியறிவோன் காணவேண்டிய புருடன் சால
நவமுறு குணங்களெல்லாம் பொருளையே நாடுமன்றே.

(சு)

வேறு

36. தனிப்படு சாணையிற்றீட்டித் தேய்ந்த சூடாமணியுந்
தரியலரைத் தடிந் துடம்பிற்றமும் புடைத்தோனுஞ்
சினத்து மதஞ்சுரந்தினைத்த சிந்தரமுங் குறைநீர்ச்
சிறுமணற் குன்றெழுந்த நதிதீரமுந் தேய்ந்தெழுந்த
பனிப்பிறையும் விரதத் தாலினைத்த தபோதனனும்
பயில்சுரதத் தாலினைத்த பாவையும் பல்பொருளும்
மனத்தில் மகிழ்ந்தளித்தினைத்த புருட சிகாமணியும்
மலிந்ததினு மெலிந்தபின்னே வனப்பு மிகுமாமால்.

-(ஊ)

வேறு

37. சீத்தியஞ்சொல சத்தியமுந் தண்டநயங் கொலைபுரிதல்
சித்தமிரங்குதல் பொருளைத் திரண்மென நினைத்தொழித
லத்தமெல்லா மதியாமலழித்தல் மிக வருத்தலென
வைத்தணகும் வேசையற்கு மன்னவர்க்கு மொன்றாமால்

(சு)

வேறு

38. இஹையோய் தரையாம் பசுக் கறப்பா
னெண்ணி லிளங்கன் றேய்ப்ப மனு
முறையா லுலகம் புரந் தனிப்பான்
முன்னிற் பெருகுஞ் சென முழுதும்
நிறைவாம் பொழு தன்னீ ணிலமும்
நெடுங் கற்பகமுஞ் சுரபியும் போற்
குறையா நானு வள மெல்லாங்
கொழிக்குஞ் செழிக்குங் குணத் தம்மா

(எ)

1 இது வடமொழி அச்சப்பிரதியில் இப்பகுதியில் நான்காஞ் செய்யுளாகக் காணப் படுகின்றது.

2 இது இப்பகுதியின் இரண்டாஞ் செய்யுளினது மொழி பெயர்ப்பாகும்.

3 இது இப்பகுதியின் 8-ஆம் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாகும்.

4 இது இப்பகுதியின் 7-ஆம் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

வேறு

39. தண்டனை கீர்த்தி போகமித்திரர் தமைக்காப்பாற்றல்
மண்டலம் பரித்தல் தானம் வழங்கலென்றிருமுன்னுக்கக்
கொண்டபேர்க் குணங்களில்லாக் குலபுருடருக்கு நாளுந்
திண்டிறல் வேந்தைச்சார்ந்து பலன்பெறு செயலேதம்மா. (அ)
40. அஹமெலிந் தொருசிறங்கை நெல்லிரந் தவனவன்பின்
நிறைதனத்தனாய் நிலந் துரும்பென நினைப்பதனாற்
செறிதனத்தர் தாழ் வுயர்வுகள் பலநெறித்திறனா
மறிபொருட் பலநிறையவுங் குறையவும் வழித்தால். (க)
41. யாவர்பாலுரைத்து மென்னும் யாதொரு பொருளென்றாலும்
பூவில் வீற்றிருந்தபுத்தேள் பொறித்ததே வரும் பொற்குன்றில்
மேவினும் பலனிராது வெறும்புனந்தனிற் சென்றாலும்
கூவல் நீர்க்கடல் நீரேனுங்கொண்டதே முகக்குங்கும்பம். (ஈ)

நான்காவது அர்த்தபத்தி முற்றும்.

ஐந்தாவது துச்சனபத்தி.

42. புல்லிய தயவிலாத புன்மதி பிறரில்வாழும்
மெல்லியலாரைப் பொன்னை விரும்புத லேதுவின்றிச்
சல்லியம் பொருதலுற்றார் சஜ்ஜனர் தம்மைநீத்தல்
சொல்லிய யிவையோராறுந் துச்சன ரியற்கையாமால். (க)

வேறு

43. போந்த கல்விப் புனைமணி தாங்கினுங்
காந்த துச்சனர் தள்ளக் கடவாரால்
வாய்ந்த நன்மணி வைத்தபனா முடிப்
பாந்த னென்ன பயம் புரியாததோ. (உ)

வேறு

44. மெய்த்தவத்தில் மதியின்மை நல்லுரையில் மெலிவு
விரதத்தில் வேடஞ்
சுத்தத்திற் கபடநாணிற் சடதை யிரக்கமின்மை
சூரந்தன்னிற்
சத்தியின்மை நிலைமை யிலாண்மையிற் கெறுவம்
வாசாலந்தனில் வீண்சொல்லென்
றுத்தமர் நற்குணங்களுக்குத் துச்சனரா லிடுகுறி
யொன்றுண்டுமன்றோ. (ஊ)

¹ இது இப்பகுதியின் 9-ஆம் செய்யுளின் மொழி பெயர்பாம்.

² இது இப்பகுதியின் 6-ஆம் செய்யுளின் மொழி பெயர்பாம்.

வேறு

45. தவநெறியினுற் பயனென் சத்திய முண்டாகிற்
றன்னவர்களாற் பயனென் சஜ்ஜன ருண்டாகிற்
புவிபுகழ் மகிமைபெறிற் பொன்னணியாற் பயனென்
போந்தகல்வி யுண்டாகிற் பொருள்களினுற் பயனென்
செவியுறு கோளுண்டாகிற் பாதகத்தாற் பயனென்
சித்தசுத்தி யுண்டாகிற் நீர்த்தத்தாற் பயனென்
அவ குணத்தினுற் பயனென் லோபமொன்றுண்டாகி
லவகீர்த்தி வரிலென்னு மந்தகனாற் பயனென். (ச)

வேறு

46. பகலெழுந் திங்குளிளமைச் சீர்நெகிழ்ந்த பெண்பதும
மகலு நீர்த்தடம் பொருள்கவரசர் நல்லரசருக்
கிலு மந்திரி யெழுத்திகழ் முகநல்லோரின்மை
புகலு மேழுமே மனந்தனிற் சல்லியம்போலாம். (ரு)
47. அண்ட கோளகமுற்றளந்திடு மறிவிற்கு மடங்காச்
சண்ட கோபமன்னவர்க் கெவர்தன்னவர் சாற்றிற்
பண்டை நான்மறை விதிப்படி மகம்புரிபவரை
விண்ட வான்சிகை வெந்தழல் பரிசிக்கில்விடுமோ. (சு)
48. பாவிக்கு மோனத்திலுமை படுவார்த்தையினிற் பயனிலாச்சொல்
மேவித் தம்மருகிருக்கிலச் சமின்மை தூரத்தில் மேம்பாடினமை
தாவிக்கும் பொருமையினிலச்சம் நேர்படில்விருத்தஞ் சாற்றுவோர்பால்
சேவிக்குஞ் செயல்பரம யோகியர்க்குஞ் சாதியாச் செய்கையம்மா (எ)

வேறு

49. விதியினால் வரும் விபவமுந் தடைபடாவினையும்
பதிதர் துச்சனர் சங்கமும் நற்குணப்பகையு
மதிமறந்து செய்யதமமாங் கருமமு மருவு
மதம நீசரையடைந்தவ ரெவர்சுக மடைந்தார் (அ)
50. உதையமா தியாயுச்சியின்வரை நிழற்கொப்பா
மிதைய சுத்தமற்றிருப்பவர் நட்பின திணக்கம்
புதையும் நீண் வெயிலுச் சிதொட்டெழு நிழல்போலுஞ்
சிதைவிலாமதி நட்பினோர் துடர்ச்சியின்றிறனே (க)
51. மோது[த]நீர் பல[புலு]வகையாமுணவுகொள் முயற்சித்
தீது நேர்படாமின்பிணை சீரியர்[ல்] செயலா[ர்க்]
லோ[கோ]து மூவராம் நுழையர்வில் வேடர்கோளுரையோ
ரேதுவின்றி யேபகைஞராமுலகியல் பென்னே (ஐ)

ஐந்தாவது துச்சனபத்ததி முற்றும்.

ஆறுவது சஜ்ஜனபத்ததி.

52. நல்லவர் குழாத்தவா பரகுணத்திலுவகை

நல்வணக்கங் குருவிடத்தினலிவு கல்வியினிற்றிற

மெல்லியல் பாற்சுரதம் விரதத்திலச்சம்

வெள்ளைமால் விடையுடைய விமலன்பாற்பத்தி

வல்லிருளாம கங்காரமடக்கு வதிலாண்மை

வஞ்சர்துடர்பினிற் பிரிவுவாய்ந்த விவையொன்பான்

சொல்லிய நற்குணங்களெல்லாம் படைத்ததெவரந்தத்

தொன்மை யறிவினர்தம்மைத் தொழுதிறைஞ்சுவாமே

(க)

வேறு

53. தேற்றியவாபற் காலந்திடஞ்சுருதியில் வருத்த

மாற்றியபொறுமை செல்வத்தவையினிலுயர்ந்தமாற்ற

மேற்றியசமரிற் சூரமிசையினில் வாஞ்சையென்னைச்

சாற்றியயிவை யோராறுஞ் சஜ்ஜனியற்கையாமால்

(உ)

54. கரத்தினிற் கொடை முகத்தினிற் சத்தியங்கடவுட்ச்

சிரத்தினிற் குருவந்தனை மனத்தினிற்றெளிவு

நிரைத்ததோள்களில் வீரியஞ் செவியினில் நிரைசொல்

லுரைத்த மெய்யணிசெல்வமின்றியு மு[ய]ர்வோர்க்கே

(ஈ)

வேறு

55. புகருமுயிர்வதை நிவர்த்தி பேராசைப்பெருக்கை

பங்கமெனப்படுத்தல் பரர்பொருள் விருப்பமடங்கல்

அகில பூதங்களினு மளிசுரத்தல் வாக்கி

லழியாத வாய்மைநெறி யன்னியமங்கையர்சொற்

புகலாமை காலத்திற் பொருளளவுதானம்

போதமிகுந் தேசிகர்பாற் பொன்றாதவணக்கஞ்

சகலசாத் திரங்களிலுஞ் சமநிலைமைவிதிக்குத்

தவருமை யிவை மேன்மைத் தன்மைக்கோர்நெறியே

(ச)

வேறு

56. அல்லலுற் றிடுநாளறி ஞோர்மனங்

கல்லினுங் கரையாப் பொருளாய்விடுஞ்

செல்வ முற்றிடுங்காலத்திற் செவ்விதழ்

புல்லு முற்பலகோமளம் போலுமாம்

(ரு)

வேறு

57. பாவமுயிர் போனாலுஞ் செய்யாமை

யறிவீனர்பாற் செல்லாமை

மேலிவரும் விபத்தினுநின்றழியாத நிலைமை

நட்பில் வறுமை யெய்தி

லாவஹுற வாங்காமைமே தகுநீதியினடக்கை
யறிஞோரைச் சார்தல்
யாவருபதே சமம்மா யெறிகதிர் வாள்முனை
விரதமியல் புள்ளோர்க்கே

(சு)

58. ஈதலியற்றுவர் மறைப்பரிதம்புரிந்து
மவுனம் போலிருப்பர்வந்தோர்க்
காதரவுபுரிவர் துட்டரபகாரஞ்
செய்தவைதாமவையிற் சொல்லார்
போதவிபவம் பெறனுங் கெறுச்செய்யார்
பிறர்ம[கி]மை புகலிற்கோண
ரோதுமில் வாள்முனை விரதமுபதேச
மெவரிடத் தோவுயர்ந்த பேர்க்கே

(எ)

வேறு

59. பொதிகனற் படுமிரும்பிநீர் கேள்விக்கும் பொய்யாம்
வதியுந் தாமரை மடற்புனல் முத்தெனவயங்குஞ்
சிதறு மப்புனலிப்பி வாய்ப்படில் முத்தமாய்த்திரளு
மதம[ர்]மத்திம மு[ரு]த்தம[ர்]விருத்தியீதடைவே

(அ)

60. தன்னொழுக்கத் தாற்றந்தையை மகிழ்விப்போன் றனையன்
மன்னு காதலன் வியப்பையே வியப்பவன் மனைவி
துன்னுமின்பத்துந் துன்பத்துந் தலைநின்றோன்றுணையா
மின்ன மூன்றையு மெய்துவாரறஞ் செய்தோரிகத்தில்

(சு)

வேறு

61. முற்பணிவாற் றற்குண வசனத்தால்
முயலுமொய்ப் பொருளினாற் பிறராற்
பற்பல சென்னிவணக் குறப்புகழ்ப்
பயில்வுறு தனமெல்லாம் படைப்போர்
சொற் பொறுமையினாற் கடுமொழித்துடர்ச்
சித்துவைமுகத் துட்டரைத் துணித்த
வற்புத வொழுக்கத் தலைமையோர் யாவர்க்
கருச்சனைக் குரிய வராவா[கா]ர்

[ம]

ஆறாவது சஜ்ஜனபத்தி முற்றும்.

ஏழாவது பரோபகாரபத்தி.

62. உயர்மரங்களும் பலன்பெறிற் குழைபெற்றுதவும்
புயல்களுங் கமஞ்சுற்பெறிற்றும்ந்து நீர் பொழியு
மியலுஞ் செல்வத்துக்கெறுவின்றி வணங்குவர்மேலோ
ரியலுமில்வகை பரவுபகாரியர்க் கியல்பே

(க)

63. காலுங் குண்டலத்தாலன்று கேள்வியாற்காது
சாலுங் கங்கணத்தாலன்று கொடையினுற்றடக்கை
யேலுஞ் சந்தனத்தாலன்று தயாபரர்க்கியற்கை
மேலும் வாழ்விக்கும் பரவுபகாரத்தால் விளங்கும் (உ)
64. துறைகொள்த் தாமரைத் தடங்கலையலர்த்துவோன்சுடரோ
னிறையுமாம்பலங் குலத்தினை மலர்த்துவநிலவோன்
மறிதிரைப்பு வியிரந்திடாது தவுநீர்மழைக
ளறிஞர் தாங்களும் பரர்க்கிதஞ்செய்யுந் தொழிலமைவார் (ங)
65. தாங்கள் பரிசிழந்து மற்றோர்தம்மை வாழ்விப்பவருத்த மர்களாகு
மோங்கிய சாமானியர் தம்பரிசுங்காத் தன்னியர்க்கு முதவிசெய்வார்
வாங்குபொருட்க்காய்ப் பிறர்க்குக் கேடுசெய்வோர் மனிதராக்கதர்களாகு
மாங்குதாங்களும் பரிசற்றன்னியரையுங் கெடுப்பராரோவம்மா (ச)
66. வருத்தும் பாவத்தை விலக்குவரிதங்களை வகுப்பர்
விருத்தமுண்டெனில் மறைப்பர் நற்குணங்களை விரிப்பர்
கருத்தொடாபத்திலு தவுவர்காலத் திலிவ்வா
ரிருத்தல் நட்புடை யிலக்கண மென்பராலியலோர் (ரு)
67. அடைந்த நீருக்குத் தன்குணங்கொடுத்த தாலமுதங்
குடைந்த வெப்பிலப்பாலுக் காயிறந்தன்[து] குளிர்நீ
ரிடைந்து பால்பொரு தெரியில்வீழ்தர வெழுந்தெரிநீர்
நடந்துவந் துறவமைந்த திவ்வாறன்றோ நட்பு (சு)
68. வளைப்பெரும்படை மாயனுமடைந்த வானவருங்
கிளைப்பொரும்படை யரக்கருமிடைந்தவான் கிரியுந்
திளைப்பொ[பு]ருஞ் சிகைவடவையுந் தனித்தனி சேறிய
வளப்பெருங் கடல்வடி வநன்ற திசயமம்மா (ள)

வேறு

69. பிடரிற் பார்ச்சுமை பரித்தவக் கமடமே
பிறந்த தொன்றதுவுமே யன்றிச்
சுடர்வலஞ் செயுமிப்புலத் திருந்தவத்
துருவன்றன் சன்னமுஞ் சிறப்பா
லடரும் லீணர்மற்றிதங்கள் பண்ணார்
பிரமாண்டமா முதும்பரச் சொப்பத்தி
லிடருமம்மச கங்களிற் பிறந்திறந்
திருப்பதனாற் பயனென்னும்
70. அடைந்திடு பேரறையைக் கெறுவத்தைத்தணி
மற்றாசையை யகற்று பாவத்தி
லுடைந்தை செய்யாதே விபுதரைச்சேவி
யுரை செய்வாய்மையை நல்லோருறையு

[அ]

மிடங்களிற் செல்மானியர் தமைமானி
மிதஞ்செய் முற்பகைவரே யெனினுங்
கடந்தபேர்க் குணத்தை மறைசெய்
துன்பினர் பாற்கருணை செய்யிவை நல்லோர்கடனே

(க)

71. மனந்தனில் வாக்கிற் காயத்திலகலா
வரம்பில் புண்ணிய சதைவாய்ந்து
புனைந்துபகார பரம்பரையால்
முப்புவன முழுவகை செய்தோயா
தனந்தமேயாகப் பரகுணபரமவணுக்களை
மலையள வாக்கித்
தினந்தம திதைய மலர்ந்த நல்லோர்கள்
சிறப்பரெத்திசையினுஞ் செழித்தே

(ஐ)

வேறு

72. ¹ பாத்திரஞ் சினேகந் திசைமுன்றையும் பாரார்
சாத்திந் தனிநன்மையாஞ் செம்மையே சார்ந்து
பூத்தபூதலத் தனைவர்க் குமிதஞ் செய்தெப்பொழுது
மேத்து நன்மணிவிளக்கென வாழ்வார் நல்லியலோர்

(ஐக)

73. ² சுகிதருஞ் சுகபேதிக்குஞ் சோகந்தீர் கடாயமின்பம்
வசிகரமுண்டாங் கிருமிவாதத்தைக் கபத்தையாற்றும்
பசிதருமவர் சந்திரி[?] சம்பாஷணம் பூஷணமா
முசிதமுத்தம தானத்து முற்றதாம்பூலந்தானே

(ஐஉ)

ஏழாவது பரோபகாரபத்தி முற்றும்.

எட்டாவது தமிரியபத்தி.

74. மணிகளாற் புணரியில் மகிழ்ந்ததுமில்லை வானோர்
பணிகொள் காள் கூடத்தினாற் பயந்ததுமில்லை
யணிகொளார முதன்றியேயன் றெழுமிந்தனரோ
துணிகொள் காரியங்கண்டலாதொழிவரோ தூயோர்

(க)

75 இடையூறு வருமெனவே யெண்ணி யொருகரும
மிடையூறு வரும் பயத்தாலி யற்றாதாரதம
ரிடையூறு வரும் பின்னரியற்றாதார் மத்திமர்க
ளிடையூறு வரினு மறுத்தியற்று வருத்தமரே.

(உ)

¹ இதற்கும் அடுத்தவருஞ் செய்யுளுக்கும் ஆன வடமொழிச் செய்யுட்கள் அச்சுப்பிரதி
யில் காணப்படவில்லை.

² இது R. 1748 மாதருகையில் இல்லை.

76. ஓரிடத்திற் பரியங்கந்தரைத்துமி லொருபா
 லோரிடத்தி னல்லசனஞ் சாகினியுண வொருபா
 லோரிடத்திற் பீதாம்பரங் கந்தை மற்றொருபாற்
 காரியத்திறலோர் சுக துக்கமே கணியார் (ங)

1

77. அடுத்தபல்குண மனித்தமானந்தனைத் தமதீன்
 றெடுத்த தாயார் போற் பரிசு செய்துயிரையுமெளிதாய்
 விடுத்து மெய்மையாம் விரதம் பூண்டோளார் மீண்டுந்
 தொடுத்த காரியம் விடுவரோ தயிரியத்தொழிலோர் (ச)

2

78. நீதிமான்கள் நிந்திக்கினுந்து து[தி]க்கினு நிறைவா
 மாதசெல்வம் வந்துநினு நீங்கினும் யுகாந்தரமிப்
 போதெப்போது தான் மரிக்கினுந் தயிரியபுருட
 ரோது நீதியா நெறியினின்றடி பெயர்த்தொழுகார் (ரு)

79. தேனென்னுர்க் கடைக்கண்ணம்பாற் சிதைவுருமதியு
 மீனகோப வெந்தழற்புக நீறெ[ர]ழாவியல்பு
 மான வைம்புலனாசையாங் கயிரிழா மதிப்பு
 மான தீரன் மூவுலகையுமிலகுவாயடைவான் (சு)

80. புவியில் வெந்திறலாண்மை யோரிடறிடைப்புழுங்கிக்
 குவியிலத் தயிரியத்தினப்போக்குதல் கூடா
 தவிழனற்சிகை திசைமுகத் துயர்வதல்லாது
 கவிழச் செய்யினுந் தாழ்வதுண்டோ வொருக்காலும் (எ)

81. சீலமில்லையேலருங்குண மிகழ்ந்தவத்தேக முமிமகிர்ச் சிகர
 மேலிருந்து தன்னங்கங்கள் பொடிபடமிகு மகாதத்து வீழ்ந்தாலு
 மேலுங்கைகளைக் கண்பணப் பாந்தள முள்ளெயிற்றிடைச் செலுத்தினு
 [மெழுநாக்
 காலும் வெஞ்சிகைக் கொழுந்தழற்பிழ[ள]ம் பினிற்களிப்பொருளிப்
 [பினுங் களிப்பே (அ)

வேறு

3

82. தகுஞ்செல்வத் தணிசால்பு வாக்கமை
 சவுரியத்தில் ஞானத்துபசமனம்,
 பகர்ந்த கேள்வியில் விநயம் வித்தத்தி
 னற்பாத்திரத்திடல் சினமின்மை

¹இதற்கான வடமொழிச் செய்யுள் அச்சுப் பிரதியில் காணப்படவில்லை. See Bombay S.k.t. series Nos. XI नीतिश-P. 29 stanza 110.

²இது முதலான 8 ஆம் செய்யுளிறுதியான நாலு செய்யுட்களும் முறையே இப்பகுதியில் காணும் நாலு முதலான ஏழு இறுதியான வட மொழிச் செய்யுட்களின் மொழி பெயர்பாகும்.

³இது இப் பகுதியின் 10-ஆம் வடமொழிச் செய்யுளின் மொழிபெயர்ப்பாம்.

மிகுந்தவத் ததிகாரத்திற் பொறுமை
மெய்த்தருமத்திற் கபடமில்லாமை
திகழ்ந் தெல்லாத் தினுங்காரணமாகிய
சீலமாஞ் சிறந்த பொற்பணியே

(க)

வேறு

1

83. திகழும்வன்னி நீர்சலதிகால். வரை சிறுசிலையாம்
புகழுங்கோளரி பிளையதாம், பாந்தளம் பூந்தொடையா
மிகழுங்காளசூடம் பொழியமிழ்தமா
மியல்சேர் சகல லோக வல்பைஞ்செய் சீலந்தழைத்தோர்க்கே (ய)
எட்டாவது தயிரியபத்ததி முற்றும்.

ஒன்பதாவது தெய்வபத்ததி.

84. புத்தி மந்திரி பொன்படைச்சதகோடி
புங்கவர்சேனை விண்ணரணங்,
கைத்தலத்திகிரிமால வரன்[பி]னிற்
களறயிராவதக் களிநென்
றித்தகை வலிமைபெற்று மாற்றலரா
லிந்திரன் சமரிடையிடைந்தா
னத்தன்மையாலே விதிசரணம் விறு[ரு]தாவாண்மை
செய்வதனை விட்டகல்மின் (க)
85. ஏங்கிவெம்பசிக் கைம்புலன்களும்வாடி.
யிரைபெறு வா[தா]வியிலாவல்
நீங்கி வட்டிகையுட் புகவுடல் சுருட்டு
நெட்டராப் பெட்டியை நிசியி
லாங்கெலியறுத்தம் முகம்புகவத்
தசையருந்தி யவ்வழியால்
வாங்கியதுயர்வு தாழ்விதிலேது
வரும்விதியிற் சுகமுறவாழ்மின் (உ)

வேறு

*a

86. பாணியா வேபுடைத்திடத் தாமும் பந்துஞ்
சேணுலாவரு நிலத்தினில் நிலைத்தல் செய்யாதால்
பூணுமெய் நெறிபூண்டுளரா தலிற்பொருவில்
கோணிலாதெழுந்துயர்வதே பெரியவர் குறிப்பே (ங)

¹இது இப் பகுதியின் 8-ஆம் வடமொழிச் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாம். மற்றும் இப் பகுதியின் 9-ஆம் செய்யுளான '।छाऽपि रो इति वरुः என்ற தற்கு இருமாதருகைகளிலும், மொழிபெயர்ப்பு காணப்பெறவில்லை.

*a See Bombay Skt. series No. XI. नीतिश- P. 23. stanza 85.

1b

87. விதியினாலொரு தாழ்வுறில் வாழ்வுறுமேலோர்
கதிகொள்பந்தெனக் கதிர்ந்தெழுந்துயர் வரக்கணத்திற்
பதிதரானவர் தாழ்ந்திடிற் பிண்டமாய்ப் படினு[ரும்]
மதிதர்[மிதியுரு]மிருத்திகை யெப்படி யப்படியாவார்

(ச)

வேறு

2

88. உதித்தெழுங்கதிர்ச் சுடர்க் கிரணங்களாலோங்கு
தட்டைத் தலையொருவன்
கதித்தபாதையிற் றளர்ந்து[தன்னி[ண்ணி]ழற்கொரு
கரும்பனைகண்டு சென்றடைந்தான்
பதுக்கிநின்றலுமப்பழம் வீழ்வோர்[வீழ்வுறப்]
படரெனத் தகர்ந்ததத் தலேதா
னதிட்டமற்றவ நெவ்விடத் தேகினு
மாங்குவந் தாபத்துமடையும்

(ரு)

வேறு

89. வாளராப்புள்ம தங்கய பந்தவல் வினையுங்
கோளிடர்ப் படுஞ் சந்திரசூரியர் குறிப்பு
மானும்[நீனியர்] நல்லறிவாளரில் லாமையுநோக்கி.
நீளவன் [நீனியற்] பலவானன்றோ விதியென்றென் மதியே

(சு)

90. நெடும்புவிக் கலங்காரமாய்ப் பலகுணநிதிபாற்
படர்ந்தவண் புகழ்ப் புருட சூடாமணி[யைப்]படைத்துத்
துடர்ந்துமக்கண பங்கமே துடக்குவனா
லும்பிதாமகன் பண்டிதத்து மறக்கொடிதே

(எ)

3

91. கலந்திராமதிசுற்றிய வம்பரகண்டம்
புலர்ந்தகாலையிற் வெய்யவன் சுற்றவும் பொறியாய்ப்
பலந்தரும் விதிப்படியிருவரும் பரிபவத்தா
லலைந்து நல்குரவாற்றுதல திசயமாமால்

(அ)

4

92. இடரில்லாவமுதர்தான் சதபிடக்கென்று
முடையனோடதி நாயகரைன்முடிக்கொளிரும்
படர்பைந்தார் மதிக்கக்கயநோய்வரும் பண்பால்க்
கடினமாம் விதியளவையே யாவரே கடப்பார்

(ஆ)

^{1b} இது இப் பகுதியின் மூன்றாவதான வடமொழிச் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

² இது முதலான மூன்று செய்யுட்கள் இப்பகுதியின் 4 முதலான மூன்று வடமொழிச் செய்யுட்களின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

³ இதற்கான வடமொழிச் செய்யுள் அச்சப் பிரிதியில் காணப்படவில்லை. See Bombay skt. series No. X1 वीसयश P. 37. stanza 15.

⁴ இதுவும் அடுத்தவரும் செய்யுளும் முறையே இப் பகுதியின் 7; 8; ஆன வடமொழிச் செய்யுட்களின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

வேறு

93. விரும்புபாங்க கேடாந் தண்டாலடித்து வீழ்த்[ந்]தடைவாய்
வரும் பழக்கவல்லா குலத்திரிகைமேல் மனம்வைத்
துருண்டமண்ணை யக்குயவன்போல் வலித்துழல் வித்தரன்
முரண் செயவ்விதியறிந்திலனென் செவ்வான் முயன்றான்

(10)

வேறு

94. இறைவனும் விதிதானுலகத்தினில்யாது
நிச்சயித்த தாங்கவனுக்
கறையுமற்ற துவமையுமே லேதுவி
லதிகமுங் குறைவுமாகாதால்
சறுவதிக்கினு நிரந்தரமாய் மழை
சந்ததஞ் சொரியினுஞ் சிறிதாய்ச்
சிறை கொள் சாதகமுகத்தினில் வீழ்மழைத்
திவிலையுமிரண்டு மூன்றாமால்

(10க)

வேறு

95. இந்த வீண்முயலினைப்புவிட்ட கலகலிடர்ப் படுமாபத்தி
லந்தமேலவர் தயிரியச்சிதைவு காண்பதற்கு வப்புறுவாயேல்
முந்து நாள் விதியறிவிலி கற்பமாமுடிவினு நிலைநீங்கார்
சிந்துவார் திரைக்கடல்களும் வரைகளுஞ் சிதைபொருளதுவாமால்

[(யஉ)

ஒன்பதாவது தெய்வபத்ததி முற்றும்

பத்தாவது கன்மபத்ததி

96. வணங்குவோமெனில மரநுங்கெடுவிதி
வசத்தினர் விதிதானு
மிணங்குமுற் கருமத்தளவாக நின்
றியற்றிய பலமீய்வோன்
கணங்கொளப் பலங்கருமத்தின் முடிவு
புங்கவர்களால் விதியாலென்
வணங்கவேண்டுதல் கருமமே விதியின்
வல்லபமவ் வழித்தாமால்

(க)

வேறு

97. பிரமவண்ட பாண்டத்தகல் வயிற்றினிற்
பிரமனைக்குயவனில் வகுத்தன்
றரியையாழ்ந்த தசாவதாரத்துமன்
றலையமுன்னமைத் துருத்திரனைக்

¹இது இப்பகுதியின் 10 ஆம் வடமொழித் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

²இது இப்பகுதியின் 9 ஆம் வடமொழிச் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

கரகபால பாத்திரத்தில் வண்பலிக்கெழக்
கண்டுவெங்க திர்கள் வான்சுற்றித்
திரியவிட்ட துயாதெனிற கருமமத்
திறற்கருமத்தையே பணிவாம்

(உ)

98. சீரியோர்களாய்த் துட்டரை விபுதராய்ச்
சினத்தரை யித்தராய்ப் பகையை
யாருங்காண்ட லாய்மறைத் தலையமுதமா
யாலத்தை யக்கணத்தாக்குங்
காரியத்தினக்கருதிய பலம்பெறக்
கடவுளிற்கைகுவி சான்றோய்
கூர்விசாலமாங் குணங்களை யாற்றல் வீண்
குறிப்புவிட்டகல்வது குறிப்பே

(ஈ)

99. மாடமாளிகை நயகுணவனிதையர்
மணித்தாள்குடை நிழற்றுந்
தேடருந்திருவென்றி வைதிரம்பெறத்
திகழ்சுபகருமத் தாம[ன]ன்றே
லாடல் வேள்கலகப் புணர்ச்சியி
லறுங்கயிற்று முத்தணிவடமென்னக்
கரநோடுந்திக் கெங்கணுந் தேடவக்
கணத்திலழிவது காண்மின்

(ச)

100. காரியசாதங் குணங்குணமல்லது
காட்டினுங் காரியமுயலுஞ்
சீரியனெந்த முயற்சியினாலுந்
திகழ்பலபாகமே குறிப்பா
னேர்தர சீக்கரத்தினிலியற்று
நிறைகருமங்களின் பலமேற்
சார்தரும் விபத்தால் மனத்தையுந்
தகிக்குஞ்சல்லிய துல்லியமாமால்

(ரு)

வேறு

101 பருஞ்சந்தார்விறகால் வயிடுரியப்பாத்திரத்
தெண்மல மடுவிப்போ
னிருஞ்சுவன்ன நீள்கலப்பையாற் பாரெல்லா
மெருக்கம்பஞ்சேது வாயுமுலோன்
தருங்கற்பூரகண்டங்கள் கூவாகுக்காய்த்த[க்குக்]
காத்தெங்கும் வேலிசெய்தமைப்போன்
பொருந்துமிக்கணம் பூமியிற்றவஞ்செய்யாப்
புருடனாமந்தப் பாக்கிய[வா]னே

(சு)

வேறு

- 102 அரும்புஞ் சீலமுங்கல்வியுங் குலமும் பேரழகும்
விரும்புசேவையும் தருவதென்முற்செய் மெய்த்தவத்தாற்
பரங்கொன்முற்செய் பாக்கியங்களை காலத்திற்பலிக்கு
மரங்களைப்படியப்படிப் புருடர்க்கும் வருமால்

(எ)

வேறு

- 103 கனகமால்வரை கடலிடையமிழ்ந்தினுங்
களத்திலொன்னுரை வென்றாலுந்
தினமும் வாணிபமுழவு சேவகந்
தமிழ்த்தெரி தருங்கலைகற்றாலும்
வினையுற்சியாற் பறவைபோற் படர்ந்து
வான்மிசைப் பறந்தலையினும் வருமோ
தனது கன்மயில்லாத தொன்றகலுமோ
தன்னவந்தடை வதித்தலத்தே

(அ)

வேறு

- 104 செருக்களத்தில் வனம்புனல் தீப்பகை
வரைக்குளாழ்கடல் மத்தியினிற்றுயின்
றிருக்கினும் பித்தினுமிடக்கேட்டினும்
புரக்கு முன்னம்புரி புண்ணியங்களை

(க)

வேறு

- 105 பதிகளாகும் பயந்தருகாடெல்லாம் பார்மேல்
துதிகொள் தன்னவராவர் மற்றனைவருந்தொகுஞ்சன்
னிதிகொள்மாமணி நிறை நிலனாமுவர் நிலனு
மதிகமாகமுன் புண்ணியம் பண்ணியவர்க்கே

(ஐ)

பத்தாவது கன்ம பத்ததி முற்றும்

ஆகத்திருவிருத்தம் ஈடு பாயிர முப்பட ஈய

நீதிசதக முற்றும்

SIMHALA VIJAYAMU

Edited by

T. L. NARASIMHA RAO, B.SC., and N. S. SUNDARESVARA RAO.

This is based on two manuscripts in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, bearing D. Nos. 2653 (Palm-leaf) and R. No. 207 (Paper).

This prose work in colloquial style describes the conquest of Simhala (Ceylon) by the Nayaks of Madura. The work belongs to the local tradition gathered by Colonel Colin Mackenzie a century ago.

This has been translated into English by Rev. William Taylor, late member of the Madras Literary Society (vide pp. 51-56, Madras Journal of Literature and Science, Volume VIII, 1838). The History of Nayaks of Madura (Madras University Historical Series II), giving a brief description regarding Simhala Vijaya, is to a large extent based upon the above translation (vide pp. 70-71).

We are now publishing the original and this Kaifiyat has an important place in the reconstruction of the history of the Telugu Nayaks of Madura.

సింహాళ విజయము.

అదియందు పాండ్య దేశానకు రాజైన రాజా విశ్వసాధ నాయనగారి కొమారుడైన రాజా పెద కృష్ణప్ప నాయడు రాజ్యపరిపాలనం చేస్తున్నప్పుడు వర్ష సహస్రం గుర్రంకట్టి తుంచిచ్చి నాయడుని వ్యాకర పాళయప్పట్టు ... ఆ తుంచిచ్చి నాయడనేవాడు పరిమగుడిలో కోట వేసుకొని ఆ రాజ్యమంతా కట్టుకొని పాండ్యదేశం, చోళదేశంలలో సరిపోయినట్టు కొల్లపెట్టి చిల్లర చేస్తూండంగా పాండ్యదేశానికీ రాజైనటువంటి పెదకృష్ణప్ప నాయనివారు వీని దుర్మార్గములు విని జోడు తాకితులుగా వ్రాసి పంపించినందున అది లక్ష్యం శాయక మరిన్ని గుర్రం పవుంజు అధికముగా శేఖరం చేసుకొని వీరి మీదనే హైదరాళీను వీరి రాణావులున్న తావులలో వచ్చిపడి హతపరచి మరిన్ని సీమయందు కొల్లపెట్టుకూ వున్నందు వారి రాజా పెద కృష్ణప్ప నాయనివారు విని చాలా ఆఘ్రహంతోకూడా తను సైన్యానికి వ్రాసి రప్పించుకొని తమ దళ నాయకుడైన పెద కేశవప్ప నాయనివారికి వుత్తరపు ఇచ్చి తుంచిచ్చి నాయనిమీద రణభేరి వేయించి దళనాయకుడైన పెదకేశవప్ప నాయనివారిని దళంతోపట్టు.....ఆజ్ఞాపించిన ప్రకారం యుద్ధ సన్నాహంబుగా మానామధురలో తుంచిచ్చి నాయని కోటమీద తాకి యుద్ధమైనందున తుంచిచ్చి నాయని తమ్ముడు చినవీర తుంచిచ్చినాయడున్న పదివేల దళమున్నూ రెండువేల గుర్రమున్నూ పరమగుడి ముందర సాగమని నుంచివచ్చి రాత్రిరెవచ్చి కోటలోపల చొచ్చి ముందరవుంన్న జనంతో రెండువేల జనం కూడానుంచి ఆరాతే ఈ దండుమీదవచ్చి తాకినందున పెద కేశవప్ప నాయనివారు వుషారు చేసుకొని పాళయం నలుముఖాలకున్న మత్తావులు వేయించి ఆ రాత్రి బహు యుద్ధమై తుంచిచ్చి నాయని దండులో యేనూరు గుర్రమున్నూ రెండువేల కాల బలమున్నూ ధేదమై చినవీర తుంచిచ్చి నాయడికి రెండు గాయములు తాకి అంతట తిరిగి కోటపోయి చేరినాడు. పెద కేశవప్ప నాయనివారి దండులో మున్నూరు గుర్రమున్నూ, వేయిన్నూరు జనమున్నూ ధేదమయినది. అది సడ్డశాయక నాడు పగలు కోట చుట్టుకొని జగడంవేసి ఆ రాత్రి కోటకు ముఖాల నాలుగు మొహర్జాలువేసి ఫిరంగులు యెక్కించి కోటమీదనున్న కోటకు లోపలనున్న గుండ్లు ప్రయోగంచేసినందున కోటలో చాలా జనులు ధేదమైన.....ఆ తుంచిచ్చి నాయడి బావమరదులు పెద వీరబొమ్మి నాయడనిన్నీ, రణవీరబొమ్మి నాయడనిన్నీ వీర్ధరున్నూ అనేక యుద్ధములలో జయించి రణశూరులని తుంచిచ్చినాయడివద్ద (1) తాబులు వుచ్చుకొన్నవారు

(1) తాబులు = తాకిడు,

గనుక వారిద్దరున్న వారి దళములలో నాలుగువేల జనం వొక వయసువారినిగా యేర్ప
రచి రెండు జతలుగా యిద్దరున్న పంచుగొని రెండు మొహరాజులమీద వచ్చిపడి
మొహరాజులలోపున్న జనమున్ను అంతంజేసి మొహరాజులున్న సామ్రాజ్య ఫిరంగు
లున్ను తీసుకొని కోటకు పోతుండగా పెద్ద కేశవప్ప నాయడువద్దనుంచి యెల్లగోలు
వీరప్ప నాయడున్ను రెండువేల జనమున్ను అడ్డంతాకి బహు యుద్ధమై.....
రణహర బొమ్మినాయడికి వొక తొడ గుండుతాకి అతణ్ణి సమాశించి యెత్తుకొని
హత శేషాన్ని శేఖరించుకొని పట్టిన ఫిరంగులతో యెల్లగోలు వీరప్ప నాయడు రెండు
ఫిరంగులు అడ్డంతాకి తిప్పకొన్నది పోగా తమ ఫిరంగులున్న నాయకుండ్ల
నున్న సమాశించి తీసుకొని పెదవీర బొమ్మినాయడు కోట లోపలికి పోయి చేరి
బందోబస్తు చేసుకొని పున్నంతలో యీ సమాచారం రాజు విని యింకా ఆ కోట
తియ్యక తామసం చేస్తూవున్నాడా దళవాయి అని బహుకోపముతో ప్రయా
ణం సంన్యాహమయి డెబ్బైరెండు పాళయగాండ్లకున్న తాకిడులు రాజు వారి
నైవ్యము సహితముగా మానామధుర పాళ్యంవచ్చి చేరమని ఆజ్ఞాపించి బహు
దళ సమేతముగా తిరుభవనంవచ్చి అచ్చట పాళ్యం దిగినారు. ఆ సమాచారం చిన్న
కేశవప్ప నాయడు తండ్రికి రాయగానే ఆ కాకితం పెద్ద కేశవప్ప నాయడు చదువు
కొని బహు చింతాకాంతుడై యేలినస్వామి వారికి యీ సమా... మీద
యుద్ధానికి వచ్చినట్లైతే మనం సేనానిపత్యం చేసి యిన్నిదినాలు అనేక యుద్ధాలు
చేసి జయించినదెల్ల వ్యర్థం వ్యర్థమయినది ఆ క్షణమే తిరుగా నాలుగు మొహ
రాజులు తయారుజేసి ఫిరంగులు యెక్కించి ఆ మొహరాజులలో తానేపోయివుండి గుండ్ల
చేత కోట బహుమూరం పడకొట్టి యెల్లగోలు వీరప్పనాయడుని వొక పార్శ్వమును తాను
వొక పార్శ్వమును లగ్న యెక్కినందున పెద్ద వీరబొమ్మినాయడు వొక పార్శ్వమును
చిన్న వీరతుంబిచ్చినాయడు వొక పార్శ్వమును లగ్న యెక్కిన జనంమీదికి తిరికి (లగ్న
యెక్కినయ్యడ అని?) పోట్లాడినందున యెల్లగోలు వీరప్పనాయడు లగ్న యెక్కిన
పార్శ్వం పెద వీరబొమ్మినాయడు యెదిరించి బహు జనాన్ని ఛేదపరచి యెల్లగోలు వీరప్ప
నాయడు పెద వీరబొమ్మినాయడు చేతి బరిశిపోటుమాది ఆ క్షణం మరణమాయెను.
అంతట ముందు నిలిచినం సకుదారుడు పడగానే జనం వెనుకకు తీసెను. అతని
తమ్ముడు చిన గురవప్ప నాయడు అన్న పడ్డ సమాచారమున్ను జనం తిరిగివచ్చేది
జూచి వెలపటపుండే జనాన్ని తిరిగివచ్చే జనాన్ని సవరించుకొని పెద వీరబొమ్మి
నాయడువుండే పార్శ్వంపోయి.....బహు యుద్ధంజేసి బహుదళాన్ని ఛేదపరచి అన్న
కుగ తిర్చవలెనని పెద వీరబొమ్మినాయడున్ను చినగురవప్పనాయడున్ను ఎదురు
నిలిచి పోట్లాడినందున చినగురవప్ప నాయడు పట్టా సాముసాధనలో సమ్మర్పడు
గనుక ఎదిటి చాలాపోట్లు తప్పించి పట్టాతీసి సరకినందున వొకభుజంజెగి కిందపడగానే
ఆ పెదవీరబొమ్మినాయడ్ని తలకోశి జెండామీదకట్టి జయభేరి వేసినమాత్రమే యీ

తట్టుదళం విరగపడి చిన్న తుంచిచ్చి నాయడి దళంకోనుచేరి పెద్ద కేశవప్ప నాయనవారి మీద బహు కాలిన్య యుద్ధముగాను జేశవచ్చయెడల యెలకోలు చిన్న గురవప్ప నాయుడున్నూ జయభేరివేసిన దళముంన్ను వెనక్కువచ్చి తాకి పెద కేశవప్ప నాయ డువారు వొక పార్శవున్ను చిన్న గురవప్ప నాయడు వొక పార్శవున్ను నెగ్గి యుద్ధం చేసినందున చిన వీర తుంచిచ్చి నాయడికిన్ని దళానికిని నిరావిహారం శాయలేక వకావకలై విరిగి జనమంతా పారి పోయిన్ని చిన తుంచిచ్చినాయడు మహాశూరుడు గనుక మన పేరు ఔత్రం పోనున్నదే అని యాభై జనముతాను ఎదిరించి మహాఘోర యుద్ధము జేసినందున పెద కేశవప్ప నాయడువారు తమనైన్యానికి తాకితిచేసి చంపకుండా చేపట్టుగాపట్టి తెచ్చుని తాకిడు చేసినందున చెయిపట్టు తగలగ మంచిమంచి పేరైన గురికాండ్రను ఛేదించేసినందుచాత కొట్టి వేయ మని ఉత్తరపు అయినందున నెగ్గి యుద్ధంచేసి తలకోశి ఈ తలకాయనున్ను జెండాపు కట్టివున్న పెదవీరబొమ్మి నాయడు తలకాయనున్ను ఈ తలలున్నూ జయ పత్తిక వ్రాశి త్రిభువనానకు యేలినవారి సముఖానకు పంపించి ఆ కోటలో తగు జనాన్ని రాణావుచి తక్కిన దళసమేతంగా పరమగుడికోట మీదికి సాగి. కోటపరమ గుడికిని (?) తాళుచ్యాత్తు నూరుంన్నుగా దండు యావత్తున్నూ తిరిగి త్రిభువన మందు వుండే దండున్నూ యేలినవారున్నూ మానామధురకు యింకా కోట తియ్యలేదని వస్తూవుండగా యెదురుగానే యీ రెండు తలలున్నూ జయపత్రికన్నూ వచ్చింది. చూచి చాలా సంతోషపడి మానామధురలో వచ్చి దండు దిగి దళనాయకుడైన పెద కేశవప్ప నాయడివారికి సంగరకిరీటియనే కితావున్ను రత్న భూషణాంబరములున్ను చిన గురవప్ప నాయడికిన్ని కూడా యుద్ధముచేసిన సరుదార్లకున్ను భూషణాంబరము లున్నూ పంపించినందున పెదకేశవప్ప నాయనివారు మొదలైన సరుదార్లు యెదురుగొని వచ్చి నగరి బహుమతులు శిరసావహించి ధరించుకొని మహాసంతోషంతోను వీరాది వీరులై పరమగుడిమీదికి యుద్ధానికి సకలసన్నాహులై పరమగుడిమీద పాయ్యేటప్పటికి వణ్ణమాయిర తుంచిచ్చి నాయడు బహు ఆక్రోశుడై మానామధుర కోటను తీసుకొని తమ్ముణ్ణి భావమరిదిని చంపి అనేక దళమున్ను ఛేదముంన్ను చేసి యిచ్చటికి వచ్చిరే యని (డట్టు?) పదివేలు మంచి శిష్యాలున్ను, నాలుగువేలు గురమున్నూ నేళి రించుకొని యెదురుగావచ్చి ఉదయం మొదలు అస్తమానంవరకు బహు యుద్ధ మయినం దున తుంచిచ్చినాయడి దళమందు గొప్ప జగడాలు చేసి తీరిన సరుదార్లుగా పదిహేడు (మనిషిన్ని?) వారి బంధువుల్లో ప్రముఖులైన రఘునాథ నాయడు, రణింగ నాయడు పాలముద్ది నాయడు, అమరగంట్టి ముద్దుల నాయడు, పండ్లి సుబ్బులు నాయడు, అవరం కొమరప్ప నాయడు, తెన్ బాహు సామి నాయడు, గొంబుపురం ముద్దుసామి నాయడు, తుపాకుల వీరకృష్ణమ్మ నాయడు, వీరబాణం కస్తూరిరంగరాజున్ను, గొట్టుముక్కల తిమ్మరాజున్ను, కాకి అపగిరిరాజున్ను, పనంపావడ రంగరాజున్ను,

గాయాల వంగమరాజున్న, కొరివి కృష్ణమృరాజున్న, మందపాటి రాఘవరాజున్న, అశులమంద కృష్ణమరాజున్న, వీరవల్లి రామరాజున్న, మల్లిపురం గణపతిరాజున్న, పూసపాటి కొండాజున్న, రావిళ్ల రవణప్ప నాయడు, పెమ్మసాని తుద్రప్ప నాయడు, పచ్చ కిన్నూరి నాయడు, నాదిళ్ల నారణప్ప నాయడు, నారిగంటి నరసా నాయడు, నర్రావుల వెంకట్రామ నాయడు అందు యిరవైయేడు సరదార్లున్న, మూడువేల (బావున్న?) వేయి జనం గాయములున్నా ఈ ప్రకారం ఉభయదళాల కున్నా తప్తమయివుండే సమయమందలి మానామధురలో వచ్చి దిగివుండ యేలిన సామి వారి పెద్ద దండులో ఈ సమాచారం తుణ్ణిడే అంచల్లో కబురుపోయిందగా రాజా పెద కృష్ణమృ నాయనివారు “మన సైన్యమందు యింత జనమున్న వేరైన గొప్ప సరు దార్లు యిందరున్న మృతిపొందిన్ని యింక్కా తుంచిచ్చి నాయడు (అని?) పోట్లా డుతున్నాడుగదా” అని బహు ఆగ్రహముతో తనవద్ద వున్న సైన్యముతో అర్ధ భాగం తయారుచేసి అందుకైన గొప్ప సరుదార్లున నేమకంజేసి దళకర్త పెద కేశవప్ప నాయని కిన్ని అతనివద్ద నేనకున్న బహు ధైర్యమున్నా వుత్సాహమున్నా కలిగి పెద కేశవప్ప నాయనివారి బాకీదళమున్న వచ్చిన దళమున్న వికీర్ణించి ఆ రాత్రే వారి దండుమీద పోయి మూడు చేతులుగా పంచుకొని యుద్ధంచేసినందున తుంచిచ్చి నాయడి ముందరను అనేక చేదమై అనేక మొనగాండ్లుగా సరుదార్లు పోయినందువల్ల నున్న ఇప్పుడు మూడుచేతులుగా పంచి యుద్ధంచేసినందున అనేక చేదమై వకావక లుగా విరగపడి వేగింది వేగినట్లుగా పారి పరమగుడి కోటలోపల చొరపడిరి. పెద కేశవప్ప నాయడున్న దండును వాడు పారివేగిన ఆయుధములు, సామానులు యావ త్తున్న యెత్తుకొని కోటకు మృత్తిగ వేసి నలుముఖముగా చుట్టుకొని దండంతా దిగి గాయ గాండ్లకు గాయాలుకట్టి సావధానం శాయమనిన్ని నలుముఖానా మోహర్జాలు వేయ మనిన్ని సరుదారులనున్న కామాటమున్న నమ్మించి బత్తెరులలో ఫిరంగులు యెక్కించి కోటమీద గుండ్లు ప్రయోగించి నొకపార్శ్వం కోట యడకొట్టి లగ్గ యెక్కిటప్పటికి తుంచిచ్చి నాయడున్న వానివద్ద వుండిన సరుదారులున్న మంచి మొనజనమున్నా లగ్గముఖాన అని తుపాకుల చాతనున్నా, బిల్వాల చేతనున్న ముందర లగ్గ యెక్కిన జనాన్ని బహుధా చేదపరచి. లగ్గ యెక్కిన జనాన్ని బచ్చినవారు పోగా కడమ దిరిగి ఫలాయనమయినందున దళకర్త పెద కేశవ నాయడు బహు ఆగ్రహంతో విరిగిన జనాన్ని నేఖరించుకొని మరిన్ని విరిగిన జనాన్ని సవరించుకొని మరిన్ని వుండవగ్గ సరుదార్లునున్నా వాని పార్శ్వం జనాన్ని శేఖరించుకొని తానే లగ్గ యెక్కిటప్పటికి తుంచిచ్చి నాయడున్నా వారి జనమున్నా చెయి కలసి సంకులసమరమయినందున వుభయత్రా బహు జనమున్నా మంచివుంచి మొనగాండ్లున్నా పడిరి. అప్పుడు దళనాయకుడైన పెద కేశవప్ప నాయడికి (సర కోవి?) గుండు రొమ్మన తాకి వీవున దుశ్శిన తుణమే మృతిబొంది నందు

చాత దళం నిభాయించకూడక కొంత జనంవిరిగి పాశ్యం వచ్చి చేరెను. కొంత మొసగాండ్లు సరుబార్లు అక్కడనే పడి మృతిపొందిన్ని గాయాలతో పడిరి. దళకర్త అట్లాడు మంగపతి నాయడు మాత్రం వేయి జనముతో నిలిచి గాయగాండ్లనున్న దళవాయి పెద కేశవ నాయణ్ణి యెత్తించుకొని పాశ్యం వచ్చిచేరి యీ సమాచారం యేలినవారికిన్ని దళవాయి కొమారుడు చిన కేశవప్ప నాయడికిన్ని కాకితం వ్రాసి అంపించి తాను యథాశ్రకారం పాశ్యమున్న మొహజ్జాలున్న బందోబస్తు చేసుకొని భద్రముగా వుండెను. తుంచిచ్చినాయడు అక్కడి గాయకాండ్లున్న వారికిన్ని బహు చ్చేదము గనుక బయలుదేరుట శక్తిలేక కోటలోగానే ఆసకొనివుండిరి. ఈ వర్తమా నములు మానామధురలో చేరిన (మాత్రమందు?) యేలినవారు బహు ఆగ్రహంతో జట్టు ఆ ఊణమున తాము పయనమై యుద్ధసన్నద్ధులైన నిసిసమయమ్మందలి దళకర్త ప్రధానులైన పెదకేశవప్ప నాయనివారి కుమారుడు చిన కేశవప్ప నాయడు యేలినవారి సమక్ష మందు వచ్చి మా తండ్రిని చంపిన పగ నేతిర్చుకోవలెకాని యీ పనులకు యేలినస్వామి బయలుదేరవలసిన దేశమున్నది, ఊణమాత్రమండు వానికోట నుగ్గుజేసి పుత్ర మిత్రాదులతోను హతంజేసి వస్తున్నానని ప్రతిజ్ఞ జేసి రణభేరి వేసుకొని బయలుదేరేటప్పటికి పాశ్యంనుంచి మంచి మొసకలిగిన జనములో ఆరువేల జనమున్నూ, పాశ్యగారులలో నత్తం లింగమ నాయడు, మరుంగాపురి బూచి నాయడు కుమారవాడి కిక్కి నాయడు, యిలుప్పురి కామాక్షి నాయడు, కరిశవట్టు బొమ్మి నాయడు, నెడువయలే ఆళగరి నాయడు, కొత్తకోట పల్లవ రాయడు, కొళిత్తూరి అక్క. శ్రాజు, వీరమలె కమ్మి నాయడు, తగమలె బసవప్ప నాయడు, రామగిరి సామి నాయడు, వెల్లెముటుంగి ముద్ది నాయడు, కన్నివాటి అప్పి నాయడు 17 పాశ్యంగాడ్లున్న వారివగలా పది హేనువేల జనమున్నూ ఆరు ఫిరంగులున్న తీసుకొని పరమగుడి పాశ్యంనకు వచ్చి తండ్రిగారిని దహనాది పుత్రక్రియలు చేసి తోడుతో దండు తయారుచేసి మొహజ్జాల మీద మరికొన్ని ఫిరంగులు యెక్కించి నలుముఖాల కోటను విడకొట్టి తాను తన వెంటవచ్చిన దండున్న వాఖి పార్శ్వమున్న ముందర అచ్చట వుండిన దండును, అల్లుడు మంగపతి నాయడు వాఖి పార్శ్వమున్న, పాశ్యకాండ్లు రైండు పార్శ్వము లందున్న ఈ ప్రకారముగా లగ్గ యెక్కేటప్పటికి తుంబుచ్చినాయడున్న నలుముఖాలా ఆని బహుయుద్ధం అయేటప్పటికి చిన కేశవప్ప నాయడు పార్శ్వం యెదిరించిన జనాన్ని కొట్టి లోచించిన మాత్రమే జయభేరి వేసినంతనే మూడు పార్శ్వాలయందున్న లగ్గ యెక్కి చెయ్యికలిపి లోపల ఉన్న కార్యస్తులనున్న తుంచిచ్చినాయణ్ణి తలకాయను కోసి దళమంతా అచ్చటనే నిలిపివేసి చిన కేశవప్ప నాయడున్న అల్లుడు మంగపతి నాయడున్న మరికొన్ని కార్యస్తులనున్న తుంచిచ్చినాయడు తల తీసుకోని మానామధుర కోటకు వచ్చి యేలినసామి సమక్షమందు భేటి తీసినమాత్రమే చాలా సంతోషపడి చిన కేశవప్ప నాయడికి తండ్రి ఉద్యోగమున్న ఇచ్చి అనేక బిరుదులున్న రత్నా

భరణ భూషణాంబరములున్న ఇచ్చి మంగపతి నాయడికిన్ని వస్త్రాభరణములు ఇచ్చిరి. తోడుతనే మానామధురలో ఉన్న దళమంతా నేఖరించుకొని పరమగుడికి వచ్చి చేరి కోట యావత్తు ఇడియకొట్టిరి. అప్పుడు తుంబుచ్చినాయడి వెళ్లా లిద్దరున్న బిడ్డ లిద్దరిన్ని కాళ్లలో వేసి చాలా దాసరత్నపడ్డనందున యేలినవారికి దయవచ్చి వాళ్లకు పరమగుడి కాలిలిన్ని, పాంబూరు గ్రామముంన్న, ఇచ్చి ఇట్లాఉండగా (1) కండిదేశం గాజు మనకు నిండా విహితంగా వున్న తుంబిచ్చినాయణ్ణి వీరు కొట్టుదు రాయని బహు ఆక్రోశముగా మాటలు వ్యత్యాసముగా మాట్లాడినాడని వర్తమానం విని కండివారి ప్రస్థాపం మనం నేయగనె వుండుట మన ప్రస్థాపం. వీరు చేయుపని యేమియని ఇతరం యాభైవిదు పాళయగాండ్లనున్న నేకరించుకొని స్థామశుద్ధిచేసుకొని రణభేరివేయించి దండు సాగించుకొని దర్భశయనం మొదలు నవపాషాణాలవరకు ఏకముఖముగా దండు దించి కరతురలలో కలిగిన పడుగులంతాని నవపాషాణం రేవుకు రప్పించి దళమంతా పడవలమీద యెక్కించి తామున్న పడవయెక్కి కండిదేశం కరతోరమన్నారు రేవులో పోయి దిగి అచ్చటి నుంచి కంధిరాజుకు వ్రాసి వేషకేబుజు కొంచురమ్మనిని భేటికి రమ్మనిన్ని వ్రాసినందున కండిరాజు నేను సింహాసనాధిపతిని, కిరీటాధిపతిని నేను వాకరి వేషకబుజు ఇచ్చేదిలేదని దండెత్తి వస్తున్నాడని విని రాజా పెదకిష్టపృ నాయడు వారు తమ దండున్న, పాళ్యంగాల్లున్నూ, రణభేరి వేసి యెదురెక్కసాగి పుత్రశువరశ్లో వారు వచ్చి దిగిరి. ఆ మరునాడు దళవాయి చినకేశవప్ప నాయడున్నూ, మడికొందరు పాళ్యం గాండ్లనున్న యిరువైవేల జనంతో వాఖి మంజీరమందు పోతూండగా పుత్రశం నించి, కండివారి జనం బహుజనం వచ్చి యెదురునిలిచి యుద్ధమయేటప్పటికి, కండిసీమ జనం యెప్పుడూ యుద్ధం చేయనివారు గనుక, అడివిగుంపు గనుక యీ పాళ్యంగాండ్లను నగరిజనమున్నూ లోబోచ్చి పొడిచినందున కండిజనానా కొంతజనం గాయాల తోనున్న కొంత మృతిబొందింది. ఆ నేనానాయకుడునూ తొడ విరిగి పడెను. అంతట ఆజనం కొంత ఆయుధాలు, ఫిరంగులు విడిచిపెట్టి పలాయనమై పారిపోయి నారు. అదే దళడుగా వచ్చి ఆ కోట తీసుకొని తన రాజుపాళ్యం వచ్చి చేరే వరకున్న చినకేశవప్పనాయడు అచ్చటనే యుండి ఆ పాళ్యం వచ్చిన పిమ్మట ఆ పాళ్యానిన్ని, ఏలినవారినిన్ని అచ్చటనే నిలిపి తాను వాకమంజల్ ముందుగా పొయ్యేటప్పటికి శింగళపురాజుబంతులు నలుగురున్న ఎనిమిది దిశలున్న నలభైవేల జనంతో డబ్బు అడ్డంతాకి బహుజగడంచే నేటప్పటికి ఇచ్చటనున్న, అచ్చటనున్న బహుచేదములై ఫిరంగి శబ్దములున్న తుపాకిశబ్దములున్న రాజా పెదకిష్టపృనాయడు వారు బహుశా వినిన్ని అంచలమీద కుణక్షణ కబుర్లు వచ్చేది వినిన్ని వకదళం సమేత ముతోను హపుదాయెక్కి తమ దండులో పోయి చేరి పాళ్యంగాండ్లను యిరుపార్శ్వాల రెండుచేతులుగానున్నూ మధ్యదళవాయి చినకేశవప్పనాయడు మొదలైన దొరలనున్నూ

తామున్నూ హుళుదా యేనుగను నడిపించుకొని బహుయుద్ధం చేస్తున్నూ వారి దండులో జొచ్చి చెయికలిపి యుద్ధంచేసినందున వారీమంత్రులు యుద్ధరున్నూ ముగ్గురు దేశనాయకులున్నూ గాయాలతో పడిరి. మరిన్ని అనేకదళం కొట్టుబడిపోయిరి. వాకీ మంత్రులు యుద్ధరినిన్ని, దేశనాయకులు బిదుగురున్నూ చేయిపట్టుగా తగిలిరి. అంతట జయభేరి వేయించి ఆ గాయకాండ్రను యెత్తుకరమ్మని అచట వొక మైదానం, జలసభాభింగం... .. డేరాలు వేయించి అక్కడ దిగి కండిమంత్రుల్కున్న దిశానాథులకున్న గాయాలతోపడిన మంత్రులు యుద్ధరు... .. ముగ్గురికిన్ని వేరే వేరే గుడారాలు యిప్పించి గాయాలు కట్టించి గాయాలులేని దిశలకున్నూ మంత్రులకున్నూ కావలసిన సామగ్రిలు యిప్పించి వారికి ఖరిచారకుల నియమించి బహు మర్యాదగా నడిపించినందున వారికి ఈరాజు మహాధర్మిష్టుడు ఇతనికి శత్రువువై యెదిరించి జగడము చేసి వారి జనాన సరుదారులున్నూ అనేక జనాన్ని మనం భేదపరచి భుండ్ని మనమొ . . . పడ్డి వారిలో మనం తగిలినందుకు మనల యేమిన్ని నేయక యింతమర్యాదగా వుంచి రక్షించినందుకు మనం వీరికి ద్రోహంశాయక వారి చిత్తానువృత్తిగా నడుచుకోవలెననిన్నీ, యీ రాజు శీమలో వొక పాశయంగాడు దుష్టకృత్యములు చేస్తూవుంటే వానితో మనరాజు స్నేహంచేసినది అనుచితం. అదిగాక వారి శీమలోవుండి శీమంతో నిపాతం చేస్తూండగా వాణ్ణి శిక్షింపవలసినది వార్కి విహితమై యున్నది. గనుక అందుకు మనరాజు ఆ రాజును సభలో గర్వించి వ్యత్యాసమైన మాటలాడి నందుచాత మనకున్నూ మన సింగశ్రవజకున్నూ మన దేశానికిన్ని యంత విపత్తు వచ్చెను. గనుక మనరాజుకున్నూ వీరికిన్ని సఖ్యంచేసి వీరి మనోభీష్ట ప్రకారం నడుచుకోకుంటే యింకావుండే సింగశ్రవజ చచ్చి పలాయనమయి అందరు మునిగి పొయ్యే కాలంవచ్చింది. కాసి మన సింగశ్రవజ వీరితో సమానంగా నిలిచి యుద్ధంశాయ జాలరని వారందరు యోచించుకొని యేలిన సామివారి సముఖానకు వచ్చి కొన్ని సంగతులు మనవి చేసుకోవలెనని దళవాయి చినకేశవప్పనాయనికి చెప్పి అంపించిరి. ఆ వర్తమానం అతడు ఆ డుణమే రాజువద్ద యెరుక జేసి ఆ డుణమే గాయాలులేని యుద్ధరు మంత్రులున్నూ అబిదుగురు దిశలునున్నూ సముఖానికి రప్పించగానే వచ్చి పాదాక్రాంతులై లేచి నిలిచి స్వామి మారాజుయందున్నూ మాయందు నేరమేగాని స్వామి వారియందు లేశమాత్రమయినా తప్పితంలేదు గనుక మాయందు కృపజేసి యుద్ధరంగాన మావారు అనేకులు చచ్చిన్ని గాయాలతో పడివున్నారు. తమ గాయకాండ్రను అంతా యెత్తుకవచ్చి గాయాలు కట్టుతున్నారు. చచ్చినవారినంతా యెత్తి దహనం చేస్తువున్నారు. గనుక ఆ మేరకు మావారికిన్ని కబులిచ్చి యెత్తుకపోమ్మని అజ్ఞాపించ వలెనని తిరుగ కాళ్లోపడి అడిగినప్రకారం దళవాయి చినకేశవనాయనికి పుత్తరవిచ్చి నారు. అందున సరదారులు గాయాలు కట్టిలే బ్రతుకునని యన్నవారినంతా వీరి మనుష్యుల విడిచి యెత్తించి దోలీలో యెత్తించి పుత్తలంకోట చేర్చి భద్రముగా వారు

కావలసిన సామగ్రిలు యిప్పించి తగిన మరపుల వారి దగ్గర నేమించి గాయాలు వాని శాయమని అదే ప్రకారం తమ దళములతోపట్ట గాయకాండ్రనంతా డోలీలొని ఎత్తించి పుత్తళానికి అప్పించి గాయాలు కట్టమని పుత్తళాన రాణావుంచి వచ్చిన రామభద్ర నాయనకిన్ని, 'వేష్కారు వీరభద్రయ్యకు తాకిడులు వ్రాసి కంపించినారు. గాయాల వారిని వచ్చినవారిని యెత్తు వీరి కపులుకాకితమున్ను సింగళపు మంత్రుల కాకితమున్ను వ్రాసి హల్కారులచేత యిచ్చి అచ్చట్టి ఆమడ పొడవున దిగి పున్న ఖండి రాజు పాశ్యమున్ను యీ యుద్ధాన హతశేషులును పోయి దిగి పున్నతావున వారి ముఖ్యప్రధానివద్ద యీ కపులు కాకితములిచ్చి వారి రాజుకు యెరుకజేసి అక్కడనుంచి డోలీలున్నూ కొంతజనాన్ని అంపించి గాయకాండ్రనున్నూ మృతిజెందిన జనాన్ని యెత్తించకపోయినారు. నాటి యుద్ధాన ఖండివారిజనాన ముపై సరదారులున్నూ చాపుగాయాలతో వేయిన్నెనమన్నూటికి గాయకాండ్రున్ను మధురవారి జనాన వేయి జనమున్నూ పద్దెనిమిది సార్ దారులును పాశ్యపట్టి దొర కొడుకుగ్ల యెనిమిది మనిషి చాపున్ను, యేళ్ళనూట యాభైయారు జనమున్నూ, పద్మాడు సరుదారులున్నూ, ఆరుపాశ్యపట్ట దొరకొడుకులున్నూ గాయాలును అయినందుచాత నాటిదినం మృతిజెందిన వారినంతా దహనంశాయమని గాయకాండ్రనంతా యెత్తుకపోయి గాయాలు కట్టించమని పుత్తళానికి పంపించి నాటిదినం పాశ్యం ముఖముచేసి ఆ మరునాడు పుడ యానికి రణభేరివేయించి కండిరాజు దిగివుండె. పాశ్యంమీదికి బోవలెనని తయారయిన వర్తమానం ఆ మంత్రులువిని తమ సముఖానకువచ్చి వొక మనివించేసుకోవలయునని చెప్పిపంపించినప్రకారము రమ్మ అని ఉత్తరవై ఆమంతులు యిద్దరున్నూ దేశలు అయిదుగురున్నూ సాష్టాంగ నమస్కారముచేసి స్వామి వొఖ మనవి చిత్తగించవలయును అనగా మంచిది అట్లు నేకాని అని పుత్తరవియ్యగానే స్వామి మారాజును మీ భేటికి రప్పింస్తున్నారము మీరు ఆజ్ఞాపించిన ప్రకారము యిచ్చి నడచుకొంచున్నారము. మూడుదినాలకు మాత్రము యీ పాశ్యమున్నూ మీరున్న యిచ్చటనే వుండేటట్టుగా దయచేసినట్లైతే మా యేడుగిరిలో ఒక్కరిని మీసర్కార్లో యిద్దరికిన్ని పుత్తరపుయిస్తే మేమున్నూ కాకితములు వ్రాసి మారాజున్నూ అచ్చటవుండే మా పెద్ద మంత్రునికిన్ని కాకితములు వ్రాసి అన్ని వయనములు మాట్లాడిరంమంటున్నారం అందు అదేప్రకారం అంపించండి అయితే మీ రాజు మీరు వ్రాసినప్రకారము చూచి నడిపించుకుంటే మిమ్మును యేమి చేసేది అని అడిగిరి. అందుకు వారు చెప్పింది మాట విసకుంటే మేమున్నూ మాతోచేరిన సింగళమున్నూ మీతో చేరిపోతున్నారము మాకు మీరే రాజుకాని ఆతడు రాజుకాదని తోసివేస్తున్నారము. మీరు చూచి యిచ్చటనే వుండమని చెప్పితే యిచ్చటనే వుంటున్నారము అని చెప్పగానే అయితే మీమాట మేమెట్లా నిజమని యెంచేది అని రాజు ఆడుకగానే ఆ మంత్రులు ఆ దిశలు తమ బుద్ధి స్వామి మీద అనిచెప్పియిచ్చిరి. ఆ మీద రాజు చాలసంతోషపడి వారికి వస్త్రభూషణాదులు యిచ్చి పారావద్దని అందరిని పాలుయిచ్చి

వెనక్కు రమ్మని తెలుపులు వారికి కావలసినదంతయు యిమ్ముని వాక్మంతిని
 వాక దేశనువారి రాజయొద్దకు పొమ్మనమని వ్రతరపు యిచ్చి ఇద్దరికు రెండు గుర్రాలు
 సవ్వారికి యిచ్చి పంపించిరి. వారు రాజువున్న పాళ్యానికి బోయి పెద్ద ప్రధానిని కని
 అతనితో ఇన్ని సమాచారములు కలిసి మాట్లాడుకొని ఆ పెద్ద మంత్రినికూడా పిలుచు
 కొని వీరిద్దరుకూడా బోయి రాజువద్ద యీ సంగతులన్నియు తెలియజెప్పినందున రాజు
 విని ఆర్ద్రాంగికారముగా వీరికి ప్రత్యుత్తరము చెప్పకుండా వుండందున వీరి మనస్సు
 సవ్యసనమై రాజును జూచి మేము మీ క్షేమం కోరివుండ తగవారంగనుక వారి యుద్ధ
 మున్ను జూచి వెనకవచ్చిన దండును ఆ పాళ్యగాండ్లను అందునవచ్చె సమధార్లన, ఆ
 జనముయొక్క మొనజూచి మన సింగళం ప్రజవారి ముందర నిల్వరాదు అందువల్ల
 మన రాజ్యానికి మోసంవచ్చును. యీ ప్రకారం మాట్లాడుకొనివచ్చిన . . .
 యీ ప్రకారం నడుచుకొంటే అందరి క్షేమం కల్గును. అనగానే ఆ రాజు కోపం
 జేసి వారి మాటలు విని నీవుకూడా యెట్లు చెప్పుతున్నావు అని పెద్ద మంత్రిని కోపించు
 కొని నేను కిరీట సింహాసనాధిపతిని నేను వారిదగ్గరకివచ్చి బేటి తీసుకొని వారు చెప్పిన
 ప్రకారం వినేదా. రేపు తాళి యెల్లుండి వస్తున్నాను వారి భేటికి మీరేపోయి,
 చెప్పిందాయని అహంకారముగా చెప్పినందు చేత మంత్రులు ముగ్ధులై రాజుకు
 మేలువై బేటికి వచ్చి పెద్ద మంత్రితో ఆలోచన చేసినందున పెద్ద మంత్రి చెప్పిన
 వైయినం. యీ రాజుకు కాల సామాన్యంచేత యీ దుర్బుద్ధి తోచినది. కాబట్టి
 మీరు సత్యంచేసి యిచ్చినవారుకదా! మీరు వారి దగ్గరకి పోయి చేరండి నేను
 రాజును విడిచివచ్చేది ధర్మంకాదుగదా కదాపట మీరు చెప్పిన ప్రకారందా నడిచి
 పోను. అని మీరు పొండని వీరున్న యిద్దరు హరకారులున్న పిలుచుకొని పాళ్యా
 నికి వచ్చి మంత్రి దేశలతో కలిసి మాట్లాడుకొని వారందరు యీ రాజు వద్దపోయి
 వచ్చి తాము పోయివచ్చిన సమాచారమంతోపటకరించి స్వామీ నేటి . . .
 తమ వారము సీమలో సగం జెనం, మాతోజేరిన జెనం వున్నది. స్వామీ ఆజ్ఞాపించిన
 ప్రకారం నడుచుకుండున్నారము. అని మంత్రులు మనవి చేసుకొన్నందుకు రాజు
 నవ్వి మీరు పూరికేవుండండి. రేపటి దినం మీ రాజు మా బేటికి వస్తున్నామన్నాడు
 గదా వచ్చిన పిమ్మట జయోపజయములు జూచి ఆ పిమ్మట మాట్లాడుకోవచ్చును. గాని
 అదివరకు మీరు మా దండుకు మొనన నిలిచి వుండండి అనదిగా వారిని పంపించి మంగ
 పతినాయణ్ణి పిలిచి దండు తయారుశాయమని అందున పదివేల జనం మంచి జనంగా
 యేర్పరిచి పది ఫిరంగులు తీసుకొని, యింకా నాలుగు ఘడియల దూరం పోయి వుండ
 మని ఆక్కడ మొహరాజులు వెంచి అందు మీద ఫిరంగులుంచి జనానికి వుంచవలసిన
 తావులో భద్రముగా వుండి రేపు వారు వస్తే యివతలికి విడదీయకుండా, అవి పోట్లా
 డమని అంపించిన ప్రకారం మంగపతి నాయుడు పోయి మొహరాజులు వేసి ఆపైని ఫిరంగు
 లెక్కించి జనాన్ని భద్రముగా వుండుమని తయారుచేసెను. రేపు ఖండి రాజు నైస్య

వస్తే విడువక అని పోట్లాడమని, మేలిన స్వామివారు అజ్ఞాపించియున్నారు. గనుక మీ రందరు అదే ప్రకారపుండమని జనానికి అంత చెప్పి అచ్చట డేగాలు వేయించి దిగిపుండగా మరునాడు పుడయాన్ని కండిరాజు తమ సైన్యాన్ని తయారుచేసిరి. భేరి వేయించి సింగళం అరివై వేల జనమున్నూ, కాఫిరిలో పది వేల జనమున్నూ ఆ రాజు దేవిడి వాకిట హజరుగా పుండేది ఫిరంగితో వారి పార్శ్వంపుండేది. వారితోకూడా హపుదాయెక్కి ముందుగా వారున్న తోపు ఖానాపున్న వారికి వెనుక దుండిసీమలూను రావన్న వెన్నయడు మొదలైన పాళ్య గాండ్రన్నూ, వారి వెనుక పెద్ద మంత్రిన్ని సింగళపు సరదారులున్నూ వారి వెనుక రాజు హపుదాయన్న, రాజ బంధువులును. తక్కిన సైన్యమును యుద్ధసన్నద్ధులై నడిచి మంగపతి నాయడి మోహరామీద అహడివచ్చి యెదురు తాకి ఫిరంగి జగవారి వెనుక వచ్చిన సింగళపు జెనమున్నూ పాళ్యంగాండ్రవారి జనమున్నూ, పెద్ద మంత్రి వెంబడి జనమున్నూ, యిరుపక్కల మంగపతి నాయడి పాళ్యాన్ని చుట్టుకొని బహు యుద్ధమయ్యేటప్పుడు మంగపతి నాయడు అయిదువేల జనాన్ని ముందెక్కి కాఫి రిజనాం మీద తాకి పోడిచేటప్పటికి ఎదిరిది బహుదళం గనక రాజు హపుదాయెక్కి వీనుగను ముందు నడిపించి చెయ జూపి జనాన్ని పురిగొల్పి మంగపతి నాయడిని చుట్టుకొని బహు యుద్ధమయ్యేటప్పటికి మంగపతి నాయడు చాలా యుద్ధ నలుచేసి తీరినబంబు గనుక తాను పటకెడ్డం తీసుకొని మూడు వేల జనాన్ని రెండు చేతులుగా పంచి సింగళ సాండ్యగాళ్ల మీద వొక చెయ్యిన్ని పెద్ద మంత్రి పార్శ్వం వొక చెయ్యిన్ని తనతో రెండు వేల జెనం తీసుకొని తోపుఖానా మీద తాకి యుద్ధ మయ్యేటప్పటికి ఖాపిరిజనం మొనకలిగిన జనం గనుక ఫిరంగుల చాతను, తుపాకులచాత నున్నూ అవి కొట్టేటప్పటికి మంగపతి నాయడి జనానా వేయి జనంతావైనది. చూచి వెయి జనం తీసుకొని మంగపతి నాయడులో బొబ్బిసోకుండగా ఎదిటివారిది బహుదళం గనుక రెండు చేతులుగా పంచిన జనానీ నా రెండువేల జనం గాయాలతో నున్నూ మృతిచెంది పడ్డందుచే కడమ వేయి జనం విరిగి మోహరాజు వచ్చిచేరి ఆ జనంతో చేరికొని అని పోట్లాడేటప్పటికి సింగళపు జనమున్నూ వారి పాళ్య పుట్టు జనమున్నూ తాకి మోహరాజులు చుట్టుకొని రెండు మోహరాజులు తీసుకొని కడమ మూడు మోహరాజులలో జయమయ్యేటప్పటికి లోజొచ్చి యుద్ధంజేసి మంగపతి నాయడు తిరిగి చూసి రెండు మోహరాజులు తీసుకొన్నారు. కడమ మూడు మోహరాజులు యెత్తు బడే టట్టు పున్నదని మోహరాజుల పార్శ్వంతిరిగి వస్తువుండగా ఖాపిరి జనమున్నూ, రాజు హపు దాచుట్టి వచ్చే జనమున్నూ మంగపతి నాయడు మీదొక్క తాకి మోహరాజులకు పోని య్యకరఖము ఖాలచుట్టుకొని తుపాకుల చేతనున్న ఫిరంగుల చేతనున్న చేనేటప్పటికి మంగపతి నాయడి జనములో మారు జనంవరకు ఛేదమై కడమ, యేనేరు జనములో వొక పార్శ్వజొచ్చి బల్యాలచేత పాడుచుకొని పొయ్యేటప్పుడు.

నొకరా యనియ్యడు, అతణ్ణి పోనియ్యకుండ యెదురుగవచ్చి అడ్డంతాకి వన్నియడి జనానికిన్ని మంగపతి జనానికిన్ని చేయికలసి వాడిపట్ల, శిట్టుగా జగడంచేసిరి. ఆ సమయాన మంగపతినాయడికిన్ని-రూపు రూపున చాయక అనినప్పుడు అతని చెయ్యినరుకు. అతని మీదానున్న తాళినందున మంగపతినాయడు లెస్సగా సాము చేసినవారు గనుక, రెండోనరుకు యెదటివాడు సరికేటంతలో యాయన సమాదించి అవరకు తప్పించి పట్టావీసి సరికేటప్పటికి వన్నియడికి వొక భజం లెగి మరణమూర్ఖతో క్రిందబడెను. అప్పుడు వన్నియడి జనం సరదారు పడగానే అజనం విరిగిపోతూండే టప్పటికి మంగపతి నాయడు అగాయాన్ని సద్దుశాయక అదివరలో మిగిలిన జనాన్ని శేఖరంచేసుకొని పోతూవుండగా వొక సింగళపువాడు తుపాకినివెయ్యగ, ఆ గుండు తాగి వొరిగి పడపామ్యేసమయాన వారి జనం మోసగాండ్లు అతన్ని సమాధించి తినుకొని మోహరాజుల సమీపానికి పామ్యేటప్పటికి, ఆ మోహరాజులలోపున్న వీరి జనం యెదురుకొని వచ్చి, వీరిని చుట్టుకొని వెంబడించి తక్కిన సింగళపు జనాన్ని చోచ్చికొట్టే మంగపతి నాయణ్ణి కూడావచ్చిన మిగత జనాన్ని తినుకొని మోహరాజులుపోయి చేసినారు. అది వరలో మంగపతినాయడి జనానీ అయిదువేల జనం ధేదం. కండిరాజు జనాన మూడువేలకు మృతమున్ను, వెయ్యింటికిగాయమున్ను యిరవైయేడు, సరదారులు చాపున్ను, పదిహేడు సరదారులు గాయమున్ను అయ్యే టప్పటికి ఆ రాజు బహు కోపముతోకూడ తన దళాన్ని పురిగొల్పి బాకీపున్న మూడు మోహరాజులమీద ముఖాలలో చుట్టుకొని ఫిరంగి జగడం అయ్యేటప్పటికి మరివొక మోహరాజును ఫిరంగి గుండ్లు చేతకొట్టి లగ్గయెక్కి ఆ మోహరాజులలోపున్న జనాన్ని హతపరచి మోహరాజులు తినుకొని, కడమ రెండు మోహరాజులమీదనెగ్గి జగడం శాయగా యీ యుద్ధ సంగరం పిరంగిపెట్లు, చాపు చంపులున్ను, యిది యావత్తున్ను పెద్దదండులో వినబడి రాజా పెద్ద కృష్ణప్పనాయనిగారు బహు కోపంజేసి దండు యావత్తున్ను ప్రయాణం చేరివేయమని కూచిచేసి డెబ్బైరెండు పాళయగాండ్ల సమేతంగా దండు యావత్తున్ను బయలుదేరి తమ దండువచ్చిచేరి మోహరాజులు రెండుబోనున్ను అనికొని కండివారు తిసి మోహరాజులు మూడున్ను కొట్టి, లగ్గయెక్కి తినుకొని మంగపతి నాయడువారు చేసిన సాహసములు విని చాలా సంతోషపడి మంగపతినాయణ్ణి పుత్తళాణికి యెత్తి పంపించి గాయాలు కట్టమని జాగ్రత్తగా మనుష్యులనుకూర్చి పంపించి యిచ్చట దండు తాను కూడుచేతులుగా పంచి దళవాయి పినకేశవప్ప నాయడువారున్ను తమదండు యావత్తున్ను వక చెయ్యిన్ని కెబ్బైరెండు పాళయగాండ్లున్ను వారి దండు యావత్తున్ను రెండు చేతులుగానున్ను యీ ప్రకారం మూడు చేతులుగాదండు పంచి నెగ్గి ఫిరంగులు యెత్తికట్టి వీరున్ను వారున్ను పిరంగులు చాత జగడంశాయగా, కండి వారికి ఫిరంగులు నిండా కనుక, వీరికి చుట్టం గనుక వారి పిరంగి గుండ్ల చాత వీరికి శానాజనం ధేదంవచ్చినందువల్ల రాజా పెద క్రీష్ణప్పనాయడువారు దళవాయి చినకేశ

వప్పనాయడు వారినిన్ని. కార్యస్తులనున్న పాళయగాండ్రును చూచి కోపం చేసుకొని యుద్ధరంగమందు జాఖ్యంచేసి, మనుష్యుల చావనిచ్చేది విహితము కాదని కోపంచేసి అంతారి ముందర నడపించగా చిన కేశవప్పనాయడువారున్న, పాళయ కాండ్లున్న వికీముఖముగా వీరావేశులై ఫిరంగిగుండ్లు తాకి జనం చేదం అపుతన్నూ పుండగానే గుండ్లకు లోజూచ్చి ఫిరంగులమీదవున్న జనాన్నికొట్టి వకావకలు చేయించి పిరంగులచేయి దళం చేసుకొని దండులో వీరికిన్ని వారికిన్ని సంకులసమరమయ్యేటప్పటికి నాలుగు మంత్రులున్నూ అయిదుగురు దళనాదులున్నూ వీరిదగ్గర ముందరవచ్చి సత్యప్రమాణములు చేసియిచ్చి వీరు శంపించి తమ రాజుదగ్గరకుపోయి పెద్ద మంత్రితో కూడి కండిరాజుకు అనేక విధముగాచెప్పిన్ని వినకనే నిరాకరించి దండెత్తిరి గనుక పెద్ద మంత్రికిన్ని రాజుచేసేటని నమ్మలేదు కనుక నలుగురు మంత్రులతోచేరిన దండున్న దశానానాదులతోచేరిన దండున్న, మరిన్ని అనేకదండు వారివారి పాటనతొలంగి, ఫలాయనముగాపోయి విడిచిరి. గనుక కండిరాజున్నూ కాపురియలు వచ్చిపోయిన వారు పోగా నిలిచిన యెనిమిదివేలున్నూ సింగళపువాండ్లలో పదివేలున్నూ పాళయ గాండ్రలో పదివేలున్నూ అంతా ఇరవైయెనిమిదివేల జనమున్నూ నిలిచిరి. పెద మంత్రిన్ని రాజు యెంత దుష్టుడుగా ఉన్నప్పటికిని విడిచిపోరాదని నిలచెను. వారికి హీనబల మాయ గనుక వీరు నెగ్గి చుట్టుకొనియుండగా పెద్ద మంత్రి ఆలోచించి రాజుకు యిప్పుడైనా బుద్ధివచ్చివుండిని యని రాజువద్దకిపోయి అనేక విధములుగా యెదిరియొక్క ట్రేతమున్నూ బలాబలమున్నూ తమయొక్క బలహీనమున్నూ సింగళపు దండు మంత్రులలో దశానాథులతోచేరి తొలంగి పోయిన వివరమున్నూ తెలియజెప్పి నందున ఆరాజు వినక నేను సింగళదీప్తమునకు రాజును కిరీటాధిపతిని నేను ఇంకొక రాజుకు లొంగి వేళుకని ఇచ్చి వుండేటివాణ్ణిగాను. గనుక మీరు అందరున్నూ వారితో కూడుకొని మా మీదికివచ్చినా నే నొకడై నిలచి ప్రాణత్యాగమైనా చేసెదగాని, వకరికి లొంగి మాటయిచ్చేదిలేదు, అని రాజుకు చెప్పినందుకు మంత్రి అయితే మీ మనసుకు సరిపోయినట్టిని పెద్దమంత్రి చింతాకాంతుడై మనం యీ దేశానికి పారంపర్యంగా సర్వాధికారంచేసి పేరైనవారం గనుక మనమున్నూ రాజును విడిచిపోతే బహుకాలానికి అపకీర్తివచ్చునని వుండి నేఖరించుకొని యుద్ధానికి నిలిచినందున. మదురవారి దళవాయిన్ని వారి సయిన్యమున్నూ పాళ్యగారులున్నూ నగ్గుచేస్తూ మహా యుద్ధమయినందున యెదిటి దళాన అనేక ధించిన్ని గాయాలతోనున్నూ పడి వారి దళం ముందున్నూ బహుచ్ఛేదమయినందున నిరువాకిం నేయలేక వారి పాళయపట్టు జనమున్నూ తిరిగి ఫలాయనమై పొయ్యేటప్పటికి, పెద్ద మంత్రికిన్ని, అతనికి కేవలం విహితమైన సిద్ధశంవారిలో రెండువేల జనమున్నూ కాపిరి వారిలో నాటి యుద్ధానచేదం రెండువేల జనం పోగా కడకు నిలిచిన యెనిమిదివేల జనమున్నూ ఆ రాజు బంధువులలో ఇరవై సరుదారులున్నూ రెండువేల జన

మున్నూ, అవ్యథా చుట్టుకొని నిలిచిరి. యెదిటిబలం కేవలం హీనదశపొందినందుచాత వీరి దళవాయిన్ని పాశయగారులున్ను లోజొచ్చినరుకు లాడేటప్పడికి పెద మంత్రితో నిలచిన రెండువేల జనాన వేయి జనం వచ్చిన్ని గాయాలతో పడ్డందుచాత వీరు కడమ జకాన్ని ఆ మంత్రినిన్ని చుట్టుకొనినప్పుడు, యేలినవారు అంచారిలోనుండిచూచి ఆ మంత్రిమీద దోషంలేదు. ఆ రాజు అతనిమాట వినినందుచాత, మావానికిన్ని అపకీర్తికిన్ని వెరచి ఆ రాజుతోకూడ వాడుకుయెర్పడి నిలచినాడుగనుక అతణ్ణిచంపక చెయిపట్టుకొనిరమ్మని పుత్తరవైనందుచాత పట్టవలెనని లో జొచ్చినంతలో, ఎట్లయినా పణ్య అండు కొడ్డాంపన్నియడున్నూ, పూత్తుమలై, మర దపుడెవడున్నూ వారి పుభయత్ర గాలుగువేల జనమున్ను వొకపక్క నిలచి తుపాకీ జడదం చేస్తూ పున్నవారు. వారుపున్న పార్కంవారున్నూలోజొచ్చి పోతుండగా, అండు కొండావన్ని యడికి తుపాకిగుండుతాకి తొడవిరిగి గుర్రంమీదనుండి కింద పడబొయ్యేటప్పటికి పదిజనంపొయి పడకుంటే పట్టుకొని పల్లకిలోనుంచి అతన్ని అవతలపంపించి తమయజమానుడు గుండుతాకి పడ్డకోపంచాత, వారందరు యేక్కో పించి నడచినప్పుడు. ఆ పాశ్యగాండ్లచేతి తుపాకి గుండుతాకి కొకచేయివిరిగి, గుర్రంమీదనుంచి క్రిందపడగానే అతనితో నిలచిపున్న సింగళపుజనం తిరిగి కలాయన మయి పారిపోయినారు. ఆ క్షణమే దళవాయి కేశవప్ప నాయుడు ఆ మంత్రి కిన్ని తనచేయి వశంచేసుకొని మంత్రిని దోలీలోల్లపుంచి తమరాజువద్దకి అంపించ గానే రాజుచూచి ఆ మంత్రిని, బహు సంతోషపడి వేరేపల్లకి తెమ్మని అందులో పుంచి యావైగుర్రమున్నూ, వేయిజనమున్నూ, వకసరదారును కూర్చిముందర తగిలి పుండే మంత్రిలు. దేశానాదులుతో కూడపుండే గాయాలుకట్టి, అతన్ని బహు మరి యాదగా అతనిగొప్ప తగ్గట్టు పరిచారణలున్నూ నేమిగించి కావలసిన పదార్థములు యిమ్మని అంపించినారు. ఆ మంత్రిన్ని ముందర తగిలిన మంత్రిలకైన అధికంగా, యీరాజు మహాధర్మిష్టుడు. శత్రు పక్షంగాపున్న మనల యింత మర్యాదగాపుంచి సంతరించినందువల్ల ఆయన ఆజ్ఞాపించిన ప్రకారము నడుచుకొనవలెనని ఆమం తృలున్ను దేశనాథులున్ను కలిసి మాటాడుకొని పుండరి. యిచ్చట రాజు బంధువు లున్న కాపిరిజనమున్ను రాజు యీనుగచుట్టుకొని నిలచిరి అప్పుడున్ను రాజు ధైర్యం విడవక పోయిందిపోగా నిలిచినబంధువులకున్నూ ఆ కాపిరిలకున్నూ ధైర్యం చెప్పి జయినై రాజ్యము భోగ భాగ్యము అనుభవించెదము. యుద్ధమందు వెనక తీయక నిలిచి మరణమైలే బహుకాలానికి కీర్తిస్తీ వీరస్వర్గమున్నూ కలుగుతుంది అని నిలచిన బంధువులున్నూ, జనానికిన్ని ధైర్యంచెప్పి ఆ పదివేల జనాన్ని శేఖరించు కొని అంచారి విడిచి దిగి గుర్రాన్ని తెమ్మని యెక్కి తాను నిలచినజనాన్ని తీసుకొని వీరి దళానజొచ్చి చెయికలసినప్పుడు దళవాయి చినకేశవప్ప నాయుడున్నూ వారి తట్టుదళమున్నూ దళనాయకులున్నూ పాశ్యగారున్నూ అట్టహాసంచేసి ముందర

వచ్చిన కాపిరివారులున్నూ మహాయుద్ధంచేసి కాపిరివారి జనాన విడువేల ఋతిన్ని, రెండువేలకు గాయములచేతనున్నూ హతమయి పడిరి. కొంచెం మిగిలిన కాపిరిజనం తిరిగి వెనక్కుపోయిరి. అప్పుడు రాజున్నూ రాజబంధువులున్నూ గుర్రాలెక్కివున్న వారు తెప్పనిరాజు గుర్రాన్ని వేయగానే తక్కిన దొరలందరు వెంబడి గుర్రాలు వేసినప్పుడు ఆ రాజును చంపవద్దు చెయిపట్టుగా పట్టుకొనిరమ్మని యేలినవారు వుత్తరపుచేసినారు. ఆ మేరకు రాజుమీద తుపాకులువేయవద్దని దళానికి తాకిడుచేసి వీరినెన్యముగా వుండే ధొరకొడుకులు పాళియగార్ల జనంచుట్టుకొని బల్యాలతో పాడుచుకొని వచ్చినారు. అట్లువుండి ధైర్యంవిడవక మదురవారిజనాన అనేక జనానికిచ్చేదంచేసి వీరిచేత వారున్న హతమైరాజుమాత్రం పదిగుర్రాలతో నిలచి యేలినవారి అవుదాచూచి చెయికరచుకొని, అంచారిపార్శ్వం యీ పదిగుర్రాలున్నూ, కంధిరాజున్నూ గుర్రాలు నడిపించి యెదుట నిలచివుండే జనాన్ని నరుకుతావచ్చేటప్పటికి దళవాయి కేశవప్ప నాయుడు తన గుర్రాన్ని అడ్డుచేసినప్పుడు అతనివెంబడి గుర్రాలుయెక్కివుండిన సరదారులు ఆయన వెంబడే గుర్రాలు వేసి కంధివారి పదిగుర్రాలనున్నూ చుట్టుకొనిరి, ఆ రాజుమాత్రం అడ్డగించినవారిని నరకుతూ దళ వాయి కేశవప్ప నాయడిమీద గుర్రాన్ని వేసి నరికేటప్పటికి (కెడయాన) నరుకు చుట్టుకొని చంపవద్దని రాజువుత్తరపు గనుక చంపక పట్టవలెనని చుట్టుకొనినందున అతడు మహాశూరుడు గనుక జనాన్ని దగ్గరచేరనీయకుండా నరుకుతూ తిరుగా ఆ కేశవప్ప నాయని పార్శ్వం గుర్రాన్ని దాటించి, కత్తిచాత నరికేటప్పటికి కిడయం సమాదించి పట్టెటంతలో రాజుచేయిమించి కేశవప్ప నాయనిముంజేత నరుకుపడిన తక్షణం మహా కోపంతో గుర్రాన్ని తిప్పి రాజు అంచారికాడకి పోయి కంధిరాజును చంపవద్దు చేపట్టుగా పట్టమని ఆజ్ఞాపిస్తే అతడు మహాశూరుడు మహాశూరుడు ప్రాణ ములతో ఒకరిచేత తగిలేవాడుకాదు, అతనిచేతినరుకు నాచేత చూడండి.....అన్నివుత్త ర్యులుయిస్తే కొటివేస్తున్నాను అని చెప్పతూవుండగానే, కంధిరాజును యెవరన్న నరకవ ద్దని పాళయానికి చేపట్టుగాపట్టమని రాజు ఆజ్ఞాపించినందుచాత నైన్యమంతా రాజు ఆజ్ఞనువెరచి తుపాకులుగాని ఆయుధములుగాని అతనిమీద ప్రయోగించక ఆ రాజును కని తొలగికొనివచ్చిరి. ఆ సమయాన యీయన రాజు పార్శ్వం గుర్రానిదాటించి అడ్డంవచ్చినవారిని నరకుతూ గుర్రాన్ని గుప్పనదాటించి రాజువుండే అంచారియేనుగు మీద నరికేటప్పటికి యేనుగుతోండం అరదిట్టం తెగి చిర్రని మాతవేసి యేనుగు వెనకతీసేటప్పటికి యేలినవారికి బహుకోపంవచ్చి-అవుదాలో వుంచియున్న విండ్లంబులు యెత్తి కంధిరాజు రొమ్ముచూచి లక్షించి ప్రయోగించేటప్పటికి. ఆ యంపకట్యకం (?) కంధిరాజు రొమ్మునుదాకి వెన్నుపార్శ్వం దూకినందుచాత ఆ కంధిరాజు మరణ మూర్ఖతో కిందపడగానే యేలినవారు అంచారి విడిచి దిగి కంధి రాజుని యెత్తమని చూచేపట్ల మరణమెయిందెను. గనుక సమాధానంగా తొలిగిపోక, మూర్ఖపట్టుగా

భండి రాజ్యములున్నా, ప్రాణములున్నా విడిచెను. కిరీట సింహాసనాధిపతి
 సింహాళద్వీపమంతా యేకచక్రంగా యేలుతూవున్న మహారాజుకనుక యితనికి వీరస్వర్గ
 ము కద్దని బహునిండావ్యసనపడి ఆరాజు యెక్కివచ్చిన అంబారి యేనుగ తెచ్చుని
 ఆ యేనుగను పండబెట్టి యీ రాజునుయెత్తి అంబారీలోవుంచి ప్రేతంకనుక యీ
 పార్శ్వం ఆపార్శ్వం ఒరిగిపడకుండ దిండుతలగడలు అనికగా యిచ్చి, యిద్దరు మను
 ష్యుల నియమించి యిరుపార్శ్వాల విరుగకుండ పట్టుకొరమ్మని శ్వేతచ్ఛత్రం, పుభయచా
 మరం, కుంచలు మొహరాజులు, కల్మీకలు ; మొదలయిన ఆరాజాంగానికి కల్గినవిరు
 దులు అన్నియు పట్టించి, తనవిరుదులుకూడా ఆయనముందర నడిపించి, జయభేరి
 మొదలయిన, అష్టాదశ వాద్యములున్ను, అతని అభ్రదాముందరనడిపించి వారి
 వెంబడివచ్చిన నగారా, నగపాతులున్ను తనవెంబడిగా, యేనుగులు. వంటిలుమీద
 వచ్చిన నవబత్తునగారాలును అతని అంబారీ వెంబడి వాయిద్యం చేస్తూ
 రమ్మని అప్పటికి సూర్యాస్తమానమాయెను గనుక. అనేక దివట్లు, మత్తాబులు, పంగ
 లవత్తులు, యెప్పటికన్న నాలుగుయింతలు అధికంగా వేయించి అతని అభ్రదాముందర
 జరుపార్శ్వంలో చంద్ర జోతులుసహితంగా అతని అభ్రదాముందు నడిపించి తననైస్య
 మున్నూ అందరిలో వుండతగ్గ దొరకొడుకులు, సరుదారులు, పాళయగారులు, అందరు
 న్నూ వారివారి వాహనాలతోకూడా, తన అభ్రదాముందర వెనుకప్రక్క పార్శ్వములలో
 వారువారు వచ్చి యిటువంటి తారతమ్యములు ప్రకారము అతనిఅభ్రదావెంబడి
 రమ్మనితనవెంబడి వచ్చేటటువంటి దంటి నశీబులు. శత్రుజాలుమొదలైన వారలంతా
 కంధిరాజు అభ్రదాముందర నిలచి వారి విరుదావళీయలు యెత్తిపొగడుతు రమ్మని ఆ
 కండి రాజు భున్న పాశ్యానభుండే టటువంటి యేనుగులు, గుర్రాలు, ఫిరంగీలు,
 తుపాకులు, మందుగుండు, డేరాలు మొదలయి నటువంటి యేమేమి సామానులు
 భున్నదోఅని ఆవన్ని యెత్తించుకరమ్మని తగుమనుశ్యుల నియమించి కంధిరాజు
 అంబారి ముందరగాను తన అంబారీ వెనుకగానున్నూ యీ ప్రకారం తాను
 దిగిభున్న పాశ్యానికి పొయ్యేటప్పటికి ఆ పాశ్యాంలో భుండే యిటువంటి ప్రజలున్నూ
 ఆ రాజుమంత్రులు, దేశవాదులు యెదురుకొనివచ్చి. కంధిరాజు అంబారీలో వచ్చే
 వైభోగముచూచి ఆశ్చర్యపడి యీ రాజును మనరాజును సమాధానమై. యీ రా
 జు మనరాజును బహుమరియాదతో తమదండుకును పిలుచక వస్తున్నారని బహు
 సంతోషముతో తమదండును పిలుచక వస్తున్నారని బహుసంతోషముతో ఒకరికి వక
 రు బహుసంతోషముతో వేడుక చూస్తూవుండగా. యీ దశమున్ను యీరాజు
 లున్నూ ఆ పాశ్యాంచేరి రాజు నగరి డేరాలవాకిట తన అభ్రదాద్గి కంధిరాజు
 ప్రేతాన్ని కిందదించమని ఆ మంత్రులనున్నూ దిశానాథులున్నూ రప్పించమని మీరాజు
 యెన్నివిధాల చెప్పినావినక అతిమూర్ఖత్వంచేత యిందే కృతి పొందెను.
 అయితే యేకాగ్రచిత్తుడై ధైర్యమును, శౌర్యమున్ను నిలిపి యుద్ధమందు బహు

సాహసం చేసి మాదళవాయినిన్ని మాపట్టపు మేనుగనున్నూనరికి గాయపరచి మాచేత
 అంపకట్టి. రొమ్ము తాకి మాసి అక్షణం ప్రాణంవిడిచి వీర స్వర్గాని పొందెగనుక
 స్వర్గలోకమందు యింతకైన అధికమైనటువంటి దేవతాస్త్రీలతోకూడి భోగభాగ్యం
 అనుభవిస్తూ యింద్రలోకాన మహాసామ్రాజ్యవంతుడై యింద్రసభలో వాసం
 చేస్తూ పుండుగనుక యితనికి మీరు వెనకపడవద్దని వారికిసకల విధములొనున్న తెలి
 యచెప్పి మీమతాచారప్రకారం ముందటి రాజులకు యేయేప్రకారం దానదర్శములు
 న్ను పుత్రరక్తియలున్న నడిపించమని అందుకు సామ్రాజ్యులున్న, కావలసిన ద్రవ్య
 ములున్నయిచ్చి గండపు చెక్కలచేత కాష్టంతయారుచెయ్యమని యారాజు ప్రేతా
 ని పల్లకిలోపుంచి పుష్పాలచాత అలంకరించమని తాను వొఖరు వినా తక్కిన సరు
 దారులు అందరినిన్ని పాళయగారులు మొదలయిన సకలమైన వారినిన్ని సకల
 బిరుదులు, సకల వాద్యములతోకూడా అందరినిన్నికూడా పోయి దహనంశాయమని
 చిన్న కేశవప్ప నాయుడికి, చేతిగాయంకట్టించి, అతని డేరాకు పంపించి తాను
 స్నానంచేసి ఆ రాజు నిమిత్తం తాను పువవాసం పుండి మరునాడు అతనికి సంఘ
 యసంచేసి అందరు వచ్చినపిమ్మట తాను స్నానంచేసి ఆ గాయాలు పడ్డ మంత్రులున్న,
 తక్కిన మంత్రులునున్న, దళానాదులు నన్ను రప్పించి వారికిం తా నగరిలోనే
 బోజనాలు పెట్టించి వారికి రత్న భూషణములున్న, బహుమానంయిచ్చి యిఖ
 మీద నడవవలసిన వసులు యేమి అని మంత్రులను అడిగి ఆలోచన చేశేటప్పటికి
 తారు చెప్పింది 'స్వామీ' నారాజుకు యీ ప్రకారం మృతిచెందేకాలంవచ్చె
 గనుక మీ పుత్రులు ప్రకారం మేము పోయి సకల విదాలతో తెలియజెప్పినా
 వినక అతి మూర్ఖత్వముచేత చచ్చివీరును. అదిన్ని తనకు సమానమైనటువంటి
 రాజుచేత మృతిబొంది స్వర్గస్తుడాయను గనుక శత్రువని యెంచక అతినికి సకల విభవ
 ములతోకూడాతెచ్చి దహనం చేయిస్తేరి శత్రువు పక్షమయిన మమ్ము సకల మరి
 యాదలతోకూడా పుంచి మాకు ప్రాణదానమిచ్చి రక్షించితిరి గనుక మారాజుకు
 సంతతిలేదు వారి బంధువులు, జాతులు, మొదలయిన వారలందరు యధాన మరణ
 మైరి గనుక నగరిలో స్త్రీబాలలు మాత్రం ఉన్నారు. గనుక పురుష ప్రజలేదు
 గనుక స్వామివారు కండిపట్లం విజయంచేసి సింహాసనాహుడై యీ శింఖద్వీ
 పాసకు పట్టాభిషిక్తులై మమ్ములను సంతోషిస్తూ పుండవరెనని వీరందరు పాదాకాంతులై
 రాజును ప్రార్థించినందుచేత అన్నిటికిన్నీ మీ పట్నానకు వచ్చినపిమ్మట చెప్పుతున్నామని
 ప్రయాణబేరి వేయించి యాదములలో గాయాలు పడ్డవారిని మాత్రం నిలిపి గాయాలు
 స్వస్తంజేయమని అందుకు తగిన కార్యస్తులను అచ్చటపుంచి పెద్ద మంత్రి చిన్న
 మంత్రి యిద్దరికిన్ని పాలకీలు యిచ్చి గాయాలు కడలకుండా సావదానంగా తమ
 వెంబడ రమ్మని కడమ యిద్దరు మంత్రులున్న అయిదుగురు దిశానాదులున్న ముందుగా
 అంపించి తామున్న ప్రయాణం సాగినారు. ఆ మంత్రులు దశలు పోతూ పుండగానే

శీమకంతా జూబులు వ్రాసి శీమవారిసంతా కండికి వచ్చి రాజు భేటికి రమ్మని దోవ
 కడవలొ మకరతోరణాలుకట్టి కండి పట్టుమంతా అలంకరించి ముందటి రాజు స్త్రీలు
 బంధువుల, నగరిలో వుండే స్త్రీల సందరినిన్ని గెవశెనపాలకీలో యెక్కించు
 కొని తత్ పూర్వం వున్న రాజులు ప్రత్యేకముగా కలగచేసియున్న అనీసరంగాం మనే
 పట్టానికి పంపించి అచ్చటి నగరంలో వుండమని నియమించి వారివారి మనవర్తులకు
 అక్కడనే యిమ్మని కలగచేసి ఆయానగళ్లు కావలసిన మనుష్యులను నియామకం
 చేసి కంఠి పట్టాన రాజునున్న దళవాయి మొదలయి దొరలకు తగినట్లుగా నగరు
 శృంగారించి పట్నం అగరు, సాంబ్రాణి దూపములచేత అలంకరించి శీమకంతాపులవ
 సామాగ్రిలున్న పాశ్యానికి కావలసిన రస్తుర సవర్గములున్న యదేష్టముగా రప్పించి
 రాజున్న పాశ్యమున్న వచ్చిదిగి మజిలి మజిలీకి విడుములున్న నగళ్లున్న శృంగారించి
 అక్కడికక్కడ వుండు సామాగ్రిలున్న తయారుజేసి ఆశింగలపు శీమలో కలిగిన
 కార్యస్తులను పిలుచుక ఆమంత్రులు దిశానాదులున్న యారాజుకు యెదురుగా వచ్చి
 కనిపించుకొని పట్టానికి పిలుచుకొని పోయి పాశ్యమంతా గంగకి గట్టనదింది యీ
 రాజు వెంటడి కార్యస్తులున్న దొరలున్న కొంత దలమున్న మాత్రం పట్టానకు వచ్చి
 నగరు ప్రవేశించేటప్పుడు ఆశింగళ మంత్రి ప్రధానులు దిశానాదులయొక్క స్త్రీలు
 కొమార్తెలు సకలాభరణ భూషితుడై బంగారు గిన్నెలో ముత్యాల ఆరతులున్న రత్నాల
 ఆరతులున్న రాజుకు యెదుట నిలచియెత్తిరి అప్పుడు రాజుచూచి సంతోషపడి ఆ స్త్రీ
 లకు అనేక రత్న భూషణములున్న, దివ్యాంబరములున్న, ఆకంచమునిండా వరహా
 లున్న, తాంబూలమున్న వానికిచ్చి అంపించి ఆసాన మంటపాన ఆరాజు కొలువుండే
 రత్న సింహాసనాన కూర్చుండి ఆ శింగళ దేశమందుగల మంత్రులు, అధికారులు దేశానా
 దులు మరిన్ని వుండ దగ్గవారందఱు నజరు కాణికలు వారి వారి యోగ్యతకు తగ్గట్టు
 వస్త్ర భూషణాదులు తాంబూలాలున్న యిప్పించి అచ్చట రామస్వాము గుడికిన్ని కృష్ణ
 స్వామి గుడికిన్ని పోయి దరికనంచేసి స్వాములకు అభిషేక నైవేద్యములున్న వీతాం
 బరములున్న రత్న భూషణాదులున్న యిప్పించి మూడు దినాలు వుండి ఆమీద కదుర
 కామానికి పొయి కదిన్నే శ్వరుని దర్శించి తిరుగా పట్టానకు వచ్చి తన బంధువుల సంద
 రిని సముఖానకు రప్పించి చూచి అందులో యోగ్యుడున్న, బుద్ధిమంతుడున్న మహా
 పరాక్రమశాలిన్ని ఆకారకీశేఖా మహారాజు లక్షణ వంతుడైన తన భావ మరది విజయ
 గోపాలనాయని పిలిచి నవశింగద్విపానికి రాజుగావుండమని పురోహితుల రప్పించి, పంచి
 దినమున్న లఘుమున్న సుమూర్తమున్న చూచి, ఆదినమందు అచ్చట గంగా జల
 మున్న ఆదేశమందున్న పున్యనదుల తీర్థములున్న తెచ్చుని అతనికి అభిషేకంచేసి స్వర్గ
 పట్నంమీద వ్రాయించి లలాటమున ధరియించి సకలాభరణ భూషితుని చేసి గంధ
 పుష్ప మాల్యాంబరములు ధరియించి సకల దళమున్న సింగళపు మంత్రులు ప్రధానులు
 దిశానాదులున్న వారి నైవ్యమున్న రథ గజ తురగపదాతులున్న ఉభయత్రాలృపాళయ

గారులున్ను చుట్టుపరివేష్టించి రాగా వి పట్నం వీడులు అలంకరించి పట్నపు యేనుగు
 రత్నాల ఆచరణముతో శ్రీంగారింబి సవరత్న ఖచితమైన హపుదా అంభారీపుంచి అం
 బారీలో విజయ గోపాల రాజును సవారిగమ్మని శింగళరాజుకు గలిగిన బిరుదులున్ను
 పాండ్య దేశాధి పతికి కలిగిన బిరుదులున్ను, రెండు వరుసలుగా యేనుగ ముంపతి
 నడవగా శ్వేతభద్రతం ఉభయ బామరాలు, మొర్చాలు, కుంజలు, వేట పావడలో హపు
 దామీద వెనక తట్టునవుండి కొందరు వేస్తూరాగా నాటక శాల స్త్రీలు ముందర నాట్య
 మాడుతున్ను, భట్ల కటికాలు యిరు వంకల పొగుడుతూ రాగా శింగళపు కవులు
 ఆ రాజు ప్రతాప బిరుదా వకులు చూర్ణకలుగా పొగడుతూ రాగా పుర స్త్రీలు ముత్యాల
 లరత్న హారతులు ఆయా వీధుల్లో నిలచి యెత్తురాగా బంగారు బెల్తాలు వెండి
 బెల్తాలు వారు ముందర రెండు వరుసలుగా సందడి తొలిగిస్తూరాగా భూలోక దేవేం
 ద్రుని వలె పట్నప్రవేశంరాగా రాజు వెద కృష్ణప్ప నాయడు వారు వైసెజ్జమీద వుండి
 చూచి సంతోషముతో వుండగా సవారి చుట్టి వచ్చి హజారల ముండదిగి ఆసాన
 మంట పానుకు వచ్చినప్పుడు మధుర రాజు యెమరుగా వచ్చి చేయిపట్టి పిలుచుకొని
 పోయి తన చేతులార రత్న కిరీటం ధరియించి చేబట్టి రత్న సింహాసమందు కూర్చుండ
 బెట్టి ఆశింగళపు వారు నజరుకాణి కేలువుంచి సాష్టాంగులై నిలిచియుండగా వారి
 వారికి ఆ శింగళ దేశం రాజులు పట్టానికి వచ్చినప్పుడు నడుచు బహుమతులుకు
 యిప్పుడు ద్విగుణం అధికంగా నడిపించి గంధ పుష్ప తాంబూలాలు
 వారి కందరికి యిప్పించి సంగీత సాహిత్యములతో నూతన పట్నం రాజుకు పాండ్య
 దేశాధి పతి శింగళ ద్వీప మహారాజునిన్నీ, ప్రతాప లంకేశ్వరుడనిన్నీ, రెండు భీతా
 బులిచ్చి ఆ నలుగురు అతని పార్శ్వం విడిచిపెట్టి, తాను తన దేశాలోవచ్చి దిగినప్పుడు
 ఆ ప్రధాని మంత్రులు దిశలు మొదలయిన వారందరున్నువచ్చి సాష్టాంగులై నిలచి
 ఒక్క మసవి అడిగినారు యేమంటే సనాతనముగా రాజున్ను యీ దేశం సకల
 ప్రజలున్ను ఒక బౌద్ధ మత మేకాని, రెండో మతములేదు గనుక అట్లాగంటి దేశమున్ను
 ప్రజలున్ను ఒప్పురు. మాదేశమంతా, రాజే దైవమని యెంచివున్నారు గనుక దైవమంతా
 ఒకటి కాబట్టి అయినప్పటికిన్ని దేశాచార ప్రకారం రాజున్ను ఉండేటట్టు ఆజ్ఞాపింప
 వలసింది యని దేశంవార్లు యావత్తూవచ్చి మసవిచేసుకోగా అదే ప్రకారం నడచు
 కొమ్మని వుత్తరువుయిచ్చి పండ్లెండు ఘటాలున్ను, యేనుగులున్ను నగరి బొక్కసాన
 నుంచి రత్న భూషణములును కొన్ని వెండి పాత్రలు, బంగార పాత్రలున్ను దివ్యాంబర
 ములున్ను దండు శలపు కని యాబైయొక్క లక్ష వరాబున్ను కొన్ని యేనుగు దంతము
 లున్ను, కొన్ని ముత్యాల సరములున్ను, నాటకశాలకై యోగ్యంగల పిన్న పడుచులుగా
 సౌందర్యం కలవారుగా సర్వాభరణములున్ను అలంకరించి నాటక శాలకు యిప్పించి
 సంవత్సరానికి కప్పం రెండు యేనుగులున్ను, పండ్లెండు లక్షల రూపాయిలున్ను వీరు
 మానంచేసి మన్నారు ముత్యాల సలాబమున్ను యీ మూడున్ను వాని రాజుచేతి కిభాను

శింగళపు మంత్రులు ప్రధానులు కార్యస్తులచేతి వ్రాలున్న వ్రాశియిప్పించిరి. అటు తరువాత పట్టపు రాజులకున్న ప్రధానులు మంత్రులు కార్యస్తులు యావత్తునున్న రప్పించి రాజుకున్న రత్న భూషణంబరములున్న యిప్పించి యితర వార్లకు వారి తరం చొప్పున భూషణంబరములు యిప్పించి దండు కూచిశేయమని అచ్చట ఆ రాజు నూతనంగనక ఆరువేల జనమున్న అందుకు తగిన సరదార్లున్న ఆ రాజుకు ఆత్మ సంరక్ష నార్థముగా దేవిడి వాకిట నియామకంచేసి ఆ రాజుకు కేవలం స్వకీయులుగా వుండే బంధువులులలో అరవై యింద్రవారు కండిలో రాజువద్ద వుండమనిన్ని ఒక సంవత్సరానికి వెనుక ఆ రాజునున్న ఆ బంధువుల సంసారం బిన్నారి చిరుతలు రప్పించు కొమ్మని అజ్ఞాపించి ప్రయాణభేరి వేయించి మంచి లగ్నమందు బయలుదేరి గంగకు యీ గెట్టున పెద్దపాళ్యంవచ్చిచేరి నాటి దినం అచ్చట ముఖామీచేసినందున ఆ శింగళ మంత్రీ ప్రధానులున్న, కొత్త రాజున్న వెంబడిగావచ్చి దళవాయి చిన కేశవప్ప నాయనికిన్ని మరిన్ని యేలిన స్వామి వెంబడివచ్చిన రాజు బంధువులు అనేక సరదారులు సామాజికులుగా కార్యస్తులు పాళ్య పట్టు దొర కొడుకులు వారి వెంబడి చేరువకాండ్లు వారి బంధువులు వారి కార్యస్తులు సహితం సకలమైనవారికిన్ని వారి వారి యోగ్యత వారి వారి గొప్ప తనానికి తగినట్టుగా వస్త్ర భూషణాలు యిప్పించి అందరికీ విందులు చేయించిరి. ఆ మరునాడు సకల దళ సమేతముగా ఒక పార్శ్వం ప్రయాణం చేరిన్ని ఒక పార్శ్వం జయ భేరిన్ని శత్రువుగావున్న కండిరాజును యుద్ధమందు కొట్టి లీశిన శింగళ ద్వీప మేళము మరిన్ని అష్టదశ వాయవ్యములతోకూడా సకల బిరుదులతో హవుదాయెక్కి తమ సయిన్యమున్ను సింగళ ప్రజలున్న సముద్రం పొంగినట్టు యేక ప్రళయంగా హవుదాచుట్టున్న ముందు వెనకాల రెండు అమడల దూరానికి పుభయ నైన్యమున్న నూతన కండిరాజు హవుదా చుట్టుకొని వారి నైన్యమున్న వారి మంత్రులు ప్రధానులు, దితౌ నాదులున్న యీ ప్రకారం సాగి వచ్చి మన్నారు లోదిగి మూడు రాత్రులు వసియించి సరిగ దళంవచ్చి చేరిన పిమ్మట ఖండివారి దేశాల్లావుండే పడవ లున్న, ఆ గట్టు తమ శీమలో వుండే పడవలన్నియు రప్పించుకొని తమ దళం పాళయ గారుల జనం అందరినిన్ని ఫిరంగులు మొదలయిన దండు సామానులు సకలమున్ను వోడ లెక్కించి దేవీపట్నం రేవున దిగివుండమని పంపించి ఖండిరాజువారి శేఖరం ప్రధాని, మంత్రులు, రణిలు, అందరికిన్ని బుద్ధిమంతులు వారివారి యథాస్థానానకు పొమ్మని అంపించి తాను దళవాయి కేశవప్ప నాయుడు రాజు బంధువులు మొదలయిన కార్య స్తులు తనకు ప్రియముగావుండే పాళయపట్టు దొర కొడుకులు వారి వారి పనిచార కులతో మాత్రం రమ్మని మిత జనములతో ఓడలెక్కి రామేశ్వరానికివచ్చి శేతు స్నానం చేసి శేతువులో గజదాన, అశ్వదాన, సహస్ర గోదానం, భూదానం, సహస్ర కన్యకాదానం దిసహస్ర పుషనయనదానం భూరి మొదలయిన దాన దానములు బ్రాహ్మణిచ్చి రామనాథస్వామి దరిశనం అచ్చటి తీర్థములన్నిటికిపోయి స్నాన, తర్పణ,

తీర్థ శ్రాద్ధములన్నియుజేసి సగరి కట్టడి కలగజేసి అందుకు అనేక గ్రామాములు దానం జేసి రామనాథ పండా రాన్ని సగరి కట్టడకున్న ఆ స్త్రీలానికిన్ని అధికారం యెన్ను టకిన్ని మిరాశీగావుండ మనిన్ని నియమించి రెండు లక్షల వరహాలు పండా రంచేతికి యిచ్చి, ఆ స్వామికి మంటప గోపుర ప్రాకారాలకున్న సగరి కట్టడ గొప్పగా కట్టమనిన్ని అందుకు బంగారు వెండి పాత్రలు తక్కిన సామానులు లన్నియు జేయించు కొమ్మని వరహాలు దాన పూర్వకముగాయిచ్చి పండా రానికి పాలకీ మొదలయిన బహుమతులిచ్చి వారి మరానికి పాలకీ శెల్వకు ప్రత్యేకం గ్రామాలుయిచ్చి అనేక రత్న భూషణ దివ్యాంబరములు స్వామికియిచ్చి ప్రయాణమై సామనేరుదాటి దగ్భ శయనానకవచ్చి, అచ్చట శేతు స్నానం, చక్ర తీర్థస్నానం తర్పణంచేసి సకల భాగ ములున్న విస్తారముగా స్వామి దరిశనంచేసి స్వామికి అనేక అభిషేక నైవేద్యం శేయించి అనేక రత్న భూషణ పీతాంబరము స్వర్ణరజిత పాత్రలున్న గ్రామాలున్న విశేష గోపుర ప్రాకార మంటపాలున్న కట్టించమని కొంత ద్రవ్యమున్నుయిచ్చి అచ్చటనుండి తిరువుత్తకోశమంగకు వచ్చి అచ్చటతీర్థములో స్నానముచేసి స్వామిదరిశనంచేసి అనేక రత్న భూషణములున్న, గ్రామాలున్న, గోపురప్రాకార మంటపాలు విశేషముగా కట్టమని కొంతద్రవ్యమున్నుయిచ్చి అచ్చటికి దేవిపట్నాన దిగివున్న పాశ్యమంతా రప్పించుకొని ఆదేప్రయాణముగా తిర్నవల్లికివచ్చి పాశ్యం తాంబ్రీపర్ణి శిద్ధుర్వతొరమొదలు తూర్పు కృష్ణాపురంవరకు దిగి ఖండి రాజును తనచేత చంపించినందుచాత నున్న వారిజనం బహు శామృతి బొందినారుగనుక ఆ బోషపాహార్థంగా, కడయం, కృష్ణాపురం, గ్రామాలు అగ్ర హారంచేసి తాంబ్రీపర్ణి పుణ్యనదిలోస్నానంచేసి బ్రాహ్మణులకు దానంచేసి తూర్పు పాశ్యం దిగివున్నతాళన కృష్ణాపురమని పేరట విష్ణుగడి శివునిగుడిన్ని తెప్పగుంట మయి మండపం. అగ్రహారం : పట్నమున్న కట్టించి తిర్నవల్లి ఆల్వారు తిరునగరి. శ్రీ వైకుంఠం తొమ్మిది తిరుపతులున్నూ, తిరుచెందూరు, వానమామలై, తిరుక్కోణం గుడి, మొదలైన దివ్యదేశములున్నూ శేవించి ఆస్త్రలాల కంతా గ్రామాదులు రత్న భూషణాలు పీతాంబరాలున్నూ గోపురప్రాకారాలు, మంటపాలు విశేషముగా కట్టమని ద్రవ్య ములిచ్చి అందుకంతా తగు మనుష్యులనేవించి ప్రయాణ భేరివేయించి దక్షిణాభిముఖం గా పాశ్యం సాగించుకొని కన్యాకుమారికి వచ్చి దరిశనంచేసుకొని అమ్మవారికి కావలసిన భూషణాదులున్న దివ్యాంబరాలున్నూ, తిరుమణికి ద్రవ్యములున్న, గ్రామాలున్న యిచ్చి ఆచందానకువచ్చి స్వామిదర్శనంచేసి ఆస్త్రలానికిన్ని కావలసిన వస్త్రభూషణ మున్నూ ఇప్పించి అచ్చటనుండి మళయాళం రామరాజును జయించి కప్పంతీసు కొని అచ్చటనుండి కొచ్చిమీచికిరాయి ఆరాజును జయించి కప్పంతీసుకొని అచ్చట నుండి (1) కొళిక్కోటకుపోయి ఆరాజును జయించి కప్పంతీసుకొని అచ్చటనుండి పులి కాలు చేర్చివచ్చి ఆరాజును జయించి కప్పంతీసుకొని అచ్చటనుండి కోయంబుత్తూరు వచ్చి మైసూరువారికిన్ని వీరికిన్ని ఒడంబడికలుతీర్చి ఘెట్టక్రింద సరిహద్దు వాఙ్మూల

న్నియు తీర్చుకొని జయిస్తంభము వేసి దండు సాగించుకొని కనుమకింది పద్దెనిమిది గేట్లు న్నూ కట్టి ముస్తీపుశాయమని తగుమనుష్యులకు నెరుకంచేసి, రాణాలకున్న సరుదార్లను నిశ్చయించి రాజధానియైన మధురకు విజయంజేసి మీనాక్షీసుందరేశ్వర్ల దర్శనమున్నజేసి సంతోష చిత్తువైరాజ్య పరిపాలన చేస్తూవుండిరి. తరువాత మధుర తిరుచనాపల్య సమస్తానం వుండేపర్యంతరం ఖరారుచొప్పున ఖండిదేశంవారున్నూ, మళయాళం రామరాజున్నూ మేరతప్పకనడుస్తూ వచ్చిరి. సమస్తానం యెత్తుబడ్డపిమ్మట శివగంగశీమలో వెల్లి కూర్చి గ్రామంలో మాకునగరున్నూ కట్టించి రామనాథపురంవారున్నూ శివగంగవారున్నూ, గ్రామములున్నూ యిచ్చి మాకు కావలసినదిన్ని ఇచ్చి నడిపించిరి. గనుక ఇట్లా నుండగా, ఖండిదేశంలో ఇప్పటిరాజుకు ముందటిరాజుకు ముందటిరాజు మాతాతగారి దినాలలో కొన్ని వస్త్రభూషణములున్నూ అక్కడి ఆ పూర్వ పదార్థములున్నూ ఇచ్చి వారికార్యస్తులను పంపించి వారిని పూర్వాచారప్రకారం మరియూదలు తప్పకుండా నడచుకొమ్మని చెప్పిపంపించి వార్లు యిచ్చటికివచ్చి కని స్పష్టముగా మనవి శేనుకొన్నప్పుడు మాతాత విజయకొనూర ముద్దుతిరుమల నాయనయ్యగారు చెప్పింది మీరాజు యిచ్చటికి వచ్చేదిలేదు. మేము అచ్చటికి వచ్చేది లేదు: కనుక వివాహ మెట్లానడచును, సరిపడదు పొమ్మని వార్లుతెచ్చిన పదార్థములు వొప్పుకొనక పంపించి విడిచిరి. అటుతరువాత రుదిరోద్ధారి సంవత్సరము (మేనండ్ నక్కట్టా) మిక్టర్ లక్స్మింగ్ టన్ సాయిపు రామనాథపురానికి వచ్చివున్నప్పుడు. యిప్పుడు వుండేరాజు తనమామ ఆప్పసామి నాయుడున్నూ, వెంకటపెరుమాళ్ నాయుణ్ణి పంపించి వారి వశాన కొంత వస్త్ర భూషణములున్నూ కొంతద్రవ్యమున్నూ, ఇచ్చిపంపించిన జరుగా పెట్టి కనుకొమ్మని అంపించినంతన వారువచ్చి తొండమానుడి సీమలోనుండి మారాజు తమ సముఖానకు కన్నికార్థముగా నన్ను తమభేటికి కొంతసజురు సామగ్రియలున్నూ ఇచ్చి పంపించినారు. మేము సమక్షపానకు వచ్చేటందుకు వుత్తరపు పంపించవలసని వారి మనునుష్యుల అంపించినయెడల మాకు అన్నిసంగతులకున్నూ తెలిసిన పెద్దనమా మీనాక్షీ నాయకుడు రామనాథపురానికి పోయివున్నారు గనుక వారికి వ్రాసిపంపించి బదులు రప్పించుకొని మాకు చెప్పిపంపిస్తున్నామని, వ్రాసి పంపిస్తామి. యీ వర్తమానము లన్నియు మీనాక్షీ నాయుడికి వ్రాసిపంపించినందున అతడు కుంపిణివారికి విహితుడొ సేర స్తుడొ కల్కటరును గురైరుగు శాయవలను అవి యీ వర్తమానములన్నియు పార్శ్వలో కాకితంవ్రాసి లక్స్మింగ్ టన్ సాహేబుకు, ఇచ్చి వారుచదువుకొని రప్పించి ముందు వెనుక నడచు సంగతులు యావత్తు విచారించి తెలుసుకొని, రప్పించుకొమ్మని వుత్తరవిచ్చి, ఆ మేరకు, తొండమానుడు సీమలో వచ్చివున్న కండిరాజు మానులను రమ్మని వ్రాసిపంపించిన ప్రకారం, వారుతెచ్చిన పదార్థములన్నియు యెత్తించుకొని మాసమిపం అయిదు ఘడియలధారం కొవానూర్లో వచ్చిదిగి మేము తమసమక్షమానికి, వచ్చిభేటితీసుకొనే టప్పటికి మేము నడుచుకోగల మరియూదలును యే ప్రకారం నడిచివస్తున్నదో ఆ ప్రకారం నడవదగ్గ సంగతులకు వ్రాసి పంపించుమని నిస్సాను.

MALLIKARJUNA SATAKAM

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶತಕಂ

ರಾಮಾಚಂದ್ರ ಕವಿ ನಿರಚಿತಂ

Edited by

SRI P. RAMAKRISHNA BHAT.

(Continued from page 83 of Volume I, No. 2.)

ತುಂಗತರಂಗಭಂಗುರದ ಗಂಗೆಯಡಂಗಿದುದಾ ಕವರ್ಧದೊಳ್ |
ತೊಂಗಿ ಜಗಂಗಳಂ ಸುಡುವ ಕೂಟ ಮೆನಲ್ಪಹುಕಾಳಕೂಟಮಂ ||
ಸಿಂಗರವಾಗಿ ನುಂಗೊರಲಿಂಗಿಸಿ ನುಂಗಿದೆಯಂಗುಲಾಗ್ರದೊಳ್ |
ಸಿಂಗಿ ಕುರಂಗಮಂ ತಳದೆಯೊರ್ವನೆ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೩ ||

ಬಂಧಿಸಿ ಲೋಕಮಂ ಜಗತಿಗಂಧತಮಿಸ್ರಮನೊಡ್ಡು ತಡ್ಡು ಲಾ- |
ದಂಧಕದೈತ್ಯನಂ ಕೆಡು ಮುಂಮೊನೆಗೈದುವಿನಿಂದ ನಿಂದು ಪಾ ||
ದಂ ದಿವಿಧಿಮ್ಮನಲ್ ಪೊಗಳೆ ಬೋಳೆಯರಾಬ್ಬುತೆ ಮೆಟ್ಟಿ ನಾಟ್ಯಮಂ | . . .
ಸಂಧಿಸುತಾಡಿ ನೋಡಿಸಿದೆಯ್ತಿ ಶಿವಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೪ ||

ಸೊಕ್ಕದ ವಾರಣಾಸುರನನಿಕ್ಕಡಿಗೈದವನಂಗಚರ್ಮಮಂ |
ಹೆಕ್ಕಳದಿಂದ ಪೊದ್ದೆಯಹುದಕ್ಕಜದಿಂ ಹುಲಿಯಾದ ರಕ್ಕಸಂ |
ಕಕ್ಕಸವಾಗಿರಲ್ಕವನನಿಕ್ಕ ಬಳಕ್ಕವನಂಗ ಕೃತ್ತಿಯಂ |
ಮಿಕ್ಕುಡಿಗುಟ್ಟಿ ದಿಟ್ಟಿಗಳೆಗದ್ಭುತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೫ ||

ಉಪಚಿತಭೂರಥಕ್ಕೆ ರವಿಚಂದ್ರ ರಥಾಂಗಯುಗಂ ತುರಂಗಗಳ್ |
ವಿಪ್ರಲತರಾಗಮಂಗಳಾರು ಸಾರಥಿ ಬೊಮ್ಮನೆ ಹೀಂದ್ರ ಮಾರ್ವಿಯಂ ||
ಕುಪಿತಮೇರು ಚಾಪಕೆ ತೊಡರ್ಚಿ ರಮಾಪತಿವಹು ಬಾಣದಿಂ |
ತ್ರಿಪುರಮನೆಚ್ಚು ಬಂಡಿಸಿದ ವಿಕ್ರಮಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೬ ||

ಜಂಡಿಮರೋಪದಿಂ ಜವನನೆಂದೆಡಗಾಲಿನಲೊಡ್ಡು ಪಾಶಮಂ |
ಬಂಡಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಸೇರಿದ ಮೃಕಂಡಸುತಂಗೆ ಚಿರೋತ್ತಮಾಯಾಮಂ ||
ದಂಡಧರಂಗೆ ಮತ್ತೆ ಧರೆ ಬೇಡಿಕೊಳಲ್ ದಿಗಧಿಜಪಟ್ಟಮಾ |
ಕೊಂಡೆನವಂತೆ ಕೊಟ್ಟಿಯಹುದೋ ಶಿವಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೭ ||

ತಾರಕನೀ ಜಗತ್ತಯಮನಾಕ್ರಮಿಸಲ್ಕುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ನಿ |
ದಾರಿತ ವೀರ್ಯದಿಂದುದಿಸಿದಾರ್ವೋಗನಿಂ ಬಳನಂ ತಗುಳ್ಳುಸಂ ||
ಹಾರಮಾನಂದಾ ಮಾಡಿಸಿದೆ ಮೂಜಗದುಬ್ಬೆಯನೆಬ್ಬುಪಂತವಂ |
ಸೇರಿದವರ್ಗೆ ಕಲ್ಪತರು ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೮ ||

ಶಂಭು ನಿಜಾರ್ಥಭಾಗದೊಳಮೊಪ್ಪುವ ದುರ್ಗ ನಿರ್ಗ ಶಾರ್ಯದಿಂ ।
 ಶಂಭುನಿಶಂಭ ದೈತ್ಯ ಮಧುಕೈಟಭ ಪಾಹಿಷ ಚಂಡಮಂಡರಂ ॥
 ಜ್ಯಂಭಿತಧೂಮ್ರಲೋಚನಮದೋದ್ಧತಖಗ್ರಹಿರಕ್ತಬಿಂದುವಂ ।
 ಕ್ಷಂಭಿನಿಗಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದುನಿಳಿಗಜ್ಜರಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೩ ॥
 ಅಗ್ನಿಮಂತೋ ನಿನ್ನ ವನಿತಾಸುತರದ್ಭುತಶಾರ್ಯಶಾಲಿಗಳ್ ।
 ಮಗ್ನದರಾರುದಗ್ರ ಭುಜವಿಕ್ರಮವಹ್ನಿಯೊಳಿಶ ಮನ್ಮಥಂ ॥
 * [ಅಗ್ನಿಯ] ಕಣ್ಣಿಡಲ್ಪಹಿಸಿದಂ ರತಿ ಕಾಂಕ್ಷಿರ ಗಲ್ಮನೋಜನಂ ।
 ವೆಗ್ಗಲಮಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮನೆ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೪ ॥
 ಸಾಸುವೆಯಂಗಮಂ ಕೊರೆದು ಸಾಗರಮಂ ಮಿಗೆ ತುಂಬಲಕ್ಕುಮೇ ।
 ವಾಸವನಂದ್ಯಪಾದಸರಸೀರಾಹ ತಾವಕಸಂಮಹಾತ್ಮೆಯಂ ॥
 ಬೇಸುಮನಾವವಂ ತಿಳುವನಾರಿಗೆ ಗೋಚರಮಪ್ಪದೀಶ ವಾ- ।
 ಗೀಶನುತಪ್ರಭಾವ ಭುವನಾಶ್ರಿತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೫ ॥
 ಮಂಗಳರೂಪದೇಹ ಶಿವಲಿಂಗಮಯಾಧಿಕ ಶೂಲವಜ್ರ ಬ ।
 ಟ್ವಾಂಗಭುಜಂಗುಡ್ಗ ಪರದಾಭಯಪಾಣಿ ವೃಷಾಂಕ ಶಂಕರಾ ॥
 ನೃಂಗಹರಾಭಿರಾಮ ಸಲಹೆನ್ನವನುನ್ನತ ದೀನ ಸತ್ಕೃಪಾ ।
 ಪಾಂಗ ಭಗಾಕ್ಷುಧಂಗಭಯವರ್ಜಿತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೬ ॥
 ಅಂಬರಕೇಶ ಕೆಂಜೆಡೆಯ ರುದ್ರನೆ ಧೂರ್ಜಟ ಭೀಮತಾಂಡವಾ ।
 ಡಂಬರ ಸಾಂಬ ಶಂಭು ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನೆಂದು ನಿನ್ನನೇ ॥
 ನಂಬಿದನೆನ್ನನುದ್ಧರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು ನಿನ್ನವನೆಂಬ ನೇಹದಿಂ ।
 ಬೆಂಬಿಡದೆನ್ನನುದ್ಧರಿಸು ಸನ್ನತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೭ ॥
 ತಾರ್ಕಕರಲ್ಲ ರಾತ್ಯಮತದೊಳ್ ಶಿವನುಂಟಿನಲಾಗಿ ವಾದದೊಳ್ ।
 ತೋರ್ಕುಮುದಾರ ತತ್ವಮತಿನಿರ್ವ ಹಣಂ ಮಿಗೆ ಬೌದ್ಧ ವಾದದೊಳ್ ॥
 ಮಾರ್ಕೊಳತ ಪ್ರಮಾಣಮೆನಲೀಶನತರ್ಕ್ಯನಚಿಂತ್ಯನೆಂದು ಪಾ ।
 ವರ್ಕುರಿತಾಡಿಕೊಂಬರಸಮಂಜಸ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೮ ॥
 † [ಕಾಕಮತಿ] ಪ್ರಗಲ್ಭರಡೆಗೊಂಡ ನಿರೀಶ್ವರವಾದಿ ಬೌದ್ಧಚಾ ।
 ವರ್ಕರ ಮಾತು ಜೀತು ಕೆಡುವಂತೆಡಗಾಲಿಗೆ ಬೊಂಬೆಗಟ್ಟುವೆಂ ॥
 ಸಾಕೆನಲಾ ದುರಾತ್ಮಕರ ನೆತ್ತಿಗೆ ಪತ್ತು ದಶಾರ್ಥಮಿಕ್ಕುವೆಂ ।
 ನೂಕುವೆನೀಶ ನೀನೆಲೆ ಜಗದ್ಗುರು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೯ ॥
 ಅಸದೃಶರಾದ ವೇದಪುರುಷರ್ ಮಿಗೆ ನಿಟ್ಟುಸುರಿದಲಾದರು ।
 ಲ್ಲಸಿತನಮೋಂತಮಾಗಿ ನತಿಯಿಂ ಸುತಿಯಿಂ ಭವದೀಯ ಶೀಲಿಯಂ ॥
 ‡ [ಪಸವಿಸೆ] ತತ್ತದಂಗಮೆಸಗುತ್ತಿದೆ ಸತ್ವಗುಣ ಪ್ರಧಾನ ನೀ- ।
 ನಸದಳನಾದೆ ವಾದಿಗಳಗುನ್ನತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೦ ॥

* ಹಗ್ಗಿಯ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

† ಕಾಕಮತಿ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

‡ ಪಸವಿಸೆ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

ನೋಟಕರಾಲಿ ಜುಮ್ಮಿಡಲಖಂಡಿತ ಶೈವಮಹಸ್ಸು ಪಾಲ್ಗಡಲ್- ।
ನೀಟಿನಿ ರಾಶಿಯೊಂದು ಶರದಭ್ರದ ಮಿಂಚಿನಿ ನಿನ್ನರೂಪು ಮೈ- ॥
ಮಾಟದ ಧರ್ಮರಾಶಿಸಮನಾಗಿರೆ ನೀನದನೊಂದಿ ನಂದಿಯಂ ।
ಮೊಟಿನಿ ವಾಹನಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದೆ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೧ ॥

ಉಪನಿಷದರ್ಥಮಂ ನಿಗಮಸಾರಮಖಂಡಿತಶೈವತತ್ವವೃಷಾ ।
ಲಪಿತ ಶಿವಾರ್ಥಕಂ ಪ್ರಣವಮಕ್ಕರಮೊಂದದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಾ- ॥
ಯ್ತುಪಚಿತವೇದದಂತ್ಯಮೊಳವಲ್ಲಿ ಪರಾತ್ಪರರೂಪ ಕಂಭು ನೀಂ ।
ಕೃಪೆಗುಪಕಾರಿಯಾಗೆನಗೆ ಭೂನುತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೨ ॥

ಹರಿ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬರದು ನಿನ್ನೊಳವಾಗಿಹುದೀಶ ತತ್ವಮೊಂ- ।
ದಿರಲದು ವಿಷ್ಣು ಮಾಯೆ ಹರಿ ನೀನಹೆ ನೀಂ ತಿಳುವರ್ಗೆ ವಿಷ್ಣು ಮೈ- ॥
ಯಾರಿಯದ ಭೇದವಾದಿ ಪರವಾದಿ ಭಯಂಕರ ವಿಷ್ಣು ರೂಪ ನೀಂ ।
ಕರುಣಿಸು ದೀನಂಧು ಗುಣಸಿಂಧುವೆ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೩ ॥

ಹರಿಹರ ಭೇದಕಂಗೆ ಪಿತೃಮಾತೃ ವಿರೋಧಿಗೆ ದೂಷಕಂಗೆ ಭೂ- ।
ಸುರ ಪರನಿಂದಕಂಗೆ ನಿಗಷಾರ್ಥವಿರೋಧಿಗೆ ನೀಚಕರ್ಮಿಗಂ ।
ಪರವುರಾಪಾರ್ಥಾನನಗೆ ಶಿವಾಧಿಕಭಕ್ತಜನಾಪರಾಧಿಗಂ ।
ಪರಗತಿಯಿಲ್ಲ ಮೊಲ್ದಿನಗೆ ನೀಂ ಗತಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೪ ॥

ಆಕ್ಷರರೂಪ ಮಂತ್ರವಿಹಿತಾಕ್ಷರ ಬೀಜವಿಶೇಷರೂಪ ಪಂ ।
ಚಾಕ್ಷರ ರೂಪಮಂತ್ರ ಹರಿರೂಪ ಚತುರ್ಮುಖರೂಪ ನೀಂ ವಿರೂ ॥
ಪಾಕ್ಷ ಸುಶಕ್ತಿರೂಪ ಸುರನಾಯಕ [ದೇವ] ಯಮಸ್ವರೂಪ ನೀಂ ।
ರಕ್ಷಿಸು ದಿವ್ಯರೂಪ ನಿನಗಪ್ರತಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೫ ॥

ತಂತ್ರಿಗನಾಡಿಸಲ್ ಕುಣವ ಹಾಹೆಗಳೆಂದದಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳ್ ॥
ತಂತ್ರಿಗನಾದ ನಿನ್ನ ಶಿವಲೀಲೆಯ ಮಾಯೆಯಲಾಡುತಿರ್ಪವೀ- ।
ತಂತ್ರದಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ ನೆನಗಾವುದು ದೋಷ ಮದೈಸೆ ನಿನ್ನದೈ ।
ಮಂತ್ರಮತಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜಗದರ್ಚಿತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೬ ॥

ಬಾಣನ ಬಾಗಿಲಂ ಬಿಡದೆ ಕಾಯ್ದೊಲಿದಾತಗೆ ಮೈಸಿಕೊಂಡು ನೀಂ
ಮಾಣದೆ ಶೀತತಾಪವಿಷಮದ್ವರಬಾಣಗಳಿಂದ ಚಕ್ರಮಂ ॥
ಪಾಣಿಯೊಳಾಂತ ಕ್ಲಷ್ಟ ನೊಡನೊಂದಿದ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಭಕ್ತನಂ ।
ಪ್ರಾಣಮನಂದು ಕಾಯ್ದೆ ಭಯಭಂಜನಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೭ ॥

ಜಂಗಮರೂಪಿನಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗಮನಾಂತು ಜಟಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯಂ ।
ಹಿಂಗದೆ ಪಟ್ಟು ಲಾನ್ವಿತಶಿವೈಕವರಾಯಾಣರಾದ ಭಕ್ತರಂ ॥
ಮಂಗಲಮಾಗಲಾ ಮತವ ಮಂಗಲಮಾಗದವರ್ಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಂ ।
ಭಂಗುರಮಿಲ್ಲ ದಿತ್ತಿಯಮಮಾ ಶಿವಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೮ ॥

ಹೊಲೆಕುಲಮೆಂಜಲಿಲ್ಲದ ಪವಿತ್ರಜನರನ್ನು ಪವಿತ್ರರಾದರು- ।
 ಜ್ವಲವಭಕ್ತರೇಂ ಕೃತರೊ ಪಟ್ಟಲ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವಶುದ್ಧಿಗಂ ॥
 ಒಲಿದವರಿಷ್ಟಮಂ ಸಲಿಸಿದೈ ನಿನಗಿಂಪದು ದೇವ ಭಕ್ತವ ।
 ತ್ನಲ ಸಲಹೆನ್ನನುದ್ಧರಿಸು ಸದ್ಧಿತ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೯ ॥

ವ್ಯಾಸ ಹರಿತ ಗೌತಮ ವಸಿಷ್ಠ ಪರಾಶರ ಕೌಶಿಕಾತ್ರಿದೂ- ।
 ವಾಸಭರದ್ವನುಪ್ರಮದ ಕಾಶ್ಯಪ ಕಣ್ವಕಣಾದ ಮುಖ್ಯರಂ ॥
 ಆ ಸುತಪೋವಿಶಾಲಶಿವಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೊಂಡು ಕೈ- ।
 ಲಾಸಮನಿತ್ತೆ ನಿತ್ಯವಿಭವಾಕರ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೦ ॥

ನಳನಹುಪಾರ್ಜುನೋತ್ತಮ ಪ್ರರೂರವ ರಾಘವ ಭೀಮಸೇನ ಕೇ- ।
 ರಳಪತ್ನಿಜೋಳಪಾಂಡ್ಯ ಧರಣೀಶರಣೇಕವಿಧಾನದಿ [ನಿನ್ನ] ಪ್ರಾಜೆಯಂ ॥
 ಬೆಳಗಿನೆ ಮಾಳ್ವರಂದವರ್ಗಳಂದಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಲಿಂಗಕೋಟಿ ಭೂ- ।
 ತಳಮಿದು ಸಾರ್ಥಿ ನೀನವರಿಗೊಲ್ಲಹೆ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೧ ॥

ನಾರದಗಾನೋಲ ಮುನಿಮಾನಸವಂಜರರಾಜಹಂಸ ಸಂ- ।
 ಸಾರವಿದ್ವಾ ಮೆಚ್ಚಿದಕುಠಾರ ಪಟೇರಸಿತಾಭ್ರಕುಭ್ರದು- ॥
 ವಾರಶರೀರಕಾಂತಿ ವಿಸಹಂಬರಿವರ್ಯಮಕೋಟಿತೇಜ ಪಾ- ।
 ಪಾರಿ ವಿಚಾರಿಸೆನ್ನ ಮೊರೆಯಾಲಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೨ ॥

ಪ್ರಣ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭತನುಸಂಭವ ಶಂಭು ವರೇಣ್ಯ ಭೂರಿಕಾ- ।
 ರುಣ್ಯಸಮುದ್ರ ಸಂಶ್ರಿತಶರಣ್ಯ ಜಗತ್ತ್ರಯಗಣ್ಯ ಸದ್ಗುಣಾ- ॥
 ರಾಣ್ಯನಿವಾಸಿ ಮಾನಿಪನಗುಣ್ಯ ಮಹತ್ವದ ಗಣ್ಯ . . . ।
 ವಿಚಾರಿಸೆನ್ನ ಮೊರೆಯಾಲಿಸು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೩ ॥

ತಂಪಿನ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವದಿನೆಬ್ಬಿಸು, ನಿನ್ನ ದಯಾಮೃತಂಗಳಂ ।
 ಸಿಂಪಿಸು, ನೊಂಪುಗೈದು ನಿಜಭಕ್ತನನೆನ್ನುವನಿಂಪ್ರಮಾಡು, ಯೆ- ।
 ನಿಂ ಪಿರಿದಾದ ಭಕ್ತನಹನಾವನುಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಗದೀಶ ಪಾ- ।
 ಪಂ ಪರಿದೆನ್ನನುದ್ಧರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೪ ॥

ಶಿಖರಮನೊಲ್ಲ ನಿಟ್ಟಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿ ನುತ್ತುಮಮುಕ್ತಿಯಪ್ಪದೆಂ ।
 ದಬಿಳದಗತ್ತ್ರಸಿದ್ಧನಮಮಾ ಶಿವಲಿಂಗಮಹಾತ್ಮೆಯೆಂತುಬೋ ॥
 * [ಮುಖರಿತ]ವೇದ ಘೋಷಮೆನೆ ಸಪ್ತನದೀಜಲಪೂರತೀರದು- ।
 ನ್ನುಖಸುಖದಾತಭೂತ ಪರಿರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೫ ॥

ನಿನ್ನೆಡಭಾಗದೊಳ್ಳೆರೆವ ಗೌರಿ ಶಿವ ಭ್ರಮರಾಂಬೆ ಭಕ್ತರಂ ।
 ಮನ್ನಿಸಿ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಸುಖಸಂಪದಮಂ ಕೊಡುತಿರ್ಪಳೇಶ ಸಂ- ।
 ಪನ್ನಸುಪನ್ನಗಾಭರಣ ನಿನ್ನ ವನಂದೊಲಿದೆನ್ನ ರಕ್ಷಿಸಾ- ।
 ಪನ್ನಜನಾರ್ತಿಹಾರ ಮಹಿಮೋನ್ನತ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೬ ॥

ಘಟದ ವೈಲಭ್ಯವಂ ಮನುಜದೇಹಮುಪದ್ರವಕೋಟಿನತ್ವಂ ।
 ಪೊಟಮಿದ ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳ್ಳವೊಲೆ ಭ್ರಮೆ ನಿತ್ಯಸುಖಂಗಳಲ್ಲದೇ ॥
 ಕಟಕಟ ನೊಂದೆನಯ್ಯ ಋಣರೋಗಭಯಂಗಳ ಹಾರಿಸೆನ್ನನಂ ।
 ಕಟಮನುಪೇಕ್ಷೆಗೆಯ್ಯದೊಲಿದೆಬ್ಬಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೨೭ ॥
 ದುರಿತಗಿರಿದ್ರವಜ್ರ ದುರಿತಾರ್ಣವಬಾಡಬ ಘೋರಪಾಪನಂ ।
 ಹರ ದುರಿತಾಂಧಕಾರರವಿ ನೀಂ ದುರಿತಾಟವಿಗಿನ್ನಿಲೆ ನೀಂ ॥
 ದುರಿತಮದೇಭಸಿಂಹ ದುರಿತಾಂಬುಧಿಕುಂಭಜ ಸಾಂಬ ಶಂಭು ನೀಂ ।
 ದುರಿತ * [ಮನೋದ್ಧು] ನೂಂಕನಗೆ ನೀಂ ಗತಿ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೨೮ ॥
 ಸುಂಟುರುಗಾಳಗಂ ಪಟಗಮೇನದು ಹಾರದೆ, ಪಟ್ಟಿಯೊಟ್ಟಲೇಂ ।
 ಪಂಟಿಸಲಾರ್ಕುಮೇ ದಹನದೊಡ್ಡಿಗೆ ಸಡ್ಡಿಯೆ ಕಾಲಕಾಲನಾ ॥
 ಬಂಟಗೆ ಮೃತ್ಯುದೂತರಿದಿರಾಹರೆ ನಿನ್ನ ಕೃಪಾವಲಂಬನಂ ।
 ನಾಂಟರಲೆನ್ನ ಮುಂದೆ ದುರಿತಂಗಳೆ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೨೯ ॥
 ಬಂಜೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪರಿಯೋಲೆ ಬಡವಂಗೆ ನಿಧಾನಮಿದ್ರವೊಲೆ ।
 ಬಂಜೆಗೆ ಕಾಲು ಕಂಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣೆ ಬಹುರೋಗಿಗೆ ವೈದ್ಯನಾದವೊಲೆ ॥
 ಅಂಜನೊಡ್ಡ ನಿನ್ನನುರೆ ನಂಬದೆನಂಬದಿರೆಂದು ಪಾಪಮಂ ।
 ಭಂಜಿಸುತಂ ಪ್ರಸನ್ನನೆನಗಾಗಲೆ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೩೦ ॥
 ಜಯ ನಿರವಧ್ಯ ನಿತ್ಯಜಯ ನಿರ್ಮಲ ಕರ್ಮದ ಕರ್ಮದೂರ ನೀಂ ।
 ಜಯ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ ಜಯ ರುದ್ರ ನಿರಾಮಯ ನಿತ್ಯಶುದ್ಧ ನೀಂ ॥
 ಜಯ ಚಯಹಾರಿ ಶೌರಿ ಪ್ರರಮೈರಿ ಜಯಾಸ್ಥಿರವೀಂದುನೇತ್ರ ನೀಂ
 ಜಯ ಶರಣಾಗು † [ಯೆನ್ನೊಡೆಯ] ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೩೧ ॥
 ಜಯ ಹರಿಪ್ರೊಜ್ಯಪಾದ ಜಯ ವೇದನಮಸ್ಯುತ ಪಾರ್ವತೀಮುಖ ।
 ಪ್ರಿಯ ಜಯ ಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯನುತ ಸದ್ಗುಣಸಾಂದ್ರ ಜಯಾಮರೇಂದ್ರದ್ರು- ॥
 ಜಯ ಜಯ ನೀಲಕಂಠ ಜಯ ಸರ್ವಸುರೋತ್ತಮ ಸಾರ್ವಭೌಮ ನೀಂ ।
 ಜಯ ಶರಣಾಗತೋದ್ಧರಣ ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೩೨ ॥
 ಅತುಲಿತವೈಭವಾಯ ಚ ಭವಾಯ ಹರಾಯ ನಮೋಸ್ತು ಶಂಭವೇ ।
 ಶ್ರೀತಜನವತ್ಸಲಾಯ ಶರಣಾಗತಚಾತಕನಾರಿದಾಯ ನ- ॥
 ನ್ನತಗುಣಸಂಜಯಾಯ ಗಿರಿಜಾಮುಖಚಂದ್ರಕೋರ ತೇ ನಮಃ ।
 ಶ್ರುತಿಶತಗೋಚರಾಯ ಚ ನಮಃ ಶಿವಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೩೩ ॥
 ರಚತಗಿರಿದ್ರಚಾರುನಿಲಯಾಯ ನಮೋಸ್ತು ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ವಾ- ।
 ರಿಜಭವಪ್ರೊಜಿತಾಯ ವರದಾಯ ನಮಃ ಶಶಿಕೋಟೀಜನೇ ॥
 ವೃಜನಹರಾಯ ಘೋರದುರಿತಾಪಹರಾಯ ಚ ಶೂಲಪಾಣಯೇ ।
 ಭುಜಗವಿಭೂಷಣಾಯ ಚ ನಮಃ ಶಿವಪರೈತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೩೪ ॥

* ಮನೋದ್ಧುಮಾಕೆ (ಕ.)

† ಯೆನ್ನೊಡೆಯ (ಕ. ಬ.)

ತ್ರಾಹಿ ಜಗತ್ಪವಿತ್ರ ಕುಭಗಾತ್ರ ಗುಣತ್ರಯವರ್ಜಿತೋರ್ಜಿತ ||
 ತ್ರಾಹಿ ಚಿದಂಶ ಚಿನ್ಮಯ ಭವನ್ ಭಗವನ್ಮಹತೋಮಹೀಯ ಮಾಂ |
 ತ್ರಾಹಿ ಮಹೇಶ ಮನ್ಮಥರಿಪೋಸುತಪೋಧನ ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರ |
 ತ್ರಾಹಿ ದಿಶಾಂಪತೇ ಪ್ರಮಥನಾಯಕ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೫ ||

ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಭ್ರಮರಾಂಬೆ ರಾಣಿ ಬೆಂ- |
 ಬಿತ್ತದಿಹ ಷಣ್ಮುಖಂ ಗಡ್ಡಮುಖಂ ತವೆ ನಿನ್ನ ಕುಮಾರರೀರ್ವರಿಂ- ||
 ಗೊಡತನದಗ್ಗಲಂ ಶಿವ ಚತುರ್ದಶಲೋಕದ ಸಾರ್ವಭೌಮಿಕಂ |
 ಪಡೆ ಸುರಸಂಕುಲಂ ನಿನಗೆ ಸೇರ್ಪಡು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೬ ||

ಮಾಯಾದ ರೂಪನಾಂತು ಜಗಮಂ ನೆರೆ ಮೋಹಿಸುತಾದಿವಿಷ್ಣುನಾ- |
 ರಾಯಾಣಯಾಗಲಂದು ಪತಿ ನೀನನುಭೂತಿಗೆ ಕರ್ತೃವಾದೆ ನೀ- |
 ನಾಯಾಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರೊಳ್ ನಿಜಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಿ ನಿ |
 ಶ್ರೇಯಾಸಮೀನ ದೇವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೭ ||

ತೋಳ್ಗಳ ಬಲ್ಪಿನಿಂದ ನೆಗಹಲ್ ರಜತಾದ್ರಿಯನೆಂದು ರಾವಣಂ |
 ಪೋಳ್ಗಳೆರದುರ್ಜಾವಂತೆ ಪದದುಂಗುಟದಿಂ ಬಡದಾಂಕೆ ಸಿಲ್ಕಿ ಕೈ- ||
 ಕಾಳ್ಗಡೆದಾತನ ಶ್ರುತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಬಿಟ್ಟವನಂ ಮಹೇಶ ನೀ- |
 ನಾಳ್ಗಳ ಬಲ್ಲಹಂ ಪ್ರಮಥನೇವಿತ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೮ ||

ಬಹುತರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಡದರ್ಚಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಸಲಾ ಕುಬೇರಗಂ |
 ವಿಹಿತ ಸಖಿತ್ಯಮಂ ನವನಿಧಾನಮನೊತ್ತಿನ ದಿಕ್ಪತಿತ್ಯಮಂ ||
 ಮಹಿತದಗತ್ತಯಂ ಬಡದುಘೇಯನಲಿತ್ತ ಮಹಾತ್ಮಯೆನ್ನವಂ |
 ಮಹಿಸಿಕೊ ನಿನ್ನ ಪಾದಯುಗಮೇ ಗತಿ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೯ ||

ವಾಸುಕಿಹಾರಕುಂಡಲಿತ ಕುಂಡಲಿಮಂಡಿತ ಗಂಡಮಂಡಲೋ- |
 ಲ್ಲಾಸಿತಮಂದಹಾಸ ಮುಖಪಂಕಜಭಾಸುರ ದೇವರತ್ನಸಿಂ- ||
 ಹಾಸನಭಾಸಮಾನ ಸುರವೃಕ್ಷಲಸತ್ಕುಸುಮಾರ್ಚಿತಾಂಭ್ರಿ ಕೈ- |
 ಲಾಸನಿವಾಸಿಯೆನ್ನೊಲಿದೀಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೦ ||

ಹಾರಕಿರೀಟಕೋಟಿಮಣಿಹೀರರುಗಂಕಿತಕಂಕಣಂಗಳಂ |
 ಕಾರದವಾರಿದನ್ಪುರಿತಕಾಯದ ಕಾಂತಿ ಶರೀರಭಾಗದೊಳ್ ||
 ಗೌರಿಯ ತೇಜಮಂಗದಭುಜಂಗಭಣಾಮಣಿರೋಚಿ ಕೂಡೆ ಕಾ- |
 ಮಾರಿ ಜಗತ್ಪ್ರಕಾಶಕರ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೧ ||

ಉರ್ವಶಿರಂಭಿ ಮೇನಕೆ ತಿಲೋತ್ತಮ ಸನ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಾಸ್ಯಮಂ |
 ತೋರ್ವ ಬೆಡಂಗು ಸಿಂಗರಿಸೆ ರಂಗಮನಿಂದ್ರವಿರಿಂಚಿ ವಿಷ್ಣುವಂ ||
 ದೂರ್ವ ಗುಣಗಳಂ ನುತಿಸೆ ಭೇರಿವೃದಂಗಮಡಕ್ಕೆ ಭೋರಿಡಲ್ |
 ಸರ್ವಸುರೈಕಸೇವ್ಯ ಸಖ್ಯೈ ಶಿವಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೨ ||

ಕೂಲಿ ಕಪಾಲಿ ದಂಡಿ ಹರಿದಂಬರ ನೀಲಿಮಕಾಲಭೈರವಾಃ ।

* ಕಾಲ [ಕರಾಲಕಾಲಭಟ ಸನ್ನಿಭ] ಶಾಕೇನಿಡಾಕೇನಿಮಾರಿಭೂತವೇ- ॥

ತಾಳಪಿಕಾಚ † [ಘೋ]ರ ಭಯಮಂ ಪರಿದೋಡಿಸು ರೋಗದುಃಖ- ।

ನಿರ್ಮೂಲಕರಾಭಯ ‡ ಪ್ರದ ಕುಭಂಕರ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥೯೩॥

ದುರ್ಮುಖರಾದ ಮೈರಿಗಳೆ ನಾಶಿಸು ತೀವಿದ ಭೂತಭೂತಿಯಂ ।

ಚರ್ಮದಿನೋರ್ಮಯಪ್ಪಳಸುತೆಬ್ಬಿಸು ದುರ್ಜನಸರ್ವಜಿಹ್ವೆಯಂ ॥

ನಿರ್ಮಲಬಡ್ಗದಿಂ ಕೊಱುಕಿಡು ಪ್ರತಿಪಾತಕ ಪಂಚಕಂಗಳಂ ।

ಧರ್ಮಮುಖಾನಿಲಂ ಪರಿಗೆ ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೯೪ ॥

ತೃಣಮದು ವಜ್ರಮವ್ವದು ವಿಷಂ ಸುಧೆಯವ್ವದು ಮೈರಿಮಿತ್ರನಾಃ ।

ಕ್ಷಣದೊಳುದಾಸಿ ವಶ್ಯನಹನುದ್ಧತವಾದಿಯ ಮೂಗನಪ್ಪನೈ ॥

ಖುಣಭಯರೋಗಹಾರಿ ಶಿವಭಕ್ತಗೆ ಬೆಂಕಿ ಸುಶೀತ ॥ ಮವ್ವದಾ- ।

[¶ ಕ್ಷಣ] ಭವದಾಷ್ಟಿಯಿಂದೆನಗೆ ನೀನೊಲಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೯೫ ॥

ಅಂತರಮಿಲ್ಲದೆನ್ನನೊಲಿದೀಕ್ಷಿಸು ದಾಸ್ಯಮನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸೈ ।

ಕಾಂತ ಕೃತಾಂತಮೈರಿ ನಿಜಭಕ್ತರೊಳೊಂದಿಸು ದಿಕ್ಕು ನೀನೆ ವೇ- ॥

ದಾಂತರಹಸ್ಯಚಿನ್ಮಯ ಜಗನ್ಮಯ ಸುನ್ನಪರಾಧಕೋಟಿಯಂ ।

ಸಂತವಿಸೆನ್ನತಂದೆ ಪರಿಪಾಲಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೯೬ ॥

ನಿಪಲವಿಲೋಚನಾಂಗಿಗೆ ಶಿರಃ ** [ಸ್ಥಿತಿ]ಚಂದ್ರಕಳಾಸುಧಾರಸಂ ।

ಕಟದೊಳೊಸರ್ದು ಬೀಳೆ †† [ನಮದಬ್ಜ]ಭವಾಸ್ಯದ ರುಂಡಮಾಲೆಯೋಳ್ ॥

ಪಟುತರವೇದಗೂಕ್ತೆನುತಿ ರಂಜನೆ ಚಿತ್ರಮನಂತು ಬಣ್ಣಿ ಪೆಂ ।

ನಟಣೆಯ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಪರಿರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೯೭ ॥

ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಕೆ ನಿನ್ನಮಹಿಮೋನ್ನತಿಗೆನ್ನಳವಲ್ಲಾ ವಾಣಿಗಂ ।

ವುಸ್ತುಕಕೋಟಿ ಸಾಲದಿದು ಬಿನ್ನಪಮಾಲಿಸು ನೀಂ ಕೈಪಾಳುವಾ- ॥

ಕ್ಪುಸ್ತುತಮಾದಿವಸ್ತುಸುಲಭಂ ನಿಜಭಕ್ತಗೆ ಬೇಡಿದಿಷ್ಟಮ- ।

ಲ್ಪಸ್ತುತಿಗವ್ಯದೀಶ ನಿನಗಪ್ರತಿ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೯೮ ॥

* ಕಾಲಬಂಟರಂತೆವರು ಶಾಕೇನಿ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

† ಪಿಕಾಚ ಭಯಮಂ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

‡ ಪ್ರಮದ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

§ ನಾವಿಸು (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

॥ ಮವ್ವದ ಪಣಿ (ಬ.)

¶ ಪಣಿ (ಕ.)

** ಸ್ಥಿತಿ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

†† ನಮದಬ್ಜ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

ಇದು ಶತಕಪ್ರಬಂಧಮಿದು ಪಂಪಹರಂ ಭವಬಂಧಮೋಕ್ಷಣ- ।
 ಕೈದು ಶಿವಲೋಕಕೇವಲದಿದು ನಿಜ್ಜಣಿಕೆ * ಶ್ರುತಿಸಾರಮಿಶ್ರಿತಂ ।
 ಇದು ಶಿವಭಕ್ತರಾದವರ ಮೆಚ್ಚು ರಹಸ್ಯಮಪೂರ್ವಪಾವನಂ ।
 ಹೃದಯದೊಳಿಟ್ಟಿದಂ ಜಪಿಸಲವ್ವುದು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೯೯ ॥

ಭವ ಭವಪೇಪಬಂಧಭಯಮೋಕ್ಷಣಮವ್ವುದು ತಮ್ಮಯಾರ್ಯಸಂ- ।
 ಭವವರರಾಮಚಂದ್ರಕವಿಸೂಕ್ತಿಕದಂಬಿತರತ್ನಮಾಲೆಯಾಂ ॥

ಶಿವನ ಗುಣಂಗಳಂ ಪುದಿದು ಶಂಭುಪದಾರ್ಪಿತಪೇಕ್ಷಿಸಾದಮಂ ।
 ತವೆ ತಳೆದರ್ಗೆ ಶೈವಪದಮವ್ವುದು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೧೦೦ ॥

ಶಿವಶತಕಪ್ರಬಂಧಮಿದು ಸಿದ್ಧಿಕರಂ ಪರಮಾರ್ಥಮಾಗ್ರಮಂ- ।
 ತವನತಿಭಕ್ತಿಯಿಂ ಜಪಿಸಿದರ್ಗೆ ನಿರರ್ಗಳಭುಕ್ತೆಮುಕ್ತೆ ಸಂ- ॥

ಭವಿವುದು ಮೃತ್ಯು ದೂರಮಹುದಾತಗೆ ಸಂಪದಮವ್ವುದಂತ್ಯದೊಳು ।
 ತವೆ ಶಿವಲೋಕಮವ್ವುದಿದು ತವ್ವುದು ಪಾರ್ವತಿಯಾಣ್ಣನೊಲೈಯಿಂ ॥ ೧೦೧ ॥

ಅನುದಿನದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವರಿದಂ ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾ- ।
 ಜ್ಞಾನಶತಕಪ್ರಬಂಧಮನತಿಪ್ರಿಯಭಕ್ತಿವಿಧಾನದಿಂದ ಸ- ॥

ಜ್ಞಾನರೋಲಿದಾಲಿಸಲ್ ಜಪಿಸಲಾತ್ಮಮನೋರಥಸಿದ್ಧಿಯವ್ವುದೀ- ।
 ಸನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ರೋಗಭಯಭೂತವಿದ್ವಿರನಾಶಮವ್ವುಗುಂ ॥ ೧೦೨ ॥

ಪ್ರತಿನಿರವದ್ಯವದ್ಯಮಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದ ಸೂಕ್ತಿಯಿಂ- ।
 ದತ್ತಿಯಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ಶಿವಸ್ತುತಿಯಂ ಶತಕಪ್ರಬಂಧಮಂ ॥

ಶ್ರುತಿಸಾರತಮ್ಮಯಾರ್ಯಸುತನಿಂ ಶಿವನಿತ್ಯಕಳಾನ್ವಿತ ವ್ರಷ್ಮಮಾಲೆಯಾಂ ।
 ಮತ್ತಿಯುತರಾಮಚಂದ್ರಕವಿಯಿಂದ ಶಿವಾಂಭಿಸಮರ್ಪಣಂ ಕೃತಂ ॥ ೧೦೩ ॥

— ಸಮಾಪ್ತಂ —

ŚIVATATTVASĀRA

by

MALLIKĀRJUNA PAṆDITĀRĀDHYA.

Edited by

V. HANUMANTHACHAR, M.A. L.T.,

Librarian, Government Oriental Manuscripts Library, Madras.

This edition of Sivtattvasāra, a treatise on the principles of the Virāśaiva Cult, is based on the only palm leaf manuscript available so far in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, bearing the Descriptive Catalogue number 811. This manuscript is much injured, the leaves being broken at the edges, leaving some of the stanzas incomplete. The work is incomplete containing stanzas from 184 to 491 and from 725 to 740. It is probable that the work was written in 1,000 verses. Within the portion available to us, various topics relating to the greatness of Śiva and his devotees dealt with under separate headings are complete by themselves and give an idea of the religious principles explained therein. The publication of this work although incomplete is undertaken as it represents one of the very early works in Kannada which has not come to the notice of the Kannadigas till now. My attention was first drawn to this by Sri Veturi Prabhakara Sastri formerly Pandit of this library.

The author of this work is Mallikārjuna Paṇḍitārādhya who is one of the Paṇḍita-traya (trio of Pandits)—Sivaleṅka Mañcaṇṇa, Śiripati Paṇḍita and Mallikārjuna Paṇḍita—who are very often referred to with reverence in Virāśaiva Works. (*Vide Verse No. 400.*)

ಧರೆಯೊಳ್ಗೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ |

ವರಪಂಡಿತನೆನಿಸು ತಿಹುದಜಿಂ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ- ||

ಭರಮೆ ಕೆಯಲ್ ಪ್ರಮಥರೊಳ್ ||

ನಿರಲಿಂ ದೀಕ್ಷಿಸುನೆನಿವ್ವ ಬಯಸುವೆ ನೀತಾ || 400 ||

The life and greatness of Mallikārjuna Paṇḍita is the theme of the work Paṇḍitārādhya caritra in Kannada by Nīlakaṇṭhācārya and in Telugu by Pālkurike Somanātha. But there is no direct evidence regarding the date of this great religious teacher and for this we have to depend on the dates of some of his contemporaries, namely, Basava the founder of the Virāśaiva system, Velanāṭi Coḍa II and King Udaya of Pānugallu. Putting together the relevant facts connected

with them, the date of Mallikārjuna Paṇḍita may be fixed between 1160 to 1170 A.D. (*vide* Introduction to Śivatattvasāra, Telugu edition, pages 16 to 19, published by the Telugu Academy, Kakinada).

The Telugu version of Śivatattvasāra by Mallikārjuna Paṇḍita was published in 1922 by the Telugu Academy. But unfortunately this is also incomplete, containing verses from 1 to 489. The metre adopted in both the versions is Kanda and the expressions which are of Sanskrit origin are identical in both. It has, therefore, been possible to suggest probable readings where they are missing in Kannada version. These suggestions are put in square brackets in the text. For instance, all that is remaining of verse No. 190 in Kannada is—

.
 ಮುಸುರುತ್ತಿರ್ಕುಂ ||
 ನರರೋವರ್ಣಿಕಭಕ್ತರ . .
 ಸರಿ || 190 ||

The Telugu version corresponding to this is as follows :—

ಹರಿಸರಸಿಜಾಸನಾದುಲು |
 ಸರಿಗಾರನಿ ಚಪ್ಪು [ವಿವಿಧ]ಶಾಸ್ತ್ರಮಾಲಿನ್ ||
 ನರಶೀತಲ ಭಕ್ತುಲಕುನು |
 ಸರಿಯಾಗುದರೆ ಜಾತಿರೂಪ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾಲನ್ || 182 ||

This indicates how the Telugu version helps to complete the Kannada verse with suitable readings. Vice versa the Kannada version also suggests better readings in the Telugu text.* The numbering of the verses in the two texts differs, e.g., verse No. 184 in Kannada corresponds to verse No. 176 in Telugu. In order to facilitate a comparative study of the two works the numbers of the verses in Telugu are also given against the corresponding verses in the Kannada text.

*e. g. Verse No. 226 in Telugu reads as follows :—

ವೆಲಗೊನಿಯ ದೀಕ್ಷಿತುಡು ದೇ | ವಲಕುಂಡನೆ ಬೂಜಚೇಸಿ ವರ್ತಿಂಚುಮೆಯಿನ್ ||
 ಮಲಹರನಿ ದೀಕ್ಷಿತು ದೇ | ವಲಕು ಡೆಣುಂಗಂಗ [ಜೇಯ]ವಲಯಾನು ದೀನಿನ್ ||

As it is, this verse does not convey clear meaning and it may be re-written as follows with the help of the Kannada verse No. 236

ವೆಲಗೊನು ಯದೀಕ್ಷಿತುಡು ದೇ | ವಲಕುಂಡಗು ಬೂಜಚೇಸಿ ವರ್ತಿಂಚು ಮೆಯಿನ್ ||
 ಮಲಹರನಿ ದೀಕ್ಷಿತುಡು ದೇ | ವಲಕುಂಡನುಗಾಡೆಣುಂಗವಲಯಾನು ದೀನಿನ್ ||

ಶಿವತತ್ವಸಾರಂ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯವಿರಚಿತಮಸ್ತು

Edited by

V. HANUMANTHACHARAR, M.A., L.T.

¹ ಮತ್ತಿಮಿಂದೀಪರಿ ನೋಡಲ್

ಕ್ಷೇತಿಯೊಳ್ಳಂದೇಹಮಿಲ್ಲ ಶಿವಭಕ್ತರ್ ವಿ ।

ಶ್ರುತಮಾಗಿ ಮನುಜಚರ್ಮಾ-

ವೃತ್ತರಾದ್ರಯಹರು ತತ್ವವಿದ್ದೊಪ್ಪಿ[ಗಳಂ] || 184 || (176)

ಭಾವಿನೆ ಭಕ್ತರ್ ತ್ರಿಜಗತ್-

ಪಾವನರೆಭವಾಂಧಕಾರವಟಲವಿಘಟನೋ-

ದ್ವಾವಿತ[ನಿಜ]ಮಹಿಮಾರ್ಕವಿ-

ಭಾವನರವಿನಾಶರತಿ ಕೃಪಾಪರರಂದಂ || 185 || (177)

ಮಾನುಷ ಚರ್ಮಂ ಪುಡಿ-

ದ್ವೀನೇವದಿಂದಿಪ್ಪ ರಾದ್ರೀಶ್ವರಭಕ್ತರ್ ।

ಮಾನುಷರೆ ಯಿವರ್ ಲೋಕ ಹಿ-

ತಾನೇಕಾ ॥ ಚಾರೀಶ್ವರಾಜ್ಞಾಧಾರರ್ || 186 || (178)

ಮಾನಿಸಲಾಗಳ್ “ಮಧ್ಯ-

ಕ್ತಾ ನ ವಿನಶ್ಯಂತಿ” ಎನ² ಲ[ದುಚಿತ]ಮೆ ಯಾಗೀ-

ಶಾನ ಭವತ್ಕಾರುಣ್ಯಂ-

[ಭೋನಿಧಿ]ಯೊಳ್ಳಗಟ್ಟಿ ಮುಕ್ತನಂ ಮಾಡು ಶಿವಾ || 187 || (179)

ದೇವೇನ್ನೀ ದುರ್ಮುಖಮಂ

ಭಾವಿಸದಿರು ತಂದೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನೆ [“ಮಧ್ಯ-

ಕ್ತಾ ವಿಗತಕಲ್ಮಷಾ”]ಯಂ

ಬೀ ವಚನಮ ನಂಬಿದೆಂ ಮಹಾಮಹಿಮ ಶಿವಾ || 188 || (180)

¹ ಕ್ರೂತಿ.

² ಚಾರ್ಯ.

³ ಲಿಕೋಗ್ಯಮೆ. mss.

ಪ್ರಣತಿಸಲೆ. [1 " ನ ಮೇ ಭಕ್ತಃ
ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ " ಯನಿಪ್ಪ ನಿನ್ನ ವಚನ ಮದೊ]ಪ್ಪಲ್.
ಗಣನಾಥ ಭಕ್ತ ಚಿಂತಾ-
ಮಣಿ ರಘುನು ಜೀವದೇವ ಜಗದಾಧಾರಾ || 189 ||

(181)

[ಹು ಸರಸಿಜಾಸನಾಧ್ಯಾರ್
ಸರಿವಾರರನುತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ] ಮುಸಿರುತ್ತಿರ್ಕುಂ.
ನರ[ರೀಶ್ವರಭಕ್ತರೊಳ್ಳೇಂ
ಸರಿಯಪ್ಪರೆ ಜಾತಿರೂಪಸಾಮಾನ್ಯತೆಯಿಂ] || 190 ||

(182)

.....
.....ಮುಸುರುತ್ತಿರ್ಕುಂ.
ನರರೊರ್ವರೀಶಭಕ್ತರ.
..... || 191 ||

.....ತದಂಗಮ.
ತರುಗಳ್ನರಕಾರ್ತ ಮಕ್ಕೃತದ್ವೈಪ್ಪಿತದು !
ನರರೊರ್ವರೀ.....
..... || 192 ||

ಉರಿಯೊಳ್ ಲೋಹದ ಪಿಂಡದ
ಪಯಿಂ ಗಿರಿಜೇಶನಧಿಕ ಸನ್ನಿಧಮಾಗಿ.
ದೂರುಶಿವ[ಭಕ್ತರೊಳ್ಳಾ ದು-
ನರರೇಂ ದೇರೆಯಹರೆ ನಾಡೆಯೂಹಿಸಿ ನೋಡಲ್] || 193 ||

(183)

ನಮಿಪರಾರುಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಗೆ
ನಮಿಸರ್ ಕನಸಿನೋಳಮು[ಭದ ಮೂರ್ತಿಚಯಕ್ಕಂ] !
ಭ್ರಮರಹಿತಾಂತಕರಣಾರ್
ಹಮಕರಧರಭಕ್ತರೊಪ್ಪುವರ್ ಮೂಜಗದೊಳ್ || 194 ||

(184)

ಮಡದಿಸುತರ್ ಧ[ನ ಮೆಲ್ಲ]ವ-
ನೆಡೆವರಿಯದೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೂಳ್ವಂಗೀವರ್ !
ಪಡದಪ್ಪರವನೆ ಮತ್ತಂ
ಮೃಡಭಕ್ತರ್ ಬಯಸಿದಾಗ [ಮೆಚ್ಚಿಸಿ] ಶಿವನಂ || 195 ||

(185)

ಮೂಹರನ ಮಜ್ಜನೋತ್ಥಿತ
ಜಲಮೆ ವಿವಂಗಳ್ಗೆ ಮದೂ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಣ ಸಂ.
ಕುಲಕ್ಕೆದೆ ದೀಪತೈಲಂ
ತ್ರಿಲೋಚನನ ಭಕ್ತಸಂಕುಲಕ್ಕತಿಚಿತ್ರಂ || 196 ||

(186)

1 ಮದ್ಯಕ್ತಪ್ರ.....ಪ್ಪಲ್. mss.

2 ಸುವರ್. mss.

¹ ತಪ್ಪಿದ ಶಿರಂಗಳ್ ಬೆರಳುಗು

ಪಪ್ಪಿದಾ ಜಿಹ್ವೆಗಳೂಮಾಗಳು[ಯದೆ ಬರ್ಕುಂ |]

ಕಪಿಗೊರಳನ ಭಕ್ತರ್ಗೆಂ-

ದಪ್ಪಿಯರೆ ಸದ್ಯಪ್ರಸಾದರೀಶ್ವರ ಭಕ್ತರ್ || 197 ||

(187)

[ತೊಲಗಿದ ಕಣ್ಣಂ ಬರ್ಕುಂ

ನೆಲಸಿದ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೆಯ್ದಮ]ಚ್ಚಿದ ಘಾಯಂ |

ಘಳನಿ ಮುಚ್ಚುಗು ಭಕ್ತ

ಗೊಳವಿತ್ತಹನಾಗಿ ಶಂಭುವತಿಶೀಘ್ರದೊಳಂ || 198 ||

(188)

[ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತಮ ನುಣ್ಬರ್

ನೋಡದೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಂ |

ಮಾಡಿತ್ತ ² ನುಣ್ಬಿರಿಲ್ಲಿಯೆ

ನೋಡಲ್ಕಿಲೋಕಮಿಂದುಶೇಖರಭಕ್ತರ್ || 199 ||

(189)

³ ಬಳ್ಳನೀಶನೆಂಬ ನಂಬುಗೆ

ನೆಲೆಯಾಗಿ ⁴ ಲಲಿಶ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲ್ಕಂ |

ಮಲಹರಭಕ್ತರ್ ಪಿರಿಯರ್ |

ಕುಲಜರ್ ಕುಲಹೀನರೆನಲು ಘಟಿಯಿಸದಭವಾ || 200 ||

(190)

ನೀಚರನೀಚರ್ ಪರಿಮಿತ

ವಾಚರ್ ವಾಚಾಳರಾ[⁵ ತ್ತವಶರವಶರ್ ಶ್ರೀ- |

ಪಾ]ಚಾರರನಾಚಾರರ-

ಗೋಚರಚರಿತರ್ ಮಹೇಶನೊಬುಮೆಯ ಭಕ್ತರ್ || 201 ||

(191)

ನಿಯತಾತ್ಮರನಿಯತಾತ್ಮರ್

ನಯವಿನಯಾನ್ವಿತರ್ ನಯವಿನಯವರ್ಜಿತರ- |

ನ್ವಯಜರನನ್ವಯಜರ್ ನಿ

ನಯ(ವಿ)ರಹಿತ ಮಹಮರಭವನಂಘ್ರಿಯ ಭಕ್ತರ್ || 202 ||

(192)

ಪರಿಕೆನೆ ವ್ರೂವಿನ ಕತದಿಂ

ಶಿರಕೇರಿದ ನಾರಿನಂತೆ ಬಹುವಿಧನಂಸಾ-

ರರೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಕತದಿಂ-

ದಿರದಾಗಳ್ ತ್ರಿಜನವಂದ್ಯರಾಗೊಪ್ಪಿರರೇ || 203 ||

(193)

¹ ಕೊಡದ. mss.

² ನುಂಬರೆಲ್ಲಿಯು. mss.

³ ವೊಳವೀಶ. mss.

⁴ ಯಾಮೀಶ. mss.

⁵ ದಿಶವಶರವಶ ಶ್ರೀಪ್ರಾ. mss.

ಶ್ಯವಚನುಮಾಗಲ್ ಶಿವಭ-

ಕ್ರವರಂ ತಾನಾಗಲಾತನೇ ದ್ವಿಜವರ್ಯಂ ।

ಶ್ಯವಚಂಗಧಮಂ ಶಿವಭ-

ಕ್ರವರಾಳ್ಳುಖನವ್ವ ವಿಪ್ರನಗಜಾರಮಾಣಾ ॥ 204 ॥

(194)

ಪಲಕಾರ್ಪಾಸಕ್ಕಂ ನಿಜ-

ಕುಲಮುಂ ಮಾನೋಳ್ವುದಾಗಿ ಕುಲಮುಂ ಸಿರಿಯುಂ ।

[ಬಲಮುಂ ವಿದ್ಯೆ]ಸಮಸ್ತಂ]

ಮಲಹರನಹ ಶಿವನ ಭಕ್ತಿ ಮಹಿಮೆಯಿನತ್ತೀ ॥ 205 ॥

(195)

ಭವಭಾವರಜೋಮಲರೆನಿ-

ಸುವ ಮನುಜರಬುದ್ಧಿವಂತರಗಣಿತ ॥ ದಿನದಿಂ ।

ಶಿವಭಾವ ಪ್ರಣಯಬಲದಿಂ

ದವಗಾಹಂಗೆಯ್ಯದಿದ್ದೊಡಕುಭಿಗಳತ್ತೀ ॥ 207 ॥

(198)

ಪುಟ್ಟಲ್ಕಿ ಸತ್ತಾ ३ ಸಾಯಾಲೆ

ಪುಟ್ಟಿದ ಪುಡಿಗಳವೊಲಭವಭಕ್ತಿಯನೆಂದುಂ ।

ಮುಟ್ಟಿದ ಮನುಜರ್ ४ ಸಾಯುತ್ತ

ಪುಟ್ಟುತ್ತಂ ಮುಕ್ತಿವರಕೆ ದೂರದೊಳರ್ಪರ್ ॥ 208 ॥

(199)

ಕಣಿಗೊರಳನ ५ ಪದಸೇವೆಗೆ

ಪೊಣಗಾಡೆಲ್ಲಂ ನಿಷಿದ್ಧಮವು ಕೆಲದಿವನಂ ।

ಮೆಣೆವವು ಪಿತ್ಯವರ್ವಂಗಳ

ಮೆಣಪಿನವೊಲ್ ಯಾವನಾನ್ನೆಪಾನೋನ್ನದದಿಂ ॥ 209 ॥

ಇವ್ವಸುಮತಿಗಡಾಗಮ್ಮನಿ,
ಪುಪ್ಪುಲಲೋಬುಟ್ಟನೆಟ್ಟು ಪುಪ್ಪುಲುಗೊಣಯೇ.
ನರ್ವಪ್ಪುಭಕ್ತಿ ವಿರಹಿತಾ
ಈ ಪದ್ಯವು ತುಂಬ ಶಿಥಿಲವಾಗಿದೆ. ತೆಲುಗಿನ
ಅನುವಾದಪದ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ನಂಬದಳವ ಮನುಜರ್ ಬುದ್ಧಿವಂತರಗಣಿತತಪನೀ. mss.

३ ಸಾವರೆ. Mss.

४ ಸಾವುತ್ತ.

५ ಸೇವನೆ.

ಪೂಜಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ।

ರಾಜತಮಪ್ಪಭವನಂಘ್ರಿಯಂ ಪೂಜಿಸಿ ನೀ ।

ಪೋಜೆಯನುಳದಡಿಯಿಡದಿರಿ ।

ರಾಜರ್‌ರಟ್ಟುರ್‌ಗಳವ್ವುದುಂ ಸ್ಥಿರಮಲ್ಲೇ || 210 ||

(200)

ಅವಿರಲನಿಷ್ಠಾಗತಿಯಿಂ ।

ಭವದರ್ಚನೆಗೆಯ್ದ ಪಡೆವರಗಣಿತಸುಖಮಂ ||

ಸಂಶೇಷಭಕ್ತಿಯಿಂದಂ ।

ಶಿವಭಕ್ತರ್‌ಗಳಗುನಾತನುಂ ಪಡೆವ¹ ನೆದಂ || 211 ||

(201)

ಕಂಡೆಹಗೀತಾರ್ಚಕರಂ

ಕೊಂಡಾಡಿರಿ ಸುಗತಿವೇಳ್ಪೊಡೊಲ್ಲ² ದೊಡಿರಿ ಬಿ ।

ಣ್ಣುಂಡಿಕ್ಕಿದಂತಿರವರೊಳು

ತೊಂಡುತನಂ ಬೇಡ ಲೇಸನೊಲಿವರೆ ಮನುಜರ್ || 212 ||

(202)

ಅನುಭವ ಕೇವಲಭಕ್ತರ

ನನುಷ್ಠಿಸುತ್ತೇನೆ || “ ಸುದೂರಮಪಿಗಂತವ್ಯಂ ” ।

ಎನೆ ಕಂಡೆ ಸಾಲದೆ ತಾಂ ।

ಪಿನಾಕಿಯಂ ನೋಡಲೆಂದು ಬಯಸಲದೇಕೈ || 213 ||

(203)

ಶಶಿಧರನ ವರಮಭಕ್ತರ

ವಸರಿಪ ಶೀಲಂಗಳಂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೆನ್ನೀ ।

ರಸನೆ ದಣಿಯಲ್ಪಿ ಪೊಗಳದ

ಕನಕಲಜನ್ಮಮದು ಜನ್ಮಮೆನಿಪುದೆ ಧರೆಯೊಳ್ || 214 ||

(204)

ಸುಗತಿಗಳಕ್ಕುಂ ಪೊಗಳಲ್ ।

ಕುಗತಿಗಳಕ್ಕವರನೇಱಿಸಲ್ಪುತ್ತವರಂ ||

ನಗಜೇಶಭಕ್ತರಂ ಮಿಗೆ ।

ಪೊಗಳರೆ ಮತಿಯುತರಗಣ್ಯಪುಣ್ಯೋದಯರಂ || 215 ||

(205)

ಶ್ರೀಯಂ ಕುಲಮುಂ ಶಿಲಮು- ।

ಮಾಯುಷ್ಯಂ ನಷ್ಟಮಕ್ಕು ನಿಮಿಷದೆ ಮುಕ್ತಿ- ||

ಶ್ರೀಯುತ ಶಿವಭಕ್ತರನುರೆ ।

ನೋಯಲ್ ನಿಂದಿಸುತ್ತಮಿರ್ಪ ಪಾಪಾತ್ಮರ್ಗಂ || 216 ||

(206)

ಅವೆಡೆಯೊಳುವ ದೆಸೆಯೊಳ್- ।

ಗಾವಗ್ರಾಮದೊಳಿ ವಸಿಸುವಂ ಶಿವಭಕ್ತಂ ||

ಭಾವಿಸಲಲ್ಲಿ ಕುರ್ ಮಹಾ ।

ದೇವಸಮನ್ವಿತಮೆನಿಪ್ಪ ತೀರ್ಥಸಮೂಹಂ || 217 ||

(207)

¹ ನರಂ.

² ದರಂಜಿಂಗುಂಡಿಕ್ಕಿ.

ಶಿವಭಕ್ತರ್ ವಸಿಸಿರ್ಪೆಡೆ ।

ಯವಿಮುಕ್ತಾಕ್ಷೇತ್ರ [ಮಕ್ಕುಮಧಿಕಪ್ರೀತಂ] ॥

ಶಿವನಿಹನನಿಶಂ ತ್ರಿಜಗತ್

ಪವಿತ್ರ[ಮಕ್ಕುಮದೆ ಸರ್ವ]ದೋಷಾಪಹರಂ ॥ 218 ॥

(208)

ಕಡುನಿಷ್ಠು[ರಪಾಪಂಗಳ

ತೊಡೆರಿಂದೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಕಿ ದುರ್ಬಲನಾದಂ] ।

ಮೃಡಭಕ್ತರ ಮನೆಗೈದಿಯೆ

ತಡೆಯದುಣಲ್ ಜಲಮನೀಂಟಿ ಪೋವುಪು ಬೇಗಂ ॥ 219 ॥

(209)

ಸ್ಫುಟಶಿವತಾಂತ್ರಿಕನವಗತ ।

ಕುಟಲಾತ್ಮಕನುದ್ಧರಿಪ್ಪ ಗೋತ್ರಮನೆಲ್ಲಂ ॥

ಪಟುಮತಿ “ರಜ್ಜಾಕಿ ಕೂಪಾ ।

ದ್ವುಟಂ ಯಥಾ” ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿ¹ನಿಜಮವ್ವುದರಿಂ ॥ 220 ॥

(210)

ಕ್ಷೇತಿಪಾಲಂ ನಿಜಭೃತ್ಯ-

ಗತತಿಪ್ಪಿದೋಡೆಂತು ವೇಟ್ಟಿನೋಜೆಯನಂತಾ ॥

ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ಶಿವಭಕ್ತರ್ಗಳ್

ಗತತಿಪ್ಪಿದೋಡೆಂತು ವೇಳ್ವಲೀಶನೆ ಕರ್ತಂ ॥ 221 ॥

(211)

ಅಧಿಕಾಪರಾಧಕೃತದಿಂ ।

ದಧವಾಧಮನಾವನಾದೋಡಂ ಶಿವಭಕ್ತಂ ॥

ಅಧಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂದದಿ

ವಧೆಗನರುಹನಕ್ಕು ವೇದವಾದಿಗಳೊಲಿವಿಂ ॥ 222 ॥

(213)

ಅವನಿಯೊಳೆ ಪ್ರಾಣದಂಡಕೆ

ಶಿವಭಕ್ತನನರ್ಹನೆನಿಸುತ್ತಿರ್ಪಂ ನೋಡಲ್ ॥

ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಕಾರಣದಿಂ ।

ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣ ಸಮಯವಚನದ ಗತಿಯಿಂ ॥ 223 ॥

(212)

ಶಿವಶಾಸನ ಕಾರಣದಿಂ ।

ದವೆ ವೇರಿಗೆಮಾನ್ಯರೆಂತುಬಾದೋಡೆ ತಮ್ಮಾ ॥

ದ್ವವನಿನ್ತರಣಕೆ ತಮ್ಮಯಾ ।

ಶಿವಭಕ್ತಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳರಲೆ ವೇಟ್ಟಿದು ಭಕ್ತರ್ ॥ 224 ॥

(214)

ಶಿವಭಕ್ತರ್ಗಮಗೇನಂ-

ದವಿಚಾರದೊಳೀಕನಾಜ್ಞೆಗಟ್ಟಾಚರಿಸಲ್ ॥

ಭಾವನದೊಳೆ ಮಾನ್ಯರವ್ವರ್

ಶಿವ ನಿಮ್ಮಯ [ಕವಳಿಗೆ] ದಿಟಂ ಸಂದವರೆ ॥ 225 ॥

(215)

¹ತಥ್ಯಮಹುದರಿಂ. mss

²ವಿವ್ರ, mss

ಪ್ರ ಸಾ ದ ಸ್ಥ ಲ.

(ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯವು)

ಭವಿಗಂ ಲೋಭದೋಳಂ ಕೊಳು-

ವಸಗಂ ನಾನಾರ್ಥಿಗನ್ಯಭಾವನೆಯುಳ್ಳಂ- ||

ಗವನಿಯೊಳೆ ಮಲಯುತಂಗಂ ||

ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ನಿಷೇಧಮುಣಲಿಂದೆಂದುಂ || 226 ||

(216)

1 ಧರೆಯೊಳಭಕ್ತಂಗಂ ಶಂ-

ಕರನಿರ್ಮಾಲ್ಯೋಪಭೋಗ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನ ತ ||

ದ್ವರಣಸಮಾಲೋಕನವದ-

ಪರಿಲಂಘನವಿಧದಿನಧಿಕಸಾತಕಮಕ್ಕುಂ || 227 ||

(217)

ಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ನಿಜದೇಹಮು ||

ಸ್ಥಿತಮಾದುದು 2 ನಂಟ ವೇಸುವಂ ನರನೆಂತಾ ||

ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನು ||

ಣ್ವಿತಿಮಲದೇಹುರನೆ ಮುಟ್ಟಿ ವೇಸುವನೀಶಂ || 228 ||

(218)

ನಿರ್ಮಲವಸ್ತುವಹುದರಿಂ ||

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮೇಕಲೈ ನೆಗಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವುಧಂ ||

ಕೂರ್ಮಮಿನುಣ್ಬುರ್ ಭಕ್ತರ್ ||

ಕರ್ಮಕ್ಷಯವಹುದರಿಂ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಭವಾ || 229 ||

(219)

ಗುರುಶಿವದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯಿಂ ||

ಖರಹಿತಮಲತನುಪವಿತ್ರರವ್ವುಗ್ ಭಕ್ತರ್ ||

3 ಹರನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮನುಣ್ಬುರ್ ||

ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ದಾಸಭಾವ ಸಮೇತರ್ || 230 ||

(220)

ನಿರತಿಶಯಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠಾ ||

ಪರಸದ್ಭಕ್ತರ್ಗೆ ದಾಸಭಾವನೆಯಿಂದೀ ||

ಶ್ವರನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನುಣ್ಬುದು ||

ಪರಮಶಿವಾ [ಚಾರಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗಂ] ಧರೆಯೊಳ್ || 231 ||

(221)

ಭವದೋಪವಿಘಾತಾರ್ಥಂ ||

ಶಿವಭಕ್ತನಿಷ್ಠೆವೆರಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿನೆಂದುಂ ||

ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನುಣ್ಬುರ್ ||

ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರರಾಣವಚನಸಮಯದ ಗತಿಯಿಂ || 232 ||

(222)

1 ಧರಣಿಯೊಳಭಕ್ತಂಗಂ.

2 ನಂಟವೇಸುವಂ ನರನೆಂತಾ.

3 ದೇಹರವ್ವು ಪ್ರತ್ಯರ್.

ಫಲ ಪತ್ರೋಪಧಿ ಕುಸುಮಂ- ।

ಗಳುಮಂ ವರಭಕ್ತ್ಯಭೀಷ್ಯಮಂ ಪಾನಾನ್ಮಂ- ॥

ಗಳನೀಶಂಗೀಯದೆ ಕೈ ।

ಕೊಳ್ಳಲಂ¹ ತವೆ ಮದ್ಯಮಾಂಸಸೇವನೆಯಕ್ಕುಂ ॥ 233 ॥

(223)

ಶಿವದೇವಲಕನು.

ಶ್ರುತಿಶಾಸ್ತ್ರಮನೋದಿದ ದೀ- ।

ಕ್ಷೇತನಂಜಿಲ್ ಬಾರದಾಗಿಯಾಭವಕುಮಂ ದೀ ॥

ಕ್ಷೇತನಂ ಮುಟ್ಟಲ್ ಬಾರದು

ಸತತಂ ಶಿವಲಿಂಗಮಂ ಶಿವಾಗಮ ವಿಧಿಯಿಂ ॥ 234 ॥

(225)

ಸ್ವಾರ್ಥ ಪರಾರ್ಥ ಶಿವಾರ್ಚನೆ.

ಮಾರ್ಥಪ್ರದನೀಕದೀಕ್ಷೇತಂ ಮಾಡಲ್ಕು- ॥

ತ್ಯುರ್ಥನಿರರ್ಥಕಮಕ್ಕುಭ ।

ಯಾರ್ಥಮದೀಕ್ಷೇತನೊಡರ್ಚಿದರ್ಚನೆ ಮೆಂದುಂ ॥ 235 ॥

(224)

ಬೆಲೆಗೊಂಡ ದೀಕ್ಷೇತಂ ದೇ ।

ವಲಕಂ ಶಿವಪೂಜೆ ಗೆಯ್ದು ವರ್ತಿಪ ಕತದಿಂ ॥

ವಲಹರನೆ ದೀಕ್ಷೇತಂ ದೇ ।

ವಲಕನುಮೆಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಯವೇಲ್ಪುದ ನೆಲ್ಲರ್ ॥ 236 ॥

(226)

ಬೆಲೆಗೊಂಡುಂ ಶಿವದೀಕ್ಷೇತ ।

ನಲಸದೆ ಶಿವಪೂಜೆಗೆಯ್ಯಲುಣೆ ಪೂಜ್ಯಂ ದೇ ॥

ವಲಕಂ ಮತ್ತಿನಿಸಂ ದೇ ।

ವಲಕನದೀಕ್ಷೇತ ಮೆನುತ್ತಾಟಿಯವೇಳ್ಪುದಿದಂ ॥ 237 ॥

ಗತಜನ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರ- ।

ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ನಿಜಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಪೂಜಿಸುವಂಗೀ ॥

ಕ್ಷೇತಿಯೊಳ್ ಶಂಕರನೇ ಗುರು ।

ಮತಕಾಂಭವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಲ್ಲಗೆಲ್ಲಂ ॥ 238 ॥

(227)

ಶಿವನೆ ಗುರುನಾಗಿ ದೃಢದಿಂ- ।

ದವಿರತಶಿವಪೂಜೆ ಗೈವ ಭಕ್ತಂ [ಗುಣಾ] ॥

ನವಿಧದೆ ದೇವಲಕನುಮ- ।

ಲ್ಲವನಿಯೊಳ್ಳಾಭಯಾರ್ಚನೆ ಪರದೀಕ್ಷೇತನವ್ವಂ ॥ 239 ॥

(228)

ಶ್ರುತಿತಳದೊಳೆಕೆ ಗುರುದೀ.

ಶ್ರುತಿರಂ ಭ್ರಾತರ್ಕಳೆಂಬರಾಗಮದೊಳ್ ತ ||

ಸ್ನುತರವೃದರಿಂ 1 ತದ್ವೀ-

ಶ್ರುತಸುತರ್ಗಂ ದೀಕ್ಷೆವೇಳ್ಕು ಕೃತಿಯೋಗ್ಯತೆಗಂ || 240 ||

(229)

ಜನಕಾದಿಗಳಂ ಶಿವಧ |

ಮನಿಯೋಜಿತೆಯವು ಕನ್ನೆ ಪೂಜ್ಯಳ್ ಶಿವಭ. ||

ಕ್ರೂರೋತ್ತಮ್ಯರ್ಗ ಕುಡ.

ಛನುವಾಗದು ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಗೆಡವುದ ಮೋಘಂ || 241 ||

(230)

ಶಿವಭಕ್ತನಲ್ಲದ ಪತಿ.

ಶಿವಭಕ್ತನಾಗನುತ್ವೋ-

ಲ್ಲವಿರತಮುಂ ಬುದ್ಧಿವೇಳೆ ಸತಿ ಪತಿಗಂ ತ. |

ದ್ಧವನೊಲ್ಲದಿದೋ 2 ಡಾ ಕಯು

ಮವನಂ ಮೊರಲೈ ಬರ್ಕ್ಕು ಭಕ್ತಿಯ ಕತದಿಂ || 242 ||

(231)

ಪುರಹರನ ಭಕ್ತಿಯುಂ ನಿಜ

ಪುರುಷಂಗಿಲ್ಲದಿರೆ ಮತ್ತೆ ಪುರುಷೇಚ್ಛೆಯೋಳ್ ||

ಛಿದ್ರದೆ ಸತಿ ಮೊಟಿ ಮೆರೆವಳ್

ಪುರುಷನನಾತ್ಮದೊಳ್ ಬಿಟ್ಟು ಭಜವಳ್ ಶಿವನಂ || 242 ||

(232)

ಪುರುಷವ್ರತಿಕೂಲತ್ವಂ

ಸ್ಥಿರದೋಷಂ ಸತಿಗೆ ದರ್ಗತಿಯನೀಯದು ತ |

ತ್ವುರುಷನ ಭಕ್ತನೆ ಯಾಗಲ್

ಪುರುಷನುಮಂ ಮೊಟಿ ಶಿವನನೋಲೈವಡೆಯೋಳ್ || 244 ||

(233)

ಅನಸೂಯೆಯು 3 ನಾಳಾಯನಿ

ಮುನಿಭಾರ್ಯಗಳಾತ್ಮಪತಿಗಳಂ ಮೊಟಿಯ ಭ ||

ರ್ಗನೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಪಡೆದರ್

ಘನತರನಿಜವಾಂಛಿತಾರ್ಥಫಲಮಂ ಮುನ್ನಂ || 245 ||

(234)

ಸ್ಯಾಭಾಷಿಕಮಲದುರ್ಬೋ-

ಧಾಭಾವಮುಡಿಲ್ಲ ಕರು 4 ಣಮಾಗುವ ಮುನ್ನಂ |

ವಿಭಾವದಿ ಪೂಗಳಲ್ ನಿ

ನ್ನೀ ಭಕ್ತರ ಘನಮ ನೆಜ್ಜರಣಿವರೆ ರುದ್ರಾ ? || 246 ||

(235)

1 ದ ದೀಕ್ಷಿತಸತಿಪತಿಗಂ ದೀಕ್ಷೆವೇಳ್ಕು.

2 ಡಾಯಕ.

3 ಮಾಳಾಯಿಯು.

4 ಣಮ . . . ನೆನ್ನಾನಾಭಾವ.

ಜ್ವರಪೀಡಿತಂಗೆ ಸಕ್ಕರೆ
ಯರುಚಿಯನೀವಂದ¹ ದಿಂ[ದಮಜ್ಜಾನಾಖ್ಯ- ||]
ಜ್ವರಪೀಡಿತಂಗೆ ಶಿವಭ-
ಕ್ತರುಚಿರ ಸಕ್ಕರೆಯು ಮರುಚಿಯಂ ನೆಹಿ ಮಾಳ್ಕಂ || 247 ||

ಜಡಮತಿಗಳಾಮಲ್ಪಜ್ಞರು
ಮೃಡ ನಿಮ್ಮಯ ನಿಜವನೆಯಿಲ್ಲರೆ ಧರೆಯೊಳ್ ||
ಜಡಧಿಯ ಗುಣಂ ಬಲ್ಲದೆ
ಬಡಬಾವಿಯಿರ್ಪ್ಪ ಕಪ್ಪೆ ನಿಜಮತಿಯಿಂದಂ || 248 || (238)

ನಣೆಯೋದನಿನಿತನೋದಿಯು
ಮತಿಯಾರ್ಸ್ವಲ್ಪಜ್ಞರಭವ ನಿಮ್ಮಯ ನಿಜನಂ ||
ಅತಿವ್ರವೆ ಅನ್ನದರುಚಿಯಂ |
ನಣೆ ತೊಳಸುವ ದರ್ವಿಗಳ್ ಧರೆಯೊಳ್ || 249 || (239)

ವೇದವುರಾಣಮ ನಡಿದು ಸ
ದೋದಿತನಪ್ಪೀಶ ನಿಜಮನೆಯಾರ್ ಮೂರ್ಖರ್ ||
ಮೇದಿನಿಯ ಜನಂಗಳ್ ನೋ
ಳ್ವಾದಿತ್ಯನನೀಕ್ಷಿಸುವುದೆ ಘೋಕಸಮೂಹಂ || 250 || (240)

ಸತತಂ ಪಠಿಸುತ್ತ² ದರಿಂ
ಪ್ರತಿಪಾದಿತನಪ್ಪ ಶಿವನನೋಲೈಸದ ದು ||
ಮೌತಮಾನಿಗತ್ತೆಗಳೇ-
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳವಾನ್ಯರುಗಳಾಗದಿಪ್ಪರೆ ದಿಟದಿಂ || 251 || (241)

ವೇದಾದಿಗಳಂ ತಿಳಿದು ಮ-
ಹಾದೇವನ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ದಜ್ಞರ್ಕಳ್ ವಿ-
ದ್ಯಾದುರ್ವಹ ಭಾರವ್ಯಾ-
ಪಾದಿತದುರ್ವಿಪ್ರಗರ್ಭಂಗಳಾಮತ್ತೇ || 252 ||

ನುತತಾಂತ್ರಿಕ ಮೈಷ್ಠವನಾ
ಗತ ಜೈನಾದ್ಯಾಗಮಿಕರೋಳಾರಾದೊಡಮೊ ||
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳ ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಾ
ನ್ವಿತಸಿದ್ಧಿಯೊಳಭಕ್ತರಂತೊಪ್ಪುವರೇ || 253 || (242)

¹ ದಿಂ ಜ್ವರ.

² ತ್ತವಕಂ.

ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪಾದನೆ.

ಜ್ಞಾನಿಯನಿವೃಂ ಭಕ್ತಿವಿ
ಹೀನಂ ತಾನಾಗೇ ಮುಕ್ತಿಗೈದಂ ನೃಪತಿ ||
ಜ್ಞಾನಮಿರಲ್ ಪೋಷಿಸುವನೆ
ಮಾನವಪತಿ ನೇವೆಗೆಯ್ಯದಿರೆ ಮಾನವನಂ || 254 ||

(243)

ಗೆಡಕಾಸ್ತ್ರಮನಟಿದುದರಿಂ
ಗಜಮಂ ತಾನೇಱಲೆಯಲಾರ್ಪನೆ ನಿನ್ನಂ ||
ತ್ರಿಪತ್ಯತಿಯಂದಟಿದುಂ
ಭಜಿಸಿರಲ್ ಮುಕ್ತಿಯಂ ಪಡೆವುದೆದ್ದೀ || 255 ||

(244)

ಎಡೆಡದೆ ಶಿವಜ್ಞಾನಂ-
ವಿಡಿದು ಸಮಸ್ತವನೆ ಬಿಟ್ಟು ದುರಹಂಕಾರಮ ||
ನುಡುಗಿ ತನು ಬೀಳುವನ್ನಂ
ಮೃಡ ನಿನ್ನಂ ಭಜಿಸವೇಡ್ಕಿ ಬಾಹ್ಯಕ್ರಿಯೆಯಿಂ || 256 ||

(245)

ಬೇಸಟದೆ ಕರ್ಮಮಂ ನೆಹಿ
ನ್ಯಾಸಂಗೆಯಿದಖಿಳಕರ್ಮಮಂ ಬಹುವಿಧಯ- ||
ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುಗುವನ್ನಂ
ದಾಸತ್ವದಿ ಭಜಿಸವೇಡ್ಕಿ ನಿನ್ನನುಮೇಶಂ || 257 ||

(246)

ಕ್ರಿಯೆಯಾಟತು ಯೋಗಿಯೆಂದಾ-
ಉಯಿ ವಿಷಯಮನುಡುಗದಿದ್ ರಾಗಾಂಧಂ ಪ್ರ
ತ್ಯಯಾರಹಿತಾತ್ಮ ನೃಪತಿ
ನೆಯನುಭಯಭ್ರಷ್ಟನಧಿಕನಾಸ್ತಿ ಕನಭವಾ || 258 ||

(247)

ಕ್ರಿಯೆಯನಟಿದಟಿದು ವರ್ಜಿಸ
ಉಯಿಕ್ತಿಸಂಯುತನು ಪತಿತನಿನಿಪಂ ಕ್ರಿಯೆಗಾ- ||
ಶ್ರಯಾನಿಸುವಹಂಕಾರ
ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಣದೆ ಮಾಣಬಹುದೆ ಸತ್ಕ್ರಿಯನಭವಾ || 259 ||

(248)

ನಾನೆಂಬಭಿಮಾನಮಾಮ
ಜ್ಞಾನಂ ಪಿಂದುಡುಗಲಖಿಳಕರ್ಮಂಗಳುದಾ ||
ಸೇನತೆಯಿಂ ಪಿಂದುಳುವವು
ತಾನೇ ಬಿಟ್ಟವೆನೆನುಯುಕ್ತಂ ಭವನೇ || 260 ||

(249)

ಉನ್ನತಸಮುದಿತ ನಿಜಸಂ
ಪನ್ನಾಭ್ಯಂತರ ಶಿವೈಕ್ಯ ಭಾವೋದಯದಿಂ ||
ತನ್ನೆಟಿವಂ ಮಹಿಮವನ್ನಂ
ನಿನ್ನಂ ಭಜಿಯಿಸಲವೇಡ್ಕಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಂ || 261 ||

(250)

పిదప కర్మచయమదు

నిరంతరాభ్యాసః¹ తత్సనిర్మలతాహం.

కరణవిశుద్ధి శిష్యేశ్య

స్ఫురితజ్ఞానప్రసాదబుద్ధిగః కడుగుం || 262 ||

(251)

అంగమదాభ్యంతరమ

శృంగశరిపుగే ప్రధానమశ్శం బాహ్యం

అంగప్రధాన మంబుజశ్శం

శృంగమనాజరిసీ బాహ్యమం బిష్టప్రదే || 263 ||

(253)

నానందతీప్తుదనుటెదు శి-

వానందానుభవమగ్ననప్రస్నం ముం ||

నానాడంగదేంబ భావది

నీనానం బిడలు బారదీశాచార్యనయం || 264 ||

(252)

అంగాభ్యంతర విధియిన-

నంగారియనోల్దు భజసి బాహ్యక్రియాయం

లింగాశ్చేతియం భజనద

మంగలమానవరిగింత మరాళరమోటిరే || 265 ||

(254)

నాంగమేనిప్వ శ్రుతిగం

మంగళ వేదాంతనిజయశజమబ్బుగ్గం ||

లింగస్వరూపవిరహిత-

గంగాధరరూపనటియ గారవమాంటే || 266 ||

(255)

వనజాననవనజోదర |

ననశాదిగళాదియారీ త్యజసిదరిల్లె ||

ఫనతర బాహ్యమమం మి |

శ్శిన నీజర్ శ్శేయనానాటియే పిటిదం శ్శేరే || 267 ||

(256)

స్థిరమబ్బు బాహ్యపూజా- |

కరణమదిల్లదోడదోల్దు గాణశ్శతాభ్యం- ||

తరపూజేయినాదోడవి- |

శ్శ్వరనం భజయి నదోడధికమాతకమత్తే || 268 ||

(257)

పరమాతయభోక్తాభ్యం- |

తరపూజేయనానాటిదు నాన ద్యేవమేనత్కేం ||

పరమాశ్శమే నాస్తిశ్శం |

శ్శరనం పూజనద మనాజనీనిపం పతితం || 269 ||

(258)

¹ పశ్యనిర్మలతాంతః కరణవిశుద్ధి Telugu Edition.

ಅವಿಕಲದೇವಾನುರನರ- ।

ನಿವಹ ಸದಾಪೂಜನೀಯ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವನ- ॥

ಚೈವಲಿಂಗಪರಾಜ್ಞುಖಮಾ ।

ನವಸಂಭಾಷಣಮೇ ಘೋರನರಕಮನಿಕ್ಕುಂ ॥ 270 ॥

(259)

ಪಾಷಂಡಿ ಲಕ್ಷಣ.

ಒಡಲುಗುಡಿಯಂತರಾತ್ಮಂ ।

ಮೃಡನೇಂಬೀ ನುಡಿಯನುಳಿದು ಹರಭಕ್ತಿಯೋಳ್- ॥

ಗುಡಿಯು ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯಂ ।

ಮೃಡನೇಂದೋಲೈಸದಿಹುದು ಪಾತಕಮಭವಾ ॥ 271 ॥

(260)

ವೇದೋಕ್ತಖಿತಕರ್ಮಮ- ।

ಹಾದೇವಾರ್ಚನವಿಹೀನ ಪಾಪುಂಡನನೇಂ ॥

ದಾದರಿಸಿ ನೋಡೆ ದೋಷಮ ।

ದಾ ದೋಷಂ ಕೆಡುಗು ನೋಡಲೀಶಾರ್ಚಕನಂ ॥ 272 ॥

(261)

ಶಿವಸಮಯಕ್ಕೆಡರುತ್ತಿ- ।

ಪ್ಪವಿನೀಚರ್ಗೊಗಲಾಗದಂತಪ್ಪರ್ಗಂ ॥

ಅವಿಚಾರಿಯ ನಮ್ರತೆಯಂ ।

ಶಿವಭಕ್ತಕೋಲ್ವಾ ದುಚಿತವಲ್ಲ ಮಹೇಶಾ ॥ 273 ॥

(262)

ಕುಡಲಾಗದು ಋಣಮಂ ತಾಂ ।

ಕೊಡಲಾಗದು ಪೆಣ್ಣಿ ಮಂ ನಿಜರೇಡೆಯೊಳ್ಳಾಂ ।

ನುಡಿಯಲ್ಕವಾಗದವರೊಳ್ ।

ಮೃಡಭಕ್ತವಿಹೀನರಪ್ಪ ಪತಿತರೊಳೊಂದುಂ ॥ 274 ॥

(263)

ಆಗದು ಸಮಸುಖಮೊಂದ- ।

ಲ್ಯಾಗದು ಸರಿಗದ್ದುಗೆಯಲಿ ಪೊರ್ದಲು ಚರಿಸ- ॥

ಲ್ಯಾಗದು ವೊಂದೆಡೆ ಕೂಡಿರ- ।

ಲಾಗದು ಶಿವವಿರುತಾತ್ಮನಧಮನಹುದರಿಂ ॥ 275 ॥

(264)

ಆಗದವಂ ಪೊರ್ದಿರಲಾಣ- ।

ಲಾಗದವಂಗಿಕ್ಕಲಾಗದವನಂ ನುಡಿಸ- ॥

ಲ್ಯಾಗದು ವೊಂದೆಡೆ ಕೂಡಿರ- ।

ಲಾಗದು ಶಿವವಿರುತಾತ್ಮನಧಮನಹುದರಿಂ ॥ 276 ॥

ಚೇತೋಜಾತ ದಹನನಂ |

ಪ್ರೀತಿ ಮಿಗಲ್ಪಿನ್ನನರ್ಚಿಸದ ಮಂದರ್ಗ- ||

ಕೋತ್ತನ್ನಮನುಣಲಿಕ್ಕಿದ |

ದಾತ್ಯಗೆ ಯಮಬಾಧೆ ತಪ್ಪಲತಿಯದುಮೇಶಾ || 277 ||

(265)

ಜ್ಞಾನಂ ವೈರಾಗ್ಯಮೇನ |

ಪ್ರೀತಾ ನೊಂದಿರದ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯಸ್ಥಿತಿ ವಿಷಯಾ ||

ಧೀನದುರಾಚಾರಿಗೆ ಯೋ- |

ಗಾನಂದಂ ದೊರಕಲಾರ್ಕುಮೆ ಸರ್ವೇಶಾ || 278 ||

(266)

ಆವಿರತ ಮ(ತಿಶಯ) ಮೆನಿಸುವ |

ಶಿವಯೋಗರಸಾನುಭವವಿಶೇಷಿತಸುಖಮಂ ||

ಸವಿವ ವರಯೋಗಿ ವಿಷಯೋ |

ದ್ಭವ ಸುಖಲೇಖನು ಮಡಿಮ ನೆನೆವನೆ ರುದ್ರಾ || 279 ||

(268)

ನಿನ್ನನೆ ಯಾವಿವ್ರತ ಮಹವಂ |

ತನ್ನಂ ಶಿವಯೋಗಮಗ್ನನೆನಿಪಂ ಬುಧರೊ ||

ಛನ್ನಂ ತನ್ನಮನಲಿದಿ- |

ಪ್ಪನ್ನಂ ಶಿವಯೋಗಮಗ್ನನೆನಿಸನುಮೇಶಾ || 280 ||

(269)

ಎಡೆವಿಡದಪ್ಪಾಂಗಂ ಮೇಣ್ |

ಮಡಂಗಮಾಗೊಪ್ಪತಿರ್ಪ್ಪ ಶಂಕರಯೋಗಂ ||

ಬಿಡದಭಾಸಂಗಯಿವಂ |

ಕಡುಪಿಂ ಸಂಸಾರವಾರ್ಧಿಯಂ ಮಿಗಲಾರ್ಪಂ || 281 ||

(270)

ಅಪ್ಯಾಂಗಯೋಗಭಕ್ತಿಯಿ- |

ನಿವೃಢಪ್ರದನುಮಾದುಮೇಶನೆ ನಿನ್ನಂ ||

ತುಷ್ಟಿಯಿರ್ಚಿಸಿ ಮುಕ್ತವಿ-

ಶಿಷ್ಟಸುಖಾಡ್ಯನೆಹುದರಿದೆ ಶಿವಯೋಗಿ ಶಿವಾ || 282 ||

(271)

ಶಿವಯೋಗಿಯ ದರ್ಶನಮಾ

ತ್ರವೆ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಸಮ ಮಹಾಪ್ರಣ್ಯಾಪಲೋ ||

ತ್ಸವಗತಿ ತತ್ಸಂಭಾಷಣ

ಸವಿನಯವಿಧಿ ಸಕಲತೀರ್ಥ ಸತ್ಕಲಮಕ್ಕುಂ || 283 ||

(272)

ವೇದವಿದರಪ್ಪ ಕೋಟಿಮ- |

ಹೀದೇವೋತ್ತಮರು ಭುಂಜಿಸುವ ಫಲಮುಮನಾ- ||

ಹಾಲ್ದದಿ ಶಿವಯೋಗಿಗೆ ತಾ- |

ನಾಂದರದಿಂವಿತ್ತ ಭಿಕ್ಷುಮಾತ್ರವೆ ಕೊಡುಗುಂ || 284 ||

(273)

ಶಿವತತ್ವಸಾರಂ

ಶಿವಯೋಗಿಯ ದೇಹದೊಳುಂ |

ಶಿವನಾವಗಮಿಸ್ಪಂದತಿ ಪ್ರೀತಿಯೊಳ್ ||

ಶಿವಯೋಗಿಯನೀಕ್ಷಿಸಿ ತಾಂ |

ಶಿವನೆಂದತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸವೇಳ್ಕೊಂ || 285 ||

(274)

ಧ್ರುಪದಮಾಗಲಬಿಳಿ ಪ್ರಾಣಿಗ- |

ಮವಶ್ಯದಿಂ ಹಂಸಗೆಯ್ಯಾದನುಚಿತಖಳೆಯೊಳ್ ||

ಶಿವನಿಂದಕ ಪಾಪಾತ್ಮರ |

ನವಿಚಾರಿತವೃತ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೊಲಲಹುದು ಶಿವಾ || 286 ||

(275)

ಸಂಹೃತ ಶಿವನಿಜ ಭಕ್ತಿಯೊ- |

ಳಂಹಾವೃತರಾಗಿ ವಕ್ರವಾಗಲು “ತೇಶೀ ||

ಫ್ರಂಹಂತವ್ಯಾ” ಯೆನುತಿರೆ |

ಸಂಹರಿಸುವುದುಚಿತಮಕ್ಕು ಪಿತನಾದೊಡವಂ || 287 ||

(276)

ಶಿವನಿಂದಾವಿಷಯಂ ಗೈ- |

ದವಮಾನಂ ಮಾಡುತಿರ್ದರಾ ಪುಸ್ತಕಮಂ ||

ಅವಿಚಾರದಿ ಗುಡಲಂ ಬ

ಕೈವನಂ ಕೊಲಲಹುದುಮೊಳುರಗಾಭರಣಾ || 288 ||

(276)

ಶಿವನಿಂದಾರತನಂ ಕೊಂ- |

ದವನಿಯೊಳಾ ಹೇತುವಿಂದ ತಾನುಳವಂತೀ ||

ದ್ವಿವಿಧ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾತಂ |

ಶಿವನಿಜಕೃಪೆಯಿಂದೆ ಪಡೆವನಕ್ಷಯವದಮಂ || 289 ||

(277)

ಶಿವನಿಂದಕನಂ ಕೊಲಲಾ- |

1 ಹವಗತಿಯಿಂ ತಾನೆ ಸತ್ತ ಮನುಜಂ ಪಡೆವಂ ||

ಭವದೀಯ ಕೃಪಾಕ್ಷರಮಂ |

ಧ್ರುವದಿಂ ವಂಶ ತ್ರಿಸಪ್ತಕಾಲವೆರಸೀತಾ || 290 ||

ಶಿವಕಾರಣಸಾಗಲಿ ಮೇಣ್ |

ಶಿವಭಕ್ತನಿಮಿತ್ತನಾದತಾಗಲಿ ಮನುಜಂ ||

ಶಿವವಿದ್ಯಾಚಾರನಿಮಿ- |

ತ್ತವಾಗಲುದಾತನೆಯ್ದು ಗಮ್ಯತವನೀತಾ || 291 ||

(278)

ಶಿವತೀರ್ಥದೊಳಾಗಲಿ ಮೇಣ್ |

ಶಿವನಾಜ್ಞೆಯೊಳಾದೊಡಂ ಕರೀರಮನಳದಾ ||

ಭಾವನೋತ್ತಮನಹ ಮನುಜಂ |

• ಭವತ್ಪ್ರಸಾದದೊಳು ಮುಕ್ತಿಪಡೆವನುಮೇಣಾ || 292 || (281)

ಅವೆಡೆಯೊಳುಮಿಣಾರ್ಥಂ |

ಸಾವೆಯ್ದಲ್ ಸುಹೃತ ಪಿಂಡೆ ಸೂತಕಮುಂ ಪು- ||

ತ್ರಾವಳಿಗಿಲ್ಲಂ ತನ್ನಂ |

ಭಾವಿನೆ ಪರಲೋಕವಿಧಿಗಳಲ್ಲ ಮಹೇಶಾ || 293 || (282)

ಮತ್ತಂ ಶಿವಾರ್ಥಮಳಿದಂ- |

ಗುತ್ತರವಿಧಿ ನೇಳ್ವದೆಂಬರ್ ಮಾಡಿದವರ್ ||

ಚಿತ್ತಜಹರ ಭಕ್ತರ್ಗಳ- |

ಗುತ್ತಮ ಭಕ್ತಿಯೊಳು ಪರ್ವಮಂ ನಗಜೇಶಾ || 294 || (283)

ಪಿತೃದಿವಿಜ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಮ- |

ನತಿಕ್ರಮಿಸುಯೆ ಶಿವಪುರಕ್ಕೆ ಪೋದಾ ಭಕ್ತ- ||

ಪ್ರತತಿಗೆ ಪಿತೃಮೇಧವಿಧಿಯ- |

ನತಿಳಿಯದಿಂ ಮಾಡುವಾತನಜ್ಞಂ ರುದ್ರಾ || 295 || (284)

ಅಂತಕಹರಭಕ್ತನ ದೇ- |

ಹಾಂತ್ಯದೊಳುರ್ದರ್ಭಮಾಗಮೋದಿತವಿಧಿಯಿಂ ||

ಸಂತತಿಯುಳ್ಳಡೆಯುಂ ಪಳು- |

ಸಂತತಿಗಳ್ಳು ಗುಣಸಂತತಿಗಳ್ಳುಂ || 296 || (285)

ಸಕಲಾಮರ ದೈತೇಯ- |

ಪ್ರಕರಸದಾಃರಾಧ್ಯಮಾನ ಪದಾಬ್ಜಭವಾಂ ||

ತಕನಿಜ ಭಕ್ತರ ದುರ್ಗುಣ- |

ಕಲಮನುಷಸುವವನವನಿಯೋಳ್ ಚಾಂಡಾಲಂ || 297 || (286)

ಶಿವನಿನ್ನಂ ವೇದಮಾಮಂ |

ಶಿವಭಕ್ತರನಗ್ರಜರ ನರಂ ನಿಂದಿಪ್ತ ಪು ||

ಣ್ಣದಿಹನನಢೋಗತಿಗಿಳಿ |

ದವಿರಳನರಕಾಗ್ನಿಭಾಧೆಯೊಳ್ವೇವನಜಾ || 298 || (287)

(ಸಶೇಷ)

RĀMA RĀVAṆA YUDDHAM

Edited by

C. P. GOPINATHAN NAIR, M.A.

രാമ രാവണ യുദ്ധം

[Continued from page 94 of Volume I; No.-2.]

സമരം ചെയ്യാനൊരുവരുമില്ല
അമരന്മാരുടെ ഭുജബലമൊക്കെയു
മരുമിവൻ പുനരണയുന്നേരം
മതിമതി സമരം ചെയ്യുതിദാനിം
മതിമാന്മാരേ തടുതിനടപ്പിൻ.
മതിമുഖിജാനകി കാരണമിജ്ജന
മതിയായിട്ടു പ്രയത്നം ചെയ്യൂ.
മതിലും മാളിക വെങ്കളിമാടവു
മതിലും വലിയ മഹാസൈന്യങ്ങളു
മെന്നിവപലതും തച്ചുകർത്തതി -
നൊന്നിനുമൊരുഫലമില്ലെന്നായി.
ഇവനെ വധിപ്പാനെളുതല്ലാത്തതുട -
നവിടെ മടങ്ങിമകുടജാലം.
കുന്ദനികുന്ദാഭികളെക്കാളതി
വമ്പനിവൻബത ! വലിയ ശരീരൻ
വമ്പുപട്ടതര മിടിപൊടിയാക്കി
കമ്പമകന്നിത മുമ്പിൽവരുന്നു.
നരപതി കുലപതി രഘുപതിയെന്നിഹ
വിരവൊടു വില്ലു കലച്ചിടാത്തു ?
ശരമതെടുത്തു തൊടുത്തുവലിച്ചുട
നരനിമിഷംകൊണ്ടിവനെ വധിക്കാം.
തിരുമനതാരിലതിന്നൊരുഭാവം
പരിചൊടുസമ്പ്രതി കാണുന്നീല

പരവശമായിതു കപികുലമഖിലം
 നരപതി ചരണം ശരണം ശരണം.
 വാനരസേനകളിങ്ങിനെ സരസാ
 ഭീനതപ്തപുഷ്പ പറഞ്ഞൊരു സമയേ
 ഭീനകര കുലമതിലതിശയ മുടയവ -
 നന്നപമുണന്നിധി രഘു വീരൻതാൻ
 എടുത്തു വിരവൊട്ട കാമുകുപോ -
 ഉടുത്തു കര മതിലതിബലശാലി
 തൊടുത്തു ശരവരമരിയുടെ മാശ്ശേ
 തടുത്തു പടപൊരുവതിനു തുടന്നു
 കണ്ടികോടി ബലവിക്രമനാകം
 കാലകണ്ഠനെ വധിച്ചിതു രാമൻ
 ജംഭവൈരിയുടെ മാനസതാരിൽ
 സംഭ്രമം സപരിതീർത്തു വസിച്ചാൻ

പ്രഭുചരിതം

EDITED BY

C. P. Gopinathan Nair, .M.A

മദിരാശി ഗവണ്മെൻ്റ് ഒറിയൻറൽ മാനുസ്ക്രിപ്റ്റ്സ് ലൈബ്രറിയിലുള്ള മുത്തം ചില ഗദ്യ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നാണു്. ഈ പ്രഭുചരിതം. ഇവിടെ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൻ്റെ രണ്ടു പ്രതികൾ ഉണ്ടു് (D. No. 272, D. No. 273).

മലയാളത്തിലെ പ്രഭുക്കളായ വേണാട്ടു് അടികൾ, കോലത്തിരി, കുന്നലക്കോനാതിരി (സാമൂതിരി) ഇവരുടെ സമ്പ്രദായവിശേഷങ്ങളും അവരുടെ ചരിത്രത്തെ സ്പർശിക്കുന്ന ചില സംഗതികളുമാണു് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ പ്രതിപാദ്യവിഷയം.

ഇതിൽ കുറച്ചെങ്കിലും പ്രാധാന്യത്തോടുകൂടി സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു സംഭവം 892 ൽ തിരുമുടിപ്പട്ടംകെട്ടിയ സാമൂതിരിയുടെ ഭിഷ്ജയവും മറുപ്രഭുക്കന്മാർ അദ്ദേഹത്തിൻ്റെ മേൽക്കോയ്മ സ്വീകരിച്ചതുമാണു്.

ചരിത്രദൃഷ്ട്യാ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്നുള്ള പ്രാധാന്യം ഗണ്യമാണെന്നുതന്നെയാണു് പറയേണ്ടതു്.

ഗ്രന്ഥകർത്താവാരാണെന്നുള്ളതിനെക്കുറിച്ച് യാതൊന്നും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കുവാൻ വഴികാണുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണകാലവും ഗവേഷണ വിധേയമായിത്തന്നെയാണിരിക്കുന്നതു്. 'പ്രഭുചരിതം' അച്ചടിച്ചതായറിയുന്നില്ല. ഇതു പൂണ്ണമാണെന്നാണു് വിചാരിക്കേണ്ടതു്.

വിശിഷ്ടങ്ങളും ഹൃദ്യങ്ങളുമായ ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ വായിക്കുമ്പോൾ അവയുടെ രചയിതാക്കളെക്കുറിച്ച് വായനക്കാർക്കുണ്ടാകുന്ന സ്വാഭാവികവും ക്ഷന്ത്രിയുമായ ജിജ്ഞാസയെ ശമിപ്പിക്കുവാൻ അപര്യാപ്തമാണു് ഈ ലൈബ്രറിയിലെ മലയാള ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ മുക്കാൽഭാഗവും.

പ്രഭുചരിതം

ഹരി: . മലങ്ക മൂന്നു പ്രഭുക്കൾ തെക്കു വേണാട്ട് അടിക്കു, വടക്കു കോലത്തിരി, നടുവിൽ നൊമ്പടെ തമ്പുരാൻ മഹാരാജാവകുന്ന ലക്കോനാതിരി തമ്പുരാൻയെ(എ) നു കെട്ടിരിക്കുന്നു. പിന്നെ നൊമ്പടെ തമ്പുരാന്റെ തിരുനെറിക്കുന്നേരെ മൂന്നു നൂറായിരത്തമ്പത്തിരായിര പ്രഭു (പും) കോലത്തിരിയും കല്ലിച്ചിട്ടില്ല എന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. അക്കാലങ്ങളിൽ വേണാട്ടു അടികളെ കൂലിച്ചേക്കുക്കാരിൽ ഒരുത്തൻ കുന്നറിക്കു നടുവിന്നു ഒരു ബ്രാഹ്മണ (നെ) കുളിക്കയും “(1) ഇക്കെയും മുടക്കിത്തടുത്തു വാർത്തിരിക്കുന്നു. ആക്കാലങ്ങളിൽ മൂന്നാൽ പാടായ തമ്പരാൻ (2) ഏകയോഗംകൊണ്ടു അവിടെ എഴുന്നള്ളി അവനേയും വെട്ടിക്കൊന്നു ബ്രാഹ്മണന്റെ കുളിക്കേയും ഉറക്കെയും കഴിപ്പിച്ചു എന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. അക്കാലം വേണാട്ടു അടികൾ പന്ത്ര (രി) ഭൂമിച്ചു ഹൃദയവായത്തൊക്കൊണ്ടു നൊമ്പടെ തമ്പുരാന്റെ മേൽക്കോയമ്പനാന്നു നടത്തിക്കല്പിച്ചയെന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. ആക്കാലം നൊമ്പടെ തമ്പുരാൻ തിരുതിരുവളത്തിരിയോഗം തിരിച്ചു ചെറുവാകുന്നു കാഞ്ഞൊപ്പൊഴകുന്നു കൊച്ചി അഴികടന്നു കൊച്ചിക്കു പുറപ്പെട്ട ഭേദങ്ങളാട്ടുകുറപ്പാത്തുകൂടി വയററുക്കാട്ടു പാലം കടന്നു ആലപ്പുഴക്കു പുറപ്പെട്ടു തുക്കുന്ന പൊഴെക്കുകൂടി കാത്ഥ്യായ വെള്ളി കടന്നു ഓന്നനാട്ടുകരക്കു എഴുന്നെള്ളുംപൊൾ വേണാട്ടു അടികൾ വന്നു നൊമ്പടെ തമ്പുരാന്റെ തുക്കാക്കൽവന്നു അഭയം ചൊല്ലുകു കഴിഞ്ഞ അർത്ഥവും വടക്കോട്ടുതിരിച്ചുവെച്ചു, (3) കാളനോക്കും പെഴ (4) പൊക്കിട്ടുവാനായിട്ടു ആനയുമാരുത്തി എന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. ആക്കാലം നമ്പടെ തമ്പുരാൻ മിക്ജയംകൊണ്ടു വീരമറ്റു മടിപ്പിച്ചിട്ടു ആനക്കുഴത്തേറി വടക്കോട്ടു എഴുന്നള്ളി തിരുവനന്തപുരത്തു ഭഗവാനു ചിററുവിളക്കും തഞ്ചിപ്പവിന്നും യിത്തരാ കെട്ടിയ ഭേദങ്ങളീ കല്പിച്ചിട്ടു എഴുന്നെള്ളുകയും ചെയ്തു എന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു.

ഹരി: കൊല്ലം 892- ആമതകുണ്ടത്തായർ 30-നു ബോധിതാനു തുക്കാവിൽ കോവിലകത്തുന്ന തിരുമുടിപ്പട്ടം കെട്ടിയ തിരുനാടവാണു, നാലയ്യായിര പ്രഭുക്കന്മാരും ചെങ്കിച്ചു പിറേറന്നാൾ ഹൃദയാകർ

1 ഉറക്കയും 2 ഏകയോഗം? 3 കാളനോക്കും 4 പൊക്കിട്ടുവാൻ

ചെകം മുന്പിനാൽ യി⁽⁵⁾ ജെയടുത്ത നമ്പിയാര കോഴിക്കോടൻ കുറുപ്പ, മണിൽ അടിയോടി, മനത്താനത്ത നായര, കഴുതൂർ നായര, പലകുന്നത്ത നായര, അരിപറത്ത നായര, കാട്ടുപറമ്പത്ത നായര, കോഴിക്കോടൻ കൂട്ടത്തിൽ ഇക്കൈകൾ എട്ടും കഴിഞ്ഞിട്ട, എടക്കുഴിയ നാട്ട കൂട്ടത്തിൽ ഇളംപിലാച്ചേരി നായരും, മുരിങ്ങാലത്ത നായരും, കോഴിക്കോടൻ കൂട്ടത്തിൽ ചെളന്നൂര ഭരണിയൻ നായരും, അരിപ്പറത്ത നായരും, കോഴിക്കൂട്ടത്തിൽ പുത്തൂർ നായരാരിൽ ചെമ്മലച്ചേരി കുറുപ്പും, കുറുങ്ങോട്ട നായരും, കയിമയിൽ നായരും, ഇതല്ലന്നം കഴിഞ്ഞാൽ കുരുപ്പുട്ടുന്ന ഇരിവര, പിന്നെച്ചിലവൂരുന്ന ഇരിവര, പൊപറയിന്ന ഇരിവര, കാരംതൂരുന്ന ഇരുവര, ശേക്കുകീഴല്ലൂര എട്ടുചേരിക്കലും വെളളാം കാവതിയുടെ മെലൊട്ട ഒക്കെയും പിന്നെ ചേകർ ചെയ്യാര എട്ടുചേരിക്കലും, ⁽⁶⁾ എടക്കുഴിനാട്ട, ചളന്നൂര, പുത്തൂര, നായമ്മാരനാലരും, കോലപ്പിപ്പണിക്കരും, പെരിങ്ങാട്ടു പണിക്കരും, കുരുപവലത്ത കുറുപ്പ, കുറുപ്പിപ്പറത്തു പണിക്കരും, പുന്നാത്തൂര പണിക്കരും, കയിമയിൽ നായരും, വലകുന്നത്ത നായരും, ഇക്കൈകൾ എല്ലാത്തലേക്കും, ഇക്രമത്തിൽ കഴിഞ്ഞിട്ടശേക്കം പരക്ക വായിച്ച, ക്രമത്തിൽ നായര ചേകവും. പുതുപ്പെറു കാർക്ക പണംറണ്ടു, പഴ പെറുകാക്ക പണംറാല, വെളളാക വിതിചെയ്തിച്ച വരിയടങ്ങിട്ട, ആത്തൂരനായനാര ഇരിവര, മൂരാളിനായനാരിരിവരും, ചെകിക്ക ചെയ്യുത വെളളത്തേടനും വെളളത്തറവനും, അല്ലായെവർ പരക്ക ഒന്നായി ചെകിക്കചെയ്യുത വെളളത്തേടനും വെളളത്തറവനും ചെകിച്ച വരിയടങ്ങിട്ട പിന്നെ ആയുഴത്തിൽ ചെകമര പിന്നെ വേണുന്നത അകത്തഴി എഴുതുക രണ്ടു എഴുതുന്നതും നാലു എഴുതുന്നതും ആറോളം കണ്ടാന്നമുണ്ടു്.

നായാട്ടു വിധി

EDITED BY

Sahitya Siromani M. P. Mukundan.

പുരാതന കേരളീയരുടെ ഇടയിൽ പ്രചാരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ചില സാമുദായികാചാരങ്ങളിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത നായാട്ടു സമ്പ്രദായമാണ് ഇതിലെ പ്രതിവാദ്യ വസ്തു. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്നു പുറമേ D 300, D 302 എന്ന നമ്പറിൽ വേറേയും രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളും ഈ പുസ്തകാലയത്തിലുണ്ട്. അവയു പ്രകൃത ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു പറയത്തക്ക വ്യത്യാസമൊന്നുമില്ല. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ നായാട്ടിന്റെ പ്രധാന ഭാഗങ്ങളായ വിളി, തെളി മുതലായ കുന്നാചാരങ്ങളും, മൃഗങ്ങളുടെ സ്ഥിതിഗതികളെ നായാട്ടുകാർക്കു പരസ്പരം അറിയിക്കാൻ ഏല്പട്ടുണ്ടായിരുന്ന സാങ്കേതിക നിയമങ്ങളും, നായാട്ടിന്റെ ഉത്ഭവം, വിഭാഗം, അതിനുള്ള കാരണം, അതു ആരെല്ലാം ചെയ്തിരുന്നു എന്നും മറ്റും സരസമായി വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആന, മൃഗം, ചേര, മുതലായവയെ കൊടുത്തിട്ടുള്ള പേര് അവയുടെ യഥാർത്ഥ ചിത്രീകരണമായിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിലെ ഭൂരിപക്ഷ സമുദായമായ നായന്മാർക്കു ആപേർ സിദ്ധിച്ചതു നായ കെട്ടുകകൊണ്ടെന്നാണ് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നത്. ഗ്രന്ഥകർത്താവ് ആരെന്ന് അറിയുന്നില്ല. പ്രാചീനമെങ്കിലും ശുദ്ധമായ ഭാഷയിൽ നിർമ്മിതമായ ഈ ഗ്രന്ഥം പൂർണ്ണവും, ഇതുവരെ അച്ചടിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുമാണ്.

നൂതനാശയങ്ങളെ വിരഞ്ഞു ചെല്ലുന്ന ഇന്നത്തെ പരിഷ്കൃത ലോകത്തിന്നു പ്രാചീനാചാരങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഇത്തരം ഗ്രന്ഥങ്ങളിലേക്കു ഇടക്കെങ്ങാനും അഭിരുചി തോന്നുന്നതു ചില രസാവഹങ്ങളായ നിരൂപണങ്ങളും, തന്മൂലം അവരുടെ നവീനാശയങ്ങൾക്കു ഒരു മാറ്റുകൂട്ടുന്നതിന്നും സഹായിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കാം.

നായാട്ടു വിധി

“ആയുറിയോ അറിയോ, എന്തോ എന്തോ എന്തോ, തീരോ തീരോ തീരോ, അറിയെന്തെന്തോ അറിയെ വയെന്തോ അയ്യന്തായെന്തൊന്നു തോയെന്തെയ്യ.”

ഇതുകുറിച്ച് നായാട്ടിന്നു മുമ്പിനാൽ കുന്നറിയിച്ചു വിളിക്കുന്ന വിളി. (1) പതിനെട്ടനിക. ഇരിന്റെ സിദ്ധാന്തം പറയുന്നു. മുമ്പിനാൽ അറിയോയെന്നു അയ്യപ്പനെ അറിയിക്കയെന്നു, പിന്നെ വനമേവതമാരെ, പിന്നെ മൃഗങ്ങളെ. എന്തോ എന്ന മുമ്പിനാൽ അയ്യപ്പനോട്, പിന്നെ നായോട്, പിന്നെ നായരോട്. തീരോ എന്ന മുമ്പിനാൽ മൃഗത്തോട്, പിന്നെ നായോട്, പിന്നെ നായരോട്. അറിയെന്ന (2) നായോടോ പറയുന്ന മൃഗത്തോട്, എന്തോ എന്ന നായരോട്, അയ്യന്തായെന്തോ എന്ന മൃഗരോട്. ഹതോ എന്ന കുളികനോട്, യത്തോ എന്ന അയ്യപ്പനോട്, എന്നറിക. ഇനി വിളിക്കുവാനാൽ വഴിയെ വിളിക്കേണ്ടതു—“എന്തോയെന്തോ അറിയറിയോ അറിയോ അയ്യന്തായെന്തോ പായെന്തോ ഹതോയെന്തോയ്യ.” ഇനിതെണ്ടേണ്ടതു—“ഉള്ളതുള്ള ഉള്ളതെയെന്തോയ്യ. ഉള്ളതു ഉള്ളതു.” ഇനി ഇളകിയാൽ—അരട്ടി കൂട്ടി പെര അയ്യ തെക്ക തെക്ക എന്തെന്തെ എന്തോ, പട്ടിയടൊ അടൊ അടടടൊ അടൊ അയ്യ കൂട്ടിയി കൂട്ടി അയ്യതെക്ക കുളിയക്ക പടി എത്തോയോ കുളിയൻ വായിത്തോ വായ് പിടിയൻ അയ്യന്നാട്ടി കൊണ്ടെക്കൊല്ലൊയ്യോ.”

ഒരു പന്നികണ്ടാൽ വായ് പിടിയൻ തൊന്നെന്നു പേര്; ഒരു തള്ളയും തന്നെയും കണ്ടാൽ, വായ് പിടിയൻ തൊണപ്പരിയെന്നു പേര്; രണ്ടു ഒറകണ്ടാൽ, വായ് പിടിയരെന്നു പേര്; രണ്ടു തള്ളകണ്ടാൽ, വായ് പിടിയല എന്നു പേര്; മൂന്നു കണ്ടാൽ വായ് പിടിയൻ തൊണപ്പിരിയകൂട്ടം എന്നു പേരും; കൂട്ടങ്ങളും, നെലും പെരിയകൂട്ടം, അന്നും പെരിയ കൂട്ടം, വെലും പെരിയ കൂട്ടം, വെലും പെരിയതിൽ ഇളം പെരിയകൂട്ടം; ഇളം പെരിയതിൽ വെലും പെരിയ കൂട്ടം; തെർക്കൂട്ടം ഇങ്ങിനെ കൂട്ടർക്കുപേരുകളും. വൻ

പിരിയം ഇളകിയാൽ പുളളിപ്പലിയന്നു പേര. രണ്ട ഇളകിയാൽ പുളളിപ്പലിയൻ ഇണപ്പെരിയന്നു പേര. മൊയലിന്നു ഓലച്ചെവിയൻ, കിരിക്ക പെരിവാലൻയെന്ന, കൂരന ചെറുകുപ്പൻ, കുറുക്കൻ ആട്ടിക്കുടിയൻ, മ (ാ) നിനവല്ലപ്പൊത്തൻ (ൻ) മുളളന കല്ലെക്കൊറൻ, മടുവിന മങ്കുശിമാൻ, മെരുവിന ഒമനക്കൊടിയൻ, മെയിലിമ¹ (1) കെന്തുചിറകും, പയ്യിന കൊമ്പും കുളമ്പൻ, പാമ്പിന മൗത്തിന്ന വായ്പിടിയൻ, ചേരക്ക എഴുത്താണിവാലൻ, ആനക്ക കൊടച്ചെവിയൻ, കലക്ക ചേനക്കൊമ്പൻ, കാട്ടിനെ പല്ലാണപ്പോത്ത, ഇങ്ങിനെ മൃഗങ്ങളുടെ പേരുകൾ. ഇനി ഇളകിയാലത്തെ തെട്ടവും ഉരിയാമവും പറയുന്നു.—“ഉരിയാടടോ പൈയ്യലേ അന്നെത്തൊന്നുരിയാട്ട കൊടടോ വായ്പിടിയന്നൊയും. എന്തൊ; എന്തൊ, എന്തൊ അയ്യ രെക്ക കുളിയക പടിയോ കുളിയൻ വായിത്തോ വായ്പിടിയൻ അയ്യൻ നാട്ടികൊണ്ടേ കൊല്ലയ്യ.” ഒരു കുത്തു കൊണ്ടാൽ ചൊരക്കു വിളിക്കേണ്ടത. “അയ്യദരിയത്തോ എന്തൊ, എൻറുണിപട്ടം ഇട്ടൊടൊ വായ്പാൻ മുറിയച്ചൊരയ്യകയ്യലത്തൊരൊ ഒടിഞ്ഞരോണി വായ്പിടിയൻ മുറിയച്ചൊരയ്യം. ഒടിഞ്ഞരോ തീർത്തുകൊളേളാ തിരിച്ചുകൊളേളാ വായ്പിടിയൻ മുറിയച്ചൊരയ്യം. എൻറു പൈതലൈ കയ്യലത്തരോപ (വാ) യ്പിടിയൻ മുറിയച്ചൊരയ്യം.” രണ്ടു കുത്തുകൊണ്ടാൽ വിളിക്കേണ്ടത.—“യെത്തോ എത്തോ നാലു പുറം മുറിയകൂടോ കയ്യത്തലരോ വായ്പടിയൻ വഴിയോ ചോരയ്യം.” വീഴും കൊലയൊഴിഞ്ഞാൽ വിളിക്കേണ്ടത. “അയ്യറിയത്തോ അവിടപ്പിടിയൊ കുത്തിപ്പിടിയോ വായ്പിടിയൻ ചെറിയച്ചൊരയ്യം.” പിന്നെയും കൂട്ടത്തിൽമണ്ടെക്കിൽ തേടി വിളിച്ചുകൊൾക.

വൻ വീഴും ഇളകിയാൽ അരട്ടി കൂട്ടിപ്പേരിട്ട വിളിക്കേണ്ടത. “നാലും പുറം ഉറെച്ചൊതെക്കുറച്ചൊ തെക്കുറച്ചൊ, വടക്കു ഉറെച്ചൊ, വല്ലും കടവും ഉറെച്ചൊ, അയ്യ കൂട്ടയി കൂയികൂയി, അയ്യ തെക്ക കുളിയക്ക വടിയൊ കുളിയൻ വായിത്തൊപുളളിപ്പലിയൻ ആട്ടിക്കൊണ്ടെക്കൊ വായ്പിടിയന്നൊയും.” അതിന്നു പകരം—“കൂട്ടയി! കൂട്ടയി കൂട്ടയി.” അതിന്നു പകരം വിളിക്കേണ്ടത. “കൊളള വിളിയോ കൊളളവിളിയോ വായിടിയ

നെയ്യും ” അതിന്നു പകരം, “ കൂട്ടു ഹുയികൂട്ടു ഹുയി ” അതിന്നു പകരം “ വട്ടരികൂട്ടി വിളിയോ വട്ടരികൂട്ടി വിളിയോ വട്ടരി കൂട്ടിവിളിയോ വട്ടരികൂട്ടി വട്ടി വിളിച്ചു പട്ടി എൻപിച്ചു കൊളളാ തിക്കുകക്കു എകിവിളിയോ വായ്യിയ നെയ്യും. ” അതിന്നു പകരം, “ കൂട്ടുയി ഇമ്പാ കൂട്ടുയി കൂട്ടുയി കൂട്ടുയി കൂട്ടുയി കൂട്ടുയി കൂട്ടുയി ഒടി ഒടി ഒടി നായപം അറിയാക്കുളോ നാലും പുറം അറിയക്കെളോ അയ്യോ എററണി പൈതല കൈയ്യലത്തെരൊ അണെഞ്ഞൊന്നുരിയാട്ട കൊടെടൊ പുളളിച്ചുപിഡ നെയ്യും. ” വില്ലൊടിക്കാരൻറെ അമ്പ നട്ടാൽ ഒടിക്കാരൻ വിളിക്കേണ്ടത. “ കൂട്ടി കൂട്ടി അയ്യറിയഞ്ഞൊ എഞ്ഞൊ കിഴക്കു മറിയച്ചാലിൻ കൂടൊ തെക്കു കളിയക്ക പടിയോ കളി യൻ വായിഞ്ഞൊ വായ്പിടിയൻ മറിയച്ചേരയ്യും. ” ആ വിളി കേട്ടാൽ നായിക്കാരൻ ചെരെക്ക വിളിച്ചു കൊടുക. ഇനിമറുകുന്നിന കടന്നാൽ തമ്മിൽകയറി ആ നായാരൻ വിളിക്കേണ്ടത. “ കൂട്ടി കൂട്ടി കൂട്ടുയി ” അതിന്നു പകരം തലനായാരൻ വിളിക്കേണ്ടത. “ വിളിച്ചുകൂട്ടൊ വിളിച്ചു കൂട്ടൊ വിളിച്ചുകൂട്ടൊ എന്നു അറിയ ക്കെളോ പടിഞ്ഞാരികൂടെ പോയ്പിടിയൻ വെച്ചൊഴികപ്പോയ്യും. ” ഇനി തമ്മൽ ചതിപ്പെട്ടുപൊയാൽ വിളിക്കേണ്ടത. “ തെക്കുറച്ചൊ വില്ലും കടവും ഉറച്ചൊ നാലുപുറം ഉറച്ചൊ വടിഞ്ഞാരി കൂടൊ വായ്പിടിയൻ തമ്മൽ ചതിപ്പെട്ടോയ്യും. ” ഇങ്ങിനെ കുറിച്ചാനാ യട്ടിന്ന കുന്നാചാരനായുള്ള വിളിയും തെളിയും തെക്കയും തെട്ടവും എന്നറിക.

ഇനി വിളിച്ചു നായാട്ടിന കുന്നറിയിക്കുന്നത—“ വിളി ഒരച്ച നില്ലൊ ഉറച്ച നില്ലൊ, വില്ലും കടവും ഉറച്ച നില്ലയും. ” അതി ന്റെ തെട്ടം ഉള്ളതു “ ഹത ഉള്ളതു എഞ്ഞെ എന്തേയ്യും. ” ഇളകി കൂട്ടിയാൽ മുമ്പിലത്തെത്തന്നെ പോലെ ഒക്കെയും ആകുന്നു എന്നറിക.

തെക്ക കുന്നിന വാതിൽ പതിനെട്ടു ; കിഴക്കു വാതിൽ ഒന്നു ; തെക്കു വാതിൽ ആറു ; പടിഞ്ഞാറ വാതിൽ അഞ്ചു ; വടക്കു വാതിൽ ആറു ; അക്കുന്നിനു ചോല പതിനെട്ടു എന്നറിക. പന്നിക്ക ചൊര, മൂന്ന മൂറിയച്ചൊര, വഴിയച്ചൊര, ചെറിയച്ചൊര, വൻപിരി യത്തിന്നു പെരളച്ചൊര യെന്നറിക. തെപ്പൊ തുളിതുളിപ്പോ കോലോൽലെയോയെന്നു ചോദിക്കും. വളകുകൾക്കു തെപ്പ ചാട്ട

കൊണ്ടാൽ, തുളിപ്പ വെടികൊണ്ടാൽ, കൊല അമ്പുനട്ടാൽ, തല
കുത്തുകൊണ്ടാൽ, എന്നറിക. കൊമ്പിലും കൊളമ്പിലും കണ്ണിലും
പുഷ്പയിലും വായിലും കോലിലും കൊലയൊഴിയും വിരിയും എന്നാൽ
കൊമ്പില കുത്തുകൊണ്ടാൽ കൊളമ്പു കിണറിലും കൊളത്തിലും,
കണ്ണ വലയിൽ കുടങ്ങിയാൽ വെടിയിൽ വായിൽ കടിപെട്ടാൽ
കൊല അമ്പുനട്ടാൽ എന്നറിക. കൊമ്പുനോളൊമ്പുനോ കണ്ണി
നോ തോലുനോ ചെകം ചെയ്യുവെന്നും കോലയൊടിഞ്ഞുവെന്നും
പറയേണ്ടുന്നതു കൊമ്പു മറുകുന്നിന കടന്നാൽ കൊളമ്പു, ഇളകിയ
പിണയിൽ കണ്ണ അക്കുന്നിന്റെ മൂലാരത്തിന്നു, തോലിൽ അക്ക
ന്നിമേന്ന എന്നറിക. (നായാട്ടു നാലു പ്രകാരം എന്നും ആറുപ്രകാരം
എന്നും പറയുന്നു.) അയ്യൻ വഴികുറിച്ചു നായാട്ടു. അജ്ജനൻ
പടിവിളിച്ചു നായാട്ടു. വേടൻ വഴികുറൻ നോക്കുക. കാട്ടാളൻ
വഴി കടിപ്പുന്നി കൊല്ലുക എന്നറിക. അല്ലാതെ ആറുവിധം
പറയുന്നു. കുറിച്ചു നായാട്ടു, വിളിച്ചു നായാട്ടു, പള്ളിവേട്ട നായാട്ടു
കൂടിയതും വെറുംപുറം കണ്ടതും ഓർമ്മക്കു ഇളകിയതും ഇങ്ങിനെ
ആറുവിധമെന്നു പറയുന്നു. വിളിച്ചു നായാട്ടിനു വിളിച്ചു നായാടി
യാൽ, വീഴും കുത്തിയാൽ കുന്തം കാട്ടിത്തീക്കേണം. അരികെ
ഇരിക്കും ചങ്ങാതിയെയും പിന്നെല്ലാടിക്കാരൻ അയലൊടിക്കാരൻ
വെറുംപുറം നിൽക്കുന്നവനെയും, നായാരനെയും, ചാക്കം തലക്കൽ
ഏത്തിയവരോടും, തലനായട്ടിയവരോടും, തലത്തടുത്തു മണ്ടുന്ന
വരോടും, വൽപ്പിക്കാരനെയും, കൂടിയ സഭയോടും വെച്ചേറെ അറി
യിച്ചാൽ ഉറപ്പും ഉറേയും വഴിപോലെ കിട്ടും. അല്ലാത്താൽ തിക
ഞ്ഞെടുത്ത കൊടുത്തുപോകും. അല്ലാത്താൽ പരിഷയിൽ ചങ്ങാ
തികൾ വേണം. (നായാട്ടു മയ്യാദ കാട്ടാളക്കളെ തൊഴിലാക്കുന്നതു.
വിട്ടാളക്കളെതല്ലാ. ഓട്ടാളക്കു കുത്തിക്കുട്ടം വലകെട്ടി നായാട്ടു
ചിലദിക്കിൽ കാടൻ കരിമ്പാലന്മാര നായാട്ടം മൂത്തൊറന്മാരും ചെയ്യും.
അതുകൊണ്ടു അവര നായാടികൾ എന്നു പറയുന്നു. ശുഭ്രമയ്യാദ
കൂലിച്ചു മയ്യാദയും നടത്തുന്നു. കൂലിച്ചെക്കത്തിന്നുള്ളത പടയും
നായാട്ടു ഒക്കുമെന്നു പറയുന്നു. വെട്ടിക്കൊണ്ടുവാളും വെട്ടിക്കൊണ്ടു
വാലും പിടിപ്പിക്കുന്നു. കുത്തിക്കൊണ്ടു കയ്യും കൊടുക്കുന്നു. അതു
ചൊററും കുത്താവിന. മറേറത നാടുവാഴികൾക്കു ഉണ്ടു്. ഒളി
പ്പളളിയും, മടപ്പളളിയും, ഉറപ്പളളിയുണ്ടു്. അതിൽ ഉറപ്പളളി

നായിമേക്ക, മടപ്പുളളി കോയിമേക്ക, ഒളിപ്പുളളി രാവുനായാട്ടുകാക്ക, എന്നറിക. നായന്മാര എന്ന പരവാൻ കാരണം നായക്കെട്ടുക കൊണ്ടു തന്നെ ആകുന്നതും. അതെന്നുണ്ടായി എന്ന പരയാം. (നാഗ ലോകത്തെ നാഗസ്രീകം. ദേവലോകത്തേക്കും പോകുമ്പോൾ മഹാമേരു പർവ്വതത്തിന്റെ താഴ്വരയിൽ, നാലു ബിംബം കണ്ടു. അവര അതിനെ എടുത്തുകൊണ്ടു ദേവലോകത്തേക്കു പോകുന്നേരം ചെന്ന അമൃതവാങ്ങി വെളളിക്കിണത്തിൽവെച്ചു പൊന്നും കിണന്നു കൊണ്ടു എറുകഴിച്ചു പോകുന്നേരം ഒന്നു കാട്ടിൽ ചാടി, ഒന്നു നീറ്റിൽ ചാടി, ഒന്നു ഉഴരിൽ ചാടി, ഒന്നുപോകാതെ കണ്ടു ഇരുന്നു. അതിനെ വിഷുവിൻ കാലിൽ തിരുമുൽക്കാഴ്ച വെച്ചാറെ വിഷു ഭഗവാൻ തിരുവടി അയ്യനെ വിളിച്ചുകൊടുത്തു.¹ അന്നു ഉഴരിൽ ചാടിയത ഉഴപ്പട്ടിയായി. നീരിൽചാടിയത നീന്നായ; കാട്ടിൽ ചാടിയത ചെന്നായയും കുറുക്കനും എന്നറിക. അന്നു ശ്രീനാരായണൻ അയ്യപ്പന്നു കൊടുത്തതു കൊണ്ടു അയ്യപ്പൻ, നായാട്ടു പരമേശ്വര ആയത എന്നറിക. അയ്യപ്പൻ മലയാളത്തിൽ ചമുവട്ടത്തും, പല കാവുകളിലും അധിവസിച്ചു, തന്റെ ചെകവക്കു കൊടുത്തു. അതു കൊണ്ടു, ഇന്നു നായാട്ടു നടത്തുന്നു എന്നറിക. അജ്ജനൻ ഒളി നായട്ടുക കൊണ്ടു, അജ്ജനൻ വിളിച്ചു നായാട്ടു ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു. കാട്ടാളനായാട്ടു ഉണ്ടായ പ്രകാരം:—രാവണൻ വന്നു ശ്രീ കൈലാസം പിടിച്ചിളക്കിയ നേരം ശ്രീപാർവ്വതിക്കു അധികം ഭയമുണ്ടായി. അന്നേരം ശ്രീ പരശുരാമൻ² അത ആരെന്നറിവാൻ തന്റെ തേജസ്സു പിടിച്ചു കാട്ടിലെറിഞ്ഞു. അതു ചെന്നു വീണ നേരം ഒരു വാനനനായി. ഇങ്ങുവന്നതുമില്ല. രണ്ടാമതും എറിഞ്ഞു. അത കാട്ടിലെ ആളായി ഇങ്ങുവന്ന രാവണരാക്ഷസൻ എന്നു ഉണർത്തി കേട്ടു, അരുളിച്ചെയ്തു ഭഗവാൻ, നീയ കാട്ടിലെ ആളായി ഇരുന്നു, ഭൃഷ്ടമൃഗങ്ങളെ നിഗ്രഹിച്ചു ഭക്ഷിച്ചു കൊൾക എന്നു അവനു വരവും കൊടുത്തു. അന്നു തുടങ്ങി കാട്ടാളനായാട്ടു ഉണ്ടായതെന്നറിക. വേടനായാട്ടു ഉണ്ടായത അജ്ജനൻ പാശുപതാസ്ത്രം വാങ്ങുവാൻ ശ്രീപരമേശ്വരനെ തപസ്സു ചെയ്തുകാലം പരമേശ്വരൻ നിന്തിരുവടി അജ്ജനന്റെ മുമ്പത്തെ പോക്കി അസ്രം കൊടുക്കേണമെന്നു കല്പിച്ചു, വേടന്മാരും ധരിച്ചു യുദ്ധം ചെയ്തു, അജ്ജനന്റെ മുമ്പത്തെ പോക്കി അസ്രവും കൊടുത്ത അന്നു, വേടന കുടിൽപന്നി

¹ അയ്യപ്പൻ പാലും വേരും കൊടുത്തു.

² പരമേശ്വരൻ ?

നോക്കി കൊൾകായെന്ന വരവും കൊടുത്തു എന്നറിക. ഇങ്ങിനെ നാലു വഴിനായാട്ട, എമ്പത്തുരണ്ടു വിളി 36 തെക്കു ഭൂമിയും പുരയും നായാരന ചങ്ങാതിനാല, അയലൊട്ടുക്കാരൻ, വില്ലൊട്ടുക്കാരൻ, പരിഷയിൽ നായാടി, കൈയരികെ നില്ക്കും ചങ്ങാതിയും എന്നറിക. നായകയറെറണ്ടത കിഴക്കെ വാതിൽക്കൽ കയറേണം. അന്നേരം അയ്യപ്പനേയും വനഭേവതമാനേയും ധ്യാനിക്ക. തനിക്കും തന്റെ നായം ചങ്ങാതികൾക്കും ഭക്ഷ്യ അരുതെന്നറിക. നായോക്കുന്നേരവും കയറിയ വാതിൽക്കൽ നോക്കി കൊൾക. അറിഞ്ഞു അറിയിക്ക, ചെന്ന ചെല്ലിക്ക, കൊന്ന കൊല്ലിക്ക, കൊടുത്തു കൊടുപ്പിക്ക, ഇങ്ങിനെ പത്തു അവസ്ഥ അറിഞ്ഞീരുകേണമെന്നറിക. നായാട്ടാചാരം പതിനെട്ടാചാരമെന്നു പറയുന്നു. കന്നാചാരവും വല്ലാചാരവും രണ്ടാചാരമെ ഉള്ളു എന്നറിക.

സമാപ്തം.

പ്രവഹാരമാല

EDITED BY

Vidwan C. Govinda Warriar.

പ്രവഹാരമാല എന്ന കൃതി, ഈ പുസ്തകാലയത്തിലെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലൊന്നിൽ നിന്നെടുത്തതാണ്. അക്ഷരപ്പിഴ ധാരാളം. പറയത്തക്ക പ്രത്യാസംകൂടാത്ത മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ കൂടി ഇവിടെയുണ്ട്...

ഗ്രന്ഥകർത്താവ്, ആരാണെന്നും അറിയുന്നില്ല. ഒരു താളിയോല ഗ്രന്ഥത്തിൽ “കൊല്ലം 98-ാമത് മങ്ങാട്ടു ശങ്കരൻ അങ്ങാടിപ്പുറത്തുനിന്നും എഴുതിത്തീർന്ന പുസ്തകം” എന്നു കാണുന്നു. കേരളോല്പത്തിയോടു തുടർന്ന് എഴുതിയിട്ടുള്ളതാണ് പ്രവഹാരമാല. രണ്ടിലേയും ലിപി, റൊളുടേതാണെങ്കിലും ഭാഷയ്ക്ക് പ്രത്യാസമുള്ളതിനാൽ മങ്ങാട്ടു ശങ്കരൻ ഗ്രന്ഥം പകർത്തിയ ഒരാളെന്നല്ലാതെ ഗ്രന്ഥകാരനാകുവാൻ വഴി കാണുന്നില്ല. തമിഴ് പ്രാബ്ധാനത്തോടുകൂടിയ മറെറൊരു താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിൽ “കൊല്ലം 985-ാമതിൽ ചെന്ന പട്ടണത്തിൽനിന്നും എഴുതിയത്” എന്നും കാണുന്നുണ്ട്. പ്രാബ്ധാനം തമിഴ് ലിപിയിൽ തന്നെയാണ്.

ഈ ഗ്രന്ഥം അച്ചടിച്ചതായി അറിയുന്നില്ല. തിരുവിതാംകൂർ ശ്രീമൂലം മലയാളം ഗ്രന്ഥാവലിയിൽനിന്നും 9-ാം പുസ്തകമായി “മഹാകവി ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വരയ്യർ” അവർകൾ, പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ “പ്രവഹാരമാല” യുടെ അവതാരികയിലും, “ശ്രീമാൻ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവ്വാധികാര്യക്കാർ” അവർകളുടെ ഭാഷാചരിത്രത്തിലും, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ കുറെ വരികൾ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

മുപ്പത്തഞ്ചു (പ്രകരണ) അദ്ധ്യായങ്ങളിലായി 1,234 ശ്ലോകങ്ങളെക്കൊണ്ട് വിസ്തരിച്ചു പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ള പ്രസ്തുത പ്രസിദ്ധീകരണത്തിലെ, പ്രധാനപ്പെട്ട പലതും വിട്ടുകളഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, പണ്ഡിതലിംഗ, ജന്മിയും കുടിയായും തമ്മിലുള്ള വാദത്തിൽ സ്വീകരിക്കേണ്ട നയം, തുടങ്ങി പതിനെട്ടുവിധം പ്രവഹാരങ്ങളെയാണു് ഇതിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

ഭാഷയ്ക്ക് തമിഴിന്റെ കലപ്തം പറയത്തക്ക നിലയിലൊന്നുമില്ല. പല വൃത്തങ്ങളിലുള്ള പദ്യങ്ങളാണെങ്കിലും, അക്ഷരങ്ങളും, പദങ്ങളും, വിട്ടുപോയിട്ടുള്ളതിനാൽ, പല ഭിത്തിയും വൃത്തഭംഗം വന്നിട്ടുണ്ട്. പ്രവഹാരവിഷയങ്ങളിൽ നമ്മുടെ പൂർവ്വികന്മാർ എന്തു ചെയ്തിരുന്നു എന്നത്, ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളെക്കൊണ്ട്, ഏതെങ്കിലും പ്രകടമാകുന്നതാണ്.

പ്രവഹാരമാല

“നരി ശ്രീ ഗണപതയെന്നമ : അവിഷ്കരസ്ത്വം”

ഗണനാമനൈവദിച്ച വാണിമാതാവുതന്നെയും
പ്രവഹാരം സമദൃ (ഭൂ) ശ്രേ ഭാഷാരൂപേണകമ്യതേ.
ജ്ഞാനം തുടങ്ങിട്ടു പതിനെട്ടുവിധം പുരാ
പ്രവഹാരപദം : പ്രോക്തം നാരദാഭി മൂനീശ്വരൈ :
ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളും കാലാ ഭേദവും ജാതികർമ്മവും
രാജബ്രാഹ്മണവാക്യത്താൽ ഗ്രഹിക്കേണം വിശേഷത :
ബ്രാഹ്മണ പ്രവരന്മാരാം സഭാഭത്തിലൊത്തത്തമൻ
വിവാദേന വിളിച്ചേവം ചോദിക്കേണം നൃപാജന്തയാ.
ചിന്തിച്ചുകാഴ്ചമെന്നെന്നും എന്തുതൊട്ടു വിവാദവും
അന്തർഗ്ഗതങ്ങളെല്ലാമേ ഹന്ത സത്യേനചെല്ലവിൻ
പുത്താന്തമറിയിക്കുമ്പോൾ വാക്കിന്റെ സ്ഥിതിഭേദവും
സ്ഥിതിയും ഭാവവും തലപൽ ദൃഷ്ടിച്ചേക്കുമോക്കേണം.
സത്യമായ വചസ്സെങ്കിൽ യുക്തിചേർന്ന യഥാക്രമം
മുഖപ്രസാദവും കാണാം പ്രകൃതിസ്ഥിതിയും തഥാ.
സത്യം കൈവിട്ട വാക്കെന്ന് ചിന്തെ ബോധിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
ശിരസ്സിൽ ചൊരിയും പിന്നെ സൗരസ്സിൽ ഭേദം (സ്വര
ത്തിൽ ഭേദമായ) വരും.
നിടിലത്തിൽ വിയർത്തിടും നി(നെ)ടുവിപ്പുകഴായ് വരും
കായമാകെ വിറച്ചിടും വീ(വാ)യിൽ നീരുവരണ്ടുപോം.
അധരത്തെ ഭുജിച്ചിടും അധോദൃഷ്ടികളായ് വരും.
ഇടത്തെങ്ങ (ഞ്ഞാങ്ങ)വിറച്ചിടും അടിയെന്ന് (ഇടറിടുന്ന)
വാക്യവും
സ്വപ്നനേരം പറഞ്ഞിട്ട നി[ർവ്വ]ജ്ഞെ ചെന്നുനില്ക്കയും
പുച്ഛകന്മാർ വിളിക്കുമ്പോൾ ക്രൂദ്ധഭാവം നടിക്കയും
മദ്ധ്യേ മദ്ധ്യേവരും പിന്നെ സത്വരം നീങ്ങിനില്ക്കയും
സ്ഥിതിക്കിളക്കം മാറിടാ വാടിടും മുഖശോഭയും

* ഇപ്രകൃതി കൈവിട്ടങ്ങപ്പൊഴെ വികൃതിയുന്തമാ
 മഭയോർ ഭാവവാക്യങ്ങൾ ഒരു വേറെവിളിച്ചു
 † രണ്ടൊന്നാകിലോ തോന്നിച്ചു സമുക്തം പറയാവിതും
 അവസ്ഥ കേട്ടിട്ടു വിചാർച്ചകാഴ്ച
 ചോദിച്ചുപിന്നെ പൂർവ്വഗേഹ പിമ്പ്.
 മഹീപതിടെ മനസ്സും ധരിച്ചാൽ
 വിധിച്ചുകാഴ്ച പറയാം സമുക്തം
 യഥാചാരം നടത്തും തൃപ്തവരണൊരുനാൾ കായ്കളും തുടർന്നി-
 ട്ടുണ്ടായിട്ടും വിവാദത്തിനു മുമ്പിടയിൽ ഭർത്താവെച്ച ഭക്ത്യാ.
 മന്ദം സിദ്ധാന്തം (o) [o] മൂർത്തപാ പുനരപിസ്കലം സത്യമായ്
 [വന്ന മൂലം
 ലിന്നം കായ്ക്കാർ മേകെന്നൊരുവരു(നെ) വരുവാൻ കാണി
 [വെച്ചാൽ ക്ഷണിക്കാം.
 ഉച്ചംവാങ്ങിയതിന്നു ചേർന്നുകൂടണം നൽകാതെ പൂക്കു നമു-
 ക്കെന്തേവം മുമ്പിയും കൊടുത്തിരുവരും കാലം കഴിഞ്ഞാൽ
 [പുന. [o]
 തന്നീലായനമെന്നു മിങ്ങുമുമ്പിയുണ്ടെന്നും വിവാദിക്കിലോ
 ചെല്ലേണം മുമ്പിവാങ്ങി. വച്ചുവന്നതും മാനുഷ്യമാ മൂർത്തം.
 ഇതും തീർമുമ്പിയും പത്രെ മൂർത്തം വിത്തു സംബ്രയം
 സാക്ഷിയെന്നിവ കാണായ്കിൽ സൂക്ഷ്മമല്ലിതു സാധുവാം.
 കാണക്കാൻ വരെ തന്നിൻ കാണിപ്പോലു മടയുകിൽ
 കാണ കൈവിട്ടു പോമെന്നു നൂനംചൊല്ലുന്നു സത്തുകൾ.
 ജന്മേശനാത്മ ധരണീയൊരുവന്നുവെച്ചു
 ഉച്ചത്തെ വാങ്ങി, അവനോടറിയാതെ പിമ്പ്.
 വെച്ചുളള ഭൂമിയിലൊരുമടക്കിയെങ്കിൽ
 തൻഭൂമിവിറ്റ വില്പ നൽകണമെന്നുകേചിൽ
 പ്രഥി(പ്രഥമി) പതിശതനൂനിക്കിടക്കി വർഷം.
 പത്തായിരം കഴികിലും വരിഭാഗധേയ[ാ]ം
 യുക്തം 1 നാലു കരുണമെങ്കില ഹോതുകാനിം
 ഭൂമിയിൽ മൂർത്തിയപരം 2 പ്രവരേവ രേഖാം.

* “ഇതും പ്രകൃതി കൈവിട്ടങ്ങപ്പൊഴെ വികൃതിയുന്തമാ.” ഗ്രന്ഥാന്തരത്തിൽ.

† രണ്ടൊന്നതിലൊന്നിച്ച് സമുക്തം ചേരെയെവിതു. ” ഗ്രന്ഥാന്തരം.

1 സഭാ. 2 ഇവ ബ്രഹ്മലോകം.

ഒന്നിന്നും പുറമേ വിധിച്ചുകൊടുക്കുക : നെല്ലിൽപെലാ
പ്രസ്ഥാതിത്തേഴുന്ന പത്രികൾ സഭ കേൾക്കുന്ന ശ്രുത
[താം.

മിച്ചാരുപ്പരിചല്ല തോഴ പറയാം ജനുസ്യഭോഗം വിര
ത്തന്നന്നുമൊട്ടു ചെന്നുവാങ്ങു വിധികൾ നൃത്തിടിനാൽ
[ഭൂമിലും.

ഇന്നിന്ന തോഴ പറക്കുകിൽ നീതാൻ

ഗ്രഹിച്ചുകാലപ്പലിശ പ്രകാരം.

കണക്കുസാരണ : ഗുണിച്ചുമേന്മേൽ

ഹരിച്ചുപത്തിൽ ഫലമുണ്ടു കിഴയ്

കൂട്ടിഗുണിച്ചു മുതൽ കണ്ടതെന്നാൽ

വരും കൊടുക്കേണ്ടതു പാട്ടനെല്ലു

⁵ പത്തായ് പരമന്ദിരത്തിലൊരുവൻ തന്നോടു ⁶ കൂടിക്കുതാൻ

പത്തായ് വരുവാൻ നിനച്ചുമനസാ നെല്ലിട്ടുകിടിനാൽ

സത്യം നൂറ്റിനൂറ്റുനൂറ്റു കൂലിയുളവാം മിച്ചാരുതുല്യംസഭ

പത്തായോധരഭൂതികാല പലിശക്കേറും ഭവിച്ചിടിനാൽ.

ഇതും മൂത്തുളവാം നെല്ലാൽ പ്രഥമമേകം പുരേക്കുതാൻ

ഏകം പത്തായ ഭൂമിക്കും അന്യതാൻ ഭൂമിഭോഗവും.

അട്ടിപ്പേറായ തിരഞ്ഞൊരുവനൊടൊരുവൻ ജനുമേകം മശാ

[യാം

മുഷ്ടൻമാരാറ്റു പേരെന്നെഴുകിയ വിധിയെന്നങ്ങു കേൾപ്പുണ്ടു.

[ശാസ്ത്രം.

സ്വജ്ഞാതിബന്ധുപുത്രൻ നരപതിലിവിതൻ തത്രസംബ

[ന്ധിയെ-

ന്നിതും ന്യായേഷു ചൊല്ലുളളവരെഴിക്കെ ⁷ കെടുകാല ധാത്രി

[പൈണ്ഡം

കാലാതിക്രമവിപ്രമാണ പരിചായ് ചൊല്ലുകുത്തിന്നുതാൻ

ശൈത്യത്തിന്നു മധികുമത്തിന്നു മഹാനാനാപരാധത്തിന്നും.

ഇല്ലെന്നുളളതാവാചകം വിഹിതമന്യുക്തം ജനൈരുത്തമൈ-

രന്യത്രാപിലവാചകേവി വരയാമുണ്ടെന്നു ദൈവാനുരേ

എന്നിന്നാണു പഴുത്തതേങ്ങു മുതലായ് കാണായ് കായൊക്കവെ

³ നെല്ലിൽ. ⁴ ഗുണിച്ചു. ⁵ പത്തായം. ⁶ കൂലി. ⁷ കൊള്ളൊലാ ധാത്രിവണ്ഡം.

വെ(മ)ച്ചിങ്ങാത്തൊടത്ര സംഖ്യയുളവാമെന്നങ്ങു കണ്ടിട്ടുൻ
മൂന്നൊന്നമ്പൊട്ട കൂറ്റ 1 മെയ്യുതിലഹോ ഒന്നുംകഴിച്ചാലു.....

[പുനം.

പിന്നെയങ്ങിരുക്കൂറ്റമുള്ളതു സഭേ പാട്ടപ്പണം നില്പിതാ,
ആക്കാന്മുള്ള പരമ്പിലധീശനൊരെ.

നോക്കാതെ വൃക്ഷമുളവാക്കിയതൊറ്റ കാച്ചാൽ

പോക്കിടവാൻ തുനിയുമീശനൊടങ്ങു ചെന്നാൽ

ആക്കും ദശാംശരഹിതം പുനരാത്മകാണം

ജന്മശ്മാൻ തമ്മിൽ പിരകി അതുതൊട്ടന്നിലത്തെ കിടത്തി

തമ്മിൽകാണം കൊടുത്താൽ കൊഴുപ്പുമുളയവും വെച്ചുകാണം

[പിടിച്ചാൽ

* നിന്നിട്ടപ്പാട്ടനെല്ലും പണവുമമകിട്ടീട്ടമെന്നങ്ങു ഞായം.

ജെറും നമ്മുടെ 4 യല്ലെന്നു മതിരേതെന്നു സൂക്ഷിക്കുകിൽ

മേലെ ഭൂമിക്കുതിരെ വന്തുകിളെയൊമെന്നുകേൾപ്പങ്ങു ശാസനം.

സുപവരകലധർമ്മം ചെയ്യുമ്പോൾ ഭൂമിപാലൻ

കരുതിന മുതൽകട്ടാ കളളനുക്കിട്ടിടാഞ്ഞാൽ.

അവരുടെ മുതൽ പോയതെത്രയുണ്ടെന്നു സൂക്ഷി-

ച്ചതിനുസമമതാം 5 പോലം നൽകണം ഭൂമിപാലൻ.

കളവു മുതലടക്കം കുളളനെക്കണ്ടുവെങ്കിൽ

കഴവു മുക്കളിലേററിട്ടു മുതലങ്ങടക്കാം.

വിരവില 6 വരെ പിടിച്ചുളളതും പിമ്പടക്കാം

സുപവരധർമ്മം ഇങ്ങിനെ കേൾപ്പശാസനം.

ഭ്രാന്തനാകിലുമക്കാലെ മദ്രുപാനംകിലും തമാ

പേടിച്ചൊളിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യിടുന്നതന്മമാം.

അല്പത്ഥനാകുന്നതും കുറയും പിഴ എങ്കിലും

താൻ കല്പിച്ചതെല്ലാം താൻ ചെയ്യുന്നോ നിഷ്ഠ യോജനനെന്നു

[കേൾ.

സാരവാക്കു കുറഞ്ഞിട്ടു മസാരങ്ങൾ ചെറുതാലും

പറയുന്നവരെനിത്യം അജ്ഞാനാരെന്നുറക്കണം.

രാജധാനി കോട്ടേടെ മദ്ധ്യത്തിൽ വേണമെന്നുകേൾ

ജലവൃക്ഷാദികൾ വേണം കിഴക്കുമുഖമണ്ഡലം

1 വെ.

2 പുനം.

3 നിന്നിട്ടം.

4 യല്ലയെന്നു.

5 പൊൻ.

6 ലവരടെ വീട്ടിലുള്ളതും വിലയാക്കാം.

ശബ്ദാത്മതത്വവുംവേണം കണ്ടുകിന്നതിവേഗവും.
 നാനാഭാഷലിപിജ്ഞാനം ഉള്ളവൻ ലേഖനത്തിനും
¹ പ്രവഹാരത്മനാകുന്ന രാജാവസ്ഥാനമണ്ഡലം
 ഇരുനൂറ്റാണ്ടികളോടും ചിന്തിക്കണം ഭിജ്ഞാത്മവം
 കായ്യാർത്ഥിയായിവന്നീടും നരനോടിന്നുപോത്തമൻ
 ചോതിച്ചറിഞ്ഞിട്ടപ്പൊഴെ പറയേണം ഭയാവഹം.
 ശാസ്ത്രമാർഗ്ഗമറിഞ്ഞിട്ട ശിക്ഷയാക്കിപ്പോയതും
 കല്പിയാത്തൊലിനതന്നെ ആവർത്തിക്കു നുപോത്തമൻ.
 ഭേദശാധനകലാചാരം ധർമ്മങ്ങളെ യഥാവിധി
 രക്ഷിക്കതന്നെ ഭൂപന്റെ ധർമ്മമായതു നിർണ്ണയം
 നാലുവണ്ണത്തെ രക്ഷിക്ക രാജാവിന്നുള്ള ജീവിതം
 വിവ്രംശതി ഭാഗശാലൊന്നും ഭഗവദ്യുക്തം (ശ) ഭാഗമാം.
 പരദ്രവ്യമടക്കുന്നനരൻ ഭൂപതി ശിക്ഷിതൻ
 അപ്പുണ്ണമേ കഡുംബത്തെ രക്ഷിയാത പുമാനെയും.
² അംഗത്തിലൊന്നുണ്ടു ഭേദബ്രാഹ്മണ ഭൂഷണം
 ചെയ്യുന്നവന്റെ അംഗത്തെ ചേദിക്കേണം നുപോത്തമൻ.
 കണ്ടാലറിഞ്ഞു കൂടാതെ കള്ളന്റെ കളവുള്ളതു
 സ്വഭാവം വാക്കുകൾകൊണ്ടു കെട്ടുമൊട്ടറിയും ചിലർ
 കള്ളന്മാരെനുള്ളവണ്ണ മറിഞ്ഞാൽ ശിക്ഷചെയ്യണം
 കാണക്കാര നിന്നിക്കുവേണമിനിയന്നോത്തങ്ങളു ജന്മശരണം
 കേട്ടാൽ തന്നുടെ ജന്മിയോടു വഴിതെറ്റാതെ പറഞ്ഞിടുക.
 കാണംസത്തുകളേ തികെച്ചു വിരവോടൊന്നു മെടുത്തീടണം
 കൈക്കൂലി പലിശ ചൂരക്കമിനിയും ചെയ്യാൻ തികച്ചീടണം.
 പിടിക്കുവേണ്ടതൊന്നെ പലരും ചൊല്ലുന്ന ജന്മാഭികൾ
 കാണം വാങ്ങിയതിന്നുചേർന്നു കരണം നല്ലതെ ചെയ്യിടുകിൽ
 വേണം സാക്ഷി തന്നിക്കുചേർന്നു ബലവാൻ എങ്കിൽ സഭേ
 [ഉത്തരം.
 വെളേളാലക്കൊപ്പകാട്ടിക്കരുണം ഉടനെ വാചകം തീർത്തതന്നെ
³ ചൊന്നാൽവേണമതിന്നു സാക്ഷിയൊരുവൻ പിന്നെ മുറി
 [ക്കാരനും

¹ പ്രവഹാരസ്ഥനാകുന്ന രാജാവസ്ഥാനമണ്ഡലം. ² തന്റെ ശാഹത്തിലൊന്നുണ്ടു.
³ ശൂദ്രൻ മുന്നടി ആദരം പതിതനും വിപ്രൻ വേദമുണ്ടെന്നും തീണ്ടാരന്നവരു
 അവതാടകയും ചെയ്യാംപക്ഷാരണം.

1 പത്രിരണ്ടടി തച്ചനാഭി കരുമാൻ അഞ്ചിന്നിരട്ടിക്കണം
 മൂപ്പത്താടി പാണനും കണിശനും കീഴ്പ്പെട്ടിരട്ടിക്കണം
 ചോറ്റുമുത്തരമെന്നുള്ള വാക്കു മൂന്നൊട്ടു മുത്തമം
 പ്രിയമാകുന്ന മാഗ്ഗത്തിൽ തന്നെവേണം മഹാജനം.
 മേളിലങ്ങു സൂര്യോദേശം പററിട്ടും ജാമ്യമൊന്നിനാൽ
 ഏടക്കും ന്യായകാലത്താൽ യുക്തിനേരിനെയും തഥാ.
 നേരുകൊണ്ടിരുവക്കൊക്കും മുതൽ ചൊല്ലി ഇടച്ചെയ്യും
 ഉണ്ടാകിലപ്പൊഴേവേണം രാജാവാജ്ഞായ ചൊല്ലുക.
 മിച്ചാരത്തിന്നു കേംപ്പുതുണ്ടുരുപിശയോ മിക്കവാറും പുറപ്പാ
 ടാനിൽ കീഴായുരുമ്പോൾ പണച്ചുമലപറയിൽ താഴ്പെട്ടും
 വ

[നെല്ലു മെല്ലാം

മറേവററിന്നു കാലപ്പലിശ 2 പലരുമിന്നാചരിപ്പുണ്ടതിനേൽ
 വെട്ടിത്തീറാം കടതല ഇരട്ടിക്കുമാറുണ്ടുകേചിൽ.
 ഉരുപലിശക്കു കാലം ചെന്നാലൊന്നും കളഞ്ഞത
 3 വഗ്ഗ്ചെയ്യ മരുവിനെ മുതലൊട്ടു പലിശയിൽ
 മാറിട്ടൊന്നും കൂട്ടിയതാകും മുതലും
 അനൂയം ന്യായമാക്കി പലവഴി പിഴയും 4 നാട്ടിവൻ തുനി

[ത്താൽ

അനൂയം ന്യായമാക്കാ മതിനെന്തെ കഴിവുണ്ടുണ്ടു ബോധജ്ഞ
 [നെക്കിൽ
 അന്നാലും നാഴികക്കും പലകഴിഞ്ഞ പിൻവാങ്ങി നിന്നാൽ
 അനൂയം ന്യായമാക്കാ മതിനൊരു 5 കഴകക്കാടി മേലത്തും
 ക്രമേണ.

കൊണ്ടാൽ കൊടാത മഹാപാപി ഭരിദ്രവാചാ
 കണ്ടാൽ ഭൂഷാവാചാ ചില നിന്നിതാനാം
 പണ്ടേധനം ഫലമെന്നി നൂപാസമാക്കി
 കൊണ്ടകടത്തി അരവീശവും മാംസമാമേ.
 7 സമ്പന്നരത്തി പുളവായതിനങ്ങും നോക്കി ചെമ്മകണക്ക
 [തികെയൊതെ
 ഒഴിഞ്ഞു വല്ലൊ നമ്മെക്കുവണ്ണ മാതായതാചയ്യ പാദം.

1 പത്രിരണ്ടടി. 2 വരു 3 വഗ്ഗ്ചെയ്യ 4 നേടിയവൻ.
 5 കഴകക്കാട്ടിലുണ്ടാം ക്രമേണ. 7 സംവത്സര.

മമാതെളിഞ്ഞു നിലതട്ട നിലക്കുറപ്പാൻ തനിക്കുനാശം വിവ
[ഹാര സർപ്പം
മനസ്സൽ മാലിന്യതകൊണ്ടിരിട്ടാം നിന്നെച്ച കാണാൻ ദിന
[രാത്രികീപം.

തനിക്കുച്ചയാചതു ഭാഗരശ്ശികൾ ഓക്കേണം
കീഴിൽ കഴിവതു പിതാമാതുലന്മാർക്കു നീതി നോക്കേണം.
മേൽബന്ധ ശത്രു കഴിവൊഴിയും നേർ ചൊഴിയും ചുഴിപ്പാ
[പാക്കേണം

കാലംബാലി ¹ കരുവും ഭാഗ്യം ഇതും നിഷ്പേക്ഷണം.
വംശനീതി ഗുരുപലവും നിൻകലാവാനു മനസ്സെ.
കാലാർത്ഥ സീമകൂടാതെ അനുഭവിച്ചോരു ² സദ്യനാ
³ ദേവമുഖേന പോകേണ്ട വിധിച്ചിട്ടുണ്ടു ചെല്ലുക
നെല്ലിപ്പലകമേൽ വെള്ളം പതിന്നൊരാളും നിന്നതിൽ
തീപ്പിടിപ്പിച്ചിട്ടാ ഇല്ലെന്നു മിക്കെണ്ടു വിരലെങ്ങിനെ
അതിരിട്ട ഭൂമി ചതുഭാഗമാക്കി എതിരിട്ടു ഖണ്ഡ മകവിട്ടു
[രേഖാ

അറിവുററാ ഷഷ്ഠജന സാക്ഷി ⁴ യെകൽചതു വേദകാതൽജേ
⁵ ഗഡീയരാണാ. അന്നന്ന ശോ(ചോ)ദ്രമിതുകിം ഫലമായി
[ക്കഴി

ത്താൽ ഒന്നൊന്നു ചൊല്ലി ⁶ വിചാരിതമല.
തസ്യാ ചെന്നന്നു ചൊല്ലുവിതു ശുഭ്രവചോ ന്നപാജ്ഞാ
അന്നാശു ചോദ്രമിതു ⁷ പക്ഷഹരം വചസ്യാം.
കാലം ഗുണിക്ക കണക്കുസാരേ കണ്ടാൽ
കാണത്തിൽനിന്നു പലിശയേ വരുവാൻ പ്രകാരം
വേണുന്നതുണ്ടു പലവും വിധി ചൊല്ലുവാൻ
വേണ്ടുന്ന വണമതിനെ വിധി കേൾക്കേടോ നി.
കാലത്തിന്നു വയസ്സേറി മാലിന്യം ⁸ ചെറുത്ത പത്രികാ
തുടച്ചാൽ പുത്തനായിട്ട കരുണം കള്ളനെന്ന് കേൾ.
കരുണം ചെയ്യുവൻകാലം കഴിഞ്ഞാൽ വന്നുവെങ്കിലെ
കൈപ്പാട്ടു കൂടിനോക്കേണം നിയമം വരുവാൻമോ.
കണ്ടുചൊല്ലിച്ചു കൊളേളണം കിട്ടാതെകണ്ടിരിക്കിലും [സഖെ]

¹ കരുണയും. ² സാധനം. ³ ദൈവം. ⁴ യെങ്കിൽ.
⁵ ജഗദീശ്വരനോ. ⁶ വിവരിതമലം കൃതസ്യാ. ⁷ വാക്യം. ⁸ ചെൽ.

പ്രഥമീപാദം തുനിഞ്ഞിരിവരിലൊരുവൻ പ്രത്യയം കൈവ

[രൂപോദ്ധ

ഭൂതിക്കണ്ടാം വിശേഷം ചിലപൊഴുതധിപൻ ജനഭോഗം ഭൂജി

[കിൽ

താൻ ഭൂമിക്കത്രെ നൂനം ബലമിതു സഫലം സത്യവാക്കും

[സവേ കേൾ

രേഖായബലവാൻ ³ സാക്ഷി സാക്ഷാണോനതഃ ഭൂതച

തലിനേശവരൻ കായ്മമാനം വൃദ്ധവചോവിധി.

ജനകൊണ്ടുളള സതപാവര മറ്റതിവരും ഷഡപ്രമാണങ്ങൾ

[⁴കാണ്മാ

കാണ്മാനില്ലൊന്നുകൊണ്ടും ഋതമു ജിതമിതെന്നുതൻ മാറെവു

[മാണെ

സത്യം ചെയ്യാനുമുണ്ടാം പുനരിരിവരിലും കൈനമിക്കുന്നു

[പാദൈത്ര]

ഭൂതിക്കാരന്നു യോഗ്യം കരമവരനു കണുന്നു ശാസ്ത്രാനു

[രോക്തം

സേവാജാതിഗ്രാമസാമന്തഭായോ ഭാനുമഭേനച -

ററിരണ്ണൊര കഭാനേന ഷഡ്വണ്ണൗക്തം ഭവേവൽമഹി.

ഇഥം ⁵തൊപ്പൻ കൊടുത്തിട്ടൊരുവനൊടൊരുവൻ ഭൂമികൊ

[ണ്ടി

ലതിന്റെ പാട്ടത്താൽ പാട്ടനെല്ലിൽ പാലിശ കഴിച്ചു.

ത്രണിക്കാലാമെ. ⁶ പ്രത്തിന്നിടചേർന്നു കരുണം ⁷ നൽകിനാൻ

വൻ വാങ്ങി സൂക്ഷിച്ചതുപോയിതെന്നു വരികിലോ നൽ

കേണ മെന്നിട്ടു ചെന്നങ്ങു ജന്മേശനും തഥാ.

കരുണം കണ്ടിലയെങ്കിൽ കാണം കൈവിട്ടു പോയിട്ടും

കാലപ്പലിശ ഭൂമിക്കുളള പാട്ടപ്പണം തഥാ.

നൽകേണ മിവനങ്ങൊട്ട മുറിയില്ലായിലെന്നുകേൾ

പുറപ്പാട്ടുളളതു കാട്ടി മുറിയുണ്ടെന്നു നിശ്ചയം

എങ്കിൽ കാണം ഗ്രഹിച്ചിടാം എന്നു ചൊല്ലുന്നു ബുദ്ധിമാൻ.

നററി ⁸ കൊണ്ടൊന്നൊരു ഭൂമി അതുതാൻ വെച്ചൊരുത്തനെ

¹ മരിച്ചാലും വേണ്ടതില്ല സാക്ഷിയുണ്ടാകുകയും സഖെ. ² തൽ.

³ സാക്ഷിണോനത ഭൂതച. ⁴ പാൽതൽ. ⁵ സ്വപ്നം. ⁶ വേട്ടത്തി.

⁷ നൽകിയിനാലനവൻ. ⁸ കൊണ്ടൊരു.

തന്നുടെ റൂപവും വാങ്ങിമുറിയും ; നൽകെന്നാനവൻ
ജന്മക്കാരനും ആയി തമ്മിൽ ചെന്ന് നേർപെട്ടുകിനാൽ
കരുണം നൽകുവാം. നന്ന മുറിയും നൽകിനാൻ പുനഃ
കായ്ക്കും ചെയ്യവൻ കാലം കഴിഞ്ഞാൽ വന്നുവെങ്കിലോ
മൈവം പ്രമാണമാകുന്നു വിധിക്കേണം മഹാജനം.
ജന്മേശൻ ചെയ്യവേണം അവനൊടു തനതായുത്തരം മുക്ക

[വാൻ താൻ
മറേവന്നില്ല മുക്കൽ വിധിയതു സഖിയേ കേൾക്ക ധർമ്മ
[പ്രവൃത്തി.
ഒറ്റിക്കൊണ്ടാനിലം പിന്നെ. വെപ്പിപ്പാൻ പിന്നെ ഒപ്പിക്കേ
[ണം

സുപസജ്ജനവും വേണം മുറിയും വേണമെന്നു കേൾ.
മോക്ഷണം ചെയ്യവെന്നുള്ള ശങ്കയുണ്ടായൊരുവന
സജ്ജന സഭയുടേന്ന ശോഭും ചെയ്യ മതപ്പൊഴെ
മൈവം മുഖേന പോവാനായ് പുറപ്പെട്ടൊരു കുളിനെ
മൈവം മുഖേന പോകേണ്ട യുക്തികൊണ്ടഥ സജ്ജനം
നേരുമാഗ്ഗ്ഗമിച്ചീടും : വഴിന്നിന്നിഹ കേൾക്കേടോ-
സഭയിൽ താൻ വിളിക്കുമ്പോൾ വിളിച്ചാൽ ഭൃഷ്ടിവിധാ
[സവും
നോക്കി ചോദിച്ചാൽ ചെയ്യുമ്പോൾ ദക്ഷി (ലക്ഷ) ണം കൊണ്ട
[റിക്കേടോ.

കായമാർ വിറച്ചീടും അഗ്നത്തോറും വിയർക്ക (ക്ക) യും
ഭൂമിയിങ്കൽ വരച്ചീടും പാദംകൊണ്ടു, സഭാഹൃദി
കരംകൊണ്ടൊന്നു നുള്ളീടും തിരുമ്പും കരമപ്പൊഴെ.
ചൊറിയും തലയിൽ പിന്നെ ഹൃദയം തൊട്ടു ചൊൽകെയും
സജ്ജനം പറയുന്നേരം ക്രൂദ്ധമായുര ചെയ്യും
ആനന്ദം വാടി മാഴ്കീടും ഭൃഷ്ടന്മാർ ചിത്തമിങ്ങിനെ.
വിധിക്കൊട്ടില്ല വിധിക്കേണം മുനിമാർ സഭയുണന്നോ.
ഇപ്രകാരം ലക്ഷണത്തെ കണ്ടാലിവുണ മുത്തമം.
പശുവിന്നിഹ പാൽനാഴി പണം നാലാ പശുവിനെ പെററ
കാണം കയർ നീക്കി പെററാൽ നാലു പണം തഥാ കേചിൽ
[ഭേദ-

¹ നൽകിനാനവൻ.

² യെന്തിഹ.

³ കാണുകയാൽ.

വിധിയുണ്ടു കുന്നനൽകുന്ന ¹തന്നുകൾ “കറു വാണിഭ
മെന്നുള്ള വാണിഭം ലാഭമെങ്ങിനെ. കൊണ്ടുവിക്കുകിലപ്പോഴേ ലാഭം
പത്തൊന്നു കായ്കമാം. കയലി ഇതിനില്ലല്ലോ കേചിൽ ഭേദം
മതുണ്ടുകേൾ.” ²കുറുപ്പൻ പീടിയും ³പൂവൽ വാങ്ങി കാലം
കഴികിലോ മേകലും പിടയും മക്കൾ ചണ്ഡാളൻ വാക്കതിനെടോ
വാക്കാലത്ര ഉറച്ചിടാം അവണ്ണം തീർക്കു മത്തമം.

വേളി നാലു വിധിയുണ്ടു. ബ്രഹ്മണനതുകളെടോ, ആരണ
ക്കന്തുക, പിന്നെക്കന്തുക കന്തുക, തമാവൈശ്വ കന്തുകയും,
പിന്നെ ശുഭ്രകന്തുകയും തമാ. പ്രസവിച്ചാൽ പതിനഞ്ചാം ദിവ
സം ചെന്ന പിറേറന്നാൾ വെക്കണം ഭോഷമില്ലല്ലോ. നാലാർ
പൊറുത്ത മക്കളാ വാപ്രജാതിയിലുള്ളതും എന്നു ശാസ്ത്രവിധിമതം.

വർഷം മുപ്പതു ചെന്നാൽ കരുണത്തിന്നില്ല ഫലമേതും.

ജന്മ ⁴പക്ഷം ചെന്നാലും അതിനാലും ഫലമില്ല കേൾ.

വെട്ടിടൊല്ലാ ഫലമൊന്നും ജന്മശനരിയാതെതാൻ

കാണമുള്ളതു കിട്ടിടാം അനുകൂലിച്ചു പോകെടോ.

ജമക്കാരൻ തനിക്കുള്ളാ ഭൂമിവെച്ചാണൊരുവന.

അവറാലല്ലവും പിന്നെ അടക്കിടാതെ ഒരുവന ആ ഭൂമിക്കുന്ന
താൻ വാങ്ങിട്ടുള്ള തങ്ങോട്ടു നല്കണം. ⁵ഗർവ്വണഭാഷയിൽ

ശാസ്ത്രം ഗ്രഹിച്ചു പറഞ്ഞവ. മുരുകി)ഭാഷയായിട്ടു ചൊല്ലു
ന്നേൻ, ഭേദമില്ലകേൾ. കാലപ്പലിശ ചൊല്ലിടാം കാഞ്ചനത്തിന്നു
കേളടോ.

നൂററി ⁶ഒന്നാഹോ വിധച്ചിട്ടു നിക്ഷേപം വാങ്ങി നൽകി
യാൽ

വെളളി വാങ്ങിട്ടു നൽകിയിൽ പത്തിനൊന്നെന്നു കേളടോ
തിങ്ങും പലിശ പൊന്നിന്ന വെളളിക്കോ കാലമൊന്നുകേൾ
ചെമ്പിനൊന്നു യുണ്ടല്ലോ ഓടുന്നും വിധിയങ്ങിനെ.

⁷ഇത്തതിങ്ങൊന്ന കാലത്ത ഒന്നേമുക്കാൽ പലിശകേൾ.

പ്രവചനാസ്തനാകുന്ന രാജാവിൻ ധർമ്മമേ ⁸രാശി നിൽ
കിഴിൽ മൂന്നാഴിപ്പാട്ടു മദ്ധ്യമം നൽകാത്താൽ ധർമ്മമങ്ങും
പാക്കുന്താനെന്നു കേളടോ.

¹ തന്നു കേൾ.

² കുറുപ്പൻ.

³ ചേവൽ.

⁴ വർഷം.

⁵ ഗീർവാണ.

⁶ ഒന്നാഹോ.

⁷ ഇത്തതിനൊന്നു.

⁸ രാശി നൽകിയിൽ.

മിനക്കേടില്ല താനാകിൽ വിലക്കാരും വിധിയല്ലഹോ
 ധർമ്മം നടത്തിയിൽ ധർമ്മാര മതോക്തോ.
 ഫലത്തിന്നനുഭവമുള്ള തറികേടും മാഗ്ഗമെങ്ങിനെ
 പത്രം ¹ വഞ്ചമാപി പാകഴിഞ്ഞാൽ പത്രമുള്ളതിൻ ² പിച്ച്
 ശോഷിച്ചു കണ്ടിട്ടു ³ പ തത്രപഴുത്തിട്ടും.
 ക്ഷീരം ഗുളത്തിൽ വററും നിലിച്ചൊരു പഴുപ്പുമാം.
 മൗനമുണ്ടു പിലാവിന്ന കാലം മൂന്നാലുണങ്ങിട്ടും.
 ആഴക്കുഴിച്ചരികെയങ്ങു കൊത്തി നോക്കി
 നാല [ാ] ഗുലം മുറിയുമാറമ ⁴ പൊത്തു കാണാം.
 വേരുന്നകത്തു പെരുതായൊരു പൊത്തുകാണാം
 സൂക്ഷിച്ചറിഞ്ഞു വിരവോടതു തീക്ക [ാ] കാണം.
 ജന്മശനിത്വമുളവായതു ജന്മിയത്രെ.
 കണ്ടിടാം പത്തിനൊന്നു പതിരമകണ്ടെണ്ണി നോക്കിട്ടുകിൽ
 തൂണീപത്തിന്നുകേതം പതിരമുളവാക്കിലന്നു കേൾപ്പിൻ [താൻ
 തത്ര ⁵ ചൊന്നതുപോലെ കാണുക ഭശമം തൂണിക്കതേകം
⁶ പത്രം.
 എഴുതിച്ചൊരു പറമ്പിൽ താൻ ഉഭയം വെച്ചുളവാക്കിയാൽ
 കൊടിയും വാഴയും ചീര ⁷ മുളവും തായലും, തമാ കവുങ്ങുതെ
 ആ[ം] മിത്രാതി പിലാവും തീക്കവേണം. എന്നിവയെ
 പ്ലാററീനും പിന്നെ അന്നന്നമ്പൊട്ടു കണ്ടത കിട്ടിട്ടന്ന കുഴി
 കാണം മദ്യസ്ഥൻ വിധിപോലെ കേൾ.
 സ്ഥൂലവും സൂക്ഷ്മവും പിന്നെ അമ്പും തമ്പും അറിഞ്ഞുടൻ
 അന്വേഷിച്ചു നടത്തേണം രാജാവിൻ ⁸ ലഘുനൻ പുനഃ.
 അല്ലാതെ ഭൂമിധർമ്മത്തെ ചെയ്തിട്ടു [വിൻ] നതധമവും
⁹ താനായുള്ള പാത്രത്തെ സൂക്ഷിക്കും വേഗമേറിയാൽ
 അടച്ചമ്പിൽ തുറക്കല്ലാ തുറന്നാൽ കനമില്ലുകേൾ.
¹⁰ വിധിയും വെലവും തമ്മിൽ തൂക്കിടന്നു ബുധാജനം.
 ബലമൊന്നമ്പ ¹¹ തൂക്കിട്ട ബുദ്ധിപിമ്പതു തൂങ്ങുമേ.

¹ വഞ്ചം വിവൃ. ² പിമ്പു. ³ പത്രം തത്ര എഴുതെത്തോ. ⁴ പാത്തു.
⁵ കന്നതു. ⁶ പത്രം. ⁷ മുളകും. ⁸ ലഘു. ⁹ പുത്തനായുള്ള പാത്രത്തെ.
¹⁰ ബുദ്ധിയും ബലവും. ¹¹ തൂങ്ങിട്ടും

നിർവ്വനം ബലം നാസ്തി ¹ ബുധിപിപു ക്ഷയിച്ചിട്ടും
 രാജധർമ്മം മതാകുന്ന ധർമ്മം പൊധം (കേധം) വിപ്രരക്ഷകം.
² കെട്ടുകയും ഭൂപൻ നടത്തേണേദപിജ് ദൈവമു പൂജിതെ.
 ഭൂമിപാലമു രക്ഷാർത്ഥം ശുഭ്രവംശം തമൈവ കേധം.
 ഗുണഭോജം വിചാരിച്ചു നടത്തുന്നോരു ഭൂപതി
 നാട്ടാരെ രക്ഷിക്കുകൊണ്ടല്ലൊ പ്രജപതി സമാഹത :
 അച്ചണ്ണ രക്ഷചെയ്യേണം ³ ഗ്രഹേതത്തു ജനംതഥാ
 ജനഭോഗം കുറെത്തൊന്നു നൂത്തൊപ്പു യെവനോടുമേ
 ചെന്നുവാങ്ങുകയല്ലായിൽ ഭൂമിപതിനെന്നുകേധം
 കാലത്താ ⁴ ലുണക്കും വിപ്രൻ സൽക്കർമ്മം ചെയ്യുകാലമേ
 ശുഭ്രകന്യക സംഗത്തെ വർജ്ജിക്കേണം വിശേഷത : .
 അർദ്ധരാത്രി ⁵ സഭാസ്ത്രാനു ചെച്ചാതെ വിപ്രനും തഥാ
 ജാതികർമ്മം വിശേഷിച്ചും വേണമെന്നു കേധം.
 സ്വജനം നീങ്ങൊല്ലയെപ്പോഴും നിങ്ങിയാൽ പിമ്പു ഭൂഷിത്തി
 നീതി നിസ്സാരം ഗ്രഹിക്കേണം നിശ്ചയം കരുണൈസഖൈ
 [നോക്കണം.]

ബുദ്ധികൊണ്ടേവം ഗുണഭോജം മഹാമതെ.
 പ്രജഭണ്ഡം ചെയ്യരുതാരും കുഡുംബം രക്ഷചെയ്യണം.
 ആരേണും കായ് മാറ്റത്തെ പോക്കേണം പിമ്പകീടരും.
 സത്യാ ചൊല്ലു കയ്യേവേണം നേരുമാറ്റം ഭരണിക്കേണം.
 ചിന്തിക്കു ഔന്നരോദേവം ഗുണഭോജം മഹാമതെ.
 അനുകൂലം ഉദ്ദേശനന്തൻ ഗുണമുള്ളവൻ
 നിക്ഷേപം വെച്ചവണ്ണം അഭിതി അഭിതി നക്കാണവും പത്നി
 നെന്നാം മിച്ചാരപ്പരിചാ മിതിന്നു വിധിയെന്നു ശ്രേയകേചിൽ
 ജനം നിക്ഷേപംകൊണ്ടു വന്താനറിയാതെ വെച്ചുടകിൽ
 താൻ മിച്ചാരംവിട്ടു പോമെന്നഴകിയ വിധിയെന്നുകേധം
 പ്പണ്ടു ശാസ്ത്രം. ⁶ വെപ്പോലെയും കരുണവും മുറിയും
 തമൈയന്നാൽ കട്ടവാൻ മുറിയുണ്ടതു കേക്കയാലെ. ⁷ നൽ
 കയിലന്നു പലവു ⁸ പിന്നെഴയായിപറയും മദ്ധ്യേഹ
 ലമതിന്നു ചൊല്ലുക കാലപാരെ. ”

ഹരി : ശ്രീ ഗണപതയെ നമ : അവിഷ്ണു ശ്രീ പരമേശ്വരനമ :
 സമാപ്തം.

¹ ബുദ്ധി. ² കെട്ടുകയും. ³ ഗ്രഹസത്ത. ⁴ ലുണക്കും. ⁵ സമാധാനം.

⁶ വെപ്പോലിക്കരുണവും. ⁷ നല്ലായ്ക്ക. ⁸ പിഴയായ് പറയും.

सोंडूर कैफियत

Edited by

(Continued from page 104 of Volume 1, No. 2.)

SRI K. THULAJARAM KSHEERASAGAR

जाणौन नरसींग राव घोरपडेयासहीं दरमाहा सेंभर होनाची नेमणुक करुन दिलेहे. त्या प्रमाणें सुरक्षीत पांच सात वरुष वतन खाऊन स्वस्त होतें. ऐस असतां वेंकटराव घोरपडेयांची आऊसान काल जाहला. त्यासमई समस्त दरकदार व पुरातन सेवक लोक व घर मंडली व सुत्र्यांचे लिंग देव व सिखा, कठार वगैरे सिवराव इंदुराव घोरपडे ममलमतदार शेनापती याची स्वाधीन करुन सर्वत्रा बराबर क्रिया घेऊन वेंकटराव घोरपडेव काल जाहला. त्याच प्रमाण आलिकड च्यारी पांच वरुष वहिवाट चालीतअल. खंडेराव घोरपडेहि आपले प्रपंचे न करीतां रावसाहेबाचें दौलता विषई क्रीयाचें वर्तुणुक करीत सांप्रतहि आहेत. इतक्यांत प्रभव नाम संवत्सर १७२९ कार्तीक मासी राजे श्री बाजीराव पंतप्रधान व सदासिव पंत भाउयाचे सवारी कार्तीक स्वामीचे दुरुशनास्तव आलें—पूर्वीं पासुन वकील पुणत होताच. गळंगनाथाचे घुमारनदी पर होतां तेव्हा राजे श्री तमाजी वेंकाजी पोतनी वीस कागद लिहुन देऊन पाटवील्या वरुंत गळंगनाथचे मोकामी श्रीमंताचे व भाऊची भेट घेऊन सोंडुरास आला. येजमानयांची भेट व पंव प्रधानाची भेट पुर्वि मुराररावसाहेब यांचे पद्धती प्रमाणे भेटीच योग घडुन श्रीमंतास किलेंत नेऊन मजेवानी व जवाहिर, वस्त्र पात्र देऊन बहुत संतोष करुन दौलतीच नातवानि सांगुन घेतल्या वरुन श्रीमंतानी बहुत संतुष्ट होऊन निरोपिले कीं पुणेस सवरी बराबरे यावें दौलतीचा बंदोबस्ती करुन देऊ ऐस अती आवर करुन निरोपे होतांच सिवराव इंदुराव घोरपडे ममलमतमदार शेनापती व खंडेरावघोरपडे उमीरुल उमररा व कारकुन मंडली सहीत सवारी बराबर पुणस गेला. तालुकेंत मामलत सभराव भिमाजी तालुकर याजकडें पुर्विपासुन होताच. किल्ले वगैरेंस पुरातन सेवक लोकांची स्वाधीन करुन

किछेदार यास सांगुन येजमानानी पुणेस गेलें. तदनंतर पुणेस येज
 मानयास श्रीमंतानी पुण्यमासी वसंतपंचमी दिवसीं येजवानी करुन
 बहुत आघर कडुन ठेऊन घेतलें असतां इकडे तालुकें येशवंतराव
 घोरपडे आमलिल उमरा यांचे चिरंजी व नरसीगराव घोरपडे यांनी फंद
 फितुर करुलागला. त्यांत सुभराव भिकाजी मिळुन करुन लागलें. हे वर्तमान
 किछेदार व पुरातन सेवक यांनी पुण्यास पत्रलिहिलें असतां पुणेहुन सिवराव
 इंदुराव यांचे आज्ञापत्र आलेकीं नरसीगराव घोरपडे यांस बाहेर घालणें.
 सुभराव भिकाजी यांच मामलत दूर करुन कैदेत ठवणें एसे निरोप आल प्रमाणें
 तालुकेंत असणार आज्ञा पत्र प्रमाणें कलें. त्यावरून नरसीगराव घोर
 पडें याणीं बळरीत वसून गैरवा न नाना प्रकार महेरवान बुरूस साहेबास
 समजाउ लागलें. त्यावरून बुरूस साहेब जिल्हा कोट यांनी सोडुरास
 पत्र लिहुन पाठविले कीं नरसीगराव घोरपडेस समाधान करुन ठेऊन
 घ्यावें. ऐसे लिहील्या वरून सोडुराहुन मुजरद कारकुन यास बुरूस
 साहेब जिल्हा कोट याजकहें पाठविल्यानंतरे नरसीगराव घोरपडे यांचे
 मजकुर गावांत फंदफितुर केले. मजकुरानी विनंती करीत असतां
 निरोपीले कीं इतपर फंद फितुर वगैरे करुनये. ऐसे नरसीगराव घोर
 पडेयांस ताकीद करीतो सोडुरांत सुखवस्त्री, स्वस्त असावा. पुढें नेमणूक
 वगैरे चालवणे विषई पत्र पुनेस लिहुन पाटवाव तर येईल तैस करावा
 तव परीयेत उभयेपक्षी घरगुतीचा खठला वाहडवुनये ऐसे सांगीतल्या
 वरून अम्ही पेशवाई सरकार व कुपणी सरकार दोनी नाहि आज्ञा
 मान्ये करुन तालुकेंत किछेदारयांनी कबुल होऊन पुणेस पत्र लिहुन
 पाटविलें बुरूस साहेब यांनी निरोपील प्रमाणे ठेऊन घेणे म्हणुन
 येजमानाचे पत्र आल्या त्यावरून बळालीस राजेश्री बळाजी यादव
 यास पाठऊन मेहरवान बुरूस साहेब यास संगीतल्या नेतर बुरूस
 साहेब यांनी नरसीगराव घोरपडेयांस ताकीद करुन फंदफितुर दरयेक
 विषई खठला होऊनये म्हणुन ताकीद करुन आपल्याकडुन जमेदार
 भवानी प्रसाद व आडदल रूपेचें सोठवालेस देऊन कारकुन बाळाजी
 यादव याज बरोबर नरसीगराव घोरपडेयास ताकीद करुन पाठवीलें.
 याचें निरोपा प्रमाणे सोडुरांत ठेऊन घेतल असतां नरसींग राव घोरपडे

यानी कुंपणी सरकाराचे निरोपा प्रमाणे वर्तुणुक करितां येकायेंकी गडच बाहेरच लोक दोनी हजार पर्यंत जमा करून समग्र सोंडूर तालुका खेडया सहीत ठाणा घालून गांदात दंडद्रोह बांधुन गोहत्या देखीलकरून लागलें. त्याच विस्तार किती लिहील तरीहि पुरणार नाही. हे वर्तमान पुणेस सोंडूरचे किल्लेदार यानी लिहुन पाठवीलें जसतां सिवराव इंदुराव यानी दसरेच वस्त्र श्रीमंत पंतप्रधान त्याजकडून घेऊन श्रीमंताचें निरोप घेऊन पुणेंत कारकुनास व खंडेराव घोरपडे बापु यास ठेऊन सिवराव इंदुराव घोरपडे यानी पंचेविस सवारानिसी ठाकाठोक निधुन तालुके सोंडुरास येऊन दाखल किल्लेस जाहले. तदनंतर जिझा कोट बुरूस साहेब व फौजदार जेनरल पाटर साहेबांनरसींगराव घोरपडे यानी बादामीला केला मजकुरास लिहुन वर्तमान कळवीत असता कुंपणी सरकारा कडून काही तौषीष नाही बदमामली केल त्यास पाहुन घेणे ऐसे लिहीलें व किल्लतुन लोक बहेर येऊन नरसींग राव घोरपडे यांच नसीयते प्रकार करून बाहेर घातले. या प्रकार आजि पावेतो आहे. माधुन हे वर्तमान चेतपटणास महेरबान लाट गौनर साहेबास जर्नल पाटर साहबे फौजदार यानी लिहीलें वरून आमचे ईलाकतें नरसींगराव घोरपडे यान खटला करणेस साध्यनाहीं. जे खटला आसल श्रीमंत पेशवे बहदुर चौकसी करणेच करीतील. ऐस बछारींत असणारास पत्र आल्यां येशवंतराव घोरपडे वगैरेनी निधुन पुणेस गेलें मुख्य सर्वप्रकार रावपंतीच दौलत विषई पुर्वि पासुन कुंपणी सरकारच घोरा व साभीमानहि आहे. अम्हास कुंपणी सरकारास व पेशवाई सरकार दोनीहि आमचे तालुका पेटेंत आहे. त्या दौलत विषई पुर्ण साभीमान घरून दौलतीचा ऊर्जित करणेंच भार आपणास मिळाल आहे. आदी दौलत कैलास वासी मुरारराव शेनापतीच व आपल रुणानुबंध सर्वमान मरीयादा कुंपणी सरकारास पुर्वि पासुनही आहे साभीमान पुर्ण असावा. सेकें १७३१ शुक्लनाम संवत्सर कार्तिक मासी वारली साहेबानी नकषा लिहुन घेणे बदल असत कैफियत मागीतल ते दिलह असें कळायें.

KHARIDAT-AL-AJAIB

Edited by

Janab MOHAMMAD YOUSUF KOKAN, M.A.,

*Assistant Librarian, Government Oriental Manuscripts Library,
Madras.*

This book is something like an encyclopaedia of sciences written by Sirajuddin Abu Hafs Umar, son of Muzaffar, son of Umar, son of Muhammad, son of Abdul Fawaris, son of Ali, known as Ibn-al-Wardi. The another was born at Marrat-al-Numan in 689 A.H. He was a distinguished scholar of the day. He held the post of Qazi for some-time at Aleppo and then he resigned. Several of his treatises have been published. He died in 749 A.H.

The book under description was written by the author in 822 A.H. at the expressed desire of a high ranking official نائب الساطنة
المولوى الامينى الناصى المالكى * Our library contains a fine copy of the manuscript. The name of the scribe is not given. The date of the transcription is 9th Rajab 1190 A.H. The full title of the book is خریدة العجائب و فريدة الغرائب.

The author has consulted eminent authorities like Masudi, Tusi, Balkhi, Ibn-al-Athir and Marrakashi. The fragments of the book have been published by the orientalist with translations. The whole book is divided into a preface and several chapters dealing with the geography and natural history of the various countries and cities, Gulfs and oceans, great rivers and lakes, high mountains and forests, the peculiarities of minerals and stones, plants, fruits, grains, vegetables, seeds, animals and birds. The last chapter deals with theological speculations about the end of the world.

The chapter pertaining to the description of the various kinds of stones is edited in this issue of the Bulletin.

بسم الله الرحمن الرحيم *

خريدة العجائب *

KHARIDAT-AL-AJAIB

فصل في ذكر الاحجار وخواصها ومعرفة مذافعها - الحجر الابيض
اذا حكته علي حجر صلب و خرج منه ابيض فلا يعيب به واذا
كان منه اصفر فمن حملة وتكلم بما شاء واخبر بما شاء وقع الامر
كما تكلم او اخبر وان خرج منه احمر فحملة فكل شي يقوم
به يصعد معه وان خرج منه احمر فكل من استعان لهامله اغبر
به وان خرج اخضر وعلق في بستان او زرع او كرم او نخل امن
من آفات وان خرج مسودا نفع من السموم القاتلة حكا وشربا -
الحجر الاحمر اذا حك و خرج منه مبيضا نهجت امور حامله
وان خرج مسودا فاي شي حدث به حامله نفسه قدر عليه وان
خرج منه مغبرا او اصفر فمن حملة احبه الناس وان خرج
المنهك مخضر افكل من حملة لم يوثر فيه السلاح جراحا الحجر البنفسج
اذا حك فخرج منه مبيضا فكل من حملة زال عنه الهم والغم
والعزن وان خرج مسودا فمن حملة لم ينهج مقاصده وان خرج
مصفرا من حملة اتاه كل شي و صدمته وان رمي في بئر
او عين قل ماؤها وان خرج منه يري حامله كل خير وان خرج
مخضرا يزكو زرع حامله و ينمو غنمه وان خرج مغبرا فكل من
اكل به علي اسم احد احبه رجلا كان او امرأة *

الحجر الاخضر اذا حك و خرج منه مبيضا فمن حملة
ترت عليه الخيرات والبركات وان خرج مسودا فكذلك وان
خرج مصفرا فكل دواء يصفه لمعلول او مريض ينفعه ويشفي به
وان خرج منه يري حامله لا يزال عليه الصلات والعطيات من
الاكابر وان خرج مغبرا فحملة متي وضع يده علي راس مريض
وذكر شيئا من اسماء الله تعالى شفا الله وقام من مرضه -

الحجر الأسود ا ا حكت و خرج محكة مبيضا نفع من جميع السموم
 القاتلة شربا وان خرج المحك مسودا من حملة زاد عقله وحسن
 رايه وقضيت حوايجه عند الملوك والسلاطين وان خرج مخضرا
 لم يوتر في حامله سم اصلا - الحجر الاخير اذا حكت فخرج محكة
 مبيضا فسحق كاللؤلؤ واكتحل به انسان علي اسم رجل او امرأة
 وقعت محبة المكتحل في قلب من سمها واحبه حبا زايذا وان
 خرج مخضرا او مسودا واكتحل به اكرمه كل من راه وان اكتحل
 به النساء احبهن ارواجهن وان خرج مصفرا او مضمرا وحمله
 انسان افلح حيث ترجمه الحجر الاصفر اذا خرج محكة مبيضا حصل
 الحاملة من الخلق كل ما يروم وان خرج مخضرا فان حامله لا يغلب
 في الكلام والخصومة وان خرج مسودا فمن حملة وذكر اسم شخص
 يراه لا يزال يتبعه حيث شاء حتي لا يكذب قطع عنه - حجر السامور
 هو الذي يقطع به جميع الاحجار بالسهولة قيل ان سليمان بن
 داود عابهما السلام لما شرع في بناء بيت المقدس استعمل العجن
 في قطع الصخور فشكى الناس اليه من صداد سماع قطع الصخور
 وشدة جلبتهم فقال سليمان للعجن اتعرفون شيئا يقطع الصخر بلا
 صوت ولا جلبة فقال بعضهم يا نبي الله انا اعرفه يسمى السامور
 ولكن لا اعرف مكانه فقال احتالوا في تعرفه فاستدعي آصف بن
 برخيا وزيره باحضار عشب عقاب وبيضه علي حاله من غيو ان
 يتحرموا منه شيئا فخرج به فجعله في جام تدير غليظ من زجاج وامر
 برد الى مكانه من غير تغيير فاعيد فجاء العقاب وراي ذاك
 ف ضرب الحمام برجليه لرفعه واجتهد فما افاد فغاب وجاء في اليوم
 الثاني بهجرت في رجله واقاه عليه فقسم الحمام الزجاج نصفين فامر
 سليمان باحضاره فحضر وقار له من اين ائت هذا الحجر الذي
 القيته في عشت فقال يا نبي الله من جبل بالمغرب يقال له
 السامور وبعث سليمان العجن مع العقاب الي ذاك الجبل
 واحضروا له من حجر السامور امثال الجبال فكانوا يقطعون به الحجارة
 من غير صوت ولا صداد واستكبت الناس حجر حامي هذا حجر
 شديد الحمرة منقط بنقط سود صغاري وجد ببلاد الهند من ارال عنه
 ملك الذقط ومعه واقاه علي النضمة صارت ذهبيا خالصا حجر الخطاف

يوجد في عش الخطاف حبران احمر و آلا خر ابيض يدبراً حامله
من الصدع و الا حمر يقوي القلب و يذهب العجز و الخوف و الصرع عن
حامله حجر الرخا يوخذ حجر الرخا السفلي قطعه و يعلق علي المرأة التي
تسقط الاولاد فلا تسقط بعد ذات حجر الصنونو وهو حجر يرجد
في عش الصنونو تنفع حكاكته من اليرقان و الهيلته في تحصيله ان
يعمد الانسان الي فراخ الصنونو فيلطيخها بالثر عفران المذاب بالماء
و يدعها فاذا راتهم الام تظن ان بهم يرقانا فتغيب و تأتي بهذا الحجر
وتضع عندهم فياخذه الطالب له حجر القي هو حجر بارض مصر اذا
امسكه الانسان غلب عليه الغشيان حتي يرمي ما بباضه فان لم يرمه
هلك من القي حجر المطر هو حجر يوجد بدلا دالترك اذا وضع
في الماء غيمت الدنيا و وقع المطر و البرد و الثلج الي ان يرفع
من الماء قال القزويني رأيت من شاهد هذا الحجر واخبرني به
حجر العيتة وهو حجر يوجد في رأسها في حكم بذنة صغيرة و حجمه
ينفع المذوغ تعليقا و يقطع نرف الدم و عسر البول و يقوي الفكر
وان علق في رقبة مصروع زال عنه حجر السبح وهو حجر اسود
شديد الرخاوة يجلب من الهند شديد البريق يتكسر سريعا اذا
ضعف بصر الانسان يديم النظر اليه ينفعه وان حمله الانسان منع
عنه العين سوء و يجلو البصر كحلا و اذا جعل علي الرأس ازال
الصداع حجر السنداد يجلو به الا سنان ويد مل به القروح
حجر الماس هو حجر في لون النشادر الصافي لايلصق بشي من
الا حجار و اذا وضع علي السندان وضرب عليه بالمطرقة غاص
فيهما اوفي احد هما ولم ينكسرو اذا ضرب بالا سرب تكسر ولو تكسر
الف قطع لا تكون مقطعاته الا مثنته و يثقبون به الا حجار الصلابة
و الجواهر و ان القي في دم تيس و قرب من النار ذاب لوقته و هو
سم قاتل حجر العجز هو حجر صلب له الوان كثيرة من حمله
اورثه الهم و الغم و الحزن و اراه احلاما ردية و يعسر قضاء الحوائج و ان
علق علي صبي كثر بكاءه و فزعه و سال لعابه و عظم نكده و من سقي
منه مسحوقا قل نومه و ثقل لسانه و ان وضع بين جماعته حصلت
بينهم فتنة و خصومة و عداوة و ليس فيه من المنفعة الا ان
يسهل الولادة علي الحامل حجر البحر هو حجر اسود خفيف

خشش من امتصحه في ركوب البحر امن من الغرق وان وضع في قدر لم تغل ابدا حجر الدجاجة وهو يوحى في قوائم الدجاج اذا وضع علي مصروع ابراه وان حملته انسان فانه يزيد في قوة بائه ويدفع عن حامله سوء ويوضع تحت راس الصبي فلا يفرغ في نومه حجر البهت وهو ابيض شفاف يتلاو حسنا وهو مغناطيس الانسان اذا رآه الانسان غلب عليه الضحك و السرور ويقضي حوائج حامله عند كل احد حجر لاقط الذهب هو حجر يوجد ببعض جبال الغرب اصفر مشوب بغبرة اماس امين الهجس من نظر اليه طئه تبرأ خاصيته ان يلقط برادة الذهب من التراب حتي لا يذر اشياء حجر لاقط الفضة هو حجرا بديض مشوب بغبرة يصير كما يصير الرصاص اذا اخذ منه قد راقيه و وضعت بالفضة منه علي مقدار جذبها اليه كما يجذب المغناطيس حجر لاقط الرصاص هو حجر بسمج اللون منتن الرائحة مشوب ببياض هو مغناطيس الرصاص يجذبه اذا وجده حجر لاقط الشعر هو حجر رخو خفيف اذا مر على ظهر الحيوان حلق شعرة مثل الذرة حجر لاقط الصوف هو حجر اخضر له غروق خضر خفيف الجسم مايل الي البياض اذا ادني اليه الصوف انف عليه حجر المن هو الحجر المعروف حكا كته تطلي علي الثدي والخصية ايلما يعظما حجر مستهل الولادة يوجد بارض الهند اذا حركته سمعت في جوفه صوتا اذا حملته المرأة سهلت عليه الولادة حجر القبر هو حجر اسود خشش اذا اقي علي القبر و اوالف مرة فلا كما يغلي علي النار و اذا القي في الماء البحري الشديد الحار الماء منه حجر زبد البحر هو معروف نافع من النقرس و الطحال و الاستسقاء و الخنازير و عسر البول و هو يجلو البهق و الكلف و الاثار القبيحة و الاسنان الرسخته و اذا علق علي المظلمة وضعت حجر الباعة يوجد بافريقيه من حملته يبيج الباعة و اذا وضع تحت اللسان سكن العطش حجر جالب النوم هو حجر احمر اذا علق علي الانسان نام نرما ثقيل و ان وضع تحت راس النائم لم يستيقظ حتي يدور راسه و اذا طلي به موضع الحمرة ابراه حجر ارسون هو حجر لو تكسر الف قطعه لا تكون القطعة منه الا مخمسته و حامله يكور مهايا عند الناس و من اكتحل به لا يصيبه

الرمد أبدا حجر العقاب هو حجر يضعه العقاب في عشها يشبه نوي
 التمر الهندي فتسمع منه صوتا وإذا كسرتة لا ترى فيه شيئا إذا قصد
 الإنسان عش العقاب يرميه بهذا الحجر وإذا علق هذا الحجر و علي
 المطلقة فانها تضع في الحال وأن جعله أحد تحت اسانه غلب خصمه
 في المعاتلة و تقضي حوائجه كلها حجر الفار هو حجر يوجد بارض المغرب
 إذا وضع في البيت اجتمعت عليه جميع الثيران و أهل المغرب
 يمنعون الفار عن امتعتهم به لأن بلادهم خالية من السنانير حجر فيلفوس
 هو حجر يتلون كل يوم بالوان كثيرة و هو بالليل يلمع كالمرآة ما كان هذا
 الحجر في موضع إلا هرب منه الجن والوحش والهوام حجر السم هو
 حجر له خاصية عظيمة يتحرك إذا حضر السم ولا يزال يضرب الي أن
 يغيب السم فتبطل حركته حجر الرخام هو حجر مشهور تسقي منه المرأة
 وزن درهم بدهن بلسان فلا تحبل ومنه صنف يقال له المرمر اشبه
 منه واحسن الذهب حار لطيف لا يحترق بالذرا ولا يبلى بالتراب و
 لا يصيدا علي طول الزمان و هو لين اصفر براق حلوا الطعم طيب الريح
 ثقيل رزين يقوي القلب و يمنع الفزع وينفع الصرع إذا علق علي
 المصروع و يجعلو البصر كحلا و يقويه و إذا كوي بالذهب لم يتنقط موضعها
 و إذا انقلب به الاذن لا يلتحم و إذا امسك في الفم يزيل البخر الحديد
 هو أكثر فائدة و مامن صنعة من الصنایع الا وللحديد فيها مدخل
 و إذا علقته برأته علي انسان يغط في نوم لم يغط و من استصعبه
 قوي قلبه حجر لاقط الحديد هو حجر المغناطيس واجوده ما كان اسود
 مشوبا بحمرة و يوجد بساحل بحر الهند و الترك و اي مركب دخل هذا
 البحر فمهما كان من الحديد طار منه مثل الطير حتي يلصق بالحبل
 ولهذا لا يستعمل في مراكب هذين البحريين شي من الحديد أصلا و إذا
 أصابه هذا الحجر راب الثوم بطل فعله فإذا غسل بالخل عاد الي
 فعله فإذا علق هذا الحجر علي أحد خصوصا من به وجع المفاصل
 نفعه وجع النقرس ويزيد في الدهن و يعلق علي الحامل فتضع و قد
 قيل فيه *

قلبي العليل وانت جالينو سه

فعمسي بوصل أن تزيل رصيصه *

يشتاكك القلب العليل كأنه

أبر الحديد وانت مغناطيسه *

وتد قبل في المعني ذو بيت *
 من آدم في الكون ومن ابليس
 من عرس سليمان ومن بلقيس *
 الكل اشارة وانت المعني
 يا من هو للقلوب مغناطيس *

والاحجار الصلبه ذات الجوار منها الباقوت هو حجر صلب
 شديد اليبس رزين منه احمر وابيض واصفر وازرق و هو حجر
 لا يعمل فيه النار لغلته دهنيته ولا يثقب لغلظ رطوبته ولا تعمل
 فيه المبارد لصلابته بل يزداد حسنا علي ممر الايام والليالي وهو
 عزيز قليل الوجود سيما الاحمر وبعده الاصفر علي ان الاصفر اصبر
 علي النار من ساير اصنافه واما الاخضر منه فلا صبر له علي النار اصلا
 ومن تختتم بهذه الاصناف امن من الطاعون وان عم الناس ومن
 حمل شيئا منها او تختتم به كان معظما عند الناس وجيها عند الملوك
 الدر واللؤلؤ يكون في بحر الهند و فارس دز البحر يرون ان الصدف
 الذي لا يكون في بحر يصب فيه الانهار الذبذبة فاذا آتي الربيع كثرت
 هبوب الرياح في البحر وارتفعت الامواج ويضطرب البحر فاذا كان
 الثامن عشر من نيسان خرجت الاصداف من قعر هذه البحار ولها
 اصوات وقعقة وبوسط كل صدفة دويرة صغيرة وصفقتي الصدفة لها
 كالجنات حين وكالسور يتحصن من عد ومسلط عليها وهو سرطان البحر
 فربما تفتح اجنحتها اشم الهوا فيدخل السرطان مقصه بينهما وياكلها
 وربما يتحيل السرطان في اكلها بهيلته دقيقيته وهوانه يحمل في مقصه
 حجرا مدورا كبند قته الطين ويراقب دابته الصدف حتي تشق عن
 جناحيها فيلق السرطان الحجر بين صفحتي الصدفة فلا ينطبق
 فيها كلها ففي اليوم الثامن عشر من نيسان لا تبقى صدفة في قعر البحر
 المعروفة بالدر واللؤلؤ الا صارت على وجه الماء وتنتجت حتي يصير
 وجه الماء ابيض كاللؤلؤ وتاتي مهاجرة بمطر عظيم ثم تنقشع السحابة
 وقد وقع في جوف كل صدفة ما قدر الله واختار من القطرات مطرة
 واحدة واما ثنتان واما ثلث وهلم جرا الي المائتين والمائتين و فارق
 ذاك ثم تنطبق الاصداف وتلتهم وتموت الدابة التي كانت في
 جوف الصدفة في الحان وترسب الاصداف الي قعر البحر وتلتصق
 به وينبت لها عروق كالاشجرة في قرار البحر حتي لا يهرها الماء

فيفسد ما في بطنها وتلحم صفاقها الصدفة الحماما بالغاً حتى لا يدخل
 لي الدرماء البحر فيصفرة وافضل الدر المتكون في هذه الاصداف
 القطرة الواحدة ثم الاثنان ثم الثلاثة وكلما قل العدد كان اكبر
 جسماً واعظم قيمته والمتكون من قطرة واحدة هي الدرة البتيمية
 التي لا قيمته لها والاحوال بعدها فالصدفة تنقلب الي ثلثه اطوار
 في الاول طور الحبرانية فاذا وقع القطر فيها وماتت الدويبة صار
 طور الحبرية واذلك غاصت الي القرار وهذا طبع الحجر وهو الطور
 الثاني وفي الطور الثالث وهو الطور الشباني تشرك في قرار البحر
 تمتد عروتها كالشجرة ذاك تقدير العزيز العليم وامدة حملها وانعقادها
 وقت معلوم ومرسح يجتمع فيه الغواصون والتجار لاستخراج ذلك
 هذا في البحر واما في البر ففي الثامن عشر من نيسان في كل
 عام يخرج فراخ الحيات التي وادت في تلك السنة وتصير من
 بطن الارض الي وجهها كالاصداف كفوقها فما نزل من مطر السماء
 في فمها اطبقت فمها عليه ودخلت بطن الارض فاذا تم حمل
 الصدفة في لؤلؤ او درا صار مادخل في فم فراخ الحيات داء
 وسما فالماء واحد والا وعيد مختلفته والقدرة صالحتة لذل شي
 وقد قيل في هذا المعني شعر *

اري الاحسان عند البحر ديننا
 وعند البذل منقصه وذما *
 كقطر الماء في الاصداف درا
 وفي جوف الافاعي صارما *

البلخش وهو حجر صلب شفاف كالياقوت في جميع احواله ومذاقه
 الدهبى هو حجر اخضر كالزبرجد امين اليه يمس يتكون في معدن الناس
 وهو انواع كثيرة ومن عجب امره ايضاً انه اذا سقي من محكم الانسان
 فعل فعل السم واذا سقي منه شارب السم نفعه واذا مسح به موضع اللدغة
 بري ويطلي بها كآفة البرص فبزيلة وينفع من خفقان القلب ويهيج
 علي حامله شهوة الجماع الزبرجد هو حجر اخضر شفاف يشبه الياقوت
 الاحضر وليس كقوته ولا فعله ولا قيمته الزرد هو حجر اخضر شفاف
 يدخل في معالجه ادوية من سقي السم وفي احوال بياض العين

وحمله يقطع نرف الدم ووضع في الفم يقطع العطش ويبرد حرارة القلب
ومنه جنس يقال له الذباب خاصيته ان حامله لا يقع عليه الذباب
اللبنة ومنه جنس اذا نظرت عليه الافاعي سالت احداثها علي
خدودها حجر الباهت هو حجر ابيض شفاف يتلوه حسناو هو
مغناطيس الانسان اذا ابصره الانسان غلب عليه الضحك والسرور
ومن امسكه معه قضيت حوائج و عقدت عليه الاسن ويسمي
حجر البهت حجر الفيروزج هو حجر اخضر مشوب بزرقة يوجد
بخر اسان وهو كالد هبج يصفر بصفاء الجو ويذكر بكدره ينفع العين
اكتحالا والتختم به ينقص الهيبته الا انه يورث الغني والمال وعن
جعفر الصادق رضي الله عنه انه قال ما قدر يد تختم بالفيروزج المرجان
ينبت في البحر كالشجر واذا كاس المرجان عقد الزبد فمذه ابيض
ومنه احمر ومنه اسود وهو يقوي البخر كحلا وينشف رطوبتها العقيق
وهو معروف من تختم به سكن غضبه عند الخصومة وسكن ضحكه
عند التعجب وانسواك بنجاته يجعلو مسخ الاسنان ورايحيتها الكريهة
وينفع خروج الدم من اللثة ومحرقة يقوي السن وينفع من الخفقان
قال رسول الله صلي الله عليه وسلم من تختم بالعقيق لم يزل
في خير وبرته ومرور الكهرا هو حجر اخضر مايل الي الحمرة ويقال
انه صمغ الحوز الروي ينفع حامله من اليرقان والخفقان و
راو الام ونرف الدم ويمنع القي و يعلق علي الحامل فيحفظ
جنينها البلور وهو حجر ابيض شفاف اشف من الرجاج وهو يصبع
بالوان كثيرة كالياقوت واستعمال آنيته ينفع من التهاب في القلب
ويجعلو الاسنان ويجلو بياض العين وينبت الشعر اذا طلي بدهن
الزبدق اللازورد هو حجر ازرق ينفع العين اكتحالا اذا خلط
بالاكحال ومن تختم به نيل في اعين الناس وهو يسقط الثاليل حملا
وحكا وينفع اصحاب الماء ليخوليا واصغير ذلك من المعادن حجر البشم
هو حجر الغلبته من حملا لا يغلب احد في الخصومات ولا المهاجمة
ومن وضعه في فمه سكن عطشه وهذا اتخذه الملوك في حواصمهم
ومذا طقمهم واسلحتهم التوتيا هو حجر اخضر ومنه اصفر ومنه ابيض
يجلب من السراجل واجوده الا بفض الخفيف الطيار ثم الاصغر ثم
الفستقي الرقيق وهو بارد يابس ينفع الفضول من النفوذ الي عروق
العين وطبقا لها وينفع من الرطوبة وينشف الدمعة وتزيل الصنان

من الجسد الاثمد هو الكحل الا سود اجوده الاصفهاني وهو بارد يابس
 ينفع العين اكتحالا ويقوي اعضاءها ويمنع عنها كثيرا من الآفات
 والاوجاع سيما الشيوخ والعجائز وان جعل معه شي من المسك
 كان غايته في النفع وينفع من حرق النار طامع الشحم ويقطع النزف
 ويمنع الرعاف اذا كان من اغشية الدماغ قال رسول الله صلى عليه
 وسلم خيرا كحلکم الاثمد ينبت الشعر واللحم ويجلو البصر المصلح
 هو حار يابس وهو يدفع العفونات كلها ويجلو كابتة اللون طلاء
 ويذيب الاخلاق الغليظة والبلغم والعفن والخام والسوداء وياكل
 اللحم الزايد ويحسن اللون اكله ويضمده به مع بزر الكتان للمسح العقرب
 ومع العسل والذل للنهش ام اربعته واربعين وينفع من الحرب
 والحكة البلغمية والذئرس والذدن ويشد اللثة المسرخية ويسهل
 خروج القفل ويمنع من اوجاع المعدة الباردة الا انه يضر بالدماغ
 والبصر والرية قال رسول الله صلى عليه وسلم لعلي يا علي
 ابدأ بالملح واختم بالملح فانه شفاء من سبعين داء *